

*śrīḥ*  
*śrīmatē rāmānujāya namaḥ*  
*śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ*

*śrīkavitārkikaṣiṃhasya sarvatantrasvatantrasya*  
*śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu mahākāvyaṃ*  
***॥ yādavābhyudayaḥ ॥***

*This document has been prepared by*  
*Sunder Kidāmbi*  
*with the blessings of*  
*śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan*  
*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

## *viṣayasūcī*

1	<i>prathamah sargaḥ</i>	3
2	<i>dvitīyah sargaḥ</i>	13
3	<i>ṭṛtīyah sargaḥ</i>	30
4	<i>caturthah sargaḥ</i>	42
5	<i>pañcamah sargaḥ</i>	64
6	<i>ṣaṣṭhah sargaḥ</i>	81
7	<i>saptamah sargaḥ</i>	97
8	<i>aṣṭamah sargaḥ</i>	116
9	<i>navamah sargaḥ</i>	137
10	<i>daśamah sargaḥ</i>	158
11	<i>ēkādaśah sargaḥ</i>	170
12	<i>dvādaśah sargaḥ</i>	184
13	<i>trayōdaśah sargaḥ</i>	200
14	<i>caturdaśah sargaḥ</i>	219
15	<i>pañcadaśah sargaḥ</i>	233
16	<i>ṣōdaśah sargaḥ</i>	256
17	<i>saptadaśah sargaḥ</i>	271

---

<b>18</b>	<b><i>aṣṭādaśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>294</b>
<b>19</b>	<b><i>ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>318</b>
<b>20</b>	<b><i>viṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>333</b>
<b>21</b>	<b><i>ēkaviṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>350</b>
<b>22</b>	<b><i>dvāviṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>363</b>
<b>23</b>	<b><i>trayōviṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>386</b>
<b>24</b>	<b><i>caturviṃśaḥ sargaḥ</i></b> .....	<b>397</b>

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ prathamah sargah ॥

śrīmān vēṅkaṭānāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

vandē bṛndāvanacaram vāllavījanavallabham |

jayantīsambhavam dhāma vaijayantīvibhūṣaṇam || 1.1 ||

1

yadēkaikaguṇaprāntē śrāntā nigamavandinaḥ |

yathāvadvarṇanē tasya kimutānyē mitampacāḥ || 1.2 ||

2

śaktyā śaurikathāsvādaḥ sthānē mandadhiyāmapī |

amṛtaṃ yadi labhyēta kiṃ na grhyēta mānavaiḥ || 1.3 ||

3

vasudhāśrōtrajā tasmīn vyāsē ca hṛdayasthitē |

anyē'pī kavayaḥ kāmāṃ babhūvuranapatrapāḥ || 1.4 ||

4

sa kavīḥ kathyatē sraṣṭā ramatē yatra bhāratī |

rasabhāvaguṇībhūtairalaṅkārairguṇōdayaiḥ || 1.5 ||

5

tadātvē nūtanāṃ sarvamāyatyāṃ ca purātanam |

na dōṣāyaidubhayaṃ na guṇāya ca kalpatē || 1.6 ||

6

pravṛttāmanaghē mārgē pramādyantīmapi kvacit |

na vācamavamanyantē nartakīmiva bhāvukāḥ || 1.7 ||

7

vihāya tadahaṃ vrīḍāṃ vyāsavēdārṇavāmṛtam |

vakṣyē vibudhajīvātum vasudēvasutōdayam || 1.8 ||

8

<i>krīḍātūlikayā svasmin kṛpārūṣitayā svayam   ēkō viśvamidaṃ citraṃ vibhuḥ śrīmānajījanat    1.9   </i>	9
<i>jagadāhlādanō jajñē manasastasya candramāḥ   paripālayitavyeṣu prasāda iva mūrtimān    1.10   </i>	10
<i>yadapatyasamudbhūtaḥ puṇyakīrtiḥ purūravāḥ   satāmāhitavahnīnāṃ vihārasthēyatāṃ yayau    1.11   </i>	11
<i>samavardhata tadvaṃśaḥ uparyupari parvabhiḥ   yaśōmuktāphalairyasya diśō daśa vibhūṣitāḥ    1.12   </i>	12
<i>babhūva nahuṣastasmin airāvata ivāmbudhau   yamindravigamē dēvāḥ padē tasya nyavīviśan    1.13   </i>	13
<i>narēndrāḥ pṛthivīcakrē nāmacihnairalaṅkṛtāḥ   jaṅgamāstasya vīrasya jayastambhā ivābhavan    1.14   </i>	14
<i>śaktirapratighā tasya śātravairapī tuṣṭuvē   yathāvat sādhakasyēva yāvadarthā sarasvatī    1.15   </i>	15
<i>vīrō rasa ivōtsāhānnahuṣādabhyajāyata   yayātirnāma yēnaindrāmardhāsanamadhiṣṭhitam    1.16   </i>	16
<i>viśālavipulōttuṅgē yadbāhuśikharāntarē   āsīdvīraśriyā sārdaṃ bhūmirardhāsanē sthitā    1.17   </i>	17
<i>nidēśaṃ tasya rājānō na śēkurativartitum   prāptasvapanirvāhaṃ pramāṇamiva vādinaḥ    1.18   </i>	18
<i>taṭākamiva tāpārtāstamindramiva nirjarāḥ   bhāvā iva rasaṃ bhavyāḥ pārthivāḥ paryupāsata    1.19   </i>	19

<i>yadurnāma tatō jajñē yatsantatisamudbhavaiḥ   samānagaṇanālēkhyē nissamānairniṣadyatē    1.20   </i>	20
<i>dēhīti vadatāṃ prāyaḥ prasīdan pratyuvāca saḥ   lalitadhvanibhirlakṣmīlīlakamalaśatpadaiḥ    1.21   </i>	21
<i>sa ca vṛttavihīnasya na vidyāṃ bahvamanyata   na hi śuddhēti gṛhyēta caturthīcandracandrikā    1.22   </i>	22
<i>apunaḥ prārthanīyasya prārthitādhikadāyinaḥ   arthinaḥ prathamē tasya caramān paryapūrayan    1.23   </i>	23
<i>śarāṇāṃ śātravāṇāṃ ca sandhānēna mahaujasaḥ   tasya nirdhūtalakṣēṇa dviḥ kvacinnāpyabhūyata    1.24   </i>	24
<i>yuktadaṇḍamamitrāṇāṃ kṛtāntaṃ samavartinam   dakṣiṇaṃ lōkapālaṃ tamamanyanta divaukasaḥ    1.25   </i>	25
<i>yaśaḥ prasūnasurabhiḥ yadusantānapādapaḥ   babhūva vibudhaprītyai bahuśākhaḥ kṣamātalē    1.26   </i>	26
<i>vaṃśē samabhavat tasya vasudēvaḥ kṣitīśvaraḥ   janakaḥ prāgbhavē yō'bhūt dēvadānavayūthayōḥ    1.27   </i>	27
<i>ānakānāñca divyānāṃ dundubhīnāñca nisvanaiḥ   saha jātaṃ yamācakhyurākhyayā'nakadundubhim    1.28   </i>	28
<i>tēna nirmalasattvēna vinivṛttarajastamāḥ   jagatī śāntamōhēva dharmōcchvāsavatī babhau    1.29   </i>	29
<i>sa viṣṇuriva lōkānāṃ tapanastējasāmiva   samudra iva ratnānāṃ satāmēkāśrayō'bhavat    1.30   </i>	30

- prakhyātavibhavē patnyau tasya pūrvam prajāpatēḥ |  
rōhiṇī dēvakīrūpē manuṣyatvē babhūvatuḥ || 1.31 ||* 31
- akṣudragatiśālīnyōḥ tayōranyōnyasaktayōḥ |  
aikarasyamabhūt patyā gaṅgāyamunayōriva || 1.32 ||* 32
- sa tābhyāmanurūpābhyāṃ samatuṣyat samēyivān |  
vyaktihēturabhūdyēna saparyāṅkasya śārṅgiṇaḥ || 1.33 ||* 33
- alipsata na sāmrajyaṃ sō'rthakāmaparāṇmukhaḥ |  
yadṛcchāgatamaīśvaryamānṛṇyaruciranvabhūt || 1.34 ||* 34
- kayācidaśarīriṇyā vācā vyavasitāyatīḥ |  
dēvakīṃ vasudēvañca kaṃsaḥ kārāmayōjayat || 1.35 ||* 35
- sa kālātibalaḥ kaṃsaḥ kālanēmīranēhasā |  
sarva daitēyasattvānām samāhāra ivōditaḥ || 1.36 ||* 36
- ētasminnantarē dēvī mērumadhyamupēyusaḥ |  
prajāpatimukhān dēvān prāha sāgaramēkhalā || 1.37 ||* 37
- viditaṃ bhavatām dēvāḥ ! viśvarūpēṇa viṣṇunā |  
mahīyān dharmasīlēsu bhārō yattannivēśitaḥ || 1.38 ||* 38
- adharmanighnairadhunā dharmasētuvibhēdakaiḥ |  
asaṅkhyairadbhutaistuṅgaiḥ kramyē rākṣasaparvataiḥ || 1.39 ||* 39
- ata ālōcitajagaddhitaiḥ suragaṇaiḥ svayam |  
na patāmi na bhidyē ca yathā'ham kriyatām tathā || 1.40 ||* 40
- iti tē bhūtadhāriṇyā nisṛṣṭārthā divaukasaḥ |  
avidustatpriyasyaiva tadbhāraharaṇam kṣamam || 1.41 ||* 41

<i>puraskṛtya jagaddhātrīṃ manasō'pi purassarāḥ  </i>	
<i>dugdhōdadhisāyaṃ dēvaṃ dūramētyābhituṣṭuvuḥ    1.42   </i>	42
<i>trivēdīmadhyadīptāya tridhāmnē pañcahētayē  </i>	
<i>varadāya namastubhyaṃ bāhyantara havirbhujē    1.43   </i>	43
<i>ananyādhīnamahimā svādhīnaparavaibhavaḥ  </i>	
<i>dayādhīnavihārastvaṃ praṇatān paripāhi naḥ    1.44   </i>	44
<i>sa bhavān guṇaratnaughairdīpyamānō dayāmbudhiḥ  </i>	
<i>tanōti vyūhavibhavaīḥ taraṅgairiva tāṇḍavam    1.45   </i>	45
<i>tvadēkavyaṅjitairādau tvadanyēṣvanidamparaiḥ  </i>	
<i>nigamairanigamyāṃ tvāṃ kaḥ paricchēttumarhati    1.46   </i>	46
<i>amitasya mahimnastē prayātum pāramicchatām  </i>	
<i>vitathā vēdapānthānāṃ yatra sāyaṅgrhā gatiḥ    1.47   </i>	47
<i>namyasya namataḥ kṣudrān varadasya varārthinaḥ  </i>	
<i>putraiḥ pīṛmataḥ krīḍā kathāṃ tē kēna varṇyatē    1.48   </i>	48
<i>naṭavad bhūmikābhēdairnātha dīvyan pṛthagvidhaiḥ  </i>	
<i>puṃsāmananyabhāvānāṃ puṣṇāsi rasamadbhutam    1.49   </i>	49
<i>brahmādistambaparyantavicitrāṅkuraśālinām  </i>	
<i>salilaṃ karmakandānāṃ krīḍaiva tava kēvalam    1.50   </i>	50
<i>nirādhāranijasthēmnō nirupādhikaśēṣiṇaḥ  </i>	
<i>nirapēkṣaniyantustē nissamābhyadhikā guṇāḥ    1.51   </i>	51
<i>anāviladhiyāmantaścintāmaṇiriva sphuran  </i>	
<i>diśasyabhimataṃ sarvamatiraskāryadīdhitiḥ    1.52   </i>	52



<i>saṃsāramarukāntārē pariśrāntasya dēhinaḥ  </i> <i>tvadbhaktyamṛtavāhinyāmādiṣṭamavagāhanam    1.53   </i>	53
<i>duritōdanvadāvartē ghūrṇamānasya duḥkhyataḥ  </i> <i>samagraguṇasampannaḥ tārakastvaṃ plavō mahān    1.54   </i>	54
<i>aparicchidyamānasya dēśakālādibhistava  </i> <i>nidarśanaṃ tvamēvaikaḥ tvadanyadvyatirēkataḥ    1.55   </i>	55
<i>akartumakhilaṃ kartumanyathākartumapyalam  </i> <i>saṅkalpasacivaḥ kālē śaktilēśaḥ sa tāvakaḥ    1.56   </i>	56
<i>yanmūlamakhilaṃ kāryaṃ yadamūlamadhīmahē  </i> <i>lakṣyaṃ tadasi yōgānām lakṣmīkaustubhalakṣaṇam    1.57   </i>	57
<i>trivargamapavargaṃ vā pratilabdhuṃ prayasyatām  </i> <i>pralayēṣvapi dīrghāyuh pratibhūstvadanugrahaḥ    1.58   </i>	58
<i>yadēkamakṣaram brahma sarvāmnāyasamanvitam  </i> <i>tārakaṃ sarvajantūnām tat tvaṃ tava ca vācakam    1.59   </i>	59
<i>tvadālbhitahastānām bhavādunmajjatām satām  </i> <i>majjataḥ pāpajātasya nāsti hastāvalambanam    1.60   </i>	60
<i>ananyarakṣāvratinaṃ cātakavratacāriṇaḥ  </i> <i>bhavantamavalambantē nirālbambanabhāvanam    1.61   </i>	61
<i>anidampūrvanidrāṇāmanastamayabhānumān  </i> <i>āpādayasi puṃsām tvamapunassvāpajāgaram    1.62   </i>	62
<i>tvadēkaśaraṇānām tvaṃ śaraṇāgatajīvanaḥ  </i> <i>vipadaṃ naḥ kṣipa kṣipraṃ tamisrāmiva bhāskaraḥ    1.63   </i>	63

<i>sati sūryē samudyantaḥ pratisūryā ivāsurāḥ  </i> <i>jagadbādhāya jāyantē jahi tān svēna tējasā    1.64   </i>	64
<i>sa daityahatyāmicchadbhiḥ surairēvamabhiṣṭutaḥ  </i> <i>ananyadṛśyaḥ sahasā dayayā darśanaṃ dadau    1.65   </i>	65
<i>tatastaṃ dadṛśurdēvāḥ śēṣaparyaṅkamāsthitaḥ  </i> <i>adhirūḍhaśaranmēghamanyāḍṛśamivāmbudam    1.66   </i>	66
<i>patnyā saha niṣēduṣyā padmalakṣaṇalakṣyayā  </i> <i>svēcchayaiva śarīriṇyā sūcitaiśvaryasampadam    1.67   </i>	67
<i>sukumārasukhasparśasugandhibhiraṅkṛtam  </i> <i>svavigrahaguṇārāmaprasūnairiva bhūṣaṇaiḥ    1.68   </i>	68
<i>ārañjita jagannētrairanyōnya parikarmitaiḥ  </i> <i>aṅgairamitasaundaryairanukalpitabhūṣaṇam    1.69   </i>	69
<i>uttējitajayōtsāhamāyudhairanaghōdyamaiḥ  </i> <i>śauryavikramaśaktyādyaiḥ sahajaiḥ svaguṇairiva    1.70   </i>	70
<i>svakāntijaladhērantaśiddhasaṃhananaṃ svataḥ  </i> <i>mahimnā jātavaicitryaṃ mahānīlamivōditam    1.71   </i>	71
<i>śrutirūpēṇa vāhēna śēṣakaṅkaṇaśōbhinā  </i> <i>svāṅghrisaurabhadigdhēna dattasaṅgrāmadōhalaḥ    1.72   </i>	72
<i>svavētraspanda niḥspandanētavyēna nivēditam  </i> <i>bhaktinamrēṇa sēnānyā pratiśṛṅvantamiṅgitaiḥ    1.73   </i>	73
<i>anapāyaṃ tamādityamakṣayaṃ tārakādhipam  </i> <i>apāramamṛtāmbhōdhimamanyanta divaukasaḥ    1.74   </i>	74

<i>abhayōdārahastāgramanaghasvāgatasmitam  </i>	
<i>avēkṣya vibudhā dēvamalabhanta dṛśōḥ phalam    1.75   </i>	75
<i>tasmai vijñāpayāmāsuḥ viditārthāya nākinaḥ  </i>	
<i>nihatāsēṣadaityāya nidānaṃ svāgatēḥ punaḥ    1.76   </i>	76
<i>ta imē kṣatriyā bhūtvā kṣōbhayanti kṣamāmimām  </i>	
<i>tava tējasi yairnātha danujaiśśalabhāyitam    1.77   </i>	77
<i>caturṇāṃ puruṣārthānāṃ prasavō yatsamāśrayāt  </i>	
<i>havyakavyaprasūrēṣā dīryatē daityabhārataḥ    1.78   </i>	78
<i>jātā nikhilavēdānāmuttamāṅgōpadhānataḥ  </i>	
<i>tvatpādakamalādēṣā tvadēkādhīnadhāraṇā    1.79   </i>	79
<i>yadi na tvaratē nātha ! bhāravayanayē bhavān  </i>	
<i>plāvayiṣyantyudanvantaḥ pṛthivīm pṛthuvīcayaḥ    1.80   </i>	80
<i>karuṇādhīnacittēna karṇadhāravatī tvayā  </i>	
<i>mā'vasīdatu pṛthvīyaṃ mahatī naurivāmbhasi    1.81   </i>	81
<i>raśanāratnarūpēṇa payōdhiraśanā tvayā  </i>	
<i>praśānta danujaklēśā pariṣkaraṇamarhati    1.82   </i>	82
<i>kaṃsaprabhṛtibhiḥ sēyaṃ śalyairiva samuddhṛtaiḥ  </i>	
<i>ciraṃ bhavatu tē pṛthvī śēṣamūrtēḥ śikhaṇḍakaḥ    1.83   </i>	83
<i>prabōdha subhagaiḥ smēraiḥ prasannaiḥ śītalaiśca naḥ  </i>	
<i>kaṭākṣaiḥ plāvaya kṣipraṃ kṛpaikōdanvadūrmibhiḥ    1.84   </i>	84
<i>tvayi nyastabharāṇāṃ naḥ tvamētāṃ kṣantumarhasi  </i>	
<i>viditāsēṣavēdyasya vijñāpanavidāmbanām    1.85   </i>	85

itthaṃ vadati dēvānāṃ samājē vēdhasā saha   vavandē pṛthivī dēvaṃ vinatatrāṇa dīkṣitam    1.86	86
tanumadhyā viśālākṣī tanvī pīnapayōdharā   māyēva mahatī tasya vanitāratnarūpiṇī    1.87	87
ābaddhamaṇḍalairbhṛṅgairalakāmōdamōhitaiḥ   ayatnalabdhāṃ bibhrāṇā māyūracchatrasampadam    1.88	88
priyasandarśanānandajanitairaśrubindubhiḥ   nyastamauktikanaipathyaiḥ pariṣkṛtapayōdharā    1.89	89
prasphurantaṃ priyasyēva parirambhābhilāṣiṇam   dakṣiṇāditaraṃ bāhuṃ dakṣiṇā bahvamanyata    1.90	90
vipadañca jagādaiṣā vipañcīmadhurasvanā   vilakṣasmitasambhinnamauktikādharaividrumā    1.91	91
atha tān bhavyayā vācā bhagavān pratyabhāṣata   pratiśrutprāptanirhrāda pāñcajanyaābhinandyaayā    1.92	92
mābhaiṣurasurānikāt bhavantō madupāśrayāḥ   madājñāmanavajñātuḥ paribhūtyā na bhūyatē    1.93	93
avatārya bhuvō bhāramavatārō mamāmarāḥ   anādinidhanaṃ dharmamakṣataṃ sthāpayiṣyati    1.94	94
yāvadiṣṭabhujō yāvadadhikāramavasthitāḥ   paripālayata svāni padāni vigatāpadaḥ    1.95	95
damanāddanujēndrāṇāṃ drakṣyatha tridaśādhipāḥ   bhūyō'pi laghutāṃ prāptāṃ bhuvamullāghitāmiva    1.96	96

<i>daitēyamṛgasaṅghātē mṛgayārasabhāgibhiḥ  </i>	
<i>bhavadbhirapi mēdinyāṃ bhavitavyaṃ narādhipaiḥ    1.97   </i>	97
<i>iti tānanaghādēśaḥ samādiśya janārdanaḥ  </i>	
<i>avadhīritadugdhābdhiḥ mathurāyāṃ manō dadhē    1.98   </i>	98
<i>āśvāsya vāgamṛtavṛṣṭibhirāditēyān</i>	
<i>daitēyabhāranamitāṃ pṛthivīm ca dēvīm  </i>	
<i>prādurbubhūṣuranaghō vasudēvapatnyāṃ</i>	
<i>padmāpatiḥ praṇidadhē samayaṃ dayāyāḥ    1.99   </i>	99
<i>sādhūnāṃ svapadasarōja ṣaṭpadānāṃ</i>	
<i>dharmasya sthitimanaghāṃ vidhātukāmaḥ  </i>	
<i>yadgarbhē jagadakhilaṃ sa ēva garbhō</i>	
<i>dēvakyāḥ samajani dēvadēvavandyāḥ    1.100   </i>	100
<i>   iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya</i>	
<i>śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu</i>	
<i>yādavābhyudayē mahākāvye prathamah sargaḥ   </i>	
<i>kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē  </i>	
<i>śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ   </i>	

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ dvitīyaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athāgamānāmanaghēna bhūmnā

dharmasya pūrṇēna dhanāgamēna |

divaukasāṃ darśayatā vibhūtiṃ

dēvī babhau dauhṛdalakṣaṇēna ॥ 2.1 ॥

101

śṛṅgāravīrādbhutacitrarūpaṃ

garbhē trilōkaikanidhiṃ vahantyāḥ |

parāvarakrīditakarburāṇi

dvēdhā'bhavan dauhṛdalakṣaṇāni ॥ 2.2 ॥

102

aśēṣavēdairadhigamyabhūmnā

siddhēna siddhaiśca niṣēvitēna |

amānuṣī nūnamabhūdayatnāt

kṛṣṇēna kēnāpi rasāyanēna ॥ 2.3 ॥

103

śatahradābandhurayā svakāntyā

sañcārijāmbūnadabimbakalpā |

trayyantasiddhēna rasāyanēna

kālēna bhējē kaladhautalakṣmīm ॥ 2.4 ॥

104

mayūrapīñchadyutibhirmayūkhaiḥ

tatkāntirantarvasatastridhāmnaḥ |

<i>śyāmā bahirmūlasitā babhāsē maṅgalyaratnāṅkurapālikēva    2.5   </i>	105
<i>kālē babhāsē vasudēvapatnyāḥ karpūraliptēva kapōlaśōbhā   śaśiprabhā saptamagarbhakāntiḥ cyutāvaśiṣṭēva śanairudīrṇā    2.6   </i>	106
<i>navēnduniṣyandanibhaścakāśē varṇaḥ pratīkēṣu madhudravāṅgyāḥ   antaḥ sthitēna prathamēna puṃsā pravartitaṃ sattvamivāvadātam    2.7   </i>	107
<i>karambitā kiñcidiva prasṛptaiḥ tējōbhirantarvasatastridhāmnaḥ   marīcibhiḥ svairabhavat prajānāṃ maṅgalyaratnāṅkurapālikēva    2.8   </i>	108
<i>tasyāḥ sudhōllāsajuṣaḥ kaṭākṣāḥ saṅkṣubdhadugdhāmbudhisaumyabhāsaḥ   jagattrayīsaudhaviglāpanārham vitēnirē varṇasudhāmapūrvām    2.9   </i>	109
<i>rakṣāvidhau rākṣasadānavānām kāragrḥē kaṃsaniyōgabhājām   sampaśyamānā sakṛdīkṣitā vā saṅkṣōbhayāmāsa manāṃsi saiṣā    2.10   </i>	110
<i>bhuktā purā yēna vasundharā sā sa viśvabhōktā mama garbhabhūtaḥ  </i>	

iti dhruvaṃ sūcanamācarantī

tattādrśaṃ nāṭitakaṃ tatāna || 2.11 ||

111

samādhisukṣētrakṛṣīvalānāṃ

santōṣasasyōdayamēghakāntyā |

cakāsa tasyāḥ stanacūcukābhā

garbhatviṣā gāḍhamivānuliptā || 2.12 ||

112

kastūrikākāmyarucistadīyā

ramyā babhau cūcukaratnakāntiḥ |

tadgarbhasandarśanalōlupānām

antardṛśāmañjanakalpanēva || 2.13 ||

113

parāvarāṇāṃ prabhavasya puṃsaḥ

prakāśakatvaṃ pratipadyamānām |

abhāvayan bhāvitacētasastāṃ

vidyāmayiṃ viśvapitāmahiñca || 2.14 ||

114

līlēkha viśvāni jagantyaabhijñā

līlāhṛtē citrapatē yathārham |

prāyaḥ prajānāṃ patayaḥ pratītāḥ

yanmātrkāḥ svēṣu vidhiṣvabhūvan || 2.15 ||

115

nirāśiṣāṃ paddhatimādadānā

naiśśrēyasīṃ nītimupaghnayantī |

puṇyāśayā pūrvayugaprarōham

iyēṣa dēvī bhuvanē vidhātum || 2.16 ||

116

anāptapūrvāṃ kimapēkṣitaṃ tē

kiṃ bhuktapūrvēṣvadhunōpadadyām |



vayasyayā'bhāvavidā'nuyuktā na kiñcidityēva jagāda nāthā    2.17	117
anādarē dēvi sakhījanānāṃ kathaṃ na dūyēta dayā tavēti   upahvarē sallapitā manōjñaiḥ ālōkanairuttaramācacakṣē    2.18	118
aśēta sā kāmamajātanidrā mātuṃ pravṛttēva padāni cakrē   adhyāsta lōkānavadhīrayantī bhadrāsanam bhāvitapāramēṣṭhyā    2.19	119
parikramaprēkṣitabhāṣitādyaiḥ anyādrśairāptavibhāvanīyaiḥ   madōpapannā madalālasā vā jitaśramā vēti janaiḥ śaśaṅkē    2.20	120
śēṣē śayānāṃ garuḍēna yāntiṃ padmē niṣaṅṅāmadhiratnapīṭham   hayānanairāśritavandikṛtyāṃ svāmākṛtiṃ svapnadṛśā dadarśa    2.21	121
antaḥsthitam yasya vibhōrasēṣam jagannivāsam dadhatī tamantaḥ   tadātmanō viśvamapaśyadantaḥ tarkātigam tādrśamadbhutam naḥ    2.22	122
surāsurādhīsvaramaulighātāt viśīrṇajāmbūnadavētraśṛṅgam	

<p>ālakṣyasantōṣamalakṣyamanyaiḥ  anīkanētāramavaikṣatā'rāt    2.23   </p>	123
<p>trilōkamāṅgalyanidhēstrivēdyāḥ  sañjīvanīm vācamudīrayantī    nīyōgayōgyān anaghaprasādā  nākaukasām nāmabhirājuhāva    2.24   </p>	124
<p>yadṛcchayā yādavadharmapatnī  yāmāha dharmēṣu parāvarēṣu    adṛṣṭapūrvāparayāpi vācā  pratiśrutā nūnamabhāvi tasyāḥ    2.25   </p>	125
<p>kriyāmupāditsata viśvaguptyā  kṛtāparādhē'pi kṛpāmakārṣīt    munīndravṛtṭyā mukharībhavantī  muktikṣamām vaktumiyēṣa vidyām    2.26   </p>	126
<p>satām caturvargaphalapasūtau  nārāyaṇē garbhagatē natāṅgī    abhaṅgurāmunnatimāśrayantī  sarvasya sā'ditsata sarvamēkā    2.27   </p>	127
<p>kṛśōdarī kārśyamatītya kālē  kēnāpi dhāmnā kṛtavṛddhiyōgā    parāmabhikhyām kramaśaḥ prapēdē  tārābhinandya tanuraindavīva    2.28   </p>	128
<p>nigūḍhamantardadhatā niviṣṭam  padmāpariṣkāramaṇim prabhūtam  </p>	

<i>madhyēna tasyāḥ pracitēna kālē</i>	
<i>mañjūṣayā rūpyabhuvā babhūvē    2.29   </i>	129
<i>śanaīśśanaīstāmupacīyamānām</i>	
<i>darśāntadīptāmiva candralēkhām  </i>	
<i>antaḥsthakṛṣṇāmavalōkayantaḥ</i>	
<i>cakruścakōrāyitamātmanētraiḥ    2.30   </i>	130
<i>mayi sthitē viśvagurau mahīyān</i>	
<i>mā bhūt bhuvō bhāra itīva matvā  </i>	
<i>sakhījanānāmavalambya hastān</i>	
<i>sañcāralīlām śanakaiścakāra    2.31   </i>	131
<i>mukundagarbhā mukurēṣu dēvī</i>	
<i>nāpaśyadātmānamavāptabhūṣā  </i>	
<i>nāthatviṣā nandakadarpaṇēnā -</i>	
<i>didṛkṣatā”tmānamadrśyamanyaiḥ    2.32   </i>	132
<i>srajaḥ prabhūtā na śasāka vōḍhum</i>	
<i>dūrē kathā ratnavibhūṣaṇānām  </i>	
<i>bhaviṣyati kṣōṇibharāpanōdē</i>	
<i>pratyāyanaṃ prāthamikaṃ tadāsīt    2.33   </i>	133
<i>divaukasō dēvakavaṃśalakṣmīṃ</i>	
<i>vilōkya tāṃ lōkanidhānagarbhām  </i>	
<i>vibhūtimagrēsaravēdavādāḥ</i>	
<i>vyācakhurasyā vividhaprakārām    2.34   </i>	134
<i>patiḥsasattvāmapi tatprabhāvāt</i>	
<i>aduḥkhaśīlām samayē bhavitrīm  </i>	

sukhaikatānāmaavalōkya dēvīm

svasampadaṃ sūcayatīti mēnē || 2.35 ||

135

pitṛtvamāsādya surāsurāṇāṃ

pitāmahatvaṃ pratipatsyamānaḥ |

anantagarbhāmaavalōkya dēvīm

atuṣyadanyēṣu gatābhilāṣaḥ || 2.36 ||

136

tāpōpaśāntiṃ jagatāṃ diśanti

sandhyā'parā sādhujanapratīkṣyā |

tāmīdr̥ṣīṃ viśvapituḥ prasūtiṃ

saṃvēdayantīva samājagāma || 2.37 ||

137

suvarṇapītāambaravāsini sā

svadhāmasaṅcchāditasūryadīptiḥ |

upāsanīyā jagatāṃ babhāsē

muradviṣō mūrtiriva dvitīyā || 2.38 ||

138

prasaktapātaścaramāmburāśau

raktōrubimbō ravirastaśailāt |

dināntanāgēna dṛḍhapraṇunnaṃ

manaśśilāśṛṅgamivābabhāsē || 2.39 ||

139

nimajjatā vārinidhau savitrā

kō nāma jāyēta karagrahitā |

tadēti sambhāvanayaiva nūnaṃ

dūrādudakṣēpi karāgramuccaiḥ || 2.40 ||

140

sphuratprabhākēsaramarkabimbaṃ

mamajja sindhau makarandatāmram |

<p>sandhyākumāryā gaganāmburāsēḥ  krīḍāhṛtaṃ kṣiptamivāravindam    2.41   </p>	141
<p>phaṇāmaṇiprēkṣyakharāṃśubimbaḥ  sandhyāsuparṇīmavalōkya bhītaḥ    tāpādhikō vāsarapannagēndraḥ  prāyēṇa pātālabilaṃ vivēśa    2.42   </p>	142
<p>pradōṣarāgāruṇasūryalakṣāt  diśāgajō dṛpta ivātighōraḥ    kālōpanītaṃ madhunā samētam  abhuṅkta manyē kabalaṃ payōdhiḥ    2.43   </p>	143
<p>tadā tamaḥ prōṣitacandrasūryē  dōṣāmukhē dūṣitasarvanētram    viyōgināṃ śōkamayasya vahnēḥ  āsāgatō dhūma ivānvabhāvi    2.44   </p>	144
<p>satārapuṣpā dhṛtapallavaśrīḥ  pracchāyanīrandhratamaḥpratānā    viśvābhinandyā vavṛdhē tadānīṃ  vaihāyasī kāpi vasantavanyā    2.45   </p>	145
<p>alakṣyata śyāmalamantarikṣaṃ  tārābhirādarśitamauktikaugham    nivatsyatō viśvapatēravanyāṃ  kālēna bhṛtyēna kṛtaṃ vitānam    2.46   </p>	146
<p>abhṛṅganādapratipannamaunā  nimēṣabhājō niyataṃ vanasthāḥ  </p>	

<i>dūraṅgatē svāmini puṣkarīṇyaḥ tatprāptilābhāya tapō vitēnuḥ    2.47   </i>	147
<i>nimīlitānāṃ kamalōtpalānāṃ niṣpannasakhyairiva cakravākaiḥ   vimuktabhōgairvidadhē viṣaṅṅaiḥ vibōdhavēlāvadhikō vilāpaḥ    2.48   </i>	148
<i>tamisranīlāambarasaṃvṛtāṅgī śyāmā babhau kiñcidatītya sandhyām   prācīnaśailē samayānnigūḍhaṃ samudyatā candramivābhisartum    2.49   </i>	149
<i>niśākarēṇa pratipannasattvā nikṣiptadēhēva payōdhitalpē   jagatsamīkṣyā jahatī ca kārśyaṃ prācī diśā pāṇḍaratāmayāsīt    2.50   </i>	150
<i>tamaḥprasaṅgēna vimucyamānā gauraprabhā gōtrabhidābhinandyā   vidhūdayārambhaviśēṣadrśyā prācī diśā'bhāsata dēvakīva    2.51   </i>	151
<i>apatyalābhaṃ yaduvīrapatnyāḥ mahōdadhau magnasamutthitēna   tadvaṃśamānyēna samīkṣya pūrvaṃ prāptaṃ pratītēna purōdhasēva    2.52   </i>	152
<i>kṣvēlōpamē santamasē nirastē sōmaṃ sudhāstōmamivōdvamantī  </i>	

*dugdhōdavēlēva dudōha lakṣmīm*

*āśā manōjñāmarēndramānyā || 2.53 ||*

153

*tamassamākrāntivaśēna pūrvaṃ*

*jajñē nimagnairiva bhūtadhātryām |*

*tatastuṣārāṃśukarāvagūḍhaiḥ*

*uttabhyamānairiva śailaśṛṅgaiḥ || 2.54 ||*

154

*diśastadānīmavanīdharāṇāṃ*

*sagairikaiḥ pāradapaṅkalēpaiḥ |*

*cakāśirē candramasō mayūkhaiḥ*

*pañcāyudhasyēva śaraiḥ pradīptaiḥ || 2.55 ||*

155

*samunnamantī kuṭilāyatātmā*

*śasāṅkalēkhodayadrśyakōṭiḥ |*

*viyōgicētōlavanē pravīṇā*

*kāmōdyatā kāñcanaśaṅkulēva || 2.56 ||*

156

*tamāṃsi durvārabalaḥ sa kālaḥ*

*prāyō vilōptuṃ sahasā diśāṃ ca |*

*manāṃsi kāmaśca manasvinīnāṃ*

*prāyuṅkta śaityādhikamardhacandram || 2.57 ||*

157

*karēṇa saṅkōcitapuṣkarēṇa*

*madapratichhandakalaṅkabhūmā |*

*kṣiptvā tamaśśaivalamunmamajja*

*magnō diśānāga ivēndurabdheḥ || 2.58 ||*

158

*madōdayātāmrapapōlabhāsā*

*śakrasya kāṣṭhā śaśinā cakāśē |*

udēyuṣā vyañjayituṃ trilōkīṃ nāthasya sā nābhirivāmbujēna    2.59	159
samīpataḥ santamasāmburāsēḥ babhāra śaṅkhākṛtirindubimbaḥ   pittōparāgādiva pītimānaṃ dōṣāvilaprōṣitadr̥ṣṭidattāt    2.60	160
kṛśōdarīlōcanaḥkṛṣṇalakṣmā rātryāḥ samiddhōdayarāga induḥ   kastūrikākuṅkumacitritātmā karpūravinyāsa ivānvabhāvi    2.61	161
prasādamantaḥkaraṇasya dātā pratyakṣayan viśvamidamaṃ prakāśaiḥ   tamaśca rāgaṃ ca vidhūya candraḥ sammōdanaṃ sattvamivōllalāsa    2.62	162
niśākarō vāridhinissvanānāṃ niṣpādakaḥ kundaruciścakāśē   udēṣyataścakrabhṛtō niyōgāt prādurbhavan prāgiva pāñcajanyaḥ    2.63	163
mṛgēṇa niṣpannamṛgājinaśrīḥ svapādavikṣēpamitāntarikṣaḥ   muradviṣō vāmanamūrtibhājāḥ paryāyatāmanvagamacchaśāṅkaḥ    2.64	164
jigāya śaṅkhāśritaśaivalābhaḥ cārudyutēścandramasaḥ kalaṅkaḥ	



udīyamānasya mahōrmīyōgāt sāmicyutaṃ sāgaramūlapaṅkam    2.65	165
udētya tuṅgādudayādriśṅgāt tamōgajān agrakarēṇa nighnan   niśākarastanmadalēpalakṣmā sitābhiśuḥ siṃhadasāmayāsīt    2.66	166
niśīthalakṣmyā iva puṇḍarīkaṃ nirvēśasindhōriva phēnacakram   tamanvavaikṣanta vilāsatantrāḥ tārāmaṇīnāmiva sūtīśuktīm    2.67	167
udāratārāgaṇabudbudaughāḥ candrēṇa sampannasudhāprasūtiḥ   asēṣadṛśyāmadhigamya lakṣmīm ālōkadugdhōdadhirābabhāsē    2.68	168
prakāśayan viśvamidaṃ yathāvat candrōdayōddīpitasaumyatāraḥ   āsīnniśīthō jagataḥ prabhūtāt andhasya daivādiva dṛṣṭilābhaḥ    2.69	169
viśōdhitādviṣṇupadāt kṣarantī viśvaṅmukhī sāgaravṛddhihētōḥ   tamōmayīṃ sūryasutāṃ nigīrya jyōtsnānadī sōṇamapi vyamuñcat    2.70	170
priyāmukhaistōyamadhu pradiṣṭaṃ pītvā navaṃ prīta ivāmburāsīḥ	

<p>samētya candradyutinartakībhiḥ          taraṅgitaṃ tāṇḍavamātatāna    2.71   </p>	171
<p>kalaṅkacitrikṛtamindukhaṇḍaṃ          tamaḥ samadhyāsitasattvakalpam            aśuṣkaśaivālamivābabhāsē          siddhāpagāsaikatamardhadṛśyam    2.72   </p>	172
<p>svamadhyasampannaviśuddhadhāmā          śyāmā ca sā dēvakanandinī ca            tamaḥ kṣipantyaḥ jagatāṃ trayāṇām          anyōnyasaṃvādamivānvabhūtām    2.73   </p>	173
<p>śākhāvakāśēṣu kṛtapravēśaiḥ          candrātapairāśritacāraḥkṛtyaiḥ            hatāvaśiṣṭāni tamāṃsi hantuṃ          sthānaṃ tadākrāntamamṛgyatēva    2.74   </p>	174
<p>parākṛtadhvāntanikāyapaṅkaiḥ          paryāptatārāgaṇaphēnapuñjaiḥ            aśōbhata dyaurasamāyudhasya          yaśaḥpravāhairiva candrapādaiḥ    2.75   </p>	175
<p>dadānayaḥ diksaritāṃ prasādaṃ          prasaktahaṃsāgamayā svakāntyā            apākṛtadhvāntaḥpravarṣṭyā          śarattviṣā candrikayā cakāśē    2.76   </p>	176
<p>kalāvataḥ kāmavihāranāṭyē          kālōcitaṃ kalpayatēva narma  </p>	

amōghamāyāpalitaṅkaraṇyaḥ

prāyō diśāṃ dīdhitayaḥ prayuktāḥ || 2.77 ||

177

kadambamālābhiradhītalāsyāḥ

kalyāṇasambhūtirabhūt prajānām |

priyodayasphītarucō rajanyaḥ

santōṣaniḥśvāsanibhaḥ samīraḥ || 2.78 ||

178

prāyēṇa haṃsairavadhūtasāṅgā

cārusmitā sambhṛtabhṛṅganādā |

sarvōpabhōgyē samayē prasuptaṃ

kumudvatī kōkanadaṃ jahāsa || 2.79 ||

179

kalaṅkalakṣēṇa samaikṣi kācit

kastūrikāpatraviśēṣakāntiḥ |

sudhāṃśubimbavyapadēśadrśyē

mugdhē rajanyā mukhapuṇḍarīkē || 2.80 ||

180

talēṣvavēpanta mahīruhāṇāṃ

chāyāstadā mārutakampitānām |

śasāṅkasimhēna tamōgajānāṃ

lūnākṛtīnāmiva gātrakhaṇḍāḥ || 2.81 ||

181

tamastaraṅgānavasādayantyā

samēyuṣi candrikayā mahatyā |

śyāmā babhau sāndranavōtpalaśrīḥ

surasravantyēva kalindakanyā || 2.82 ||

182

svaviprayōgavyasanānnipītaṃ

bhṛṅgāpadēśēna kumudvatībhiḥ |

<i>sudhābhirāplāvya karasthitābhiḥ pracyāvayāmāsa viṣaṃ sudhāṃsuḥ    2.83   </i>	183
<i>cakāśirē patrakalāsamṛddhyā vyōmōpamē vāriṇi kairavāṇi   kalaṅkadṛśyabhramarāṇi kālē svanātha sādharmaṃmupāgatāni    2.84   </i>	184
<i>sarinmukhōpāhṛtamamburāśiḥ pītvēva tōyaṃ madhu jātaharṣaḥ   cakāra candrapratīyātanānāṃ karagrahaiḥ kāmapi rāsalīlām    2.85   </i>	185
<i>prasādabhājōrubhayōrabhūtām ubhāvanirdhāryamithōviśēṣau   nabhaḥsthalē śītaruciḥ satārē sakairavē tatpratimā ca tōyē    2.86   </i>	186
<i>nabhastuṣārāṃśumayūkhayōgāt tamisrayā mōkṣamavindatēva   atrṣyataḥ tattvavidō niśāyām antarmukhaṃ cittamivātmayōgāt    2.87   </i>	187
<i>sahōditā candramasā babhāsē jyōtsnā payōdhērupajātarāgā   tadātanē saṃjānanē'pi śaurēḥ sahāyinī sāgarasambhavēva    2.88   </i>	188
<i>prabuddhatārākumudābdhicandrē nidrāṇaniśēṣajānē niśīthē  </i>	

sa tādrśō dēvapatēḥ prasūtiṃ puṣyan babhau puṇyatamō muhūrtaḥ    2.89	189
bhāgēna pūrvēṇa tamōmayēna prakāśapūrṇēna ca paścimēna   tadā niśīthaḥ sa satāṃ prasattyai saṃsāramuktyōriva sandhirāsīt    2.90	190
prāgēva jātēna sitēna dhāmnā madhyōpalakṣyēṇa ca mādhavēna   prakāmapuṇyā vasudēvapatnyā sampannasāmyēva niśā babhāsē    2.91	191
saha praticchandaśaśāṅkabhēdaiḥ sarasvatāṃ tāṇḍavinastaraṅgāḥ   avēkṣya śaurēravatāravēlāṃ santōṣanighnā iva sampraṇēduḥ    2.92	192
avāditōdīritavādyaghōṣaṃ diśābhirāmrēḍitadivyaḡītam   satāmupasthāpitasattvalāsyam saṅgītamāṅgalyamabhūt tadānīm    2.93	193
pradīpitaiḥ kaṃsagrḥēṣu dīpaiḥ tāpaiśca bhāvēṣu tapōdhanānām   alabhyata kṣipramalabdhabhaṅgaiḥ ahētunirvāṇadaśānubhūtiḥ    2.94	194
ajaḥ svajanmārhatayā'numēnē yāmaṣṭamīm yādavabhāvamicchan	

dvitīyayā bhāvitayōganidrā

sā'bhūt tadānīṃ prathamā tithīnām || 2.95 ||

195

atha sitarucilagnē siddhapañcagrahōccē

vyajanayadanaghānāṃ vaijayantyāṃ jayantyām |

nikhilabhuvanapadmaklēśanidrāpanuttyai

dinakaramanapāyaṃ dēvakīpūrvasandhyā || 2.96 ||

196

avatarati mukundē sampadāmēkakandē

surabhitaharidantāṃ svādumādhvīkadigdhām |

abhajata vasudēvasthānamānandanighnaiḥ

amaramithunahastairāhitāṃ puṣpavṛṣṭim || 2.97 ||

197

|| iti śrīkavitārkkikasiṃhasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye dvitīyaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ tṛtīyaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha jaganti babhūvuranāvilā -

nyatimirā haritaḥ pracakāsirē |

abhajadēva niśā divasaśriyaṃ

jananabhājini dēvativākarē ॥ 3.1 ॥

198

nanṛturapsarasō divi nanditāḥ

kimapi gītamaḡyata kinnaraiḥ |

śrutisukhaissamatōṣayata svanaiḥ

amaradundubhirānakadundubhim ॥ 3.2 ॥

199

daśasu tatra diśāsvaśarīriṇī

jayajayēti babhūva sarasvatī |

ajitamēkamagōcarayat svayaṃ

svarasavṛttirasāvasurāntakam ॥ 3.3 ॥

200

anativēlasamīraṇacōditaiḥ

śīśiraśīkaraśībharitāambaraiḥ |

jaladharairabhitō divi dadhvanē

suragajairiva sūcitamaṅgalaiḥ ॥ 3.4 ॥

201

vavurathō marutastridaśāṅganā -

vadanasaurabhasārabhṛtaḥ śubhāḥ |

<i>muditanirjaramuktasuradruma - prasavavr̥ṣṭimadhudravamēdurāḥ    3.5   </i>	202
<i>madhuripōravatāramahōtsavē mumudirē madhurāpuradēvatāḥ   yadabhigantari bhaktajanē varam daduraśēṣamatandritacētaḥ    3.6   </i>	203
<i>avadadhānadhiyō munayastadā yadanadhītamadhītavadañjasā   nigamajātamaśēṣamavēksya tat niraviśanniva muktimayīm daśām    3.7   </i>	204
<i>prasadanaṃ śaradāgamasambhavaṃ nabhasi māsi nadībhirupādadē   mahitayōgavidāṃ matibhiḥ samaṃ śrutibhirapyanupaplavanītibhiḥ    3.8   </i>	205
<i>nikhilacētanamānasa nissṛtāḥ kaluṣatāḥ samudētya kila kṣaṇāt   viviśurambha iva svayamāpagāḥ jalanidhēriḥ bhōjapatērmanaḥ    3.9   </i>	206
<i>asuravīragṛhāṇi pṛthagvidhaiḥ aśubhaśaṃsibhirānaśirē muhuḥ   amararājapurēṣu jajṛmbhirē śubhanimittasātāni punaḥ punaḥ    3.10   </i>	207
<i>caramataśca ṛṇādiva dēvakī - patiramucyata śṛṅkhalataḥ sthirāt  </i>	



*nikhilabandhanivartakasannidhau*

*vigalanam nigalasya kimadbhutam || 3.11 ||*

208

*uditamātmani dēvakasambhavā*

*danujabhēdanamaṅkagataṃ dadhau |*

*kamapi kāñcanabhūbhṛdadhityakā*

*harihayōpalaśṛṅgamivādbhutam || 3.12 ||*

209

*vidhṛtaśaṅkharathāṅgagadāmbujaḥ*

*śabalitaḥ śubhayā vanamālayā |*

*piturasūta mudam pṛthukastadā*

*jaladhiḍimghanibhō jananīdhṛtaḥ || 3.13 ||*

210

*pitaramabjabhuvāmanapāyinaṃ*

*priyatamāṅkagataṃ paripaśyatā |*

*sa vibhurānakadundubhinā mahān*

*avitathaiḥ svaguṇairabhituṣṭuvē || 3.14 ||*

211

*praṇipatāmi bhavantamananyadhīḥ*

*akhilakāraṇamāśritatāraṇam |*

*anugamādanidamprathamā giraḥ*

*kimapi yatpadamēkamadhīyatē || 3.15 ||*

212

*viṣamakarmavipākaparamparā -*

*vivaśavṛttiṣu dēhiṣu dustaram |*

*karuṇayā tava dēva kaṭākṣitāḥ*

*katicidēva taranti bhavārṇavam || 3.16 ||*

213

*tvadanubhāvamahōdadhiśīkaraiḥ*

*avaśapātibhirāhitaśaktayaḥ |*

avadhibhēdavatīmupabhuñjatē

svapadasampadamabjabhavādayaḥ || 3.17 ||

214

śrutikirīṭaśubhāśrayavigrahaḥ

paramasattvanidhiḥ pratipadyasē |

jagadanugrahamārutacōditō

vividharūpataraṅgavikalpanām || 3.18 ||

215

tvayi na dēva yadāyatatē na tat

jagati jaṅgamamanyadathāpi vā |

iti mahimni tava pramitē paraṃ

vibhajanē vividhaiḥ sthitamāgamaiḥ || 3.19 ||

216

akhilalōkapitustava putratām

ahamayācamananyamanōrathaḥ |

varada vāñchitadānadhṛtavratē

tvayi tadēvamayatnamapacyata || 3.20 ||

217

avanibhāranirākaraṇārthinām

kratubhujāmabhilāṣamavandhyayan |

jitaripūṇi bahūni dayānidhē

viharaṇāni vidhātumihārhasi || 3.21 ||

218

danujamōhanadōhalinā tvayā

sahajalāñchanasaṃvaraṇaṃ kṣamam |

tadadhunā śamayan mama sādhasaṃ

yavanikāmadhigaccha yathēpsitam || 3.22 ||

219

iti sabhītamavēkṣya dayānidhiḥ

smitamukhō vasudēvamabhāṣata |

tvamasi mē janakaḥ kimihānyathā kimapi tāta mudhā kathitaṃ tvayā    3.23	220
iyamamartyapitustava gēhinī diviṣadāṃ janānī mama cānaghā   abhimataṃ yuvayōranavagrahaṃ samayabhāvi mayaiva samarthyatē    3.24	221
yadi bibhēṣi bhajāmi manuṣyatāṃ atha ca māṃ naya nandagrhaṃ kṣaṇāt   duhitaraṃ ca samānaya tasya tāṃ gatabhayō bhava dūragatē mayi    3.25	222
atha niśamyā niyōgamabhaṅguraṃ madhujitō madhurākṣaramantharam   hitamidaṃ pratipadya tamādadē gurutaraṃ kṛpayā laghutāṃ gatam    3.26	223
tuhinabhānudivākaralōcanaṃ nigamaniḥśvasitaṃ svasutasya tat   anubabhūva muhurmuhurādarāt anaghamānanamānakadundubhiḥ    3.27	224
śrutisugandhitadānanacandrikā - muṣitamōhatamā munisannibhaḥ   adhijagāma sa tanmayatāṃ kṣaṇāt animiṣatvamuta pratisandadhē    3.28	225
jigamiṣuḥ sa diśō daśa yādavaḥ sakṛdavaikṣata sādhasavihvalaḥ	

<i>anaghavaibhavamarbhakamudvahan amitaguptiniruddhagatau gṛhē    3.29   </i>	226
<i>vijaghaṭē sahasaiva kavāṭikā vrajamatha vrajatō yadubhūbhṛtaḥ   upalakalpamaśērata rakṣakāḥ saraṇimādidiśurgrhadēvatāḥ    3.30   </i>	227
<i>kṣaradasūniva yāmikarakṣakān muṣitamañjugiraḥ śukaśārikāḥ   yadukulēndurapaśyadamīlitān parijanānapi citragatāniva    3.31   </i>	228
<i>upayatō viśikhāṃ sadanāntarāt kuvalayābhakumāratanutviṣā   śatamakhōpalamēcakayā drutaṃ śamitasantamasā haritō babhuḥ    3.32   </i>	229
<i>śrutimayō vihagaḥ paritaḥ prabhuṃ vyacaradāśu vidhūtaniśācaraḥ   anujagāma ca bhūdharapannagaḥ sphuṭaphaṇāmaṇidīpagaṇōdvahaḥ    3.33   </i>	230
<i>dinakarōpamadīdhitibhistadā danujadēhavidāraṇadāruṇaiḥ   parigataḥ kila pañcabhirāyudhaiḥ yadupatiḥ prajahāvasahāyatām    3.34   </i>	231
<i>praguṇamindunivēditapaddhatiḥ yadukulēndurathō yamunānadīm  </i>	

paramapūruṣamakṣatapauruṣaḥ

patagarāja ivāśu vahan yayau || 3.35 ||

232

tanutaraṅgapṛṣatkaṇaśītalāḥ

surabhikairavasauḥṛdavāsitaḥ |

abhisamētamasēvata mārutō

yamunayā prahitō yadupuṅgavam || 3.36 ||

233

pavanakampītapallavapāṇikā

prahitapuṣpabharā padavīmukhē |

upajuhāva kila bhramarasvanaiḥ

yadupatiṃ yamunōpavanasthalī || 3.37 ||

234

nimiṣitāsitanīrajalōcanā

mukulitābjamukhī savituḥ sutā |

lalitadīnarathāṅgayugasvanā

kuhakadainyamaśōcadiva prabhōḥ || 3.38 ||

235

vikacakairavatārakitākṛtiṃ

tanumatīmiva śāradayāminīm |

tvaritamambunīdhērabhisārikāṃ

taritumaiḥata satyasamīhitaḥ || 3.39 ||

236

bhavati kiṃ nu bhaviṣyati vā kimi -

tyanavadhāritaśaurivihārayā |

cakitayēva virōcanakanyayā

vidhutavīcikaraṃ kila vivyathē || 3.40 ||

237

ghanatamaḥparipākamalīmasaiḥ

gurubhirūrmigaṇairanupaplutaḥ |

atitatāra dinādhipatēḥ sutāṃ

anaghayōgamanā iva saṃsṛtim || 3.41 ||

238

yadupatēryamunā tvaritaṃ yataḥ

pratiyataśca samarpitapaddhatiḥ |

svayamamartyamadāvalamajjanī

caraṇalaṅghyajalā samajāyata || 3.42 ||

239

ajani paścimatō bhṛśamunnatā

ravisutā purataḥ sthalaśēṣitā |

adhirurōha padaṃ kimasau harēḥ

pratiyayau yadi vā pitaraṃ girim || 3.43 ||

240

akṛtasētumanākalitaplavāṃ

jananasindhudṛḍhaplavamudvahan |

ravisutāmatilaṅghya ramāpatiṃ

sapadi ghōṣasamīpamupānayat || 3.44 ||

241

atha kayācana kāraṇanidrayā

vivaśasuptajanaṃ vrajamāviśat |

dhanadapattanasampadi yatra sā

svasutamagryamasūyata rōhiṇī || 3.45 ||

242

upagatē vasudēvasutē'ntikaṃ

narakavairiṇi nandakuṭumbinī |

araṇisambhavapāvakasaṅgamāt

abhajatādhvaravēdiriva śriyam || 3.46 ||

243

nyadhita nandavadhūsavidhē sutāṃ

drutamupādita gōpakumārikām |

atha nināya ca dēvakanandanī -

śayanamānakadundubhirāśu tām || 3.47 ||

244

anavabuddhajanārdanakanyakā

vinimayastvatha bhōjagaṇēśvaraḥ |

dr̥ṣadi tāmabhihantumapātayat

pratijaghāna ca sā caraṇēna tam || 3.48 ||

245

nṛpatirāśu padā nihatastayā

nipatitōditakantukavadbhavan |

davasamāhataśailanibhaḥ krudhā

daranimīlitadr̥ṣtiradūyata || 3.49 ||

246

udapatat divamugraghanasvanā

yuvatirūpayugātyayaśarvarī |

asuraghātibhiraṣṭabhirāyudhaiḥ

alaghubhiścapalābhirivāśritā || 3.50 ||

247

atha ca bhōjaniyanturayantritā

danujahanturudantamudairirat |

paṭu gabhīramudāramanākulaṃ

hitamavistaramarthyamaviplavam || 3.51 ||

248

ahamaśēśasurāsuramōhanī

yavanikā madhukaiṭabhamardinaḥ |

prabalaśumbhaniśumbhaniśūdanē

praṇihitā hatayā tava kiṃ mayā || 3.52 ||

249

vasati nandagr̥hē vibudhadviṣāṃ

damayitā vasudēvasamudbhavaḥ |

<p>ayamasau tava nāśayitēti sā  daramudīrya jagāma yathēpsitam    3.53   </p>	250
<p>madhuhiraṇyanibhō madhurāpatiḥ  dinahutāśanadīnadaśāṃ gataḥ    śvasitajalpitaṅvēpitahuṅkṛtaiḥ  aratimāyatabhītirasūcayat    3.54   </p>	251
<p>jaḍamatiḥ sa janārdanamāyayā  vihasitastrapayā janitavyathaḥ    apakṛtaṃ vasudēvamamōcayat  dayitayā saha dīnavilāpayā    3.55   </p>	252
<p>kimapi cintitamāgatamanyathā  kimidamityavaśādupajātayā    viśavidūṣitayēva manīṣayā  muhuradūyata mōhavicēṣṭitaḥ    3.56   </p>	253
<p>aviṣayē vipadāmasurāntakē  punariyēṣa nikāraparamparām    niyatirēkamukhī duratikramā  kṛtadhiyā kimutā”vilacētasā    3.57   </p>	254
<p>paribabhūva cukōpa viśiṣmiyē  parijahāsa hariṃ prajagarja ca    pariṇatēna bhavāntaravāsanā -  ”grahaguṇēna bhajan bhavitavyatām    3.58   </p>	255
<p>kvacana dhāmani kaṃsanivēditē  sabhayamānakadundubhirāvasat  </p>	



smṛtigatēna sutēna sajīvitā

dinaśatāni nināya ca dēvakī || 3.59 ||

256

vigatakanyakayā ca yaśodayā

niyatisambhṛtanirbharanidrayā |

cirasamāgatajāgarayā'ntikē

harirapatyamadrśyata dhanyayā || 3.60 ||

257

yadavabuddhanirākulanītibhiḥ

munigaṇairadhunāpi vimṛgyatē |

tadidamāgamamaulivibhūṣaṇaṃ

vidhivaśādabhavat vrajabhūṣaṇam || 3.61 ||

258

anaghavatsamanākuladhēnukaṃ

pracuradugdhamacōrabhayōdbhavam |

vrajamanāmayaviśvajanaṃ vibhuḥ

kṛtayugāspadakalṣamakalpayat || 3.62 ||

259

ajani gōpagṛhēṣu manōramaiḥ

amitakāntibhirapsarasāṃ gaṇaiḥ |

yadanubhūtirasēna samēśyataḥ

śaraṇayādavaśaiśavayauvanē || 3.63 ||

260

suramahīsuratōṣaṇamādarāt

navamupādita nanda udāradhīḥ |

taralagōpagaṇāgamasaṅkulaṃ

tanayajanmamahōtsavamadbhutam || 3.64 ||

261

adhicakāra vadānyamaṇēḥ śriyaṃ

vyadhita kalpatarōranukalpatām |

ajanayacca sutaprasavōtsavē

mahati mēghavikatthanamōghatām || 3.65 ||

262

nidhimanantamiva svayamutthitaṃ

niravadhiṃ nijabhāgamivōditam |

vrajabhuvāḥ pratilabhya ramāpatiṃ

jahasuraindramasāratarāṃ padam || 3.66 ||

263

putraṃ prasūya tapasā puruṣaṃ purāṇaṃ

kālaṃ ciraṃ vidhivaśāt kṛtaviprakarṣau |

śaṅkākalaṅkitadhiyāvapi dampaṭī tau

tadvaibhavasmarāṇasāntarujāvabhūtām || 3.67 ||

264

nandasadmani navēndusannibhau

vāsamētya vasudēvanandanau |

vṛddhimāpaturanēhasā svayaṃ

svādubhōgajanānīṃ suparvaṇām || 3.68 ||

265

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṭṛtīyaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

manīṣitaṃ kaitavamānuṣasya

śrutvā bhayakrōdhapariplutātmā |

kaṃsaściraṃ prāgbhava-kālanēmiḥ

cintārṇavē magna ivāvatasthē ॥ 4.1 ॥

266

sa durdamānāsurasattvabhēdān

nētā samāhūya nṛśaṃsacētāḥ |

prasthāpayāmāsa parairadhṛṣyaṃ

nandāspadaṃ nāthavihāraguptam ॥ 4.2 ॥

267

kadācidantarhitapūtanātmā

kaṃsaprayuktā kila kāpi māyā |

nidrāparādhīnajanē niśīthē

vrajaṃ yaśōdākṛtirāvivēśa ॥ 4.3 ॥

268

stanyēna kṛṣṇaḥ saha pūtanāyāḥ

prāṇān papau luptapunarbhavāyāḥ |

yadadbhutaṃ bhāvayatāṃ janānāṃ

stanandhayatvaṃ na punarbabhūva ॥ 4.4 ॥

269

niśamyā tasyāḥ parūṣaṃ ninādaṃ

rukṣaṃ yaśōdā ruditāṃ ca sūnōḥ |

sasambhramāvēgamupētya bhītā tamagrahīd durgrahamāgamānām    4.5	270
nandaśca tīvrēṇa bhayēna sadyaḥ samētya paśyannanaghaṃ kumāram   tēnaiva tasya trijaganniyantuḥ prāyuṅkta rakṣāṃ paramārthavēdī    4.6	271
gōpāśca sambhūya guhōpamākṣiṃ svaghōṣanirhrāditaviśvaghōṣām   gatāsumaikṣanta niśācarīṃ tāṃ bhīmākṛtiṃ bhaimarathīmivānyām    4.7	272
paraśvadhaistatkṣaṇaśātitaistām vicchidya vindhyācalasānukalpām   anaḥpravṛtyā bahirāśu ninyuḥ kravyādbaliṃ prājyamiva kṣipantaḥ    4.8	273
grahādidōṣān apahantukāmā gōptuḥ satāṃ gōpatayaḥ samētāḥ   suvarṇasūtragrathitābhirāmāṃ pañcāyudhīmābharaṇaṃ babandhuḥ    4.9	274
ramyāṇi ratnāni rathāṅgapāṇēḥ ākalpatāṃ nūnamavāpnuvanti   tadaṅgasamsparsārasāt prakāmaṃ rōmāñcitānyaṃśugaṇairabhūvan    4.10	275
sa śāyitaḥ kṣēmavidā jananyā paryaṅkikāyāṃ prarudan kumāraḥ	

cikṣēpa tuṅgaṃ śakaṭaṃ padābhyāṃ gādhābhighātēna girīndrasāram    4.11	276
vidāritastasya padāgrayōgāt vikīryamāṇō bahudhā pṛthivyām   śabdāyamānaḥ śakaṭākhyadaityaḥ saṅkṣōbhayāmāsa jagantyabhīkṣṇam    4.12	277
yadṛcchayōtkṣiptapadē kumārē śailōpalakṣyē śakaṭē nirastē   sarōjagarbhōpamasaukumāryaṃ pasparśa tatpādatalaṃ yaśōdā    4.13	278
athāṅgaṇē jānupadāgrahastaiḥ cakrāyudhē caṅkramaṇapravṛttē   prāyō dharitrī pariśasvajē taṃ sāpatrapā sāndrarajaśchalēna    4.14	279
nirvyājamandasmitadarśanīyaṃ nīrājitaṃ kuṇḍalaratnabhāsā   nandastadānīm na jagāma tṛptim mugdhākṣaram prēkṣya mukhaṃ tadīyam    4.15	280
viśvāni viśvādhikaśaktirēkō nāmāni rūpāṇi ca nirmimāṇaḥ   nāmaikadēśagrahaṇē'pi mātuḥ babhūva kṛṣṇō bahumānapātram    4.16	281
taraṅgitānuśravagandhamādu tasyādbhutaṃ sallapitaṃ sakhībhiḥ	

varṇasvarādivyavasāyabhūmnā

śikṣāvidāṃ śikṣaṇamagryamāsīt || 4.17 ||

282

tamīṣadutthāya nilīnamārāt

samprēkṣyadantāṅkuracāruhāsam |

sanātanīm dṛṣṭimananyadrṣṭiḥ

sānandamālōkata nandapatnī || 4.18 ||

283

padaistribhiḥ krāntajagattrayaṃ taṃ

bhavyāśayā bhāvitabālabhāvam |

karēṇa saṅgrhya karāmbujāgraṃ

sañcārayāmāsa śanairyaśōdā || 4.19 ||

284

skhaladgatiṃ dvitrapadapracārāt

jānukramē jātaruciṃ kumāram |

bhugnē samāvēśya valagnabhāgē

stanyaṃ mudā pāyayatē sma dhanyā || 4.20 ||

285

kramēṇa bhūyō'pi vihārakāṅkṣī

nandasya dārairabhinandyamānaḥ |

nityānubhūtaṃ nigamāntabhṛṅgaiḥ

nijaṃ padābjaṃ nidadhē pṛthivyām || 4.21 ||

286

sa sañcaran sādhujanapratīpaiḥ

mā bhujyatāṃ sēyamitīva matvā |

cakrādibhiḥ pādasarōjacihnaiḥ

āmudrayāmāsa mahīmananyaiḥ || 4.22 ||

287

ālambya mātuh karapallavāgraṃ

śanaiḥ śanaiḥ sañcaratō murārēḥ |

*babhāra citrāmiva patrarēkhāṃ*

*dhanyā padanyāsamayīṃ dharitrī || 4.23 ||*

288

*akarmanighnō bhuvanānyajasraṃ*

*saṅkalpalēśēna niyamyā dīvyān |*

*pracāritaḥ prasnutayā jananyā*

*padē padē viśramamācakāṅkṣa || 4.24 ||*

289

*suraprasūnaiḥ surabhīkṛtānām*

*ārōhaṇānyaṅgaṇavēdikānām |*

*tamārurukṣuṃ taralāṅghripadmāṃ*

*dhātāramārōhayadāśu dhātrī || 4.25 ||*

290

*talēṣu tasyāṅgaṇapādapānām*

*tālānukūlēṣu gatāgatēṣu |*

*vrajasthitāḥ svargasadāmaśṛṅvan*

*dūrōditān dundubhitūryanādān || 4.26 ||*

291

*ya ēṣa lōkatrayasūtradhāraḥ*

*paryāyapātrāṇi carācarāṇi |*

*ānartayatyadbhutacēṣṭitō'sau*

*nanarta khēlaṃ navaṇītakāṅkṣī || 4.27 ||*

292

*gr̥hēṣu dadhnō mathanapravṛttau*

*pr̥ṣatkaṇairutpatitaiḥ prakīrṇaḥ |*

*nidarśayāmāsa nijāmavasthām*

*prācīṃ sudhāśīkarayōgacitrām || 4.28 ||*

293

*trasyan mukundō navaṇītacauryāt*

*nirbhugnagātrō nibhṛtaṃ śayānaḥ |*

nijāni niḥśabdadaśāṃ yayācē

baddhvāñjalim bālavibhūṣaṇāni || 4.29 ||

294

āraṇyakānāṃ prabhavaḥ phalānām

araṇyajātāni phalānyabhīpsan |

visraṃsidhānyāñjalinā karēṇa

vyādhātmajāṃ viśvapatiḥ siṣēvē || 4.30 ||

295

sujātarēkhātmakaśaṅkhacakraṃ

tāmrōdaraṃ tasya karāravindam |

vilōkayantyāḥ phalavikrayiṇyā

vikrētumātmānamabhūdvimarśaḥ || 4.31 ||

296

apūrayat svādupalārpaṇēna

krīḍāśīśōrhastapuṭaṃ kirātī |

ratnaistadā kaustubhanirviśēṣaiḥ

āpūritaṃ tat phalabhāṇḍamāsīt || 4.32 ||

297

muhuh pravṛttaṃ navanītacauryē

vatsān vimuñcantamadōhakālē |

ulūkhalē kutracidāttapuṇyē

bandhuṃ satāṃ bandhumiyēṣa mātā || 4.33 ||

298

ānītamagrē nijabandhanārthaṃ

dāmākhilam saṃhitamapyapūrṇam |

nirīkṣya nirviṇṇadhiyō jananyāḥ

saṅkōcaśaktyā sa babhūva bandhyaḥ || 4.34 ||

299

baddhaṃ tathā bhāvayatāṃ mukundam

ayatnavicchēdini karmabandhē |



tapasvinī tatkratunītirādyā

savrīḍamāraṇyakathāsu tasthau || 4.35 ||

300

ulūkhalē pragrathitēna dāmnā

nibaddhamāsrāvilalōlanētram |

sahāsamaikṣanta janāḥ samantāt

ālānitaṃ nāgamivānabhijñāḥ || 4.36 ||

301

anādarākṛṣṭamulūkhalaṃ tat

yāvarjunau śailanibhau babhañja |

babhūvaturbrahmasutasya śāpāt

muktau munēryakṣavarau tadā tau || 4.37 ||

302

śāpāvadhīṃ brahmasutēna dattaṃ

samprāpya tau śaurisamāgamēna |

dēhēna divyēna vidīpyamānau

stutvā hariṃ dhāma samīyatuḥ svam || 4.38 ||

303

adrṣṭapūrvam bhuvi pūtanādēḥ

udantamutpātamudīkṣamāñāḥ |

samētya gōpāḥ saha mādhavēna

br̥ndāvanaṃ satvaramabhyagacchan || 4.39 ||

304

yēnauśadhīnāmadhipaṃ purastāt

āhlādahētum jagatāmakārṣīt |

tēnaiva dadhyau manasā vanaṃ tat

kṛṣṇō gavāṃ kṣēmasamṛddhimicchan || 4.40 ||

305

anugrahābdhēriva vīcibhēdaiḥ

āpyāyayāmāsa śubhairapāṅgaiḥ |

vanam prthivyā iva yauvanam tat gōptā satām gōdhanavamśacandraḥ    4.41	306
āsinniṣēvyā prthivī paśūnām puṇḍrēkṣuramyāṇi trṇānyabhūvan   tasminnaranyē tarubhiḥ prapēdē kalpadrumāṇāmanukalpabhāvaḥ    4.42	307
adrṣṭapūrvairadhikām viśēṣaiḥ ālakṣya vanyāmamarēndramānyām   nandōpanandapramukhairnanandē nākādhirūḍhairiva nāthabhūmnā    4.43	308
daityaistrṇāvartamukhairayatnāt muhurnirastairmuditō mukundaḥ   abhuṅkta rāmēṇa sahādbhutaṁ tat puṇyam vanam puṇyajānēndramānyam    4.44	309
sapakṣakailāsanibhasya gōpāḥ bakasya pakṣān abhitō babandhuḥ   vanē tadanyānapī ghōravṛttīn kṣēptum pravṛttā iva kētumālāḥ    4.45	310
puraskṛtam maṅgalagītavādyaiḥ puṁsaḥ prasatyai jagatām prasūtēḥ   kayā'pi tatra sprhayā'nvatiṣṭhan kanyāvratam kiñcana gōpakanyāḥ    4.46	311
niśātyayasnānasamudyatānām nikṣiptamābhīrakīśōrikāṇām	

kūlādupādāya dukūlajālaṃ

kundādhirūḍhō mumudē mukundaḥ || 4.47 ||

312

sa caikahastapraṇatiṃ vidhūnvan

kṣaumārthinīnām hariraṅganānām |

anyōnyahastārpaṇasampravṛttam

āsāṃ jahāsāñjalimapyapūrvam || 4.48 ||

313

sa cā”tmacaṇḍātakamātrabhājāṃ

kṣaumārthinīnām svayamarthyamānaiḥ |

ananyahastārpaṇasampravṛttaiḥ

tāsāṃ jahāsāñjalibhistadīyaiḥ || 4.49 ||

314

prasuptamudbōdhayatā paratvaṃ

vīraśriyō vibhramamaṇḍanēna |

nīlādinirvēśanidhānadhāmnā

nāthō babhāsē navayauvanēna || 4.50 ||

315

vihāraparvakramacāru śaurēḥ

kalyaṃ vayah kāmagṛhītiyōgyam |

manōbhirāsvādyatamaṃ prapēdē

mādhuryamikṣōriva madhyabhāgaḥ || 4.51 ||

316

samāśritāṃ vibhramasainyabhēdaiḥ

kāntyā svayā kalpitacāruvaprām |

vrajastrayah kṛṣṇamayīṃ vyajānan

krīḍārgalāṃ kṣēmapurīmapūrvām || 4.52 ||

317

vaṃśasvanō vatsavihārapāṃsuḥ

sandhyāgamastasya ca vanyavēṣaḥ |

āyāti kṛṣṇē vrajasundarīṇām

āsiccatuskandhamanaṅgasainyam || 4.53 ||

318

anuśravāṅānavataṃsabhūtaṃ

barhāvataṃsēna vibhūṣayantī |

aḍivyaḃā carmadṛśaiva gōpī

samādhībhājāmabhajat samādhim || 4.54 ||

319

kalāpinām kalpitamālyabhāvaiḥ

patraistadā patraladēhakāntim |

avāpya sañcāritamālamādyam

chāyātmatām prāpurivāsya gāvaḥ || 4.55 ||

320

vitānvatā mānmathamindrajālam

piñchēna tāpiñchanibhō babhāsē |

anēkaratnaprabhavēna dhāmnā

śārātmanā śaila ivēndranīlaḥ || 4.56 ||

321

muhuh sprśantī mumudē yaśōdā

mugdhāṅganāmōhanavāṃśikēna |

manīṣiṅām māṅgalikēna yūnā

maulau dhṛtām maṅḍanabarhamālām || 4.57 ||

322

kṛtāspadā kṛṣṇabhujāntarālē

prālabbarhāvalirābabhāsē |

viśuddhahēmadyutirabdhikanyā

śyāmāyamānēva tadaṅgakāntyā || 4.58 ||

323

sācīkṛtāni praṇayatrapābhyām

vyāvṛttarājīvanibhāni śauriḥ |

<i>sabhrūvilāsāni dadarśa tāsāṃ vaktrāṇi vācālavilōcanāni    4.59   </i>	324
<i>niraṅkuśasneharasānuviddhān niṣpandamandālasanirnimēśān   vaṃśēna kṛṣṇaḥ pratisambabhāṣē vārtāharān vāmadṛśāṃ kaṭākṣān    4.60   </i>	325
<i>aśikṣitaṃ tumburunāradādyaiḥ ābhīranāṭyaṃ navamāsthītēna   jagē salīlaṃ jagadēkadhāmnā rāgābdhinā rañjayatēva viśvam    4.61   </i>	326
<i>apatrapāsaikatamāśritānāṃ rāgōdadhau kṛṣṇamukhēndununnē   hastāvalambō na babhūva tāsām utpakṣmaṇāmutkalikāplutānām    4.62   </i>	327
<i>ayantritasvairagatiḥ sa tāsāṃ sambhāvitānāṃ karapuṣkarēṇa   prasvinnagaṇḍaḥ praṇayī cakāśē madhyē vaśānāmiva vāraṇēndraḥ    4.63   </i>	328
<i>vimōhanē vallavagēhinīnāṃ na brahmacaryaṃ bibhidē tadīyam   sompatsyatē bālakajīvanaṃ tat satyēna yēnaiva satāṃ samakṣam    4.64   </i>	329
<i>svasambhavaṃ kṛṣṇamavēkṣamāṇaḥ bandhuprasūtaṃ ca balaṃ vrajēśaḥ  </i>	

nisargamaitryā niyataikabhāvau

nyayuṅkta tau vatsakulāni gōptum || 4.65 ||

330

ananyatantraḥ svayamēva dēvān

padmāsanādīn prajanayya rakṣan |

sa rakṣakaḥ sīrabhṛtā sahā'sīt

nētā gavāṃ nandaniyōgavartī || 4.66 ||

331

kathaṃ vrajēccharkarilān pradēsān

padbhyāmasau pallavakōmalābhyām |

iti snutastanyarasā yaśōdā

cintārṇavē na plavamanvavindat || 4.67 ||

332

vihāravitrāsitaduṣṭasattvau

mṛgēndrapōtāviva dhīracēṣṭau |

babhūvatuḥ śāśvatikēna bhūmnā

bālau yuvānāviva tau balāḍhyau || 4.68 ||

333

sindūritau vatsaparāgajālaiḥ

sitāsitau bālagajāviva dvau |

udāralīlāvupalakṣya gōpyaḥ

sarvāstadā'nanyavaśā babhūvuḥ || 4.69 ||

334

gōpāyamānē puruṣē parasmin

gōrūpatāṃ vēdagirō bhajantyaḥ |

bhavyairasēvanta padaṃ tadīyaṃ

stōbhapracicchandaniḥvaiḥ svaśabdaiḥ || 4.70 ||

335

abāliśō bāliśavatprajānāṃ

prakhyāpayannātmani pāratantryam |

nyadarśayat viśvapatiḥ paśūnām bandhē ca mōkṣē ca nijamaṁ prabhutvam    4.71	336
ātmōpamardē'pyanumōdamānāt ātmādhikaṁ pālayataśca vatsān   gāvastadānīmanaghāmavindan vātsalyaśikṣāmiva vāsudēvāt    4.72	337
yō'sāvanantapramukhairanantaiḥ nirviśyatē nityamanantabhūmā   vaimānikānām prathamāḥ sa dēvaḥ vatsairalēlihyata vatsalātmā    4.73	338
mahīyasā maṇḍitapāṇipadmaṁ dadhyannasārēṇa madhuplutēna   drṣṭvā nananduh kṣudhayā'nvitāstaṁ vatsānucaryāsu vayasyagōpāḥ    4.74	339
svādūni vanyāni phalāni taistaiḥ snigdhairupānīya nidarśitāni   rāmāya pūrvamaṁ pratipādya śēṣaiḥ sa pipriyē sādaraḥvijyamānaiḥ    4.75	340
tābhyām tadā nandanidēśitābhyām rakṣāvatīm rāmajanārdanābhyām   viśēṣabhōgyāmabhajat vibhūtiṁ bṛndāvanamaṁ vyāpṛtadhēnubṛndam    4.76	341
agādhakāsāramahīnaśaṣpam atīkṣṇasūryamaṁ tadacaṇḍavātam	

pracchāyanidrāyita dhēnuvatsaṃ

prauḍhē nidāghē'pi babhūva bhōgyam || 4.77 ||

342

na vyādhipīḍā na ca daityaśaṅkā

nāsīt gavāṃ vyāghrabhayaṃ ca tasmin |

svabāhukalpēna balēna sārdhaṃ

nārāyaṇē rakṣati nandalakṣmīm || 4.78 ||

343

nirītayastē nirapāyavāñchāḥ

niḥśrēyasādapyadhikapramōdāḥ |

prapēdirē'pūrvayugānubhūtiṃ

gōpāstadā gōptari vāsudēvē || 4.79 ||

344

vatsānucaryācaturasya kālē

vaṃśasvanaiḥ karṇasudhāṃ vidhātuḥ |

gatāgataprāṇadaśāmvindan

gōpījanāstasya gatāgatēṣu || 4.80 ||

345

āghrātavartmānamaraṇyabhāgē -

ṣvāraṇyakairāśritadhēnubhāvaiḥ |

kēnāpi tasyāpahṛtaṃ kirītaṃ

pratyāharan praikṣata patrināthaḥ || 4.81 ||

346

dēvasya dugdhōdaśayasya daityāt

vairōcanādvyālabhujōpanītaḥ |

kṛṣṇasya maulau kṛtabarhacūdē

nyastaḥ kirīṭō nibiḍībabhūva || 4.82 ||

347

samāhitairagniṣu yāyajūkaiḥ

ādhyāmānāni havīṃṣi bhōktā |



<i>bhaktaikalabhyō bhagavān kadācit patnībhirānītamabhuñkta bhōjyam    4.83   </i>	348
<i>karāmbujasparśanimīlitākṣān āmarśanairākalitārdhanidrān   vatsānananyābhimukhān sa mēnē prahvākṛtīn bhaktibharāvanamrān    4.84   </i>	349
<i>rōmanthaphēnāñcitasṛkvibhāgaiḥ aspandanairardhanimīlitākṣaiḥ   anādṛtastanyarasairmukundaḥ kaṇḍūyitairnirvṛtimāpa vatsaiḥ    4.85   </i>	350
<i>siṣēvirē śādvalitān pradēsān kṛṣṇasya dhāmnā maṇimēcakēna   vasundharāyāmapī kēvalāyāṃ vyāpārayantō vadanāni vatsāḥ    4.86   </i>	351
<i>navaprasūtāḥ sa tadā vanāntē payasvinīrapratimānadōhāḥ   paribhramaśrāntapadān adūrāt pratyāgatān pāyayatē sma vatsān    4.87   </i>	352
<i>niviśya mūlēṣu vanadrumanāṇāṃ nidrāyitānāṃ nijatarṇakānām   aṅgāni gāḥ sādaramālihantīḥ amaṃsta sambhāvyaguṇāḥ svamātuḥ    4.88   </i>	353
<i>sa naicikīḥ pratyahamātapāntē pratyuktaghōṣā iva vatsanādaiḥ  </i>	

<i>madhūni vaṃśadhvanibhiḥ prayacchan nināya bhūyō'pi nivāsabhūmim    4.89   </i>	354
<i>samāvrajan viśvapatirvrajāntaṃ gōbhiḥ samaṃ gōpavilāsinīnām   ullāsahētuḥ sa babhūva dūrāt udyan vivasvāniva padminīnām    4.90   </i>	355
<i>nivartayan gōkulamāttavaṃśō mandāyamānē divasē mukundaḥ   priyādrśāṃ pāraṇayā svakāntyā barhāvṛtaṃ vyātanutēva viśvam    4.91   </i>	356
<i>bālaṃ taruṇyastaruṇaṃ ca bālāḥ tamanvarajyanta samānabhāvāḥ   tadadbhutaṃ tasya vilōbhanaṃ vā tasyaiva sarvārharasātmatā vā    4.92   </i>	357
<i>avēdiṣātāṃ pṛthukau pitṛbhyāṃ tāruṇyapūrṇau taruṇījanēna   vṛddhau purāvṛttaviśēṣavidbhiḥ kṣiptēndrajālāviva rāmakṛṣṇau    4.93   </i>	358
<i>athāpadānaṃ madanasya dātum ādātumālōkayatāṃ manāṃsi   navaṃ vayō nāthasamaṃ prapēdē guṇōttaraṃ gōpakumārikābhiḥ    4.94   </i>	359
<i>anaṅgasindhōramṛtaprathimnā rasasya divyēna rasāyanēna  </i>	

maḥīyasīṃ prītimavāpa tāsāṃ

yōgī mahān yauvanasambhavēna || 4.95 ||

360

vijṛmbhamāṇastanakuḍmalānāṃ

vyaktōnmiṣadvibhramasaurabhāṇām |

madhuvratatvaṃ madhurākṛtīnāṃ

lēbhē latānāmiva vallavīnām || 4.96 ||

361

atiprasaṅgādavadhīrayantyā

prācīnayā saṃyamitō niyatyā |

pāñcālakanyāmiva pañcabhuktāṃ

dharmah satīrādṛta tādrśīstāḥ || 4.97 ||

362

disāgajānāmiva śākvarāṇāṃ

śṛṅgāgranirbhinnaśīlōccayānām |

sa tādrśā bāhubalēna kaṇṭhān

nipīḍya lēbhē paṇitēna nīlām || 4.98 ||

363

karēṇa dambhōlikaṭhōratuṅgān

dēhān pṛthūn dānavadurvr̥ṣāṇām |

vimṛdya nūnaṃ vidadhē mukundaḥ

priyāstanaśparśavihārayōgyām || 4.99 ||

364

ātmīyaparyāṅkabhujaṅgakalpau

akṣēpyarakṣāparighau pṛthivyāḥ |

nīlōpadhānīkaraṇāt sa mēnē

bhūyiṣṭhadhanyau bhujapārijātau || 4.100 ||

365

rāgādirōgapratikārabhūtaṃ

rasāyanaṃ sarvadaśānubhāvyam |

āsīdanudhyēyatamaṃ munīnāṃ divyasya puṃsō dayitōpabhōgaḥ    4.101	366
anudrutā nūnamanaṅgabāṇaiḥ sulōcanā lōcanabhāgadhēyam   pratyagrahīṣuḥ pratisannivṛttaṃ tyaktētairakṣibhirātmanā ca    4.102	367
vrajōpakaṅṭhē vibudhānubhāvyō gōpījanairātmaguṇāvadātaiḥ   samāvṛtō nandasutaścakāśē tārāgaṅairindurivāntarikṣē    4.103	368
hatvā sayūthaṃ tṛṇarājaṣaṅḍē rāmācyutau rāsabhadaityamugram   atōṣayētāṃ bhṛśamātmabhṛtyān svādyaiḥ sudhāpiṇḍanibhaiḥ phalaughaiḥ    4.104	369
kadācidāsāditagōpavēṣaḥ krīḍākulē gōpakumārabṛndē   skandhēna saṅgrhya balaṃ balīyān daityaḥ pralambō divamutpapāta    4.105	370
papāta bhūmau sahasā sa daityaḥ tanmuṣṭinā tāḍitaśīrṇamauliḥ   mahēndrahastaprahitēna pūrvam vajrēṇa nirbhinna ivācalēndraḥ    4.106	371
svavāsasā kṣptakalaṅkalakṣmīḥ kāntyā diśaḥ candrikayēva limpan	

rarāja rāmō danujē nirastē

svabhānūnā mukta ivōḍurājaḥ || 4.107 ||

372

vinaiva rāmēṇa vibhuḥ kadācit

sañcārayan dhēnugaṇaṃ savatsam |

vanaśriyā dūravilōbhitākṣaḥ

kañcidyayau kacchamadṛṣṭapūrvam || 4.108 ||

373

yadṛcchayā cāritadhēnucakraḥ

kūlāntikē viśvajānānukūlaḥ |

kalindajāṃ kāliyapannagasya

kṣvélōdgamaiḥ kajjalitāṃ dadarśa || 4.109 ||

374

viśāgninā murmuritapratānē

vairōcanītīravanāvakāśē |

ahīndramāskanditumadhyarukṣat

kāṣṭhākṛtiṃ kañcana nīpavṛkṣam || 4.110 ||

375

madhudravairulbaṇaharṣabāṣpā

rōmāñcitā kēsaraajālakēna |

patrāṅkuraiścitratanuścakāśē

kṛṣṇāśritā śuṣkakadambaśākhā || 4.111 ||

376

nīpatya saṅkṣiptapayōdhikalpē

mahāhradē mandarapōtaramyaḥ |

viṣavyapōhādamṛtaṃ vidhātum

svādūdayaṃ kṣōbhayati sma sindhum || 4.112 ||

377

kṛtāhatiḥ kṛṣṇanipātavēgāt

ānaddharūpā vitataistarāṅgaiḥ |

sarpāpasārauṣadhisamprayuktā

bhērīva sā bhīmataraṃ rarāsa || 4.113 ||

378

prasaktakṛṣṇadyutibhistadiyaiḥ

prṣatkaṇairutpatitaiḥ pratūrṇam |

adṛśyatā”dyōtitamantarikṣaṃ

pītāndhakārairiva tārakaughaiḥ || 4.114 ||

379

udagrasaṃrambhamudīksya bhītāḥ

tārksyadhvajam tārksyamivā”patantam |

prapēdirē sāgaramāśritaughāḥ

kākōdarāḥ kāliyamātraśēṣāḥ || 4.115 ||

380

athāmbhasaḥ kāliyanāgamugraṃ

vyāttānanaṃ mṛtyumivōjjihānam |

bhōgēna badhnantamapōhya śauriḥ

prahvīkṛtaṃ tatphaṇamārurōha || 4.116 ||

381

sadyō mahānīlamayīṃ mukundaḥ

sapadmarāgāmiva pādapiṭhīm |

krāman phaṇāṃ kāliyapannagasya

grastōditō bhānurivābabhāsē || 4.117 ||

382

phaṇāmaṇināṃ prabhayōparaktē

khēlan babhau cakriṇi cakrapāṇiḥ |

pradōṣasindūritamambuvāhaṃ

prācētasō nāga ivōpamṛdnan || 4.118 ||

383

praṇēmuṣāṃ prāṇabhṛtāmudīrṇaṃ

manō vinēṣyan viṣamākṣavaktram |

akalpayat pannagamardanēna

prāyēṇa yōgyāṃ patagēndravāhaḥ || 4.119 ||

384

tadbhōgabṛndē yugapanmukundaḥ

cārīviśēṣēṇa samaikṣi nṛtyan |

paryākulē vīcigaṇē payōdhēḥ

saṅkrāntabimbō bahudhēva candraḥ || 4.120 ||

385

taduttamāṅgaṃ parikalpya raṅgaṃ

taraṅganiṣpannamṛdaṅganādam |

praśasyamānastridaśairakārṣīt

avyāhatāmārabhaṭīmanantaḥ || 4.121 ||

386

ēkēna hastēna nipīḍya vālaṃ

pādēna caikēna phaṇāmudagrām |

haristadā hantumiyēṣa nāgaṃ

sa ēva saṃsāramivāśritānām || 4.122 ||

387

sa pannagīnāṃ praṇipātabhājāṃ

dravībhavan dīnavilāpabhēdaiḥ |

prasāditaḥ prādita bhartṛbhikṣāṃ

kimasya naḥ syādapadaṃ dayāyāḥ || 4.123 ||

388

lōlāpataccaraṇalīlāhatikṣarita -

hālāhalē nijaphaṇē

nṛtyantamapratighakṛtyaṃ tamapratima -

matyantacāruvapuṣam |

dēvādibhiḥ samayasēvādaratvarita -

hēvākaghōṣamukharaiḥ

dr̥ṣṭāvadhānamatha tuṣṭāva śaurimahi -  
riṣṭāvarōdhasahitaḥ || 4.124 || 389

haricaraṇasarōjanyāsadhanyōttamāṅgaḥ  
śamitagaruḍabhītiḥ sānubandhaḥ sa nāgaḥ |  
yugaviratidaśāyāṃ yōganidrānurūpāṃ  
śaraṇamaśaraṇaḥ san prāpa śayyāṃ tadīyāṃ || 4.125 || 390

vividhamunigaṇōpajīvyatīrthā  
vigamitasarpagaṇā parēṇa puṃsā |  
abhajata yamunā viśuddhimagryāṃ  
śamitabahirmatasamplavā trayīva || 4.126 || 391

avadhūtabhujāṅgasaṅgadōṣā  
hariṇā sūryasutā pavitritā ca |  
api tatpadajanmanaḥ sapatnyā  
bahumantavyatarā bhṛśaṃ babhūva || 4.127 || 392

|| iti śrīkavitārkkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye caturthaḥ sargaḥ ||  
kavitārkkikasim̐hāya kalyāṇaguṇaśālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||



śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ pañcamah sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

tataḥ samānītarasālapākaḥ

saṃvījayan pāṭalagandhavāhaiḥ |

nirūḍhamallīvibhavō nidāghaḥ

sīrāyudhaṃ śaurisakhaṃ siṣēvē ॥ 5.1 ॥

393

abibhratīnāṃ kucakumbhakakṣyāṃ

āliptakarpūrahimōdakānām |

sa subhruvāṃ dēhaguṇēna yūnāṃ

āsīt vasantādapi mānanīyaḥ ॥ 5.2 ॥

394

vihārayūnā bhajatā svayaṃ tat

vrajāṅganāvibhramakiṅkaratvam |

nitāntadhanyāḥ svaguṇairabhūvan

nirviśyamānāḥ ṛtavaḥ kramēṇa ॥ 5.3 ॥

395

kṛtāvasēkā iva kṛṣṇagītaiḥ

vanadrumā vardhitatuṅgaśṛṅgāḥ |

ayatnalabdhāni gavāṃ babhūvuḥ

sthāyīni varṣātapavāraṇāni ॥ 5.4 ॥

396

babhañja vātaḥ prabalō na vṛkṣān

na tigmaraśmiḥ salilaṃ tatāpa |

<p><i>dadāha vanyāṃ na ca tatra dāvaḥ saṃrakṣitā yatra gavāṃ sa dēvaḥ    5.5   </i></p>	397
<p><i>gāvō mahiṣyaśca gabhīranādāḥ sañcāritāḥ śārṅgabhr̥tā yathārham   kalindakanyāmavagāhya kālē gharmāpadā sampadamēva bhējuḥ    5.6   </i></p>	398
<p><i>gatē'pi bhūyiṣṭhaguṇē vasantē gōpāḥ sukhaṃ cāritagōdhanāstē   kalindajānūpasamīpabhājaḥ kālaṃ kaṭhōrātapamatyanaiṣuḥ    5.7   </i></p>	399
<p><i>vitēnirē jaṅgamadhāmakalpaiḥ anōbhiradhyāsitacatvarāṇi   nidāghavarṣānugūṇāni gōpāḥ sthānāni gōvatsaguṇōcitāni    5.8   </i></p>	400
<p><i>akālakālyēna parēṇa puṃsā sāmyaṃ gatānāmiva vallavīnām   sukhāya sarvē samayā babhūvuḥ svaiḥ svairavicchinnaḥ airviśēṣaiḥ    5.9   </i></p>	401
<p><i>sudhāplavasvairasakhīmabhikhyāṃ vanāśritē varṣati kṛṣṇamēghē   madhyandinē'pyādadirē vihārān gāvaḥ prakāmaṃ gatagharmatāpāḥ    5.10   </i></p>	402
<p><i>tāpāpahantuḥ svapadāśritānāṃ tattādṛśā tasya samīkṣaṇēna  </i></p>	

<i>na tasya gōpādhyuṣitasya jajñē vanasya vātātapavahnipīḍā    5.11   </i>	403
<i>prasādhitāḥ pāṭalapuṣpajālaiḥ pracchāyanidrāsamitōpatāpāḥ   dināvasānasnapanēna śītā gōpyaḥ priyairnirviviśuḥ niśīthān    5.12   </i>	404
<i>nidāghataikṣṇyādiha duṣṭasattvāḥ kṣōbham gavāṃ kuryuratikṣudhārtāḥ   itīkṣamāṇaḥ sahajēna sārḍham vyadhatta nāthō mṛgayāvihāram    5.13   </i>	405
<i>prasaktaḅgāyamunānuṣaktyā bhāsā tayōrāhitagāḍhamōhāḥ   ayatnalabhyōpagamāstadā'san vyālāḥ kṣaṇādarbhakavēdhayōgyāḥ    5.14   </i>	406
<i>anuprayātairiva dēvamāyāṃ acchēdanīyairapi diggajānām   vanam tadantargatasattvajātam pāsairavārundhata vatsapālāḥ    5.15   </i>	407
<i>anantalīlōcitabhūmikāptaiḥ āvēditān vēdavanēcarēndraiḥ   pathaḥ samāsthāya grhītacāpā guptasthitim gōpasutā vitēnuḥ    5.16   </i>	408
<i>kṣaṇādanirdhārya nidānabhēdam dattāpahāsaiḥ vanadēvatābhiḥ  </i>	

<i>mṛgāyitaṃ tatra mṛgēndramukhyaiḥ siṃhāyitaṃ gōkulasāramēyaiḥ    5.17   </i>	409
<i>parisphuratkr̥trimasattvajātaiḥ prasāritaiḥ śyāmapaṭairvanāntē   svayaṃ tirōdhāya tadarhaśabdāḥ gōpā mṛgān gūḍhacarāḥ cakarṣuḥ    5.18   </i>	410
<i>śatāvarīdāmanibaddhamūrdhnaḥ śārṅgadhvanitrāsitasimhayūthān   anīkanāthapramukhānakārṣīt agrēsarān vyādhatanūn anantaḥ    5.19   </i>	411
<i>vimuktapāsā madhuvairibhṛtyaiḥ jihvāladurdarśakarālavaktrāḥ   nipēturanyōnyavimuktarōṣāḥ śvānō varāhēṣu niśātadaṃṣṭrāḥ    5.20   </i>	412
<i>sambhūya gōpāḥ prasabhaṃ prayuktaiḥ sattvāni vanyāni samagrasattvāḥ   guhāmukhāmreḍitatīvraghōṣaiḥ kōlāhalairākulayāmbabhūvuḥ    5.21   </i>	413
<i>amṛṣyatō mānuṣasimhanādaṃ girīndrarōdhairapi durnirōdhān   babhañja dṛptō balabhadrasimhaḥ siṃhān dvipēndrāniva durnivāraḥ    5.22   </i>	414
<i>guñjākalāpapratinaddhakēśaiḥ āgulphamālbambitapiñchajālaiḥ  </i>	

niṣaṅgibhiścārupṛṣatkacāpaiḥ

guptō babhau gōpasutairmukundaḥ || 5.23 ||

415

ākrāntyakampēṣu nagēṣu dhairyaṃ

śauryakramaṃ śvāpadavikramēṣu |

aśikṣayat kṣēmaividātmabhṛtyān

vihāragōpō mṛgayāpadēsāt || 5.24 ||

416

ādāya lūnāni mukundabāṇaiḥ

śṛṅgāṇi śīghraṃ vanakāsarāṇām |

śārṅgapramāṇāni śanairakārṣuḥ

tairēva cārūṇi dhanūṃṣi bālāḥ || 5.25 ||

417

manuṣyamāṃsasprhayā sarōṣaṃ

guhāntarādutpatituṃ pravṛttān |

śīlīmukhaiḥ kīlitaśailakaṅṭhān

kṛṣṇastadā kēsariṇaścakāra || 5.26 ||

418

navāhṛtairnāthapariṣkrayārḥāṃ

guñjāsrajaṃ gōpakumāravīrāḥ |

vibhinnavanyadvipakumbhamuktaiḥ

muktāphalairantarayāmbabhūvuḥ || 5.27 ||

419

śarāhatānāṃ vipinē mṛgāṇāṃ

ārdrahṛtaiścarmabhirāttaharṣāḥ |

akalpayannāstaraṇāni gōpāḥ

saṃvēśayōgyāni sahāyinīnām || 5.28 ||

420

abhinna pārśvēṣvavakāśabhēdāt

bhinnasthitīn bhītimapōhya vatsān |

nirastasiṃhēṣu guhāgrhēṣu

nyavīviśan nāthaniyōgabhājaḥ || 5.29 ||

421

ayātayāmairacirapatāpāt

sumṛṣṭapākairadhiśalyaśṛṅgam |

māṃsairmṛgāṇāṃ madhunā'vasiktaiḥ

nandasya bhṛtyā vipinē nananduḥ || 5.30 ||

422

nivēdyamānān vanadēvatābhiḥ

saṅgrhya vanyān upadāviśēṣān |

samaṃ suhr̥dbhyaḥ sahasā vibhējē

rāmānurōdhēna ramāsahāyaḥ || 5.31 ||

423

trāṇaṃ satāṃ duṣkṛtināṃ vināśaṃ

tanvannabhīṣṭaṃ mṛgayācchalēna |

svacchandacaryānugūṇaṃ gavāṃ tat

cakrē vanaṃ śāntamṛgāvasēṣam || 5.32 ||

424

nisargakāruṇyataraṅgavṛtṭyā

nirvairatāṃ naigamagōpadṛṣṭyā |

samprāpitāḥ prāpurivaikajātyaṃ

kēcit gavāṃ kēsaridantimukhyāḥ || 5.33 ||

425

vidhūnvatā dhūlikadambarēṇūn

dhārākadambāṅkurakāraṇēna |

ninyuḥ śramaṃ nirjharabindubhājā

nabhasvatā nandasutānuyātāḥ || 5.34 ||

426

amartyayakṣēśvaradhāmabhājōḥ

ārāmayōrēkamivāvatāram |

praśāntagharmātiśayaṃ prabhāvāt

br̥ndāvanaṃ nandasutō vitēnē || 5.35 ||

427

diśaṃ samākramya karairudīcīm

dēvē ravau dakṣiṇataḥ pravṛttē |

nidāghakḷptyā nigṛhītadēhāṃ

vṛṣṭim punaḥ sraṣṭumiyēṣa śauriḥ || 5.36 ||

428

athāvirāsīdapasārayanti

tāpaṃ gavāṃ caṇḍakaraprasūtam |

vicitrasasyōdayamēcakāṅgī

mēghāvilā mādhavayōgavēlā || 5.37 ||

429

mahībhṛtaḥ sambhṛtatīrthatōyaiḥ

ambhōdharairācaritābhiṣēkāḥ |

prayuktavidyudvalayaiḥ punastaiḥ

prāyēṇa nīrājanamanvabhūvan || 5.38 ||

430

dhautāvadātaiḥ krakacacchadānāṃ

patrairaviśrāntaṣaḍaṅghrinādaiḥ |

vyadārayat puṣpaśaraḥ pratūrṇaṃ

mānagrahaṃ mānavatījanānām || 5.39 ||

431

payōmucā sēkavatāṃ sthalānāṃ

vīrutprarōhā vividhā babhūvuh |

samīkṣitānāṃ madhusūdanēna

śraddhādayādyā iva sadguṇaughāḥ || 5.40 ||

432

śītēna pañcēṣuśarēṇa bhinnāt

vīyōginīmānasatō vikīrṇāḥ |

tadēndrakōpatvamivādhijagmuḥ

śōṇāḥ kṣitau śōṇitabindubhēdāḥ || 5.41 ||

433

madhudrutērulbaṇadantavīṇā

mēghānilē mēdurabindujālē |

prabhūtakampāḥ prathayāmbabhūvuḥ

śītālutaṃ kaṅṭakinaḥ kadambāḥ || 5.42 ||

434

śatahradāśastravilāsadīptā

dhīrapraṇādā dhṛtacitracāpā |

kanadbalākā dhvajapaṅktirāsīt

kādambinī kāmamacamūrapūrvā || 5.43 ||

435

mṛdaṅgadhīrastanitō vihāyāḥ

saudāminīsambhṛtacārulāsyāḥ |

babhau navānāṃ prabhavō rasānāṃ

ratipriyasyēva naṭasya raṅgaḥ || 5.44 ||

436

acintitōpasthitajīvanānāṃ

āsēduśāmbhyadhikāṃ samṛddhim |

tōyāśayānāṃ parivāhajanyā

svaguptiranyōpacayapradā'bhūt || 5.45 ||

437

guhāsu gōvardhanasambhavāsu

prakāmavistīrṇasamasthalīṣu |

guṇādhikō viśvasṛjā pravarṣē

vāsaḥ samādhīyata vallavānām || 5.46 ||

438

darīṣu gōpyāḥ prasamīkṣya kṛṣṇaṃ

diśāsu jīmūtagaṇaṃ mayūryāḥ |



agre patīnāmabhigītinādaṃ

vitēnirē cāru vihāralāsyam || 5.47 ||

439

payōdalakṣyaprahitāgrahastāṃ

kṛṣṇaḥ svanētrē iva candrasūryau |

tirōdadhānāṃ pratirōddhumaicchat

svairī svalīlāmiva varṣavēlām || 5.48 ||

440

athāñjanasnigdhanabhaḥ prakāśāḥ

kṣaṇatviṣāṃ kalpitalāsyabhaṅgāḥ |

disāmukhōllāsanadrṣṭadākṣyāḥ

dīnāmbuvāhā divasā babhūvuḥ || 5.49 ||

441

alakṣyatīvrātapamantarikṣaṃ

sitāsitairambudharaiścakāśē |

vivēkamāsādayatāmivādau

cittaṃ vitarkairanivartamānaiḥ || 5.50 ||

442

vihāya sadyaḥ kuṭajārjunādīn

viplāvitān kālaviṣayayēṇa |

punarbabandhuḥ praṇayaṃ dvirēphāḥ

kōśōpapannēṣu kuśēśayēṣu || 5.51 ||

443

taraṅga lōlāmbujatālavrntā

barhātapatrāyita bhrṅgayūthāḥ |

vidhūtahaṃsāvalicāmaraughāḥ

nadyaḥ samātanvata nāthasēvām || 5.52 ||

444

tāpānubandhapraśamāya puṃsāṃ

śayyārthinā śārṅgabhr̥tōpahūtā |

payōdamālāvyapadēśadrśyā

prāyastirō'dhīyata yōganidrā || 5.53 ||

445

itastataḥ prāptaśaradvihāraṃ

gōpīsakhaṃ draṣṭumatīva harṣāt |

aśōbhi nētrairiva jṛmbhamāṇaiḥ

śīrṇairdharitrī śikhināṃ kalāpaiḥ || 5.54 ||

446

carācarēṣvāhitajīvanānāṃ

anujhatāṃ satpathamambudānām |

śucitvamantarabahirapyayatnāt

abhyāgatairhaṃsagaṇaiḥ śaśaṃsē || 5.55 ||

447

saṃskārabhēdaiḥ kalamādikānāṃ

kramēṇa labdhōpacayasthitīnām |

samunnatiḥ sannatihēturāsīt

dharmaṃ nijam sādhayituṃ kṣamāṇām || 5.56 ||

448

vihāragōpasya guṇān grṇadbhiḥ

kṣībāśayā gītapadairudāraiḥ |

cakāsurāsāditabhaktibhēdāḥ

sāmōpaśākhā iva śāligōpyaḥ || 5.57 ||

449

vikasvarēndrāyudhabarhadāmnaḥ

śyāmīkṛtaṃ kṛṣṇaghanasya dhāmnā |

śaratprasaṅgē'pi tadā tadāsīt

bṛndāvanaṃ baddhamayūralāśyam || 5.58 ||

450

samagrabandhūkarajassamētaṃ

smērātasīmēcakamantarikṣam |

<i>pītāambarēṇa prabhuṇā tadānīm ayatnasambhūtamavāpa sāmyam    5.59   </i>	451
<i>samagrasaptacchadarēṇukīrṇaiḥ srōtōbhirunnītamadpravāhaḥ   svakānanē svairajuṣāṃ gajānāṃ gōvardhanō yūthapatirbabhūva    5.60   </i>	452
<i>adhōmukhaiśca pratibimbarūpaiḥ abhyunnatairātmabhirapyasāṃsan   trivikramasya sthitamunnataṃ ca padadvayaṃ pāthasi raktapadmāḥ    5.61   </i>	453
<i>pañkakṣayē prāktanavartanīnāṃ vakrētārā vyaktirabhūt pṛthivyām   bahirmatapatyayināṃ vyapōhē vēdōditānāmiva satkriyāṇām    5.62   </i>	454
<i>madaprabhūtheadhvanayō mahōkṣā rōdhōvibhēdōlbaṇatuṅgaśṛṅgāḥ   darpasya dēhā iva yōgasiddhāḥ dantāvalān antarayāmbabhūvuḥ    5.63   </i>	455
<i>sarōruhāṃ raktasitāsītānāṃ śriyā babhau śāradavāsaraśrīḥ   vihārabhājā guṇabhēdayōgāt vyaktīkṛtā viśvasṛjēva māyā    5.64   </i>	456
<i>āraktakalhāravilōcanaśrīḥ klāntā bhṛśaṃ khēlagatiḥ skhalantī  </i>	

unnālanālīkamadhūpabhōgāt

mattēva mārtaṇḍasutā babhāsē || 5.65 ||

457

valagnalagnōrmivalīvibhaṅgāṃ

kālē yathāsthānagr̥hītakārśyām |

aramṣta paśyannanaghō'nurūpāṃ

śyāmāṃ sudr̥ṣṭāmapi sūryakanyām || 5.66 ||

458

śōṅākṛtiṃ kōkanadairudāraiḥ

indīvarairākalitātmakāntim |

sitāmbujaiḥ sūcitajāhnavītām

ēkāmanēkāmiva tāmabhuṅkta || 5.67 ||

459

kumudvatīṃ prēkṣya kalindakanyām

tārāpariṣkāravatīṃ triyāmām |

nabhaḥsthalīṃ ca sphuṭahaṃsamālām

nāthastridhābhūtamamanyataikam || 5.68 ||

460

bandhūkajālaiḥ paridhānaśōbhām

indīvarairapratimāmabhikhyām |

mukhaśriyaṃ tāmarasairmurārēḥ

sambhr̥tya lēbhē śaradānurūpyam || 5.69 ||

461

payōdharāṇām palitaṃkaranyā

divāśca tāruṇyamivārpayantyā |

vicitrabhūmnā śaradā svaśaktiṃ

vikhyāpayāmāsa vihāragōpaḥ || 5.70 ||

462

kumudvatīkalpitabhṛṅgagītaḥ

sandarśayan darpaṇamindubimbam |

sacāmaraścandrikayā siṣēvē

tamiśvaram tatra śaratpradōṣaḥ || 5.71 ||

463

sarōruhāṃ raktasitāsītānāṃ

sthānēṣu bhṛṅgadhvanibhiḥ pratēnē |

jigīṣataḥ pañcaśarasya viśvaṃ

tūrṇaṃ pravṛttairiva tūryaghōṣaiḥ || 5.72 ||

464

nirmuktabhōgīndranibhaiḥ payōdaiḥ

nabhaḥsthalī vyāptatanurbabhāsē |

anaṅgayōgyairharinīlabhūmiḥ

dhautaparakīrṇairiva cāmaraughaiḥ || 5.73 ||

465

vibhāvya bandhūkavibhātasandhyāṃ

kālōcitaṃ kalpayituṃ vihāram |

dvijairupādhāvi nisargaśuddhaiḥ

aṅgīkṛtānāvīlatīrthatōyaiḥ || 5.74 ||

466

aninditāṃ glānimivōdvahantyō

vitēnirē mandatarān pracārān |

varṣānīśīthē dayitēna bhuktāḥ

śrāntiṃ prayātā iva śaivalinyaḥ || 5.75 ||

467

śriyā samaṃ bhāvitapadmabhūmnā

ghanāgamādullasitaḥ payōdhēḥ |

rarāja nīlē ravirantarikṣē

mañīśvarō mādhavavakṣasīva || 5.76 ||

468

avāpya saṅkōcamatīva bhūyaḥ

kālāgamādunmiṣatō nabhastāḥ |

vibhāgamāpurvidiśō diśaśca

prajāḥ prasannādiva viśvadhāmnaḥ || 5.77 ||

469

samudyatastigmarucō ghanābdhēḥ

unnidratāṃ pūrvamupājagāma |

rathāṅgapāṇēriḥ sindhujanmā

sarōjinī cārusarōjalakṣyā || 5.78 ||

470

utsārayan jīrṇaśilindhrajālaṃ

prāyō madaiḥ pēcakināṃ prasiñcan |

cakāra saptacchadarēṇujālaiḥ

kālō mahīṃ kāmavihārayōgyām || 5.79 ||

471

kṛtōdayāḥ kṛṣṇavalāhakēna

srōtōvahāḥ svairavihārabhājah |

trapāmiva sthānagatipratīkṣyāḥ

svābhāvikīṃ svacchadaśāmaḥ || 5.80 ||

472

sukhāvagāhyaiḥ sudṛśāmatuṣyat

svādōttaraiḥ śaurirapētapaṅkaiḥ |

prasannaśītairanaghaiḥ payōbhiḥ

svabhaktacittairiva yāmunīyaiḥ || 5.81 ||

473

anulbaṇairanvahamūrmi bhēdaiḥ

sampannarēkhāḥ saritāmadhō'dhaḥ |

śriyō dadhuḥ padmavanāvatārē

sōpānatāṃ saikatasannivēśāḥ || 5.82 ||

474

prasādabhājā samayēna dattāḥ

trailōkyalakṣmyāstaralāsvabhāvāḥ |

payōdharasthānagatā virējuḥ

hārāḥ prabhūtā iva haṁsamālāḥ || 5.83 ||

475

jalātapatyāgasamāgamābhyāṁ

prācīmavakrāṁ prakṛtiṁ bhajantyaḥ |

tadanvayatyāgavaśādavāptaiḥ

pañkairamucyanta śanaiḥ padavyaḥ || 5.84 ||

476

sthānē vinidrāḥ sthalapadmakośāḥ

prāyō gatiṁ pānthajanasya rōddhum |

aruntudān āmumucuḥ parāgān

āśyānapañkēṣu mahāpathēṣu || 5.85 ||

477

patatralīlāhatapuṣkarāntaiḥ

padmālayānūpurasaumyanādaiḥ |

śubhairabhāvi svapatastridhāmnaḥ

pratyūṣatūryairiva rājahaṁsaiḥ || 5.86 ||

478

kalhāraniṣpāditakarṇapūrā

vitīrṇabandhūkaviśēṣakaśrīḥ |

āmuktapadmōtpalarēṇurāsīt

sairandhrikā kāpi śarat tridhāmnaḥ || 5.87 ||

479

sarōjakōśānmiṣataḥ prabhugnān

śālīn vipākānatapiñjarāgrān |

śukāṁśca tēsvāpatatō'numēnē

śauriḥ sayūthyāniva śōṇatuṇḍān || 5.88 ||

480

svavēgasañchannagabhīrabhāvaṁ

srōtasvinīnāmapahāya tōyam |

kāluṣyamāyōdhanakālayōgāt

vīrāṅganānāṃ hṛdayaṃ vivēśa || 5.89 ||

481

navaprarūḍhairnalīnīpalāsaiḥ

śārāṇi vēśantajalānyavāpuḥ |

sphuratkalaṅkasya tuṣāradhāmnaḥ

chāyābhiranyābhirivāviśēṣam || 5.90 ||

482

varṣṭiyasīnāmapi padminīnāṃ

saumyēna varṣāntarasāyanēna |

sāmōdamandasmitahāryabhṛṅgaṃ

yuktaṃ śriyā yauvanamāvīrāsīt || 5.91 ||

483

śaradvibhūtiṃ kumudāvadātāṃ

saṃvītanīlāambaradarśanīyām |

amaṃsta nirdhūtaghanapralambāṃ

mūrtiṃ balasyēva śubhāṃ mukundaḥ || 5.92 ||

484

nidrāyitēva prathamāṃ payōdaiḥ

praśāntanidrēva śaratprasādāt |

jagattrayī tadvratīnīva bhējē

jātōdyamaṃ jāgaraṇē mukundam || 5.93 ||

485

nidrāpadēśēna jagadvibhūtiṃ

vibhāvayan nityavidhūtanidraḥ |

prabudhyamānaḥ sa vibhuḥ prajānāṃ

prādāt svadharmānugūṇaṃ prabōdham || 5.94 ||

486

avyāsaṅgaṃ jaladhiśayanādutthitasyātmadhāmnaḥ

patyuḥ puṇyaṃ prathamāyanaspaṇḍitaṃ prāptukāmā |



nityāpūrvaśrutiparimalaṃ nyastalīlāravindā

pādāmbhōjaṃ saha vasudhayā dhārayāmāsa padmā || 5.95 || 487

anucaritavidhijñairādṛtāṃ pūrvapūrvaiḥ

mahadidamanapāyaṃ maṅgalaṃ manyamānāḥ |

pracitavividhabhōgyāṃ prārabhanta pratītāṃ

valamathanasaparyāṃ vallavā nandamukhyāḥ || 5.96 || 488

vāhēṣu gōṣu dviradēṣu cāgryāṃ

tajjanyaḃyā jīvikayōpapannāḥ |

tadarhasambhāravatīṃ saparyāṃ

kṣiptāpadaṃ kṣēmaḃidō vitēnuḥ || 5.97 || 489

ābālaprēkṣaṇīyaṃ praṇatamanimiṣai -

radbhutānāṃ pradhānaṃ

dhūtatrailōkyadōṣaṃ dhvajamamarapatē -

stūrṇamutthāpayantaḥ |

ghṛṣṭīnāmarcanābhiḥ stutiguṇanikayā

gītanṛttōpahāraiḥ

udvēlaprītilōlā vidadhuravikalaiḥ

utsavaṃ gōpavṛddhāḥ || 5.98 || 490

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanaṥasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye pañcamah sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

śamayatā puruhūtamahōtsavaṃ

vrajapatīḥ saha vallavayūthapaiḥ |

nibhṛtamañjugirā nijasūnunā

nijagadē jagadēkakuṭumbinā ॥ 6.1 ॥

491

viditavāniva vijñapayāmyahaṃ

śṛṅguta mē śakunēriḥ bhāṣitam |

pr̥thukabuddhirahaṃ pr̥thucētasah

prabhavatō bhavatō nahi śikṣayē ॥ 6.2 ॥

492

nigamadṛṣṭamidaṃ nikhilēna vaḥ

kvacana viśvatanau puruṣē sthitē |

ya iha yāmupajīvati tattanuṃ

sa hi tayā hitayā bhuvi nāthavān ॥ 6.3 ॥

493

atijayēta nijāṃ yadi dēvatāṃ

ubhayataścyavatē juṣatē'pyagham |

kṣitibhṛtaiva sadaivatakā vayaṃ

vanavatā'navatā kimahidruhā ॥ 6.4 ॥

494

anaghaśādvalakānanasampadā

nadanadīhradanirjharaśālinā |

<i>bahupaśuḥ paśupālakasaṃtatiḥ</i>	
<i>mahibhṛtā hi bhṛtā na marutvatā    6.5   </i>	495
<i>acalamarcata kiṃ vibudhaiścalaiḥ</i>	
<i>śubhavanaṃ bhavanaṃ ca divaukasām  </i>	
<i>kṣamamanēna vanē parirakṣitē</i>	
<i>na hariṇā hariṇānapi bādhitum    6.6   </i>	496
<i>giriṣu viṣṇuvibhūtiṣu yujyatē</i>	
<i>nikhiladēvamayīṣu ca gōṣu naḥ  </i>	
<i>tadubhayāśritavṛtтыupajīvinām</i>	
<i>guru ciraṃ ruciraṃ ca samarcanam    6.7   </i>	497
<i>abhimataṃ girayaḥ kṛtasatkriyā</i>	
<i>dadati darśitadaivatabhūmikāḥ  </i>	
<i>haritarakṣumukhairapi vighrahaiḥ</i>	
<i>ahitamāhitamānaviparyayāḥ    6.8   </i>	498
<i>paśubhiradricarairupakalpitē</i>	
<i>vrajanayē janayēma na viplavam  </i>	
<i>kṣitibhṛdēṣa samīhitasiddhayē</i>	
<i>janamitaṃ na mitampacatām nayēt    6.9   </i>	499
<i>api ca sādhu gavāmabhivardhanāt</i>	
<i>anṛtahānijayā nijayā”khyayā  </i>	
<i>bhajati gōpagaṇairabhirādhyatām</i>	
<i>vanamayaṃ namayan phalasampadā    6.10   </i>	500
<i>harati tāpamasāvupasēduṣām</i>	
<i>mahimavān himavāniva dakṣiṇaḥ  </i>	

<p>vitanutē maṇiraśmibhirapyasau  surapatērapatēja ivāspadam    6.11   </p>	501
<p>pradiśatā madhumūlaphalāni naḥ  sataruṇā taruṇādbhutavīrudhā    upakṛtaṃ giriṇā tadihārpyatāṃ  rasatataṃ satataṃ havirāhṛtam    6.12   </p>	502
<p>samarutā marutāpajitā'munā  nadavatā davatāntidavīyasā    śramahatā mahatā kṛtaviśramā  vayamitō yamitōlbaṇaśākvarāḥ    6.13   </p>	503
<p>bahumatō manujā dadhatē dhṛtiṃ  bahumatō'yamananyadhṛtiḥ satām    giriśatōnnatimānadhikō hyasau  giriśatōṣakṛtō'pi mahībhṛtaḥ    6.14   </p>	504
<p>sanagarā nagarājimatā'munā  kuhariṇā hariṇā samasampadā    satatamātataṃmānamahīyasī  vasumatī sumatīśvara dhāryatē    6.15   </p>	505
<p>surasagandhavibhūtinidhē hitaṃ  parigrhāṇa nijē paśupālanē    surasagandhavibhūti nidhēhi taṃ  harimavētya giriṃ haviruttamam    6.16   </p>	506
<p>viśuddhatōyaughaparītapārśvē  śuddhāśayāḥ śvēta ivāntarīpē  </p>	

nirāśiṣō nityamihāśrayantē

naiḥ śrēyasaṃ tāta nivṛttidharmam || 6.17 ||

507

ihavāsamahī samahīnaguṇē

sthirakuñjagrḥē jagrḥē vibudhaiḥ |

ayamānamatāṃ na matāṃ na tanuṃ

kṣitibhr̥dbhajatē bhaja tēna dhṛtim || 6.18 ||

508

taṭabhūmirasau jayati tridivaṃ

pavanāgatātāpavanāgatātā |

iha dēvagaṇairaniśādhyuṣitā

yutakōkanadāyutakōkanadā || 6.19 ||

509

prakṛṣṭavaṃśōdayamānanīyaḥ

prabhūtatōyaprathitānurūpyāḥ |

pravālamuktāmaṇicitritāṅgīḥ

patnīrayaṃ prāpayatē payōdhim || 6.20 ||

510

nanda nītidhana sarvanandanī

tattva yātamati bhūṣa tattvayā |

sādhunā kṣitibhr̥tō rasādhunā

sēvyatāmiha gatēna sēvyatām || 6.21 ||

511

namyatēha niyatā vibhūtayē

bhūtayēśvaratayā virājatē |

rājatēdr̥śataṭimahīyasē

hīyasē na yadi nāma namyatē || 6.22 ||

512

ayōganidrasya harēridānīṃ

mānyē padē mānasataḥ pravṛttāḥ |

tvadāśayasvacchasaritpravāhē

haṃsaiḥ samaṃ vāsamihāśrayēma || 6.23 ||

513

niśākarasya sphaṭikēṣvihādhikaṃ

sujātarūpā śrayatō vibhā sitā |

raviṇṇabhā ca spṛśatīva sām̐dhyatāṃ

sujātarūpāśrayatō vibhāsītā || 6.24 ||

514

na dantinō'smin muditā nadanti nō

vanasthalīlā'stviha dēvanasthalī |

vrajādhipāghōnnatitīvrajādhipā

prabhātātāmrāśmagāṇaprabhātātā || 6.25 ||

515

mahīyasī gōpagaṇāśritā mahī

vanairupētā phalapuṣpabhāvanaiḥ |

rasaugharamyairapi nirjharairasau

cakāstyamuṣmin yavasaiśca mēcakā || 6.26 ||

516

sadōnnatāya praṇamatyamuṣmai

satāṃ kaniṣṭhā prathamāṅkaniṣṭhā |

niśāmayāsm̐n saritaśca ratna -

prabhāsamānāḥ pratibhāsamānāḥ || 6.27 ||

517

iha vaṃśalatāvilagnavālāḥ

priyavālā natakaṃdharāścamaryaḥ |

śabarīkabarīnirīkṣaṇēna

trapamāṇā iva niścalā bhavanti || 6.28 ||

518

harinīlarucā lasattamirō

divasē'pi sphuradōṣadhipradīpaḥ |

niśi caiṣa tapōdhanāṅgadīptyā

dinamōhādavibhaktakōkayugmaḥ || 6.29 ||

519

vrajavairavatīṣu vallavānāṃ

vṛṣa sēnāsu sadānavāsu dēvaḥ |

acalākṛtirāśu naiṣa gōptā

vṛṣasēnāsu sadā na vāsudēvaḥ || 6.30 ||

520

madhunā savibhava santaṃ

madanadhanaṃ yaṃ vadanti śubhadivasam tam |

niyatamihaiva vasantaṃ

niṣkāmadhiyō'pi nirviśanti vasantaṃ || 6.31 ||

521

kānanaṃ dadhadasau sadōnnamat

kāñcanāarakakubhaṃ sadṛkṣakaḥ |

mandarasya mahatā svavarṣmaṇā

kāṃ ca nāra kakubhaṃ sadṛkṣakaḥ || 6.32 ||

522

anēhasā hānirupaiti nēha sā

na kaṃdarasthasya diśatyakaṃ darah |

apāsya tāṃ bhītimasāvupāsyatāṃ

sadā navā bhūmiriyaṃ sadānavā || 6.33 ||

523

samindhate'sminnajahatsamādhikāḥ

samādhikātītadhiyaḥ sthirāśayā |

sthirāśayāśca vratinaḥ sadārasāḥ

sadārasādhyēṣu tapassvavasthitāḥ || 6.34 ||

524

vasatyamuṣmin vanadēvatādbhutā

vibhāti bhāsvattilakālikānanā |

vicitraratnā mahatī ca mēkhalā vibhāti bhāsvattilakālikānanā    6.35	525
tapasvināmātmavidāṃ nivāsaiḥ samānabhūmāvasamānabhūmā   ihāṭavī kāñcanakarṇikāra - parāgatāmrā'pyaparāgatāmrā    6.36	526
sarassu jātaiḥ nalinaiḥ sujātaiḥ apāṃ taraṅgaiśca sudhāntaraṅgaiḥ   ihāsamē'tivratatau samēti maruttuṣāraḥ śramaruttuṣāraḥ    6.37	527
yamabhiplutamambudharairabhitaḥ sarasā sarasāsa rasā'sarasā   sthiradharmā tayā girirādriyatē sa mayā samayāsama yā samayā    6.38	528
praṇama tamimamacalamamaram ahitamahitamahitamahita   bhajanamalaghu viphalamiha na sadayasadaya sadaya sadaya    6.39	529
ratnōpasaṅghaṭitaśṛṅgaphaṅāsahasraḥ sphārōditasphaṭikaraśmiviśuddhakāyāḥ   nityaṃ vahannijabalēna mahīmahīnaḥ puṣyatyasau madhuripōrapī bhōgayōgam    6.40	530
marudgaṇasamāśritō maghavaratnanīladyutiḥ vibhāti vanamālayā vitatanityatuṅgākṛtiḥ	



kanatyabhigataḥ śriyā kanakaraśmipītāmbaraḥ

karōti vidhṛtiṃ bhuvāḥ kathamasau na viśvambharaḥ || 6.41 || 531

muhuravadhīritō'pi bhajatīha yuvā gaṇayan

hitamatibhūritānavasudhē vanitāṃ tarasā |

sapadi vihāya mānamiyamṛcchati taṃ prati sā

hitamatibhūritā navasudhēva nitāntarasā || 6.42 || 532

iha marutō vahanti surasindhusagandhasari -

dvikasita hēmakōkanada saurabhasārabhṛtaḥ |

madhukaramaulidaghna madadantura dantighaṭā -

karāṭakaṭāhavāhighana śīkaraśībharitāḥ || 6.43 || 533

manaḥpriyamiha prabhō madhurasādaramḥ sādaramḥ

vidhatsva havirarpayanvrataśubhāvanām bhāvanām |

kuruṣva ca guruṣvaghakṣapaṇadakṣiṇām dakṣiṇām

prayacchati tavēpsitaṃ praṇayaparvataḥ parvataḥ || 6.44 || 534

giribhajanōditapriyavikāsamayē samayē

janitanabhaḥ pracārajalapatridaśaistridaśaiḥ |

saha yadi naḥ samēti harirapratighapratighaḥ

pratihatimētu duṣṭavadhadōhalinā halinā || 6.45 || 535

pratyakṣaṃ gōtramāsannaṃ kimanādr̥tya gōdhanaiḥ |

adr̥śyō gōtrabhit kaścidgataḥ svargaṃ gavēṣyatē || 6.46 || 536

ahāryō vividhairbhōgairākarṣan vibudhānapi |

aparicchinnamūlō'sau sasāraḥ sarvaduḥkhakṛt || 6.47 || 537

<i>nanda gōpaprabhō dharmairvraja vṛddhārya sadgatim   bhaja tāmēva buddhvā'driṃ tanu trāṇē ratim gavām    6.48   </i>	538
<i>nānāphalavanālīkē nālīkēddhāmitōdakē   tōdakē ca kṣudhāmatra dhāma trastahitaṃ viduḥ    6.49   </i>	539
<i>sahasā saha sār dhairmā tarasētarasēvanam   tanu tāta nutādvajrī na gatō na gatō'rcyatām    6.50   </i>	540
<i>juṣatāmiha dhīḥ sūryasamā hi tava sundarīm   rakṣārthamiha yakṣēṇa samāhitavasum darīm    6.51   </i>	541
<i>sabhājanam vadāmyētagavyaiḥ sarasabhājanam   sabhājanam girērarthyaṃ svavṛttyullāsabhājanam    6.52   </i>	542
<i>bhavatā bhavatāpaghnē bhāvitē bhāvitējasā   sutarā sutarāmasmin surabhīḥ surabhīśvara    6.53   </i>	543
<i>bahūvidbhyaḥ samagrāhi samagrā hi matistvayā   atō'nyajanasamdigdhē na samdigdhē hitāhitē    6.54   </i>	544
<i>gōvardhanaprakāśinyā gōvardhanasamākhyayā   samakṣē'pi girērasya samakṣēpi kṣamā stutiḥ    6.55   </i>	545
<i>vayaṃ dhēnuśataiḥ sār dhamatrāsaṅkaṭakānvayāḥ   anvabhūma nirābādhamatrāsaṃ kaṭakānvayāḥ    6.56   </i>	546
<i>anantamahimā sō'yaṃ samastavasudhādharah   maulimaṇḍanamasyēnduḥ samastava sudhādharah    6.57   </i>	547
<i>tapōdhanairayaṃ śailō mahābhāga mahīyatē   gōdhanairapi na tvatra mahābhāgama hīyatē    6.58   </i>	548

rōdhōrōdhōjjhitairētairutsairutsaikatairasau   mahīmahīnāṃ tanutē grāvāgrāvāptatāraḥ    6.59	549
dhiṣaṇātīta dhiṣaṇā lōkanītyā'stu lōkanī   sudharē'sminvasudharē tāta tējasvitātātē    6.60	550
pādapādabhraparyantā dīnādīnāmasau gatiḥ   gōpa gōpanayōgyā'smin kāntā kāntārabhūrapi    6.61	551
iha puṣpaughaniṣpannavrajāmōdē vanē hitē   bhṛśamutsavasamṭōṣaṃ vrajāmō dēvanēhitē    6.62	552
prayatasva girērasya vrajadēva sabhājanē   khapuṣpakalpē mā bhaktiṃ vraja dēvasabhājanē    6.63	553
dēvasthānamivēndhānaṃ parāyaṇamavāritam   gōvardhanamavēhyēnaṃ nārāyaṇamivāgatam    6.64	554
mōghāsō maghavāndēvaḥ syādatratyasya sādane   mēghānāmapi vā bhāvaḥ sādameṭyadrisādane    6.65	555
acañcalāṅgasattākaścalācalaghanātataḥ   acalaḥ kasya nākalyaḥ sādhyānandasya siddhikṛt    6.66	556
agaḥ sanaga āsannaḥ sālatalalatātataḥ   satataṃ samhataghanāḥ saṅgatānandasādhakaḥ    6.67	557
ahahāṅga khagaṅgākagāhakāṅgāṅkagāgakaḥ   aghākāgāṅgakāgāṅkagāṅgakāgakhagāṅgakaḥ    6.68	558
rajatagairikaratnagaṇairayaṃ kanati kāntalatāñcitakānanaḥ	

*trijagadēkanidhānatayādhikaḥ*

*tridaśarājadharādharatallajāt || 6.69 ||*

559

*sahēta parvatō'yaṃ vō gōptuṃ kvacana kandarē |*

*adaridrā vasāmō'tra sarvahētōrivōdarē || 6.70 ||*

560

*ghanāghanā ghanāghanādbhutēha śākhisaṃtatiḥ |*

*vanāvanāvanāvanānurūpasatphalāvṛtā || 6.71 ||*

561

*vṛtēha bhāti hēmabhūrnamēruṇā samantataḥ |*

*pratīhi nainamadbhutaṃ na mēruṇā samaṃ tataḥ || 6.72 ||*

562

*iha prabhūtavāhinīvanē vanē vanē vanē |*

*phalēna bhūyatē svayaṃ natēna tēna tēna tē || 6.73 ||*

563

*ahāryamēticētanāsītāsītānarāja tē |*

*ahāryamēti cētanā sītāsītā na rājatē || 6.74 ||*

564

*samagraguṇabhūmā'sau sānumānāgamānitaḥ |*

*samāhitadhiyāṃ sēvyah sānumānāgamānitaḥ || 6.75 ||*

565

*yācalē jarasānētā tānē sārājalē cayā |*

*kālimānavasāyāmā māyā sā vanamālikā || 6.76 ||*

566

*ēkakriyānvitaślōkāvṛttiḥ*

*abhrāntamatiśayyēha virājitatamāgamē |*

*niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||*

567

*abhrāntamati śayyēhavirāji tatamāgamē |*

*niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||*

567

cārucīrīrucā rōcī rurucārairacarcaruḥ   cirōccarōciracarō rucirō rucirācaraḥ    6.78	568
nītinētra natānanta nitāntōnnatatānataḥ   tātētō'tanutō'nītaṃ na nuttainōnutāntataḥ    6.79	569
sarāsasārasāsāraiḥ sūrōsrasarusārasaiḥ   rasasūḥ sarasasraṃsaiḥ saraḥsārarasairasau    6.80	570
dhīra dhīradhurādhārī dhārādharadharō'dharē   rōdhōdharārōdharōdhidhārādhārō dharādharāḥ    6.81	571
bhūbhṛnnibhēbhabhānēnā - nēna bhūnābhinēnabha   bhānubhānubhabhābhinnaṃ nunnaṃ nūnaṃ na nō nabhaḥ    6.82	572
tatra tatrātītārē'tra tārātītatarūttarē   tarēttātāratīrētātātē trātari tē ratiḥ    6.83	573
vitātītāvṛtivrte vītātītāvṛtāvṛtau   tātāvātātivrte'ti vātō'tivātātē'vati    6.84	574
nunnainasāṃ ninaṃsūnāṃ sānūnāsanāsānunā   sānasāṃ naḥ sasēnānāṃ sānēnāsannasūḥ saniḥ    6.85	575
kallōlōllōlakīlālē kēkākakalākūlē   kālikākakalīlālōkē kālē kālē kilaikakuḥ    6.86	576
patatā patatōpētaḥ patitōtpatitātapāḥ   pātā pītōpatāpō'pi tapaḥ pūtapatē pitaḥ    6.87	577

<i>bhūtabhūtē bhūtabhṛtō bhītatābhītibhūtibhūḥ  </i>	
<i>bhātītō bhūbhṛtō bhābhṛdbhātā bhātā tu bhūtitaḥ    6.88   </i>	578
<i>marumurmuramarmāriṃ māramārē'marāmarē  </i>	
<i>ramārāmē murārau rurāmēmamurumērumam    6.89   </i>	579
<i>ravīrērāvarāvārō'vara vairivirāvara  </i>	
<i>vivarārāvivivarō vīra vavrē varairuruḥ    6.90   </i>	580
<i>mānayananyaniyamō mānyamēnamanāmayāḥ  </i>	
<i>yamināṃ nāma namyō'yamamēyō maunamāninām    6.91   </i>	581
<i>niḥsamānēna mānēna sumanōmānasaiḥ samaḥ  </i>	
<i>sōmasīmāsamāsannasānumānsānumānasau    6.92   </i>	582
<i>tātētātītītātītaḥ kēkākākukakēkikaḥ  </i>	
<i>pāpōpapāpapāpāpō nānānānānnanānnanīḥ    6.93   </i>	583
<i>yayē yā yāya yō yō'yaḥ sa sō'sau sāsa sāsusūḥ  </i>	
<i>mama māmō'mamāmāma gōgāgōgāgagōgaguḥ    6.94   </i>	584
<i>rururūrurirārō'raṃ dūdādīṃ dadadādidāḥ  </i>	
<i>lālilōlālililālō hāhāhūhūhahēha hi    6.95   </i>	585
<i>nānānānānānānānānā nānā nānā nā nānā  </i>	
<i>nā nānānānā nā nānānānānā nā nānānānā    6.96   </i>	586
<i>iti tattvamatattvaṃ ca yathāvadavagāḍhayā  </i>	
<i>arcyānarcyau dhiyā bhindangōdhanānyava gāḍhayā    6.97   </i>	587
<i>nayānayanayanayanayanayanayanayanayā  </i>	
<i>nayānayanayanayanayanayanayanayanayā    6.98   </i>	588

yānayānayānayāna yānayānayānayāna   yā nayānayānayā na yānayānayā na yā na    6.98	588
māyābhāsā sābhāyāmā yā sūtāyā yātāsūyā   bhātāyāyāyātābhā sā yāyāgē gēyāyāsā    6.99	589
sēvā mānanamāvāsē vāsītāhihitāsivā   mātā pitā tāpitāmā nahitātatatā hi na    6.100	590
gēhā dēvavadēhāgē hāsatānanatāsahā   dētānayāyānatādē'va nayāta tayānava    6.101	591
nadīsārasamētātra dīptā bhāsā narāvṛtā   sābhānāsau mābhirāmē rasā saumyā sumānasa    6.102	592
vasudā trasadānanda dhīsudānta mudā natā   tānadā muktidā ramyā sanadā'tra sadā rasā    6.103	593
saddaivē'ṅkurayātavaibhavalatā - śōbhyuccanānāgamē bhavyaṃ karma sadārcitōdbhava nadī - yādaḥsanāthīkṛtē   citrāṭavyanuvāhivātavalana - śrēyaḥ pracēyōtsavē vēdōktyā samayē bhajēḥ śuci girau mērūnnatē'smindhruvē    6.104	594
vāsē nāsmīnpūjādēvā vādē jātātōdyārāvā   vārādyāvīrbhūtājīvā vājītrādīnā sēvā    6.105	595

sānumānayatītatāraḥ

sānumānayatītatāraḥ |

sānumānayatītatāraḥ

sānumānayatītatāraḥ || 6.106 ||

596

virājamānādasamāna bhūmā -

virājamānādasamānabhūmā |

virājamānādasamānabhūmā

virājamānādasa mānabhūmā || 6.107 ||

597

akliṣṭacitramidamatra manāgivoḥktaṃ

citrāyutāni suvacāni punastathāpi |

kṛtyaṃ vibhōrnigamanīyamananyabhaktaiḥ

ārādhyatāṃ harirasau pṛthivīdharātmā || 6.108 ||

598

iti kathayati kṛṣṇē gōpavṛddhā vidadhyuḥ

śaraṇamaśaraṇānāṃ śādvalaśyāmalāṅgam |

pulakitavanamālaṃ puṣpakiñjalkajālaiḥ

puruṣamacalaśṛṅgē puṇḍarīkāyatākṣam || 6.109 ||

599

śatamakhamāṇiśailaḥ syādasau dēvatātmā

śaradi samuditāṃ vā tōyakālasya tōkam |

ciraparicitapūrvam cētasāṃ kiṃ na bhāgyaṃ

na kimidamiti cintāṃ na vyatīyāya nandaḥ || 6.110 ||

600

ādyaṃ kimētadadhidaivatamadbhutānāṃ

ākālikaṃ phalamutaikamidaṃ śubhānām |

ēkībhavannidhiraṣau kimabhīpsitānāṃ

ityanvabhāvi savidhōpagataiḥ sa dēvaḥ || 6.111 ||

601



pītāṃśukē pṛthulabāhubhujāntarālē

mēghābhijanmani mithaḥ pratibimbabuddhyā |

dhanyāni gōpanayanāni tadā'nvabhūvan

kṛṣṇē ca tatra ca kiyanti gatāgatāni || 6.112 ||

602

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ saptamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

vrajaukasau vismayamantharākṣāḥ

bālārkavarṇaṃ vasaṇaṃ vasānaṃ |

śyāmaṃ yuvānaṃ śatapatranētraṃ

śailōditaṃ dēvamathōpasēduḥ ॥ 7.1 ॥

603

yamāhurantarabahirapyalakṣyaṃ

yōgēsvaraṃ yōgibhirēva dṛśyaṃ |

tamadriśṛṅgē samudikṣamāṇāḥ

gōpaṃ satāṃ gōpagaṇāḥ praṇēmuḥ ॥ 7.2 ॥

604

sa tānaśēṣān sudhayēva dṛṣṭyā

praharṣayan pratyayitaprasādaḥ |

sa rāmakṛṣṇān sanakādigamyāḥ

svāmī satāṃ svāgatamanvayuṅkta ॥ 7.3 ॥

605

śaratpravṛtṭyēva śasāṅkabhāsō

vācā harērgōpadhiyaḥ prasannāḥ |

mīthō vimarśaiḥ kumudairivāsan

miṣadbhirāsāditanirmalāsāḥ ॥ 7.4 ॥

606

vidhānadakṣā vipināśrayāstē

tadanyasaṃrādhanavītasāṅgāḥ |

tamarcayāmāsuradīnasattvāḥ

saṃprīṇanaiḥ śakramakhōpanītaiḥ || 7.5 ||

607

ananyayōgādayajanta cainaṃ

kṛṣṇēna tēnaiva kṛtānucārāḥ |

samēghakailāsanibhairasaṅkhyaiḥ

savyañjanaiḥ sādaramannakūṭaiḥ || 7.6 ||

608

nirdhāritārthēṣu nijōpadēśān

nyastōpahārēṣu mahīdharārtham |

arcyatvamācāryakamapyayāsīt

gōpēṣu kṛṣṇō bhuvanēṣu gōptā || 7.7 ||

609

upāharanyāni sabhājanārtham

baladviṣō vallavavaṃśavṛddhāḥ |

parēṇa puṃsā pariḡṛhyamāṇaiḥ

prāptaṃ phalaṃ puṣpaphalādibhistaiḥ || 7.8 ||

610

mṛtyūpasiktairbhuvanairasēṣaiḥ

ananyadattairapi havyakavyaiḥ |

alabdhapūrvāmabhajattadānīm

gōpāhṛtaiḥ prītimaśēṣagōptā || 7.9 ||

611

vidhiprayuktē haviṣi prabhūtē

sambhujyamānē hariṇā samakṣam |

anāgamaśrāntadhiyō'pi tatra

śraddhāmavindanta samagratoṣāḥ || 7.10 ||

612

amṛṣyamāṇō vihatāṃ svapūjāṃ

akṣṇāṃ sahasrēṇa tadā mahēndraḥ |

anēhasaṃ raktaśilīndhrajālaiḥ

ākālikairañcitamanvakārṣīt || 7.11 ||

613

avañcitānyūnapayaḥ pradānān

ārādhakān kālamiyantamindraḥ |

āhāraakarṣādabhihantumaicchat

kṛtānabhijñēṣu kimānṛśaṃsyam || 7.12 ||

614

athājuhāva pratighānuṣaṅgāt

ghōrāśayō ghōṣavimardakāñkṣī |

samēṣyatāṃ sambhavamarṇavānām

saṃvartakaṃ nāma gaṇaṃ ghanānām || 7.13 ||

615

pradīpitān kōpahutāśabhūmnā

pītōdadhīn vāridharāyudhaughān |

marudbhujēna tvaritaṃ marutvān

prāyuñkta ghōṣābhimukhaṃ saghōṣān || 7.14 ||

616

prakalpayantaḥ parivēṣacakraṃ

bṛndāvanē vihvalagōpabrndē |

samīranunnāḥ sahasā payōdāḥ

śakrasya tē śāsanamanvatiṣṭhan || 7.15 ||

617

taṭitsahasrēṇa vidīptanētraḥ

samētavajrō dhṛtacitracāpaḥ |

atarkyatēndraḥ svayamabhṛavāhaḥ

kālātmanā bhūmikayēva khēlan || 7.16 ||

618

asūyatā vajrabhṛtā prayuktāṃ

ākālikīṃ prāvṛṣamādidēvaḥ |

āśānirōdhaṃ jagatāṃ diśantīm nirōddhumaicchannijayā na śaktyā    7.17	619
viyatpayōdhiṃ paritaḥ payōdaiḥ vēlātamālairiva vardhamānaiḥ   jighāṃsatā gōpagaṇānmaghōnā cchannēna tasthē mṛgayārthinēva    7.18	620
adṛśyarūpaḥ sa tadā marutvān ambhōmucāmantaratō'vatasthē   apārayan draṣṭumiva tridhāmnō dīptiṃ divābhīta ivātisūryām    7.19	621
amarṣavēgādacamatkriyōtthāt jighṛkṣatā vajramakuṅṭhavīryam   alakṣi jīmūtarathē maghōnā mōghakriyō mukta ivēndracāpaḥ    7.20	622
sutīvrahuṅkārabhṛtō ninādaiḥ saudāmanīdarśītatatarjanīkāḥ   marutvadājñāvīmukhānabhīkṣṇaṃ nirbhartsayāmāsurivāmbuvāhāḥ    7.21	623
kṣaṇaprabhāstatkṣaṇamantarikṣē prāyēṇa gōpān grasituṃ pravṛttāḥ   babhāsirē vāsavarōṣavahnēḥ jvālāgrajihvā iva jātalaulyāḥ    7.22	624
kimantarikṣēṇa ghanībabhūvē kimutthitaṃ dhvāntamahīndralōkāt	

<i>mūlaṃ kimētat pralayārṇavānāṃ itīva mēnē malinābhramālā    7.23   </i>	625
<i>vrajōpamardaṃ samayō vidhāsyān babhāra namrēṇa payōdamūrdhnā   mahīyasīṃ vāsavacāpalēkhāṃ māyāpradiṣṭāmiva mālyasēṣām    7.24   </i>	626
<i>kaṭhōragarjāpaṭahapraṇādaḥ karaprasūnairavakīrya pṛthvīm   kṣaṇaprabhābhirghaṭitāṅgahāraḥ kālah pratuṣṭāva yugāntanṛttam    7.25   </i>	627
<i>praṇudyamānāḥ prabalaissamīraiḥ āplāvayāmāsuramandaghōṣāḥ   mahīmaparyāyanipītamuktaiḥ audanvatairambubhirambuvāhāḥ    7.26   </i>	628
<i>aṅgārarūkṣastanayitnupūrṇāt airammadē tējasi tapyamānāt   vihāyasō nūnamabhūdvilīnāt viṣvaṅmukhī vṛṣṭiravāraṅīyā    7.27   </i>	629
<i>pradīpta vidyudgaṇadurnirīkṣān sōḍhuṃ vrajāḥ śrōtraviḡhātighōṣān   na śēkurāvarjitaśakracāpān dhārāśaraśrōṇimucaḥ payōdān    7.28   </i>	630
<i>sahuṅkṛtāḥ sāminimīlitākṣā dīrghōruśṛṅgā darabhugnavaktrāḥ  </i>	

pratyagrahīṣuḥ pratipannarōṣāḥ

dhārāḥ kṣaṇaṃ dhairyabhṛtō mahōkṣāḥ || 7.29 ||

631

stanāhitasvastikabāhubandhāḥ

tyānālakāḥ sannatavaktrapadmāḥ |

vilagnadēhā vasanairnyaṣīdan

vrajastriyō vāditadantavīṇāḥ || 7.30 ||

632

caladbalākōlbaṇaśaṅkhamālā

payōdharavyaktidharōrmimālā |

prāvṛṭ punaḥ saṃvavṛtē'tighōrā

saṃvartasindhōriva dharmapatnī || 7.31 ||

633

gambhīragarjāpaṭahapraṇādaṃ

prārabdhajhañjhānilanādagītam |

taḍidbhirāpāditatāṇḍavaṃ tat

kālasya saṅgītamapūrvamāsīt || 7.32 ||

634

vidyudguṇaissaṅditayā samantāt

vrajē marutvān mṛgayāmivēcchan |

samāvṛṇōt sāndra tamisradhāmnā

mēghātmanā vāgurayā vanādrīn || 7.33 ||

635

āsāradhārācchuritēndracāpaiḥ

mēghairdiśā māghavatī cakāśē |

āmuktamuktāguṇaratnadāmaiḥ

sindhōrapatyairiva dhīranādaiḥ || 7.34 ||

636

huṅkāravantaḥ stanitairudāraiḥ

kṣaṇaprabhākāñcanavētrabhājāḥ |

<i>purandarasyēva purassarāstē pracērurutsāritagōpavargāḥ    7.35   </i>	637
<i>prakṛṣṭavajrāyudhacāpacihnāṃ paurastyavātēna kṛtaprakampām   kālasya kṛṣṇāmiva kētumālāṃ kādambinīm prēkṣya janaścakampē    7.36   </i>	638
<i>payōmucāṃ pañktirasahyadhārā bhūbhṛdgaṇān bhēttumiva pravṛttā   viḍambayāmāsa viśēṣabhīmāṃ kṛtāntakōpōllasitām kṛpāṇīm    7.37   </i>	639
<i>payōdabhārairnamitaṃ nabhaḥ kiṃ śēśāhinā bhūmiruta praṇunnā   adūratassaṃpuṭabhāvabhājōḥ āsīt tayōrantaramalpasēṣam    7.38   </i>	640
<i>prāyaḥ prakīrṇāśaniviṣphuliṅgaiḥ lōkāstadā lōcanarōdhamāpuḥ   payōdarūpēṇa vivartamānaiḥ parjanya kōpānaladhūmajālaiḥ    7.39   </i>	641
<i>alātakalpāḥ karakāstrilōkīm āpūrayannadbhutabhīmarūpāḥ   yugāntavātyārabhasāvadhūtāḥ sambhūya tārā iva saṃpatantyaḥ    7.40   </i>	642
<i>cakāsa cañcatkarakāsthimālā kādambinīkaṇṭakabhīṣaṇā dyauḥ  </i>	



vajraughaniṣpēṣamahāṭṭahāsā

mūrtistadā mōhakarīva raudrī || 7.41 ||

643

śatahradābhirdhṛtahēmakakṣyā

dhārādharāḥ sēndradhanuṣpatākāḥ |

adabhraghōṣadhvanayō'nucakruḥ

saptasrutāṃ śakramataṅgajānām || 7.42 ||

644

ahīndrabhōgapratimāḥ patantyō

dhārāstadā ghōramarutpraṇunnāḥ |

abhāvayanbhīmapayōdanakraṃ

vyōmārṇavaṃ vīcigaṇāvakīrṇam || 7.43 ||

645

āsāradurlakṣataḍitprakāśam

anyōnya saṅkīrṇaharidvibhāgam |

āsīdasahyastanitaṃ prajānām

abhinnanaktaṃdivamantarikṣam || 7.44 ||

646

taḍitsvabhāvēna tamaḥprakṛtyā

nirhrādarūpēṇa jalātmanā ca |

vivartatē viśvamtīva gōpāḥ

prāyō na cintārṇavapāramāpuḥ || 7.45 ||

647

pravartamānān pratisargakṣptau

paśyan ghanān pāsabhṛtāpyavāryān |

abhītimudrāmadhurēṇa gōpān

āśvāsayāmāsa karēṇa śauriḥ || 7.46 ||

648

yadarcanaḍāpadiyaṃ prasaktā

tēnaiva gōpālagāṇasya guptim |

arōcayat kartumasēṣagōptā

rāmēṇa saṃmantrya rathāṅgapāṇiḥ || 7.47 ||

649

sa līlayā mērumiva dvitīyaṃ

gōvardhanaṃ gōpakulapradīpaḥ |

navaprarūḍhaṃ nihitaikahastō

nāgō nalastambamivōjjahāra || 7.48 ||

650

adhōmukhāvasthitamērukalpaṃ

śailaṃ tamutkhāya śaraṇyagōpaḥ |

udañcayan satvaramūrdhvamūlaṃ

cakrē mahēndraṃ śamitārdhagarvam || 7.49 ||

651

phaṇābhirāmaprasṛtāṅgulīkaḥ

priyāṅgarāgavyatiṣaṅgapāṇḍuḥ |

bhujastadīyō giriṇā babhāsē

bhūmaṅḍalēnēva bhujāṅgarājaḥ || 7.50 ||

652

ābhugnaraktāṅgulipaṅjaraṃ tat

ratnōrmikāraśmiśalākamantaḥ |

navōdakakṣaumavṛtaṃ vyabhāsīt

chatraprakāṅḍaṃ haribāhudaṅḍē || 7.51 ||

653

vihārapadmaspṛhayēva kṛṣṇō

bhujādriṇā bhūmidharaṃ dadhānaḥ |

svaśēṣabhūtasya halāyudhasya

prācīmavasthāṃ prathayāmbabhūva || 7.52 ||

654

nivāsabhūtē nikhilasya tasmin

bālākṛtau bibhrati śailamēkam |

saviśmayānvīkṣya jahāsa gōpān saṃprītilakṣyēṇa tadagrajanmā    7.53	655
sa kālikākālakṛpāṇikānām dhārāśatairāhatasandhibandhaḥ   avāsrjatkṣiprataramḥ kṣaradbhiḥ dhātudravairnūnamasṛñji śailaḥ    7.54	656
sagairikastasya girēssamantāt vilambitō varṣapayaḥ pravāhaḥ   vitānaparyantajuṣō vitēnē viḍambanām varṇatiraskariṇyāḥ    7.55	657
iraṃmadārcirvyatiṣaṅgadīptaḥ pāṇau harēradripatiścakāśē   pratyastramindrēṇa mumukṣitānām prayuktamutkhāta ivāśanīnām    7.56	658
sa bāhudaṇḍēna vahan salīlam pravālakalpāṅgulipañjarēṇa   mahīdharacchatramananyavāhyam māyāmayiṃ vyākurutēva līlām    7.57	659
karālarūkṣākṛtivarṇabhēdān kālāgninirvāpaṇakalyavṛttīn   rurōdha śailīkṛtayā svaśaktyā prāyō ghanān parvatakūṭakalpān    7.58	660
pr̥thvyā yathāvadbharitamḥ girēstat mūlam nivāsāya gavām babhūva	

grāsānubhāvagrahaṇārhamāsīt

agram ca tasyānativiprakṛṣṭam || 7.59 ||

661

udañcitasyādripatērupāntē

payah pravāhā nibiḍam patantaḥ |

atanvata sphāṭikavaprasōbhām

antargatairastabhayairavēkṣyām || 7.60 ||

662

alabdhasūryēndukarapravēśē

mūlē girērāvasatām janānām |

svalōcanadvandvavihārabhēdāt

naktandinānyātanutē sma nāthaḥ || 7.61 ||

663

mukundagātram maṇidarpaṇābham

chāyāpadēsēna vigāhamānaiḥ |

sagōdhanaistatra surēndrabhītyā

gōpaistadā gūḍhamivāvatasthē || 7.62 ||

664

bibharti kṛṣṇaḥ sukumāragātraḥ

kṣamādharam tēna vibhāvayāmaḥ |

tadagrajō'sau bibhṛyādaśēśām

balam kṣamāmityavadanvrajasthāḥ || 7.63 ||

665

babhuḥ svaśākhāgrathitāgrapādaiḥ

tapōdhanaissākamadhaḥ śirōbhiḥ |

kṛtābhimukhyaḥ kṛtinō mukundē

tapahpravṛttā iva tatra vṛkṣāḥ || 7.64 ||

666

adhōmukhasyādripatēstrṇāni

spṛṣṭvā mukundēna nidarśitāni |

jātaspr̥hā jagrasirē saharṣaṃ

gāvastadā kiñcidivōnnamantyaḥ || 7.65 ||

667

maṇipradīpairatamāṃsi gōpyaḥ

praviśya ramyāṇi guhāgr̥hāṇi |

aspr̥ṣṭaśītōṣṇamayatnalabdhaṃ

svasthāśayāḥ svargamivānvabhūvan || 7.66 ||

668

yathāpuraṃ tatra sa putradāraiḥ

acchinnagōdōhanamanthanādyaiḥ |

svapnāvabōdhaprabhṛtīni gōpaiḥ

siṣēvirē vismṛtapūrvavāsaiḥ || 7.67 ||

669

aspr̥ṣṭadhārājalabindusēkaiḥ

akampamānairapadantavīṇaiḥ |

gōpījanairādadhīrē vihārāḥ

girīndramūlē gr̥hanirviśēṣam || 7.68 ||

670

vanēcarā gōpagaṇaissaṃmētā

vimuktaparjanyabhayā vicēruḥ |

mahīdharacchatradharē mukundē

vanyāni sattvāni ca tatra gōbhiḥ || 7.69 ||

671

prabhūtadhārāpratipannaśaityaṃ

prāptāramadriṃ prabhuradbhutānām |

sudarśanādapyadhikāmanaiṣīt

pavitratāṃ pāṇisarōjayōgāt || 7.70 ||

672

mukundahastāmburuhādhīrōhāt

prāptaḥ śriyaṃ mērumukhairalabhyām |

varṣāpadēsēna girissa lēbhē

nagādhipatyārhamivābhiṣēkam || 7.71 ||

673

madōlbaṇānāmiva vallavīnāṃ

gītaṃ gaṇaiḥ śauriguṇānubandham |

guhāviśēṣairdhruvamanvavādīt

gōvardhanō gōpagaṇābhinandyaḥ || 7.72 ||

674

karāgrayantrē ghaṭitēna kṛṣṇaḥ

savāriṇā sānumatābhiguptān |

alambhayat gōpagaṇān sadārān

dhārāgrhābhyantaravāsasaukhyam || 7.73 ||

675

acintyaśaktērakumārayūnaḥ

kaumāralīlākavacēna guptam |

balaṃ tadā'grāṅgulisaṃśritādrēḥ

tāvatparicchinnamabōdhi gōpaiḥ || 7.74 ||

676

nimēṣaniṣṭhyūtayugāni yāsāṃ

yēbhyō nirōdhavyasanānyabhūvan |

tāsāṃ sa taiḥ sārddhamabhūtsamīkṣyaḥ

vāmabhruvāṃ vallavayūthanāthaḥ || 7.75 ||

677

kṛtārthabhāvaṃ bhṛśamādadhānē

kṛṣṇāṅgasamsparsāvilōkanādau |

ayantritābhiściramāśaśaṃsē

varṣānuvṛttirvrajasundarībhiḥ || 7.76 ||

678

dhārānipātaiḥ stanatāṃ ghanānāṃ

akṣapramāṇairabhihanyamānaḥ |

ākasmikīmanvabhavat sa śailō

vajravyathāṃ vāsavarōṣajātām || 7.77 ||

679

tamēkahastāṅguliyantralagnaṃ

dhārāhataṃ dhārayatastridhāmnaḥ |

amuktabālyasya samagraśaktēḥ

kṣaṇārdhavatsapta dinānyatīyuh || 7.78 ||

680

sa tādrśāṃstōyabhṛtō yugāntē

śvāsānilaiḥ śōṣayituṃ kṣamō'pi |

mahēndradarpātyayamātrakāṅkṣī

prakhyāpayāmāsa girēḥ prabhāvam || 7.79 ||

681

ēkatra saṃrakṣati kṛṣṇamēghē

gōtrēṇa caikēna gavāṃ kulāni |

aśēṣagōtraughabhidā niyuktaiḥ

mēghāyutairmōghatamairbabhūvē || 7.80 ||

682

vrajōpamardē vitathē surēndraḥ

svayaṃ vṛtō'patrapayā bhiyā ca |

dunōti mām indrapadaṃ durantam

kiṃ pauraṣaṃ kēvalamityaduḥkhyat || 7.81 ||

683

nivr̥ttarōṣē nibhṛtē'pi śakrē

sandarśitasvāminidēśasaṅgāḥ |

vavarṣurugrām muhuraśmavṛṣṭim

vairōpapannā iva vārivāhāḥ || 7.82 ||

684

nivārya durvārajavān payōdān

nāthaṃ satāṃ nandasutaṃ prapitsuḥ |

karambitaprītibhayaḥ kṣaṇārdhaṃ

vyaktiṃ bhajan vyōmatalē'vatasthē || 7.83 ||

685

kramēṇa pṛthvīmabhigantukāmaḥ

śvētābhraparyāyagajādhirūḍhaḥ |

vilōcanavyaṅgitapadmasaṃpat

varṣātyayō mūrta ivābabhāsē || 7.84 ||

686

punaḥ prasannāṃ puruhūtadāntyā

paśyan divaṃ prāṇabhṛtāmadhīśaḥ |

tamadrimavyāhatadivyalīlaḥ

santōlayāmāsa nivēśayiṣyan || 7.85 ||

687

vilakṣavṛttyaiva tirōhitēṣu

mēghēṣu viśrāntavikatthanēṣu |

sthānē nivēśādacalīcakāra

cchatrācalaṃ śaurirakhinnabāhuḥ || 7.86 ||

688

utkṣipyamāṇaḥ parivartyamānaḥ

saṃsthāpyamānō'pi tathaiva bhūyaḥ |

sa tasya saṅkalpavaśēna bhējē

śailō na śaithilyakathāprasaṅgam || 7.87 ||

689

vyapētaśailavyavadhānadrśyō

vibhūṣitaḥ svēdakaṇaiḥ sa bālaḥ |

diśadbhirāmōdamabhaumabhōgyaṃ

divyairavākīryata puṣpavarṣaiḥ || 7.88 ||

690

nivēśya kṛṣṇaṃ śakaṭīrathāgrē

nāthōpacārairupasēdivāṃsaḥ |



sagōdhanāḥ svaṃ vrajamāvrajanataḥ saṅgītalīlāmabhajanta gōpāḥ    7.89	691
kaccinna khinnō'si vahan girīndraṃ kaccinna vimlāyati pāṇipadmam   iti bruvāṇāḥ suhr̥dō mukundaṃ paryākulāḥ paspr̥śuraṅgamaṅgam    7.90	692
athāvatīrya svayamantarikṣāt anujjhitaīrāvataadānavarṣāt   vilakṣacittō vasudēvasūnuṃ valgusmitaṃ vajrabhṛdāsasāda    7.91	693
purōdadhānaḥ surabhiṃ pratīkṣyāṃ ājagmuṣīmātmabhuvō niyōgāt   apatrapāgadgadamābabhāṣē baddhvāñjaliṃ bālamupēndramindraḥ    7.92	694
nātha tvayā narmavihārabhājā vimōhitō vipratisāritaśca   akiñcanastvāmahamāśritassan kṣiptāpakārō na bahiṣkriyārhaḥ    7.93	695
kṛtāparādhēṣvapi sānukampaṃ kṣēmaṅkaraṃ kṣētravivēcakānām   viśvōpakārādhvarabaddhadīkṣaṃ vēdyaṃ paraṃ vēdavidō vidustvām    7.94	696
nigr̥hṇatastē sṛjataśca varṣaṃ nimittabhāvē nihitaistvayaiva	

pravartatē niṣpratighō vihāraḥ

svayaṃ prayuktairiva yantrabhēdaiḥ || 7.95 ||

697

ananyasādhāraṇapāramēṣṭhyāt

anyānaśēṣānatisandadhānāt |

gōpāyituṃ pārayati trilōkīm

gōpāyamānādapi na tvadanyaḥ || 7.96 ||

698

vrajaukasāṃ nātha divaukasāṃ vā

vipatprasaṅgē vihitāvatāraḥ |

ēkastvamēva svayamīpsitānāṃ

dayāsahāyō niyamēna dātā || 7.97 ||

699

svarūpatō vighraḥataśca viśvaṃ

nityaṃ tvayaikēna dhṛtaṃ yadētat |

tadēkadēśōdvahanādamuṣmāt

na vismayaṃ tattvavidō bhajanti || 7.98 ||

700

prayōjitō'haṃ tvayi bhaktibandhāt

gōbhiḥ svalōkādupasēduṣibhiḥ |

icchāmi samrakṣitagōvrajaṃ tvāṃ

sthānē gavāmindratayā'bhiṣēktum || 7.99 ||

701

tirōhitāmambhasi vindatā gāṃ

pūrvāṃ tvayā pōtrivarēṇa labdhā |

niruktaniṣṇātakṛtābhyanujñā

vyaktiṃ punaryātu śubhā tvadākhyā || 7.100 ||

702

upēndrabhūtādbhavatō'pi bhūmnā

mānyō manuṣyābhinayē mayā tvam |

<i>abhyarthanāmādaratastadēnāṃ praticcha viśvambhara viśvabhūtyai    7.101   </i>	703
<i>iti bruvāṇō maghavān dhṛtādrēḥ śrāntiṃ jagaddhāturivāpanēśyan   dhyātōpayātāṃ tridaśapraṇētā divyāpagāṃ darśayati sma dēvīm    7.102   </i>	704
<i>abhaumagaṅgāpayasā prapūrṇāṃ āvarjayan vāraṇarājaghaṇṭām   asēśasāmrājyapadābhiṣiktaṃ guptyai gavāṃ gōtrabhidabhyaṣiñcat    7.103   </i>	705
<i>tadaṅgasamsparsāvasēna dhanyaiḥ āplāvyaṃmānāmabhiṣēkatōyaiḥ   apētabhārāmiva bhūtadhātrīṃ ullāghitāṃ praikṣata nākanāthaḥ    7.104   </i>	706
<i>kṛtābhiṣēkaḥ kṛtinā maghōnā guptēna gōvinda iti svanāmnā   kṛtaprasādaḥ prajighāya kṛṣṇaḥ svargādhirōhāya punaḥ surēndram    7.105   </i>	707
<i>pratigatavati yūthē puṣkalāvartakānāṃ divi bhuvi ca niyatyā dīrghanidrōjjhitānām   guṇagarimasamṛddhaṃ gōkulaṃ vīkṣya tuśyan gurubhirabhiniyuktāmāśiṣaṃ pratyagrḥṇāt    7.106   </i>	708
<i>mukulitaravidhāmnā dēhadīptyaiva muṣṇan jaladakadanajātaṃ jīvalōkasya jāḍyam  </i>	

vyacaradacalabhōgē cārayan dhēnucakraṃ

piśunitanijamāyāṃ bhūṣayan piñchamālām || 7.107 ||

709

praṇihitamadhirōhan prāgividriṃ pṛthivyāṃ

avamatapuruhūtairarcitō gōpabr̥ndaiḥ |

vrajapatirupasīdan bālayōgyān vihārān

vanacaraparibarhō vatsapālaiḥ siṣēvē || 7.108 ||

710

nāthaḥ sō'yaṃ śiśurapi satāṃ nandagōpasya sūnuḥ

prāyaḥ śailaḥ pratinidhirasau padmanābhasya puṃsaḥ |

kiṃ naḥ sādhyāṃ surapatimukhaiḥ kiṃpacānaistadanyaiḥ

sākaṃ dārairiti kila jagustatra sambhūya gōpāḥ || 7.109 ||

711

|| iti śrīkavitārkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye saptamaḥ sargaḥ ||

kavitārkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ aṣṭamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

atha prasūnāyudhabhāgadhēyā -

nyārabdhamandānilasautikāni |

madhuprasaṅgātmadhurāṇi yūnā -

manuṣṅaśītānyabhavandināni || 8.1 ||

712

anēkarūpaiḥ svayamēkarūpaḥ

kālātmakaṃ rūpamakālakālyāḥ |

ṛtuprabhēdairanubhūya rēmē

rāmāsakhō rāmamanuprayātaḥ || 8.2 ||

713

hēmantapūrvaḥ śīsīrāntimaśca

śaracca saṃbhūya vasantavṛtṭyā |

śanaiḥ śanaiḥ śāntimupēyivāṃsaḥ

tadvai bhavāttanmayatāmivāpuḥ || 8.3 ||

714

prāyēṅa pañcāyudhapañcavaktraḥ

palāśakōśākṛtimādadānaiḥ |

manasvinīmānagajēndrabhēdāt

saśōṅitaiḥ pāṅiruhaiścakāśē || 8.4 ||

715

jaganti puṅdrēkṣuśarāsanēna

prasūnabāṅairapi jētumicchōḥ |

asūcayannātmabhuvāḥ svanādaiḥ avyāhatāmāsīṣamanyapuṣṭāḥ    8.5	716
varāṅganāvaktrapadāmbujānāṃ svābhāvikīṃ saurabharāgalakṣmīm   prapitsamānau prasavaistadarhaṃ dvēdhā drumau dōhadamanvabhūtām    8.6	717
tīkṣṇāruṇāgrāṇyaciraprarōhāt cakāsirē campakakuṭmalāni   dattāni kāmōtsavamaṅgalārthaṃ dīpāṅkurāṇīva vasantalakṣmyā    8.7	718
muktāpagāmagñasamutthitātmā bhūyō bhajanpuṣparajōbhiṣēkam   cacāra mandaṃ malayādrivātaḥ cētōbhuvō dṛpta ivaupavāhyaḥ    8.8	719
puṣpēṣu saṃyōgaviyōgavṛttyā kramādbhajantī natimunnatiṃ ca   vanāntarē ṣaṭpadapaṅktirāsīt mañjusvanā manmathacāpamaurvī    8.9	720
vasantakṣptānmadanasya bāṇāt āndōlayannūnamanōkahēṣu   dinē dinē dakṣiṇamātariśvā gatāgatābhyāṃ gaṇayāñcakāra    8.10	721
āghūrṇyamānairabhitō nabhasvān kāntaiḥ pradīpairiva karṇikāraiḥ	

<i>vanaśriyō mādhavasaṅgamārhaṃ maṅgalyanīrājanamācacāra    8.11   </i>	722
<i>prasūnahāsādhara pallavānāṃ kiñjalkarōmāñcajuṣāmabhuṅkta   mandānilairāhitavēpathūnāṃ kāntiṃ vasantō vanavallarīṇām    8.12   </i>	723
<i>vihārayōgyāmatha vīkṣya vanyāṃ ramāpatiṃ rāmasakhaṃ viśantam   nabhaścaraiḥ sākamanōkahāstaṃ nāthaṃ prasūnōrmibhirabhyaṣiñcan    8.13   </i>	724
<i>puṣpākarēṇa pratipannaśōbhaṃ bṛndāvanaṃ nanditagōpabr̥ndam   pradarśayan prāpita dhēnuvatsaṃ rāmānujō rāmamidaṃ babhāṣē    8.14   </i>	725
<i>manōbhuvō mūrtamivāvalēpaṃ mānyaṃ manaskāramiva tvadīyam   ciraṃ tvayā sēvyamihārya manyē citraṃ vanaṃ caitrarathābhinandyam    8.15   </i>	726
<i>amānuṣa prāpyamarāṇyamētat prāptasya tē pādarajaḥprabhāvāt   sattvōpapannā na bhajanti sattvāḥ śāntāsayāḥ śāśvatikaṃ virōdham    8.16   </i>	727
<i>acintya bhūmnastava sannidhānāt anyōnya jātīyadaśāṃ dadhānāḥ  </i>	

siṃhīvaśāstanyavidō bhajantē

subhrāṭṛtāṃ kēsaridantipōtāḥ || 8.17 ||

728

tvadarpitasvādutrṇādinīnāṃ

tvadvaṃśanādāmṛtapāyinīnām |

manyē gavāṃ vatsagaṇāvṛtānāṃ

viṣvagvanaṃ viśramayōgyamētat || 8.18 ||

729

vasantalakṣmyā iva vāsabhūmiṃ

saṅkalpayōnēriḥ śilpaśālām |

ratērivārāmaḥvibhūtimanyāṃ

vanyāmimāṃ vēdmi tavōpakāryām || 8.19 ||

730

vanasthalīyaṃ makarandavarṣaiḥ

atōyakarmāntikamāttasēkā |

prastauti paryāptaparāgajālā

samīhitāṃ sañcaraṇōtsavaṃ tē || 8.20 ||

731

nabhaḥsprṣāmatra mahīruhāṇāṃ

nīdādamī niṣpatitāḥ salīlam |

prayuñjatē svāgatamañjasā tē

prāyaḥ śubhālāpajuṣaḥ śakuntāḥ || 8.21 ||

732

vātāvadhūtāstaravaḥ svamūrdhnā

santāna sāntānika saṃpadastē |

prājyairamī puṣpaphalaiśca nūnaṃ

vitānvatē vandanamarhaṇāṃ ca || 8.22 ||

733

āsvādya cūtāṅkuramanyapuṣṭāḥ

prāyaḥ svanaiḥ pañcamamudgirantaḥ |



ākārayantīva vanam gataṃ tvām divyānamī darśayituṃ pradēsān    8.23	734
tvatpāda vinyāsa visēṣa dhanyām āpādayiṣyanta ivātmadhātrīm   ēnām svasākhāgrakaraprayuktaiḥ pracinvatē bhūmiruhāḥ prasūnaiḥ    8.24	735
nisāmayantyō vanadēvatāstvām cakōrasammōhana cārudīptim   prītiṃ prabhūtāṃ parivāhya gītaiḥ śītāśruṇā śēṣamivōdvamanti    8.25	736
rasālarambhādi bhavairihaitāḥ phaladravaiḥ picchilapārśvabhāgāḥ   vatsāvagāhyā vanarājimadhyē pūrṇāḥ sudhāyā iva bhānti kulyāḥ    8.26	737
kahlārapadmōtpalakāntibhistē kaṭākṣa vikṣēpaguṇam bhajantyaḥ   araṇyabhāgānabhitaḥ pravāhaiḥ āpyāyayantyāpa imāḥ prasannāḥ    8.27	738
tvadvaktrapadmapratimāsahasraiḥ saṃsrjyamānēva sapuṣkarā'sau   prabhāvataḥ khyāpitapuṣkaraśrīḥ puṇyōdakā puṣkariṇī vibhāti    8.28	739
sañcārajātaiḥ śramavārilēsaiḥ ālakṣya muktāguṇamaṇḍanam tvām	

vyaktaṃ nadī vijayatīyamārāt

ambhōruhairāśrita vīcīhastaiḥ || 8.29 ||

740

sahanti vātātapavarṣavātāṃ

stōyēṣu tiṣṭhanti ravipratīkṣāḥ |

tapasyatastvanmukhakāntilōbhāt

padmānimān paścimarāma manyē || 8.30 ||

741

taraṅgiṇībhiḥ parirabhya muktaḥ

saṃlāpavān bhṛṅgaravairadhīraiḥ |

āpṛcchatē nūnamataḥ prayātaṃ

mandībhavan kunda samīraṇastvām || 8.31 ||

742

manaḥprasādaṃ tava darśayantī

prālēyasaṅghātanibhaiḥ payōbhiḥ |

śuddhā navēndīvaranīlavāsāḥ

chāyēva tē śaivalinī vibhāti || 8.32 ||

743

saha prayacchanti tava priyābhiḥ

cañcūryamāṇā iva cakravākāḥ |

āhūya dātāra ivātithēyāḥ

kālōcitāṃ kastvamitīva vācam || 8.33 ||

744

vidhūtavālvayanāḥ svapakṣaiḥ

cārusvanāpādita cāṭuvādāḥ |

abhinnavarṇāḥ pratiyantyamī tvāṃ

rājōpacārairiva rājahaṃsāḥ || 8.34 ||

745

divāpi gōvardhana nirjharāṇāṃ

sañchādītē vyōmni tuṣārajālaiḥ |

ihātapaścāndramasēna dhāmnā vikalpyatē bōdhitapaṅkajō'pi    8.35	746
atarkita prāptamavēkṣya kāntyā mēghaṅkaraṃ mēcakamambaram tē   nināda niṣpādita ṣadjagītā nṛtyantyamī sānuṣu nīlakaṅṭhāḥ    8.36	747
nadībhirārabdhatarāṅgalāsyam nādairyutaṃ nirjharadundubhīnām   gāyaddvirēphaṃ giriṇā tvadartamaṃ prāyēṇa saṅgītamiha prayuktam    8.37	748
kalindajākakchabhuvām sakhībhiḥ pracchāyavanyābhiradhityakābhiḥ   sūtē giriḥ sūcita nandanō'sau svargaukasām svairavihāravāñchām    8.38	749
abhyāgataṃ vīkṣya bhavantamārāt sālā imē sāminatāgraśākhāḥ   sudhārasasvādutamāni bhaktyā svayaṃ prayacchanti phalāni dhanyāḥ    8.39	750
pātrībhavantastava vīkṣaṇānām padmālayāvāsavikalpitānām   carācarāḥ kāni kiyanti vaitē tapāṃsyatapyanta bhavāntarēṣu    8.40	751
vijānatām satpuruṣa prabhāvaṃ puṃsāmamī puṇyatamībhavantaḥ	

prāyastvadaṅgīkaraṇātprayāsyān -

tyārādhyatāmadrivanāvakāsāḥ || 8.41 ||

752

saṃskārapūtābhiritīva vāgbhiḥ

sammōdayannagrajamādidēvaḥ |

vijātalilō vijahāra hr̥ṣyan

vandyāḥ satāṃ vatsagaṇānuyāyī || 8.42 ||

753

svayaṃvṛtaḥ svairavihāralakṣmyā

muhurvītēnē vipinē mukundaḥ |

sthānāntara prāpti vibhāvitāni

sthitērabhinnāni gatāgatāni || 8.43 ||

754

prabhūtayā puṣpaphalaprasūtyā

vadānyavṛttīni vanāni dṛṣṭvā |

sasmāra cintāvaśavartinīnāṃ

vrajasthitānāṃ varavarṇinīnām || 8.44 ||

755

prāyastadāhvānavidhau niyōktuṃ

pragr̥hya vēṇuṃ pratipannadūtyam |

nyavēśayat kuṭmalitē salīlaṃ

bimbādharē sūcitacittarāgē || 8.45 ||

756

sāmōpapannān kramaśaḥ svarandhraiḥ

sapta svarānsaptabhirudvamantam |

pracakramē vādayituṃ vanāntē

vaṃśaṃ priyō vallavavaṃśajānām || 8.46 ||

757

mukundavaktrānilavādyamānō

vēṇurbabhau vēda iva dvitīyaḥ |

rāgāvadhīnāṃ rahasāṃ yadēkaṃ gītātmanāṃ tasya nidānamāsīt    8.47	758
tadvaṃśanādaḥ subhagō'nugacchan agrē saransaurabhamāgamānām   ayatnaniṣpanna manaḥ samādhīn ābrahmakānātanutēva jantūn    8.48	759
śṛṅvadbhirudvāntamadhupravāhaṃ vaṃśasvanaṃ tasya sudhaikavaṃśam   sayūthyatāṃ nūnamavāpya sarvaiḥ sattvaiḥ sthitaṃ sāmīnimīlitākṣaiḥ    8.49	760
madhudravairulbaṇa sammadāśrū - nyālēkhyaniṣpandamṛgadvijāni   udagrakōśōtpulakāni kṛṣṇō vaṃśīninādēna vanānyakārṣīt    8.50	761
āsvādya tadvaṃśaninādamādhvīm āghrāya tatsañcarasaurabhaṃ ca   bhuktāmṛtānāṃ bhuvi saurabhēyyaḥ kṣiptētarāṃ kṣībadaśāmavāpuḥ    8.51	762
vaṃśasvanāsvāda vaśīkṛtānāṃ vyaktōdayānāṃ vanadēvatānām   sa karburaḥ snigdhatamaiḥ kaṭākṣaiḥ sēndrāyudhō mēgha ivābabhāsē    8.52	763
ādhmāpayāmāsa sa śṛṅgamagryaṃ śaṅkhaṃ tathābhūtamivātmayōgāt	

jagau ca gēyāni bahūni yēṣāṃ

gāndharva vēdō'pi na pāradrśvā || 8.53 ||

764

tristhānayuktasvarabhūṣitaṃ tat

tridhā sthitaṃ grāmaviśēṣayōgāt |

arañjayatsapta jagantyayatnāt

gītaṃ harērāhr̥ta kinnaraugham || 8.54 ||

765

vilāsa vākyairiva vēṇunādaiḥ

divyēna gītēna ca daityahantuḥ |

nivēditārthāḥ sudr̥śaḥ svavāsāt

ājagmurākaraṣaṇa mantratīkṣṇaiḥ || 8.55 ||

766

aniṣṭaśabdairvalayairapōdhāḥ

kāñcyāpyavajñātapadōpagatyā |

guṇāvakṛṣṭāḥ priyamāptumīṣuḥ

kāmōpadiṣṭēna mahāpathēna || 8.56 ||

767

ādiśyamānāṃ priyavaṃśanādaiḥ

āsāṃ nijāsāmiva nirvighātām |

tadāsthitaṃ prāsthiṣatāśu dhanyām

āsannasandhyādhikarāgabhājaḥ || 8.57 ||

768

madhuvratādhijyaśarāsanēna

puṣpātmakaṃ sandadhatā pṛṣatkam |

anuplavēna vrajataḥ babhūvē

tāsāmanaṅgēna tadōdyatānām || 8.58 ||

769

ādēśayōgairatha tatra gōpyō

nivāryamāṇā api durnivārāḥ |

āninyirē rāgamayairmahaughaiḥ

klēsāpahaṃ kṛṣṇasudhāpayōdhim || 8.59 ||

770

tvarāsakhināṃ purataḥ pracēlē

tarasvinā niḥśvasitēna tāsām |

sadāgati prārthanayā samētaṃ

dūrasthitam kṛṣṇamivōpanētum || 8.60 ||

771

prāyēṇa vēgātsudṛśāṃ vibhinnaḥ

prakīrṇamuktāphalapuṣpajālah |

prastāvayan kāmavihāranāṭyaṃ

hāraḥ samālakṣyata sūtradhāraḥ || 8.61 ||

772

avasthitam kvāpi kadambamūlē

valgusmitam vādita mañjuvēṇum |

sācīkṛtākṣam dadṛśustaruṇyaḥ

svādyam satam svastikacārujaṅgham || 8.62 ||

773

tadaṅgaśōbhāmavalōkya divyām

vismērabhāvaṃ vrajatēva dūrāt |

amōhayadyauvatamādidhūrtaḥ

santōṣadigdhēna samīkṣaṇēna || 8.63 ||

774

drutāgativyākula bhūṣaṇāstāḥ

kiñcit samucchvāsitanīvibandhāḥ |

paryākulākṣyaḥ parivārya tasthuḥ

kṛṣṇam kṛpādhīnadṛśam kṛśāṅgyaḥ || 8.64 ||

775

sa vallabhaḥ saṃsadi vallavīnām

barhasrajā darśitadānarājīḥ |

udagraśṛṅgadhvanirābabhāsē

ḍṛptō vaśānāmiva vāraṇēndraḥ || 8.65 ||

776

avṛddhisāṅkōcamivēndumanyāṃ

akārmukaṃ kāmamivāttavēṇum |

tamadbhutānāmiva rāsīmēkaṃ

gōpyastadātmāna ivānvabhūvan || 8.66 ||

777

surāṅganābhiḥ samayē dhṛtāyāṃ

svēnaiva gōpākṛti bhūmikāyām |

akarmavaśyasya vibhōstadāsīt

arcāphalasparsanamātra līlā || 8.67 ||

778

na khalvamuşya pramadāmadāndhyaṃ

na kutsanaṃ tattadabhīṣṭadātuḥ |

na dharmasaṃsthāpanabādthagandhaḥ

śuddhānucintyā hi śubhasya līlā || 8.68 ||

779

anāgamapratyaya saṃbhavānāṃ

gurutyajāṃ gōpakumārikāṇām |

ananyasaṅgāt sa dayālurāsīt

asaṅgaghaṇṭāpathasārthavāhī || 8.69 ||

780

puṣpāvacāyapraṇēna gōpyaḥ

prasādhitāstēna sa ca priyābhiḥ |

abhinnabāhyāntaramaikarasyāt

āmōdamanyōnyasagandhamāpuḥ || 8.70 ||

781

svalālanādāpatitaṃ sa tāsāṃ

saubhāgyadurmānamadaṃ vinēṣyan |



puṣpāvacāyavyapadēśalauḷyāt

āsiddavīyānabahiḥsthitō'pi || 8.71 ||

782

aviprakarṣē'pi tiraskaraṇyā

kl̥ptāvṛtiṃ kṛṣṇamanīkṣamāṇāḥ |

bhīmairadūyanta bhṛśaṃ taruṇyaḥ

kṣaṇaiḥ svaniśvāsasamīradīrghaiḥ || 8.72 ||

783

puṣpāvakīrṇēṣu vanadrūmāṇāṃ

mūlēṣu mōhālasacētasastāḥ |

kṛtāsikāḥ kṛṣṇaviyōgakhēdāt

kāmāstraparyaṅkagatā ivāsan || 8.73 ||

784

vilīnacittā viṣamāstratāpāt

vilāpayantyō vasudhāṃ vilāpaiḥ |

adṛśyarūpasya harēragāyan

guṇāṃścaritrāṇi ca gōpakanyāḥ || 8.74 ||

785

mukunda viślēṣavimōhitānāṃ

saṃśrūyamāṇāni muhurvanāntē |

śamapradānyātmavidāmabhūvan

trayyantagandhīni vacāṃsi tāsām || 8.75 ||

786

sa māyayātmānamasau parēṣāṃ

pracchādya sandarśayati prasādāt |

itīmamarthaṃ prathayanpriyāṇāṃ

dr̥ṣṭiṃ śubhāṃ dātumiyēṣa tāsām || 8.76 ||

787

tāsāmatha smēramukhāmbujēna

śyāmēna pītāmbara citritēna |

āvīrbabhūvē sahasā purastāt

madhudviṣā manmathamanmathēna || 8.77 ||

788

tamēkacittāḥ pratisannivṛttaṃ

yātēna nṛtyantamivādbhutēna |

gōpyaḥ punarjātamivātmanaiva

praikṣanta sammōdapayōdhimagnāḥ || 8.78 ||

789

navēndurēkhā kṛśapāṇḍurāṅgīḥ

tāpāsrusandarśita vāhnitōyāḥ |

dadarśa gōpīravatāragōpaḥ

śvāsaistrilōkīmiva śōṣayantīḥ || 8.79 ||

790

avidhyataikaḥ praṇayāparādhi

yōgairalakṣyō yugapatprayuktaiḥ |

āvarjita bhrūdhanuṣāmamōghaiḥ

ēṇīdrśāmīkṣaṇa citrapuṅkhaiḥ || 8.80 ||

791

prasāda jīvātubhiraṅganānām

pratyēkamanyābhiralakṣaṇīyaiḥ |

vilāsacāṭūktivilōkanādyaiḥ

ānandayan sāntvanamācacāra || 8.81 ||

792

tāsāṃ tadaṅgavyatiṣaṅgalōbhāt

sairandhrikā vṛttimupēyuṣīṅām |

virakta nidhyēyapadaḥ sa rāgī

rāgādhikāṃ prāstuta rāsalīlām || 8.82 ||

793

tadagrahasta grahaṇārthinīnām

sa savyatō dakṣiṇataśca tiṣṭhan |

*babhāra vidyudvyavadhānabhājāṃ*

*vātyājuṣāṃ vārimucāmabhikhyām || 8.83 ||*

794

*dvayōrdvayōrēkatayā sa tāsāṃ*

*madhyē sthitō maṇḍalarāsanṛttē |*

*karadvayasparśarasēna kāntāḥ*

*pratyēkamānandya bhṛśāṃ nananda || 8.84 ||*

795

*apāramāvartayatā rasābdhiṃ*

*rāmānujō rāsajavēna dīvyan |*

*padāśritānāṃ bhramasāntihētuḥ*

*priyāsahasraṃ bhramayāñcakāra || 8.85 ||*

796

*svamāyayā ghūrṇayatō mahatyā*

*viśvāni bhūtāni vibhōrajasram |*

*rāmājanaṃ rāsavaśaṃ vidhāya*

*svasya svayaṃ prāpa nidarśanatvam || 8.86 ||*

797

*svapādapāṃsusnapitākṛtīnāṃ*

*svidyanmukhīnāṃ vrajasundarīṇām |*

*lambālakānāṃ lalitasmitānāṃ*

*lābhātsvayaṃ labdha manōrathō'bhūt || 8.87 ||*

798

*sanṛttagītēna vihārayūnā*

*gōpījanairantaritēna baddham |*

*tadadbhutaprasthiti rāsacakraṃ*

*javādalakṣyāntaramābabhāsē || 8.88 ||*

799

*jaguḥ saharṣaṃ divi dēvakanyāḥ*

*divyāstadā dundubhayaḥ praṇēduḥ |*

<i>papāta kalpadruma puṣpavṛṣṭiḥ sadarcitē saṃśritarāsalīlē    8.89   </i>	800
<i>gr̥hītahastadvitayāḥ salīlaṃ mithyābhujāṅgēna mṛgīdṛśastāḥ   paribhramantyō viparītavṛtṭyā prakrāntarāsāṃ bhuvamabhyajānan    8.90   </i>	801
<i>manōjñamallīhasitēna tāsāṃ ramyēṇa kṛṣṇō rajanīmukhēna   anyādr̥śiṃ prītimananyayōgāt āpādayiṣyanvirarāma rāsāt    8.91   </i>	802
<i>udbhinnagharmāmbukaṇaṃ vihārāt tāsāṃ karasparśarasēna cainam   latāgr̥hē nandana garbhaśōbhi - nyāsīnamanvāsata gōpakanyāḥ    8.92   </i>	803
<i>svalambhitaiścitrupalāśapuṣpaiḥ saṃvījyamānō viṭapaiḥ priyābhiḥ   nidarśayāmāsa vanāntarālē nīlādrimudbhrānta mayūrabṛndam    8.93   </i>	804
<i>vicitralīlāhitavēpathūnāṃ tāsāmanāsādita viśramāṇām   tāpōpaśāntyai tapanātmaajāyāṃ āhlādanīmadbhiriyēṣa līlām    8.94   </i>	805
<i>mukhēna tasya dvijarājabhāsā tārābhirāmēṇa tamōpahēna  </i>	

<i>prēmōdadhiṃ vardhayatā priyāṇām sañcikṣipē tatra sarōjakāntiḥ    8.95   </i>	806
<i>sandhyāghanābhaḥ sa tadā priyāṇām madhyē babhau vārijarēṇutāmraiḥ   śṛṅgāradigdhairiva dṛṣṭipātaiḥ śṛṅgōdakairāpluta citradēhaḥ    8.96   </i>	807
<i>sa padminīnām salilasthitānām cakāra sammīlanamāśu tāsām   tuṣārajālaistuhināmśusaumyaḥ kāṃōpanētā karayantramuktaiḥ    8.97   </i>	808
<i>paṭīrapaṅkaiḥ pratipannagaṅgām śōṇānvitām kuṅkumasaṅgamēna   kastūrikābhiḥ pracitātmavarṇām kṛṣṇapriyāḥ kṛṣṇanadīṃ vitēnuḥ    8.98   </i>	809
<i>akārajātapratimēndujālān ākīrṇamithyāśapharāṃstaraṅgān   vaktrākṣivakṣōruhabimbayōgāt akalpayan kalpita cakravākān    8.99   </i>	810
<i>savibhramā cārupayōdharābhā tābhiḥ samam sūryasutā prapēdē   alabdhapūrvam tadananyalabhyam kṛṣṇōpabhōgēna kṛtārthabhāvam    8.100   </i>	811
<i>nitambavakṣōjanirūḍhavṛddhiḥ madhyē kṛṣā saṃśritanimnanābhiḥ  </i>	

vilōlapadmāgrataraṅgahastā

tāsāmbhūdanya tamēva sā'pi || 8.101 ||

812

asūyayēva pramadājanānāṃ

lākṣāñjanādīni vilōpayantī |

nisargaśōbhātīśayaprakāśāt

kṛtōpakārēva nadī babhūva || 8.102 ||

813

cirapravṛddhaṃ dayitē'nurāgaṃ

cittē durāsēdhamivōdvamantī |

prāyēṇa tatkānti madhūpabhōgāt

ḍṛṣṭistadā rāgamuvāha tāsām || 8.103 ||

814

anaṅga rāgōjjvala cittadēhā

viśvādhikaṃ vivyadhurāyatākṣyaḥ |

kahlāraśōbhāracitaiḥ kaṭākṣaiḥ

kāmasya bāṇairiva tāpadīptaiḥ || 8.104 ||

815

vigāhanādgōpanitambinīnāṃ

saṃvardhamānē sahasā'mbupūrē |

tadvaktraśōbhāvijitaiḥ sarōjaiḥ

antarhitaṃ nūnamavāptalajjaiḥ || 8.105 ||

816

kṛṣṇāmbudaḥ kalpitahastayantraḥ

cakāra gōpīnayanōtpalēṣu |

dhārāmbusēkādupasaṃbhavantyā

rāgaśriyā raktasilīndhraśōbhām || 8.106 ||

817

muhuhprayuktāṃ mukhapuṇḍarīkē

kadarthayantyā karayantradhārām |

<i>kāntē kayāciddadhirē karābhyāṃ gatāgatānyutpalakānanānām    8.107   </i>	818
<i>prayāpitē gōpikayā kayācit kṛṣṇānanaṃ kīcakayantratōyē   nimīlanōnmīlanatastadīyāt naktandivaṃ tatkṣaṇadr̥śyamāsīt    8.108   </i>	819
<i>tamārdrabhāvānnibiḍāntarīyaṃ lambālakaṃ rāśimivādbhutānām   paścādupētā parirabhya tasthau kācitpriyā kāmavadhūrivānyā    8.109   </i>	820
<i>abhaṅguraprēmabalēna tasyāḥ baddhaṃ priyaṃ bāhulatādvayēna   samīkṣya kāmārpitapāśamanyāḥ saṃplāvayāmāsurapētaśaṅkāḥ    8.110   </i>	821
<i>yadaṅghriyōgājagatāṃ trayāṅṇāṃ mandākinī mānyatamā babhūva   tayāpi saṃbhāvyatamā tadāsīt kṛṣṇēna sā tēna kṛtāvagāhā    8.111   </i>	822
<i>athōpacārānupapādayantī divyēna dēhēna dinēśakanyā   ānarca pādārpita ratnapuṣpā gōpīsakhaṃ gōpakumāramādyam    8.112   </i>	823
<i>saridbhiranyābhirapi prabhāvāt prāyēṇa gōpītanumāśritābhiḥ  </i>	

tōṣādudanvatsutayōpa bhōgyaḥ tōyōpacārēṇa vibhuḥ siṣēvē    8.113	824
tamuttarantaṃ saritaḥ pravāhāt uttārakaṃ paṅkamayātpayōdhēḥ   marutprayuktā vasaṇāṅgarāgaiḥ ākālpayannapsarasastadarhaiḥ    8.114	825
vrajāṅganāśca tridaśāṅganābhiḥ prasādhyamānā bahumānapūrvam   ramāsahāya praṇayānurūpāṃ sammānanāṃ sādhujanēṣvavindan    8.115	826
vihṛtya tasmin vrajasammukhīnē cakraṃ gavāṃ śailavanānnivṛttam   upādravatkaścidariṣṭanāmā kailāsaparyāya tanuḥ kakudmān    8.116	827
khurāgravajrēṇa vidārayankṣmām viṣāṇanirbhinnavimānamūlaḥ   durvāravēgō dadṛśē sa dūrān mṛtyōrupakrāntamahō mahōkṣaḥ    8.117	828
śṛṅgāvarugṇaiḥ śakaṭaiḥ prakīrṇaṃ vṛṣāntarairāśu vimuktamārgam   vrajaṃ tadā viplutaḡōpavargaṃ tyaktvā sa kṛṣṇābhimukhaṃ jagāma    8.118	829
tamāpatantaṃ pratisañjihānō nirhrādavitṛāsitadīnadhēnum	



viṣāṇayugma grahaṇēna śauriḥ cakrē viniṣpīḍita pīnakaṇṭham    8.119	830
apahatya durjayamarīṣṭadānavaṃ jagatāmarīṣṭamiva jātavigraham   vrajasadbhiradbhuta vihāratōṣitaiḥ surasattamairapi samaṃ sa tuṣṭuvē    8.120	831
anyairapyasuramalimlucairanēkaiḥ ātaṅkānsthiracarasūtibhiḥ prasūtān   gōpānāṃ pratividadhē gavāṃ ca kālē rāmēṇa stutacaritō rathāṅgapāṇiḥ    8.121	832

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye aṣṭamaḥ sargaḥ ||  
kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

*śrīḥ*

*śrīmatē rāmānujāya namaḥ*

*śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ*

## **॥ navamaḥ sargaḥ ॥**

*śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |*

*vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥*

*atha bhōjapatirjagatpatēḥ*

*avatāraṃ bhuvi nāradānmunēḥ |*

*śrutavānatidēvadānavam*

*vyathayā pītaviṣōpamō'bhavat ॥ 9.1 ॥*

833

*nihatā pṛthukēna pūtanā*

*śakaṭaṃ tatparivartitaṃ mahat |*

*kakubhadvitayaṃ nipātitaṃ*

*prahitaḥ kvāpi vipīḍya kāliyaḥ ॥ 9.2 ॥*

834

*sa ca gōmukhavardhanō dadhē*

*gamitaḥ kṣōdamariṣṭaparvataḥ |*

*prathitaśca balaḥ pralambajit*

*nidhanaṃ dhēnukadānavō gataḥ ॥ 9.3 ॥*

835

*davahavyavahaśca jagrasē*

*viṣadhrdvindhyasamō vidāritaḥ |*

*iti nāma vijṛmbhaṇē ripōḥ*

*alamēkaikamalaṅghyatāsthītē ॥ 9.4 ॥*

836

*bahubhiḥ kimiha pratarkitaiḥ*

*balinaḥ srōtasi dhāvatō vidhēḥ |*

yadatītamatītamēva tat

karaṇīyaṃ punarāyatikṣamam || 9.5 ||

837

iti vipratisāravihvalaḥ

svayamutthāpita mṛtyucōditaḥ |

pratihantumiyēṣa cakriṇaṃ

śalabhō dīptamivāśūsukṣaṇim || 9.6 ||

838

divasāntadivākarōpamaḥ

śvasitāndōlitajīvitasthitiḥ |

bhayavismayarōṣakarburah

sa śiraḥkampamavartayatkṣaṇam || 9.7 ||

839

sa ca dānapatiṃ samādiśat

bhavatō jīvatu bhadra sauḥṛdam |

ajitēna jighāṃsitasya mē

bhaja sāhāyakamātmarakṣaṇē || 9.8 ||

840

atimānuṣacēṣṭitaḥ svayaṃ

madhujinmānuṣabhūmikāṃ vahan |

asurānabhihantumīhatē

damanīyō'yamarūḍhayauvanaḥ || 9.9 ||

841

avicāritamāśu gamyatām

adhinandāvasathaṃ vihāriṇau |

baladēvajanārdanau balāt

upanēyau bhavatā cchalēna vā || 9.10 ||

842

saha nandamukhairaśaṅkitaṃ

karadānavyapadēśavañcitaiḥ |

aparēdyurihōpasarpyatām

asuradhvaṃsakṛdagrajānvitaḥ || 9.11 ||

843

iti vācamudīrya durmatih

svavadhōpāttakṛpāṇikōpamām |

sapadi prajighāya kēśinaṃ

madhujitpīḍanalōbhamōhitaḥ || 9.12 ||

844

sa ca vājimaḥāsuraścaraṇa

anubr̥ndāvanamadrissannibhaḥ |

samahēṣata sammukhaṃ prabhōḥ

aśanidhvānabhayānakadhvaniḥ || 9.13 ||

845

kuliśōpamadantapaṅktikaṃ

kuṭilaprēkṣitajātavidyutam |

khurakhaṇḍitabhūmimaṇḍalaṃ

jvaladaṅgasphuṭaviṣphuliṅgakam || 9.14 ||

846

baḍabāmukhavahnidāruṇaṃ

vipulāvartaviśēṣacitritam |

dhṛtasindhutaraṅgatāṇḍavaṃ

mukhaniṣkāsitaphēnasamplavam || 9.15 ||

847

kṣitibhēdakṛtakṣaṇaiḥ khuraiḥ

paṭudhīradhvaninirjitāmbudaiḥ |

vidadhānamaśēṣaghātiṇaḥ

śamanasyēva mṛdaṅgavādanam || 9.16 ||

848

dhṛtavāladhidhūmasaṃhatim

caṭulōlkāśatacaṇḍakēsaram |

<i>grasituṃ kṣamamambudhīnkṣaṇāt</i> <i>anukalpāśritacaṇḍapāvakaṃ    9.17   </i>	849
<i>garuḍānilacittaraṃhasaṃ</i> <i>gatadūrāntikamakramaiḥ kramaiḥ  </i> <i>muhurutplutibhinnabhāskaraṃ</i> <i>nibiḍāsyūtapayōdakēsaram    9.18   </i>	850
<i>bhramaṇē kṛtasālamaṇḍalaṃ</i> <i>kramaṇē dikṣu vidikṣu ca sthitam  </i> <i>naṭavṛttimivāsūnartanē</i> <i>kalitākāśamivāṅgadhūnanē    9.19   </i>	851
<i>madhujidvahanakṣamātmanā</i> <i>daranirbhugnaphaṇēna bhōginā  </i> <i>muhurunnamitāmayatnatō</i> <i>namayantaṃ nijabhārataḥ kṣitim    9.20   </i>	852
<i>acalakṣitisanhibhēdanaiḥ</i> <i>anilaskandhavibhāgabhañjakaiḥ  </i> <i>badhirīkṛtanirjaraśrutim</i> <i>bahubhiḥ sambhramahēṣitōrmibhiḥ    9.21   </i>	853
<i>dviradāyutasāradurdamaṃ</i> <i>drutavidrāvitadinmataṅgajam  </i> <i>asurādibhirapyānāsthitaṃ</i> <i>surasēnāparabhāgadarśinam    9.22   </i>	854
<i>pratikāyamivāsuraśriyaḥ</i> <i>prathamākalpamivāntakabhruvaḥ  </i>	

parivartamivāmaraśriyaḥ

pratighasyēva mahōtsavaṃ navam || 9.23 ||

855

upamānamivātmanaḥ svayaṃ

pratimānē'pi samē samatsaram |

avalēpamivāttavigrahaṃ

dviṣadutpātamiva drutōditam || 9.24 ||

856

acamatkṛta pañcavaktrakaṃ

kṛtamanyairiha duṣṭasattvakaiḥ |

apasarpitagōkulaṃ bhayāt

abhilīnasthala gōpayūthapam || 9.25 ||

857

avamatyā turaṅgadānavaṃ

śamayangōpagaṇasya sādhasam |

prajahāsa hariḥ pratidravat

prasabhāsphōṭita bhāvitōdyamaḥ || 9.26 ||

858

vivṛtāyatavaktrakandaram

pratidhāvantaṃmivāntakaṃ prabhuh |

bhujasānumataḥ pravēśanāt

agamaṃ vajra iva vyadārayat || 9.27 ||

859

krakacakṣatadārubhēdavat

samapādākṣilalāṭanāsikē |

dadatuḥ kṣitikampamāghnatī

śakalē saindhavadānavasya tē || 9.28 ||

860

viśarārubhirasya viśvataḥ

kaladhautācalakhaṇḍapāṇḍaraiḥ |

<p> <i>vitatā pṛthivī vididyutē</i>  <i>vibudha prītilatāṅkurairiva    9.29   </i> </p>	861
<p> <i>tadanādhi vibhūtibandhuraṃ</i>  <i>vigatavyādhikulaṃ vrajaukasām  </i>  <i>damitāriḡaṇēna dīvyatā</i>  <i>yadunāthēna sanāthatāṃ yayau    9.30   </i> </p>	862
<p> <i>tvaritaṃ ca tadā śvaphalkajaḥ</i>  <i>svahitaṃ kaṃsaniyōgamāsthitaḥ  </i>  <i>danujāntakadarśanōtsava -</i>  <i>sthirasamprītiriti vyacintayat    9.31   </i> </p>	863
<p> <i>apī nāma nisāmayiṣyatē</i>  <i>nigamāntairiva nirmītā sthalī  </i>  <i>ramayiṣyati yatra mē dṛśau</i>  <i>rasabhūmā ramaṇīyamātrkā    9.32   </i> </p>	864
<p> <i>bhavadurgatadivyaabhēṣajaiḥ</i>  <i>pracitāṃ tatpadapadmarēṇubhiḥ  </i>  <i>praṇipatya śubhāṃ vanasthalīm</i>  <i>paripūtō bhavitā'hamapyuta    9.33   </i> </p>	865
<p> <i>rasamapratimaṃ rasāyanaṃ</i>  <i>ramayā ca kṣamayā ca sēvitam  </i>  <i>nayanē mama kiṃ nu pāsyatō</i>  <i>narakātaṅkanidānabhēdanam    9.34   </i> </p>	866
<p> <i>apī śaṅkharathāṅgatōraṇa -</i>  <i>dhvajavajrāṅkuśamatsyalāñchanam  </i> </p>	

vinivēśayatādvibhuḥ sa mē

vinatē mūrdhani pādapaṅkajam || 9.35 ||

867

yaduvaṅśamasau sabhājayat

bahumānēna vihārajēna mām |

bhujapañjaramadhyayantritaḥ

pulakōdbhāsitanuṃ vidhāsyati || 9.36 ||

868

śrutisaurabhasaumyayā girā

sudhayēvaiṣa mukhēndusūtayā |

śamayēdapi nāma sañjvaram

puruṣaḥ puṣkaralōcanō mama || 9.37 ||

869

ahamasmi tavēti vādinam

praṇayasmēramukhaḥ prasannadhīḥ |

viditētaravarjitō'pyasau

vibhurakrūra vadēti vakṣyati || 9.38 ||

870

ciraśīlita saṅyamakramaiḥ

yatibhiryōgadṛśā didṛkṣitam |

nidhimadbhutamujjhitāvadhim

paripaśyēyamahaṃ prasaṅgataḥ || 9.39 ||

871

sa dṛśā sadṛśāntarōjjhitaḥ

sumukhaḥ svāgatavākyagarbhayā |

kaluṣam kimapahnuvīta mē

karuṇāsindhu sudhōrmikalpayā || 9.40 ||

872

vyathitaṃ vṛjinēna dhanvanā

viṣayāśīviṣamōhitaṃ ca mām |



api jīvayitā patih satām

amṛtāsāranibhairavēkṣaṇaiḥ || 9.41 ||

873

alamatra pṛthagvidhaiḥ phalaiḥ

avaśādadhvani vindatō mama |

vasudhāvasudēvadēvakī -

tapasāmēkamidaṃ mahatphalam || 9.42 ||

874

madakhēlagatī mahābalau

madhurālaṅkaraṇaṃ vidhitsataḥ |

vrajayūthapatī vaśānugau

bhavitārau mama bhāgadhēyataḥ || 9.43 ||

875

kimakurvata puṇyamagrīmaṃ

mahitāstē madhurānivāsinaḥ |

kṛpayōpagatau nirīkṣituṃ

kṛtinaḥ kṛṣṇahalāyudhāvubhau || 9.44 ||

876

ramayā kṣamayā ca mādhavō

ramamāṇaḥ pratigamya tāṃ purīm |

api carmadṛśō'pi mādṛśāt

avisamvādayitā svavaibhavē || 9.45 ||

877

avaruddhabhujāntaraḥ śriyā

vidadhānō vasudhākaragraham |

abhiṣēkamupēyivānasau

kimu nāthō bhavitā kulasya naḥ || 9.46 ||

878

asahiṣṇurasahyavikramaḥ

trijagatkṣōbhakṛdugrasēnajaḥ |

balavānbalabhadrakṛṣṇayōḥ

hatadhīrhanta kimācarīṣyati || 9.47 ||

879

akaṭhōraśirīṣakōmalaiḥ

kathamaṅgaiḥ pratiyōtsyatē hariḥ |

kulaśailakulīnamuṣṭibhiḥ

kuṭilaiḥ saṃyati muṣṭikādibhiḥ || 9.48 ||

880

udayāstamahīdharastanīm

caturambhōnidhimēkhalāṃ bhuvam |

upabhōkṣyata ēṣa kaṃsajit

na hi duḥśādhamacintyatejasaḥ || 9.49 ||

881

iti sammatasattvasārathau

mahitasthēmni manōrathē sthitaḥ |

haripādarajaḥpavitritaṃ

vrajamāsādyā rathādavātarat || 9.50 ||

882

navanītamukhairupāyanaiḥ

atha nandapramukhaprakalpitaiḥ |

ucitāmbhinandya satkriyām

abhitastānagavēṣayatprabhum || 9.51 ||

883

sa dadarśa gavāmanuplavaṃ

muditaṃ kēśivadhēna kēśavam |

gatimapratighādhvayāyinām

garuḍacchatranivāritātāpam || 9.52 ||

884

ghanasaṃvṛtanāradastutaṃ

nigamāghrātanijānghrisaurabham |

taruṅāruṅatāmravāsasaṃ

śubhatāpiñchatulādharadyutim || 9.53 ||

885

abhilakṣyamanuśravēkṣaṇaiḥ

aviparyastahitāhitakramaiḥ |

paribhūṣitabarhabhūṣaṇaṃ

kamalākaustubhanityabhūṣitam || 9.54 ||

886

atisūryasudhāṃśutējasaṃ

samahānērupamēyamātmanā |

nibiḍādbhutarāśimakṣayaṃ

nigamānāmapi nityanūtanam || 9.55 ||

887

upavīṅayatastamarbhakān

upagātṛnupanṛtyataśca saḥ |

tadavasthatadarhabhūmikān

yaminō'nanyamatīnamanyata || 9.56 ||

888

śubhatarṅakaśōbhitāntikāḥ

savidhē tasya ca dhēnuvigrahāḥ |

anaghāṅgavatīramanyata

śvasitairasya samutthitāḥ śrutīḥ || 9.57 ||

889

praṅunāva ca bhaktisannataḥ

praṅidhānēna vinā samīkṣitam |

harimadbhutagōpakhēlanaṃ

śritasarvātithimāgatō'tithiḥ || 9.58 ||

890

duritagrahayōgaduḥkhitam

triḡuṅagranthinibandhanighnitam |

patitaṃ nijapādapaṅkajē

parigrhṇīṣva ghrṇānidhāna mām || 9.59 ||

891

svapadaplavamāśritāñjanāt

nayasē pāramapāravaibhavaḥ |

ativēlamahōrmisaṅkulē

kaluṣōdanvati karṇadhāritaḥ || 9.60 ||

892

ramayā saha rājahaṃsavat

paramaṃ dhāma vibhūṣayanbhavān |

praṇidhānavatāmapaṅkilē

padamētannidadhāti mānasē || 9.61 ||

893

atirōdhirasau nidhiḥ śrutēḥ

animēṣavratadēsinī dṛśōḥ |

tanutē tanurīśa tāvakī

smaraṇaṃ vismaraṇaṃ ca duḥśakam || 9.62 ||

894

vyapadiśya mukunda dēvakīṃ

viharantyā vasudēvamandirē |

janitō'si nijānukampayā

jagatīrakṣaṇajāgarūkadhīḥ || 9.63 ||

895

bhavatō bhavanāṭikāṃ vidat

vibhavāḍambariṇāṃ viḍambinīm |

anapāyapadādhirōpaṇāt

apavṛttā na punarnivartatē || 9.64 ||

896

sudhiyastava gōpabhūmikāṃ

subhagāṃ kautukasūtikāṃ dhiyām |

anuvidya gatāgryabhūmikām

adhivindēyuranaśvarīṃ śriyam || 9.65 ||

897

duritāni bhajanti saṅkṣayaṃ

tapanēnēva tamāṃsi dīvyatā |

hr̥dayāni ca yōgināṃ tvayā

kumudānīva vikāsamindunā || 9.66 ||

898

guṇataśca vibhūtitaśca tē

kvacidamśē'pi samādhikatyaajaḥ |

upamānakalāvikalpitaiḥ

upalakṣyēta jagatpradhānatā || 9.67 ||

899

mahimārṇava varṇanōdyatāḥ

parimātum guṇamēkamakṣamāḥ |

trapayēva bhajantyasīmani

tvayi vācaṃyamamatāmanuśravāḥ || 9.68 ||

900

tava viśvavidō vadāmi kiṃ

jagadēkādhipatērdisāmi kim |

kr̥paṇaḥ paripūrṇasampadaḥ

kamivāṃsaṃ paripūrayāmyaham || 9.69 ||

901

prakṛtē kimanēna tatprabhō

bhavadāvirbhavanasthalīṃ punaḥ |

padapadmarajaḥpavitritāṃ

vidadhānō jahi nātha vidviṣaḥ || 9.70 ||

902

bahuśākhavijr̥mbhaṇō mahān

avadātēna sugandhinā'dya naḥ |

yaśasā bhavatu prasūnavān

yadusantānamahīruhastava || 9.71 ||

903

tvaratē ripurāgatau tava

svayamēvāvasaraṃ samarpayan |

natarakṣaṇa kiṃ vadantyasau

na vilōpaṃ bhuvi yātu tāvakī || 9.72 ||

904

svayamēva samēyuṣāṃ vadhē

vimatānāṃ kṣitibhārajanmanām |

mṛgayāmiva bhāvayantyasau

mahatī sampadupasthitā'dya tē || 9.73 ||

905

śatakōṭi sahasrasāravān

mathanaṃ prāpsyati mātulastvayā |

vyasanaṃ vipadapyanēhasā

vinipātaśca na kasya karmaṇaḥ || 9.74 ||

906

abhisamhitamaugrasēninā

kathitaṃ ca kramaśō vyajijñapat |

kulajaḥ kuṭilāśayōjjhitaḥ

kuśalaṃ pṛṣṭavatē madhudviṣē || 9.75 ||

907

aparēdyuraśēṣatō nayan

sahasā gōpagaṇānsa yādavaḥ |

sthitamadhvani rāmakēśavau

rathamārōpayadagryaramhasam || 9.76 ||

908

vrajatōratha vallavastriyō

balabhadrasya janārdanasya ca |

anududrurvurāśu vartanīm

kurarikūjita sūcakasvanāḥ || 9.77 ||

909

vyalapanniti bāṣpagadgaḍaṃ

virahārambhaviṣāda vihvalāḥ |

valayaīḥ priyavartmapātibhiḥ

kṣatapuṣpā iva gharmavīrudhaḥ || 9.78 ||

910

apayāti sahāgrajanmanā

sahasā nandasutō vihāya naḥ |

anuyāma nivārayāma vā

kathamasmābhirudāsyatē mudhā || 9.79 ||

911

śrutiṣu jvalanaṃ vamatyasā -

vadavīyō rathacakracītkṛtiḥ |

drutamētya patēma tatpadē

gurubhartrādiṣu muktagauravāḥ || 9.80 ||

912

praguṇatvamiva vrajastriyaḥ

calasambandhini nandanandanē |

mudiradhvanitāṃ vijānatē

śikhinastadrathanēminisvanē || 9.81 ||

913

ayamuddhṛta gōkulēkṣaṇaḥ

kathamakrūra iti prajalpyatē |

athavā bhuvanēṣu dāruṇāḥ

prathitāḥ puṇyajanā niśācarāḥ || 9.82 ||

914

baḍiśāmiṣavat prayuktayā

ripurakrūrasamākhyayānvitaḥ |

vibhavaṃ harati vrajaukasāṃ

kimihōcyēta vadēma kasya vā || 9.83 ||

915

avatāraravarāharūpiṇā

hariṇā bhūmirudañcitōdadhēḥ |

virahavyasanōdadhēritaḥ

ka ivōdañcayituṃ kṣamēta naḥ || 9.84 ||

916

cirasaṅghaṭitō'pi naḥ kṣaṇāt

anurāgō balabhadrakṛṣṇayōḥ |

apayāta mahānadīdvayō

bhavitā sōṇa ivaiṣa niṣphalaḥ || 9.85 ||

917

avikalpitabālyayauvanaḥ

praṇayō'smāsu balānujanmanaḥ |

vidhinā viṣamapravāhiṇā

sikatāsēturivaiṣa bhidyatē || 9.86 ||

918

amunā śaśinēva kalpitaḥ

ciramasmāsu śarannadiṣviva |

praṇayaḥ pratibhāsajīvitaḥ

pratimācandra iva pralīyatē || 9.87 ||

919

ahamasmi tava tvamēva vā

mama drṣṭistvamiti pralōbhayan |

vijahāti sa ēva vallaviḥ

alamētāvadataḥ parēṇa kim || 9.88 ||

920

ayamēvamaśulkadāsikāḥ

svapadōpaghnalatāḥ svayaṃ prabhuḥ |



*bahumatya jahāti niḥspr̥haḥ*

*kathamālēkhyagatā ivādya naḥ || 9.89 ||*

921

*nirapēkṣa ivaiṣa nīlayā*

*rasikaḥ pālikayā sarādhayā |*

*pr̥thagatra kimētaducyatē*

*kuhakaḥ kaścidasau kulasya naḥ || 9.90 ||*

922

*amṛtasya viṣasya ca svayaṃ*

*prabhavasthānamabhūtpayōnidhiḥ |*

*niyataṃ tadanēna darśitaṃ*

*nijasamyōgaviyōgadāyinā || 9.91 ||*

923

*mukhacandrikayā mukhāni naḥ*

*kumudānīva vikāsamānayan |*

*kitavō yaduvāca satyavat*

*kva gataṃ tatkva ca tēna gamyatē || 9.92 ||*

924

*yamunāpulinēṣu dīvyatā*

*yadutānēna vaśīkṛtā vayam |*

*viphalapraṇayapradāyinā*

*vidhinā hanta vilōbhitāstataḥ || 9.93 ||*

925

*vijahāti sa ēṣa gōkulaṃ*

*mathurāmādriyatē manōramām |*

*bhavitavyatayā śubhāśubhē*

*tadihaivaṃ parivartitāspadē || 9.94 ||*

926

*sahajaṃ haratā mahānidhiṃ*

*vivaśānāmiva vairiṇēva naḥ |*

vihitaḥ sukṛtēna kīdṛśā

mathurāyōṣidanugrahō mahān || 9.95 ||

927

sahapāṃsuvihārasambhṛtaṃ

jahatā snēhamanaṅgavardhitam |

apī nāgarayauvataṃ kṣaṇāt

amunā hanta vilōbhayaṣyatē || 9.96 ||

928

naṭavatpariḡṛhya māyayā

natacintāmaṇirēṣa nastyajan |

anurūpatamāsvapi dhruvaṃ

nagarastrīṣu na saṅgamēṣyati || 9.97 ||

929

nijavaṃśa ninādatō'pi yat

svadatē śrōtrarasāyanam vacaḥ |

nidadhīta nṛśaṃsadhīrasau

purayōṣitsvapi vāgurāmimām || 9.98 ||

930

iha tāvadupēkṣitā vayaṃ

vaśinā"lēkhya parāṅganā iva |

viharanvirasēna cētasā

kitavastatra kimācariṣyati || 9.99 ||

931

yuvatīrayamindukāntayēt

nagarē nandakumāra candramāḥ |

smitacandrikayā yadīyayā

dravatāmēti manaḥśīlāpi naḥ || 9.100 ||

932

apī jahyuramuṣya darśanē

navalubdhā nagarastrīyaḥ priyān |

sulabhē sumañau kathaṃ matih

kramatē kācana kācasaṅgrahē || 9.101 ||

933

lalitādbhutalāsyagandhiṣu

dhruvamaṅgēṣu balānujanmanaḥ |

navayauvanarāmaṅṭyakam

nayanaiḥ pāsyati nāgarījanaḥ || 9.102 ||

934

vidhinā viṣamapravṛttinā

vyapanītō'pi kadācidāgataḥ |

api naḥ punarārdrayisyatē

madanaprāṇa suḥṛdbhirīkṣitaiḥ || 9.103 ||

935

iha tatpadakāṅkṣibhiḥ stanaiḥ

nayanaistanmukhapadmaṣatpadaiḥ |

śravaṇaiśca taduktijīvitaiḥ

api jīvēma punastadādr̥tāḥ || 9.104 ||

936

karuṇābharitaiḥ kadā punaḥ

svayamullāghayitā sa ēva naḥ |

aparaspapātibhiḥ śanaiḥ

agadaṅkāranibhairavēkṣaṇaiḥ || 9.105 ||

937

vividhāruṇarājiraṅjitē

viśadasmēraviśālaśītalē |

kimapi bruvatī kṛtārthatām

nayanē tasya kadā'nunēsyataḥ || 9.106 ||

938

badhiratvamivāgatānyasau

śravaṇānyadya punaḥ samētya naḥ |

ramaiṣyati cātubhiḥ kadā ratisindhōriva vīcipaṅktibhiḥ    9.107	939
madayanhr̥dayāni vibhramaiḥ api saṃvādamivācarandṛśā   avibhāgamivāvahanguṇaiḥ api naḥ pratyavapatsyatē punaḥ    9.108	940
parivartayitā jagattrayīm aparāvṛttiranēhasaḥ kramaḥ   yadatītamātītamēva tat punarēṣyatyapi puṣkarēkṣaṇaḥ    9.109	941
athavā purasundarījanaiḥ subhagamabhāvuka saumyavṛttibhiḥ   avaśādaruddhacētasaḥ kṛtinaḥ kaiva kathā vrajāgamē    9.110	942
mathurāpuramattakāśinī - madhurālāpavilōbhitāśayaḥ   punarēṣyati nandanandanaḥ kimivāsmāsu vicintya kāraṇam    9.111	943
bahuvibhramapāśabandhurām guṇagr̥hyaḥ svayamēṣa dustarām   atilaṅghayituṃ na śaknuyāt nagarastrījananētravāgurām    9.112	944
na rathaḥ paridṛśyatē mahān na ca nēmistanitaṃ niśamyatē	

na ca rēṇuritō vijṛmbhatē

tadapi bhraśyati jīvitam na naḥ || 9.113 ||

945

iti vādini vallavījanē

yamunām satvarasūtacōditaḥ |

ghaṭayan vasudhāmanōrathaṃ

vaśinastasya rathaḥ kṣaṇādyayau || 9.114 ||

946

svaguṇānubhavēna subhruvām

bhavabhōgōcita puṇyasañcayam |

virahavyathayā tu tīvrayā

vṛjināmbhōdhimaśōṣayatprabhuḥ || 9.115 ||

947

paravanti jaganti bādhituṃ

niyatih kiṃ na karōti niṣṭhurā |

vijahau karuṇānidhiḥ priyā

virahē tasya ca tābhirāsyata || 9.116 ||

948

vinivēśya rathē sitāsitau

vasudēvasya sutau sa yādavaḥ |

mañibhaṅgarucaṃ mahāpagāṃ

divamuṣṇāṃśuriva vyagāhata || 9.117 ||

949

aghamarṣaṇalīnakilbiṣaḥ

salilē magnatanurdadarśa tau |

bhujagēndrabhujāṅgaśāyinau

puruṣau kiñcidivānyalakṣaṇau || 9.118 ||

950

upasṛtya ca tīramādarāt

tadavasthau niravarṇayadrathē |

smayamānadrśōstayōrasau

nibhṛtaḥ svānubhavaṃ nyavīvadat || 9.119 ||

951

praṇidhānabahirvilōcanaiḥ

pratilabdhānubhavaḥ prasādayan |

aninīṣata tāvubhau tadā

puramārabdhaśarāsanōtsavām || 9.120 ||

952

gajasimhagatī tataśca tau

girituṅgēna rathēna tēratuḥ |

gaganadravasannibhāṃ nadīm

apunaḥ prāptibhayādivākulām || 9.121 ||

953

atha viyati samētaiḥ siddhagandharvamukhyaiḥ

bhuvi ca bhuvanagōpaḥ samstutō gōpavṛddhaiḥ |

lalitagativihārō rāmacandrēṇa sārdhaṃ

raṇapariṇatikāṅkṣī rājadhānīm jagāhē || 9.122 ||

954

|| iti śrīkavitārkikasimhasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye navamaḥ sargaḥ ||

kavitārkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

## ॥ daśamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

tatastau dadṛśustatra viśantau rājavīthikām |

pūrṇadr̥ṣṭiphālāḥ paurāḥ puṇyairēkamukhairiva || 10.1 ||

955

cakṣuṣāmiva bhāgyēna sampravṛttau mahōtsavau |

yuktau madanaśaktyēva yugapanmadhumādhavau || 10.2 ||

956

abhikhyāvīcivikṣēpaiḥ apr̥thagbhāvacitritaiḥ |

samētairanubhāvādyaiḥ saktāviva rasōttamau || 10.3 ||

957

kramamullaṅghya bhūtānāṃ bhōgamōkṣāvivōdgatau |

tayōrēva viniṣpattyai dharmāviva ca tādr̥śau || 10.4 ||

958

punantau bhuvanaṃ pādaiḥ puṣpavantāvivāparau |

siñcantau kāntivarṣēṇa sitakṛṣṇāvivāmbudau || 10.5 ||

959

madōpakramadurdāntau madhurōddhatavibhramau |

kalabhāviva sannaddhau kaṃsādinalamardanē || 10.6 ||

960

śubhānāmiva sīmantaiḥ śrutisīmantasēvitaiḥ |

punantau rājaviśikhāṃ puṇyaiścaraṇapaṅkajaiḥ || 10.7 ||

961

śīlasaṃvṛtapāramyaiḥ śṛṅgāraparikarmitaiḥ |

dr̥ṣadō'pi dravībhāvaṃ nayantau divyacēṣṭitaiḥ || 10.8 ||

962

<i>didṛkṣādattadrṣṭīnāṃ manaskāramanīṣayōḥ  </i> <i>sapītirasasaṃtōṣaṃ diśantau dēhakāntitaḥ    10.9   </i>	963
<i>manmathāyutasaundryā vasantāyutasaurabhau  </i> <i>śasāṅkāyutalāvaṇyau caṇḍaraśmyayutadyutī    10.10   </i>	964
<i>citratāmiva nītānāṃ cittacēṣṭāpahārataḥ  </i> <i>pratisaudhaṃ purastrīṇāṃ nirviśantau nirīkṣaṇam    10.11   </i>	965
<i>suprabhātamiha prāptaṃ sūṣā ca sudinaṃ ca naḥ  </i> <i>iti vādibhiranyōnyaṃ drutacittairanudrutau    10.12   </i>	966
<i>balādapahr̥taistatra rajakādrājasammatāt  </i> <i>parabhāgaśriyaṃ prāptau vāsōbhirasitāruṇaiḥ    10.13   </i>	967
<i>labdhapuṇyavipākēna mālākārēṇa lambhitaiḥ  </i> <i>śabalau dāmabhiścitraiḥ saṃdigdhanavamālikaiḥ    10.14   </i>	968
<i>kāntinirjitayā kāmāt pradiṣṭaiḥ kaṃsakubjayā  </i> <i>dadhatau varṇakairbhūyō divyagandhau sugandhitām    10.15   </i>	969
<i>ṛjūkr̥tasujātāṅgyā ṛjubuddhyā'tha kubjayā  </i> <i>praṇayantyā svagēhāptiṃ prāptamandasmitau mithaḥ    10.16   </i>	970
<i>tatō viviśatuḥ śālāṃ balisadmaguhāmiva  </i> <i>prathitāṃ pṛthubhiścāpaiḥ pannagairiva bhīṣaṇaiḥ    10.17   </i>	971
<i>tatra śailanibhaṃ śauriḥ tridaśairapi durdamam  </i> <i>dadarśājagavaprakhyaṃ dambhōlikaṭhinaṃ dhanuḥ    10.18   </i>	972
<i>svapūrva prabhavōdantam idānīṃtanayanniva  </i> <i>tadānamya dhanurbhīmaṃ babhañja bhujalīlayā    10.19   </i>	973



<i>mahatā tasya ghōṣēṇa vidadrē dviṣatām manaḥ   saudhāni madhurāyāśca śuṣkāsaniviḍambinā    10.20   </i>	974
<i>cāpagōpacamūṃ hatvā tau jagaddhitamānuṣau   atilaṅghya dhanuḥśālām raṅgadvāramavāpatuḥ    10.21   </i>	975
<i>tatra mṛtyumiva kruddhaṃ nidadhyaturariṃdamau   nāgaṃ kuvalayāpīḍaṃ nihnuvānamivāmbaram    10.22   </i>	976
<i>tamāsādya drutaṃ śauriḥ trāsitatridaśadvipam   pañcavaktra ivākramya pātayāmāsa bhūtalē    10.23   </i>	977
<i>tasya dantau samuddhṛtya śvētādriśikharōpamau   vidadhātē yaduśrēṣṭhau mallayuddhamahāyudhē    10.24   </i>	978
<i>saha gōpairadhiṣṭhāya raṅgamadhyamarimḍamau   balijidbalabhadraśca bālavṛttairadīvyatām    10.25   </i>	979
<i>nṛpōpahūtairatha tau vihāraikyamavāpatuḥ   narmakāarakajalpāka naṭanartakagāyakaiḥ    10.26   </i>	980
<i>janasya mahatastatra janayāmāsatustadā   mahatā kāntivarṣēṇa didṛkṣām dēvamātrkām    10.27   </i>	981
<i>upavēdamadhīyuryē raṅārthaṃ raṅgadarśinaḥ   tamēva tē dvidhābhūtaṃ tāvubhāvabhimēnirē    10.28   </i>	982
<i>tadālōkanalābhēna sāmājikajanastadā   anidampūrvamāhlādamapavṛkta ivānvabhūt    10.29   </i>	983
<i>bimbitākṛtayō nāryastaddēhamaṇidarpaṇē   tatpariṣvaṅganirvēśam ayatnādiva lēbhire    10.30   </i>	984

<i>gītamañjugirastatra nṛttasaṃvādivibhramāḥ   mañcēṣu hariradrākṣīt varastrīrmadirēkṣaṇāḥ    10.31   </i>	985
<i>dhṛtahētipariṣkārān dhīrōddhatavilōkitān   dadarśa pṛthivīpālān dēvāniva divaścyutān    10.32   </i>	986
<i>tamasāmiva saṅghātaṃ samāhāramivainasām   tuṅgamañcagataṃ kaṃsaṃ tuṣṭō hariravaikṣata    10.33   </i>	987
<i>lalitārambhayā vṛttyā raṅgabhājāṃ rasāvahā   naravṛttāntavihṛtiḥ vavṛdhē rāmakṛṣṇayōḥ    10.34   </i>	988
<i>vidadhē siṃhanādēna tārēṇa yadusiṃhayōḥ   garjitaṃ daityamallānāṃ gōmāyugaṇavāsītam    10.35   </i>	989
<i>tāvubhau ḍimbhavapuṣau khyātavīryaparākramau   cāñūrō muṣṭikaśca dvau niyōddhumabhijagmatuḥ    10.36   </i>	990
<i>ahō mahadupakrāntam atyāhitamidaṃ yataḥ   aśikṣitarāṇau bālau mallayuddhē niyōjītau    10.37   </i>	991
<i>śīrīṣalalitairāṅgaiḥ cēṣṭitairapi pēśalaiḥ   adrisārakaṭhōrābhyāṃ kathaṃ yōddhumimau sthitau    10.38   </i>	992
<i>paśyadbhiravaśairnūnaṃ pauraṅjanapadairjanaiḥ   pāpamētadanujñātaṃ parapiṇḍaparāyaṇaiḥ    10.39   </i>	993
<i>madhukaiṭabhadurdāntau mallabṛndārakāvimau   yadi jēṣyati yaḥ kaścit sa kiṃ na puruṣōttamaḥ    10.40   </i>	994
<i>athavā pūtanādīnām aprayatnēna ghātukau   niyuddhē mallamukhyēbhyō nālamētau na vā katham    10.41   </i>	995

<i>janavādamimaṃ śṛṇvan jātahāsō janārdanaḥ  </i>	
<i>bhujamāsphōṭayāmāsa bhūbhāraharaṇē kṣamam    10.42   </i>	996
<i>tadāsphōṭitaśabdēna sphuṭatkarṇasya bhūyasā  </i>	
<i>kaṃsamallagaṇasyāsīt kathā gōpālakāśrayā    10.43   </i>	997
<i>gōpayuddhadhiyā jihrat cāṇūrah kūṇitēkṣaṇaḥ  </i>	
<i>puṣpapēṣamivōtpaśyannādravatpuṣkarēkṣaṇam    10.44   </i>	998
<i>yathōcē viṣamaṃ tatra niyuddham sthūladṛṣṭibhiḥ  </i>	
<i>tattvadṛṣṭibirapyēvaṃ viśvādhikabalē harau    10.45   </i>	999
<i>nyūnādhikasamārambhō vibhustatra vihārataḥ  </i>	
<i>viśādaprītisaṃdēhān sabhyānāṃ samatānayat    10.46   </i>	1000
<i>sa bālah pracayaṃ prāpa bālātapa iva kramāt  </i>	
<i>nīhāra iva cāṇūrah śanairapacayaṃ yayau    10.47   </i>	1001
<i>vāritēṣvatha vādyēṣu viṣaṇṇēna mahībhṛtā  </i>	
<i>divyadundubhayō nēdurnigamadhvānanirbharāḥ    10.48   </i>	1002
<i>valgatā balabhadreṇa kṛṣṇēna ca vasuṃdharā  </i>	
<i>vāditramiva dadhvāna mathurēndrabhayānakam    10.49   </i>	1003
<i>bhīmakāliyabhōgīndrasphaṭāraṅgamahānataḥ  </i>	
<i>mallaraṅganaṭaṃ daityaṃ madhumāthaṃ mamātha saḥ    10.50   </i>	1004
<i>muṣṭighātēna rāmasya muṣṭikaśca nipātitaḥ  </i>	
<i>bhōjādhipamahōtpātaṃ bhūmikampamavartayat    10.51   </i>	1005
<i>rāmarāmānujābhyāṃ tau rāvaṇēndrajitāviva  </i>	
<i>namayāmāsatuh pṛthvīm nagapātaṃ nipātitau    10.52   </i>	1006

<i>sāyitau vīraśayanē dr̥ṣṭvā cāṇūramuṣṭikau   drutamabhyadravankṛṣṇaṃ tatra tōsakalādayaḥ    10.53   </i>	1007
<i>sa tānapi niyuddhēna vasudhāyāṃ nyapātayat   kālō yugapadudbhūtān kalpāntamihirāniva    10.54   </i>	1008
<i>garutmāniva bhūbhāgādgaganābhōgamāyatam   kaṃsamañcamapadvārādudaplavata kēśavaḥ    10.55   </i>	1009
<i>kacagrahēṇa vivaśaṃ kaṃsamākṛṣya pātayan   patanvakṣaḥsthalē tasya tatsattvamudapāṭayat    10.56   </i>	1010
<i>mahāmōhamivākramya mātulaṃ madhusūdanaḥ   vivēka iva vṛttasthamugrasēnamamōcayat    10.57   </i>	1011
<i>dadau ca kaṃsabhṛtyānāṃ dadatāṃ tatra jīvitam   unmukhatridaśaprēkṣyāmūrdhvāṃ gatimanuttamām    10.58   </i>	1012
<i>kaṃsakarṣaṇamaṇḍalyō gambhīrāstatra cakrirē   raṇalakṣmīnivāsasya raṅgasya parikhā iva    10.59   </i>	1013
<i>sudāmanāmā kaṃsasya sōdarastvaritaḥ krudhā   balēna gamitaḥ kṣīpramagrajēna gatāṃ gatim    10.60   </i>	1014
<i>anāyudhamahāyuddhaṃ dr̥ṣṭvā hr̥ṣitarōmabhiḥ   pravātakadalaprakhyaiḥ prāśnikairabhitaḥ sthitam    10.61   </i>	1015
<i>kṛtinastādr̥śaṃ yuddhaṃ kilikiñcitayantritāḥ   līnā iva ca paśyantō likhitā iva cābhavan    10.62   </i>	1016
<i>siddhāśca divi tattādr̥ktālakalpitatāṇḍavāḥ   harṣadugdhābdhikallōlaṃ hāhākāramakalpayan    10.63   </i>	1017

<i>atha tau bhīmadōrdaṇḍakaṇḍūkarṣaṇatōṣitau   pitṛbhyāṃ dr̥ṣṭajanyābhyāmupasṛtya praṇēmatuḥ    10.64   </i>	1018
<i>tau ca tau mṛditārātiraktacandanarañjitaḥ   aśrubhiḥ pr̥tiniṣyandaiḥ pitarāvabhyaṣiñcatām    10.65   </i>	1019
<i>vibudhatvamiva prāptō vasudēvaḥ sutēkṣaṇāt   satattvapratibōdhēna sāttvatāṃ patimastuta    10.66   </i>	1020
<i>namastē nābhinālīkarajasā sṛṣṭavēdhasē   ajāya sarvavēdānāmēkavēdyāya viṣṇavē    10.67   </i>	1021
<i>ananyādhāramādhāramananyēśvaramīśvaram   anuśṛṅvanti santastvāmananyādhipatiṃ patim    10.68   </i>	1022
<i>abhaṅgurarasam̐ bhōgyamanapāyam̐ rasāyanam   akṣayam̐ dharmasarvasvamavidustava kīrtanam    10.69   </i>	1023
<i>anugrahadaśādīptamaśēṣārthaparakāśakam   dayāsamplutamāhustvāṃ dīpamantastamōpaham    10.70   </i>	1024
<i>dēvakī danujasthūṇā divyam̐ dhāma vrajāṅgaṇam   ramā rādhādayaścēti rāsibhēdairna bhidyasē    10.71   </i>	1025
<i>niyantā sarvabhūtānāṃ niyantavyairniyamyasē   pitāmahamukhaiḥ putrī mama putrō'si māyayā    10.72   </i>	1026
<i>mahatā tvatpadēnaiva mārutinyāyamāśritāḥ   nistarantyacirātsantō dustaram̐ bhavasāgaram    10.73   </i>	1027
<i>ahitōdanvadaurvāgnimaśēṣōtkarṣamātaram   bhavabhaimarathīṃ bhaktiṃ bhajanti tvayi sādhaveḥ    10.74   </i>	1028

<i>bharanyāsāśvayuktēna bhāvavēgapradhāvinā   manōrathēna gantavyaḥ sārathīśca bhavān satām    10.75   </i>	1029
<i>vayaṃ tu bhavatā grāhyā vāsanādurgabhēdinā   manāgiva samudbōdhya mā punarmūmuhadbhavān    10.76   </i>	1030
<i>mahatāmapi niṣkampā manuṣyatvamatistvayi   dṛḍhalakṣitacihnānāṃ diṇmōha iva durdamaḥ    10.77   </i>	1031
<i>durantasukhakhadyōtaṃ duḥkhāndhatamasāvṛtam   nijēnaiva prakāsēna niśīthamuparundhi naḥ    10.78   </i>	1032
<i>maśakāniva mātaṅgaḥ kaṃsamukhyānimānksīpan   yadi vismayanīyastvaṃ vismayē kiṃ na vismayaḥ    10.79   </i>	1033
<i>nakhalīlāvidāryēṣu nāthēṣu vibudhadviṣām   pariṣkaraṇaparyāyāḥ pañcāpi tava hētayaḥ    10.80   </i>	1034
<i>kālanēmivikārē'smin kaṃsē vimathitē tvayā   īdṛśāmitarēṣāṃ ca datta ēva jalāñjaliḥ    10.81   </i>	1035
<i>namitāyataviṣkambhā dānavaprabhavaiḥ kṣamā   kiñciduttambhitēvā'dya kaṃsabhārāpahārataḥ    10.82   </i>	1036
<i>na khalvatiśayaṃ kañcidiyamādhātumarhati   sumaṇāvajñakḷptēva stutirasmatkṛtā tvayi    10.83   </i>	1037
<i>iti vijñāpitastēna vrīḍādiva natō vibhuḥ   bālōpalālanamidaṃ bhavyavṛttirabhāvayat    10.84   </i>	1038
<i>sa vācā sāntvayāmāsa pītaraṃ dīnacētasam   svavaktrēnduviniṣyandisudhāpūritakulyayā    10.85   </i>	1039

<i>gambhīramadhurāṃ tasya giraṃ nigamagandhinīm  </i> <i>śrutvā muktisakhīm prāpa mudamānakadundubhiḥ    10.86   </i>	1040
<i>dēvakī ca pariṣvajya sutam vātsalyanirbharā  </i> <i>nandagōpavadhūlabdham navamānandamanvabhūt    10.87   </i>	1041
<i>bhūyaḥ prādurabhūttasya bhujayugmaṃ tirōhitam  </i> <i>tathāpi tādrśam martyam tamamanyanta tāmasāḥ    10.88   </i>	1042
<i>babhūva balabhadrasya tēna viśvātisāyinā  </i> <i>śirasā vidhṛtasyāpi kirīṭasyēva śēṣatā    10.89   </i>	1043
<i>kriyamāṇapariṣkāraḥ kirīṭādyaiḥ sa bandhuraiḥ  </i> <i>tāni tānyēva divyāni tattadaṅgairabhūṣayat    10.90   </i>	1044
<i>aśōbhata śubham chatram tasya rājanyalakṣaṇam  </i> <i>tannābhipuṇḍarīkasya rūpāntaramivōditam    10.91   </i>	1045
<i>cāmaradvitayam śaurēḥ samayā mukhapaṅkajam  </i> <i>śuśubhē sapraticchandō haṃsamūrtiriva svayam    10.92   </i>	1046
<i>sa candra iva sampūrṇaḥ prathamō yadubhūbhṛtām  </i> <i>punarunnidrayāmāsa kīrtim kumudinīmiva    10.93   </i>	1047
<i>abhajanta dvijēndrāstamatadbhōgaparāṅmukhāḥ  </i> <i>sargādhikārānnirvāpya śāntā iva pitāmahāḥ    10.94   </i>	1048
<i>ahāryān yaduvaṃśasya sa bhōgānsamakalpayat  </i> <i>svaparyaṅkabhujaṅgasya phaṇāmaṇigaṇāniva    10.95   </i>	1049
<i>amaratvāya paryāptaṃ tanmukhēndusamudbhavam  </i> <i>sudhēva parivārēbhyaḥ sasvadē sūnṛtam vacaḥ    10.96   </i>	1050

<i>prārthitō'pi sa rājyāya prabhāvajñairyadūttamaiḥ   arōcayata rājānamugrasēnaṃ vayōdhikam    10.97   </i>	1051
<i>nyastarakṣābharō rājñā yauvarājyamupāśritaḥ   śuśubhē pāratantryeṇa svātantryavaśavartinā    10.98   </i>	1052
<i>tasya gōpāyataḥ pṛthvīm gōpālakuhanātyajaḥ   paryupāsta padaṃ dhanyā pārthivaśrīranuttamā    10.99   </i>	1053
<i>kṛtavīrābhiṣēkaṃ taṃ klṛptakalyāṇakautukam   tuṣṭuvuḥ samayē vēdāḥ sausnātikapuraskṛtāḥ    10.100   </i>	1054
<i>śaktibhistisṛbhirdīptō vivasvāniva dīptibhiḥ   svapadaṃ pṛthivīm cakrē suhṛdbhiḥ sūribhivṛtaḥ    10.101   </i>	1055
<i>vikḷptaṃ tasya barhādyaṃ hēmaratnavibhūṣaṇaiḥ   vairōcanihṛtānītaḥ kirīṭō na vyakalpata    10.102   </i>	1056
<i>saptibhiḥ sainyasugrīvamēghapušpavalāhakaiḥ   vyaktimantō'bhavanvēdāstyajantō dhēnubhūmikām    10.103   </i>	1057
<i>padmākamaladāyādaṃ padaṃ tasya svamaulibhiḥ   śrutayō dhārayāmāsuḥ pādapīṭhikṛtātmabhiḥ    10.104   </i>	1058
<i>sa vēṇuḥ śaṅkharūpēṇa prācā paripacēlimaḥ   agōpīsaṃvibhāgārhaṃ papau tasyādharāmṛtam    10.105   </i>	1059
<i>didēśa sāndīpanayē dhanurvēdōpadēśinē   svapadārūḍhatanayapratyānayanadakṣiṇām    10.106   </i>	1060
<i>prahitāṃ puruhūtēna svasaṅkalpānuvartinā   kaṃsajitkaṃsapītarāṃ sudharmāmadhyavāsayat    10.107   </i>	1061



<i>aśēśaratnacitrām tāmatīstutigōcarām  </i>	
<i>advaitamiva sarvēśāmadbhutānāmamanyata    10.108   </i>	1062
<i>sa ca tasyānubhāvēna nidhyātanayapaddhatiḥ  </i>	
<i>prajāpālanadharmasya pāradaṛṣvatamō'bhavat    10.109   </i>	1063
<i>kṛṣṇapakṣamapi prāpya sa rājā viśvaraṅjakaḥ  </i>	
<i>prāpadyata parām vṛddhiṃ sumanaḥsvādanakṣamām    10.110   </i>	1064
<i>malinaiḥ satatāsāraiḥ mantribhiḥ capalānvitaiḥ  </i>	
<i>vimuktaḥ sa babhau bhāsvān mēghairiva jalāśrayaiḥ    10.111   </i>	1065
<i>pracitaṃ bahubhistīrthaiḥ tasya gūḍhaṃ cikīrṣitam  </i>	
<i>sārasvatamiva srōtaḥ sthānēsthānē vyajṛmbhata    10.112   </i>	1066
<i>mānasaṃrakṣakastasya mantrastarka ivānayaḥ  </i>	
<i>aṅgapañcakasampattyā vipakṣē daṇḍatām yayau    10.113   </i>	1067
<i>svataḥ śuddhām yathāsthānaṃ rōṣarāgavatīm dhiyam  </i>	
<i>sa dadhē yamunāśōṇaśabalāmiva jāhnavīm    10.114   </i>	1068
<i>saptaḥḥiḥ sāmādānādyairupāyaiḥ sthānapātibhiḥ  </i>	
<i>dvinavadvīpasambhūtaṃ ratnajātamajīharat    10.115   </i>	1069
<i>anugantā svanēṭṛṇāmudayē viśvaraṅjakaḥ  </i>	
<i>dūrīkṛtatamāḥ sō'bhūt dvitīya iva bhānumān    10.116   </i>	1070
<i>sañcitasya dhanaughasya sthānasañcāraṇēna saḥ  </i>	
<i>taṭākasyēva pūrṇasya parivāhamakalpayat    10.117   </i>	1071
<i>āsāgarāntamavamatya mahīpatīndrān</i>	
<i>bhūmnā nijēna pariḥṛtya yayātisāpam  </i>	

ōjōnirōdhakamilāśrayamugrasēnaṃ

rājānamēkamakarōjjagadēkanāthaḥ || 10.118 ||

1072

kṣiptāvadyaṃ kṣattriyavṛtṭyā bahuśākhaṃ

magnaṃ śāpōdanvati mānyaṃ yaduvaṃśam |

icchādhīnasvētarasarvaḥ svamahimnā

rakṣāgōpō rāmayavīyānudahārṣīt || 10.119 ||

1073

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye daśamaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ ēkādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

tadadbhutaṃ krīḍitakaṃ kramēṇa

śrutvā harērapratimānaśaktēḥ |

mahābalān kaṃsavadhādijanmā

manyuḥ prapēdē magadhēndramukhyān ॥ 11.1 ॥

1074

gōpālaḍimbhō narapālahantā

kulē yadōrañcitamātapatram |

anyacca bhūmyāmadharōttaratvaṃ

hantēti vādān prabhurabhyanandat ॥ 11.2 ॥

1075

halādibhirhētivarairyathārhaṃ

rathāṅgamukhyairapi rāmakṛṣṇau |

svavṛttiyōgyāvasarōpayātaiḥ

prācīṃ śriyaṃ prādurabhāvayētām ॥ 11.3 ॥

1076

sa daityajidvadhyavarūthinīnāṃ

samprāpakaṃ sārathimātraśēṣam |

punaḥ pravṛttānuśayaḥ purīṃ svām

ninyē jarāsaṃdhamahāryasaṃdhaḥ ॥ 11.4 ॥

1077

samāhṛtaiḥ sainyamahāsamudraiḥ

āyātamaṣṭādaśa sāmparāyān |

<i>dēhāvaśēṣaṃ prajighāya dīnaṃ</i>	
<i>dēhēna bhīmēna vibhēttumicchan    11.5   </i>	1078
<i>svadattaśaktyā mucukundadrṣṭyā</i>	
<i>bhasmāvaśēṣō bhavitā drutaṃ yaḥ  </i>	
<i>kalērivātmānamanantadōṣaṃ</i>	
<i>yaṃ kālapūrvāṃ yavanaṃ pracakhyuḥ    11.6   </i>	1079
<i>balasya ca svasya ca bāhubhūmnā</i>	
<i>yadāhṛtamlēcchamṛgādhipānām  </i>	
<i>sahasrakōṭiguṇitaṃ sahasraṃ</i>	
<i>pañcatvamāyāsyati pañcasaṅkhyam    11.7   </i>	1080
<i>tadāgamē yādavapuṅgavānām</i>	
<i>viprāvamānōpanataṃ viśādam  </i>	
<i>nivārayāmāsa na vāsudēvaḥ</i>	
<i>prakhyāpayan brāhmanṛṣēḥ prabhāvam    11.8   </i>	1081
<i>nisarganidhyēyaparāvaraḥ saḥ</i>	
<i>saṃmantrya sārdhaṃ yaduvaṃśavṛddhaiḥ  </i>	
<i>vihātumicchan madhurām śubhaṃyuh</i>	
<i>saṅkalpayāmāsa purīṃ tadanyām    11.9   </i>	1082
<i>svayaṃ pravṛttairapi vṛṣṇivīraiḥ</i>	
<i>trātuṃ kṣamām trāsitadaityalōkaḥ  </i>	
<i>ananyasādhāraṇaśaktiranyām</i>	
<i>saṅkalpayāmāsa purīmapūrvām    11.10   </i>	1083
<i>jahau dharitrīmiva jāmadagnyaḥ</i>	
<i>kaulīmayōdhyāmiva kōsalēndraḥ  </i>	

<i>acintyavṛttirmadhurāmanindyāṃ tajjanmajātō mahimā tu nainām    11.11   </i>	1084
<i>parityajannapyabhimatya tiṣṭhan vyāptaḥ śubhaṃ vyaktipadaṃ tadagryam   ananyabhājāmabhajat sa dēvaḥ tasmin satāṃ prāgiva sannidhānam    11.12   </i>	1085
<i>ahaṃsapadmāmiva vāhinīṃ tām vītēndutārāmiva vāsatēyīm   samāptakāryāmiva satrasālām śūnyāṃ purīṃ prēkṣya jagāma śauriḥ    11.13   </i>	1086
<i>citrāvasēṣadviradāśvayōdhā śukādisambhāṣaṇaśēṣasūktā   maṇiprabhāśēṣitadīpikā sā nāmnaiva mādhyavatī tadā'sīt    11.14   </i>	1087
<i>prācīnamādr̥tya nivāsabhūmiṃ pratyañmukhīṃ paddhatimādadānā   sthiraṃ padaṃ prāptumiyēṣa sēnā sattvādhikā dhīriva sāttvatānām    11.15   </i>	1088
<i>utsārayan dhūlimivāgrayāyī vinirdiśan vāsamivātidūrāt   pratyudgamāya tvarayannivābdhiṃ marudvavau mandavidhūtaketuḥ    11.16   </i>	1089
<i>prabhūtabhīmōnnatanāganakrā pāriplavairūrmimatī turaṅgaiḥ  </i>	

apūrvavārānnidhimāvrajantī

svayaṃ tathā śauricamūrabhūt sā || 11.17 ||

1090

samēti mām sāttvatavāhinīyaṃ

siṣṇāsaya hanta jigīṣaya vā |

iti prabhūtādbhutavaibhavāṃ tām

upēndranāthāmudadhīḥ śaśaṅkē || 11.18 ||

1091

gatāgatairyōddhumiva pravṛttaiḥ

āsīdatāmadbhutabhīmavēgau |

mithaḥpraticchandatayā pratīkṣyau

vēlāvanē sainyamahāsamudrau || 11.19 ||

1092

mahīyasā sainyaravēṇa sadyaḥ

payōdhirantarhitatīvraghōṣaḥ |

prakampamānō bhṛśamābabhāsē

bhayēna tūṣṇīmiva bhāvyamānaḥ || 11.20 ||

1093

pratīkṣya sēnāmupadhāvamānām

patyā nadīnām praṇīdhīyamānaḥ |

prakāśayan sarvajanānukūlyaṃ

samīraṇō mandataraṃ cacāra || 11.21 ||

1094

vadanniva svāgatamāgatēbhyaḥ

prabhūtasamtōṣabhavaiḥ praṇādaiḥ |

taraṅgahastaprahitaiḥ sarasvān

abhyarcayāmāsa yadūn payōbhiḥ || 11.22 ||

1095

ciraprayātaṃ pariḥṛtya śayyām

abhyāgataṃ vāridhirādarēṇa |

mithaḥsamāyōjitavīcihastah

prāyaḥ prabhuṃ prārthayata prasādam || 11.23 ||

1096

nivēśya sēnāmudadhēḥ samīpē

tālāṅkasambhāvitarājatālē |

dayārdramēghōpamadēhabhūmā

viśvambharō viśramayāñcakāra || 11.24 ||

1097

kadācidātmānamavāptaratnaṃ

kapālinaṃ candrakalāvataṃsam |

kṣamaṃ subhikṣāṃ ca divaṃ vidhātuṃ

dhyātāgataṃ sindhumathādīdēśa || 11.25 ||

1098

anārata prāptajayōdyamānāṃ

dharmaṃ nijaṃ dhārayatāṃ yadūnām |

apatyarakṣōcitamantarīpaṃ

divyōpamaṃ dēyamiha tvayēti || 11.26 ||

1099

sa tasya dikpālanivāsakalpāṃ

vidhitsatō vṛṣṇipurīm viśālām |

agādhapāthaḥ parikhābhiguptaṃ

dvīpaṃ dadau durgavidhānāyōgyam || 11.27 ||

1100

balōttarāṅāmapi bahvamiṭraṃ

sphītaṃ yadūnāṃ kulamīkṣamāṅaḥ |

avandhyayan viśvavidarthaśāstraṃ

durākramaṃ durgamiyēśa kartum || 11.28 ||

1101

sa śāsītā śāstramanupratasthē

karmā”dadē karmaphalapradātā |

<i>prabhuḥ svabuddhyaiva jaganti gōptuṃ kurvīta bāhyairapi kiṃ na guptim    11.29   </i>	1102
<i>prabhūtaratnadyutikēsaram tat pravālapatraughaparītapārśvam   sthānaṃ harēriṣṭatamaṃ tadāsīt sambhūtirājīvamivēndirāyāḥ    11.30   </i>	1103
<i>pracōditastatra ca viśvakarmā nāthaprasattyai nalināsanādyaiḥ   rathyādivaicitryavatīṃ vitēnē rāśiṃ guṇānāmiva rājadhānīm    11.31   </i>	1104
<i>sa śilpavidyāṃ vidhinōpadiṣṭām asēṣatō nūnamadhītya dākṣyāt   śubhāni tasyāṃ bhavanāni kartuṃ saudhēṣu divyēṣu cakāra yōgyām    11.32   </i>	1105
<i>gatāgatārthaṃ harivāhinīnām sētuṃ ca yōgēna babandha sindhau   cakāra digbhāga vimūḍhatām yaḥ pratyarthinām cakradhara prabhāvāt    11.33   </i>	1106
<i>nalēna pūrvam svasutēna sṛṣṭāt navīnamanyūnataram svakḷptam   samīkṣya tuṣyannapi viśvakarmā nāthāya rōcēta na vētyatāmyat    11.34   </i>	1107
<i>sa sēturāskanditakūlayugmaḥ saṅkalpitō vāsavalōkatakṣṇā  </i>	



<p><i>mahāpurīṃ tām ca mahīṃ ca mātum madhyē tulādaṇḍa ivārpitō'bhūt    11.35   </i></p>	1108
<p><i>nivēditāṃ nirjaraśilpinaiva svayaṃ camatkāravatā suklptām   adṛṣṭapūrvāmiva viśvadarśī dṛṣṭiḥ satāṃ draṣṭumiyēṣa nāthaḥ    11.36   </i></p>	1109
<p><i>nijapracicchandanidarśanīyāṃ mṛgyōpamānāntaramṛṣṭakāntim   udanvatā dattakarēṇa dēvaḥ pradarśitāṃ pūrvamavaikṣatainām    11.37   </i></p>	1110
<p><i>ananyadrṣṭiṃ nagarī navīnā vismēratāṃ viśvapatim nināya   svayaṃprabhaiḥ saudhabharairudāraiḥ tuṅgaiḥ sumērōriva ratnaśṛṅgaiḥ    11.38   </i></p>	1111
<p><i>tāmadbhutāṃ tārahitāgrasaudhāṃ dharmasya pūrṇāmiva yōgasiddhim   sapauramṛtyaḥ samayānvavēkṣī vivēśa vṛṣṇyandhakayūthanāthaḥ    11.39   </i></p>	1112
<p><i>parēṇa nākaṃ pralayānabhijñām adhīyatē yasya purīmacintyām   sa lōkanāthō vidadhē sanāthāṃ dūrādhikāṃ dvāravatim divō'pi    11.40   </i></p>	1113
<p><i>vidhāya yasyāṃ viditaiḥ svacihnaiḥ yadūn yathāsthāna nivēśatuṣṭān  </i></p>	

tāmēva nāthaḥtridaśābhinandyāṃ tyaktāmayōdhyāṃ madhurāṃ ca mēnē    11.41	1114
udanvati vyōmatalē ca lagnāṃ dṛṣṭōbhayā darpaṇadarśanīyē   yāmadbhutāmātmapurīṃ ca dēvāḥ chāyāmamanyanta mithaḥ samīkṣyām    11.42	1115
prākāracakraṃ pṛthubhistaṅgaiḥ āsphālayannambudhirāttavēgaḥ   amartyamukhyairapi jātakōpaiḥ akṣōbhyatām vyākurutēva yasyāḥ    11.43	1116
yatsaudhaparyaṅkajuṣāṃ vadhūnām saṅgrhya niḥśvāsagaṇaṃ samīraḥ   padmēṣu nūnaṃ pradiśan prabhātē gatāgataṃ yāti gavākṣavartmā    11.44	1117
jālāni yatrāgurudhūmajālaiḥ saṃdigdhapārāvatasannidhānaiḥ   avāsayan nūnamahāryagandhān āsēduṣāṃ nākasadāṃ vimānān    11.45	1118
parārthyaratna pracitātmabhiryā prāsādamālābhiralakṛtāṅgī   nāthōpabhōgānugaṇāṃ payōdhau nananda dṛṣṭvaiva nijāmabhikhyām    11.46	1119
maṇipradīpa praśamaprayuktē vihāracūrṇē viphalē vadhūnām	

apatrapāyāḥ samayē'pi yasyāṃ abhūdanāsthā paramārthadīpē    11.47	1120
prāyēṇa yatra pramadājanānām nityaṃ guṇairapratimairniruddhāḥ   saṃskārayōgādapi labdhasattvāḥ citrārpitā nākasadō vicēruḥ    11.48	1121
yadantarē yāmikavāraṇānām āsēduṣāmambunidhērabhikhyām   karābhimarśēṣu punaścakāsuḥ kallōlalagnā iva karṇaśaṅkhaḥ    11.49	1122
saudhēṣu yasyāṃ yuvasēvitēṣu triviṣṭapādapyadhikōnnatēṣu   vrīlātibhārānnamitā ivā'san vaimānikairadhyuṣitā vimānāḥ    11.50	1123
na ṣaḍbhirāsan vyasanāni puṃsām yadvāsināmītibhirūrmibhīrvā   ayōgayatnēna vinaiva cāntē jajñai jagaddhātari buddhirēkā    11.51	1124
adēśakālapravibhāgabhājā bhūmnā jagaddhāturacintya bhūmnaḥ   yasyāṃ vihārōpavanānyabhūvan samādhiyōgyāni tapōvanāni    11.52	1125
anaṃhasāmadhvaradīkṣitānām āhvānataḥ prāgapi sannidhānāt	

<i>abhuñkta kṛtsnāni havīmṣi nityaṃ yatra svayaṃ yajñatanuḥ sa dēvaḥ    11.53   </i>	1126
<i>ratiprasūtā iva rājakanyā rasōdadhērūrmipadaṃ bhajantyaḥ   viraktabhāvyaṃ tamavāpya yasyāṃ rāgōpapannā ramayāmbabhūvuḥ    11.54   </i>	1127
<i>pravālacitrīkṛtajālakaśrīḥ sālāvṛtā sambhṛtapatrajālā   pariṣkṛtā bhadramṛgādibhiryā babhau smarasyēva vihāravanyā    11.55   </i>	1128
<i>dhvajāgrabhinnāt tuhināṃśubimbāt anukṣarantyā sudhayā'nuliptaiḥ   ciraprakḷptairapi yatra saudhaiḥ nityaṃ navīnairiva nirbabhāsē    11.56   </i>	1129
<i>svavaibhavairapratirūpaśōbhaiḥ vyaktaśriyō vānmanasā nivṛttaiḥ   tirōdadhuryatra narēndravāsāḥ svayamprabhāṃ dēvasabhāṃ sudharmām    11.57   </i>	1130
<i>vibhūtibhēdairanupaplavairyā bhōgārthināṃ bhūmigatāpyabhaumaiḥ   nivārayāmāsa tapōdhanānāṃ vāsādaraṃ vāsavarājadhānyām    11.58   </i>	1131
<i>yatsaudharatnaprakarēṣu viṣvak prasāritairanvahamaikamukhyāt  </i>	

karaiḥ sahasrēṇa gr̥hītadīptiḥ pradyōtatē nūnamatīva bhāsvān    11.59	1132
yaccandraśālāsu niṣēduṣṭiṇām mṛgīdr̥śām hāramaṇiprakāśaiḥ   tiraskriyām prāpya vilajjamānāḥ tārāgaṇā nūnamadhaścaranti    11.60	1133
gr̥hēṣu yasyām maṇibhittibhāgē pratikṣaṇam dṛṣṭamukhēndubimbaḥ   vadhūjanaḥ kēvalamagrahastaiḥ ādatta maṅgalyatayā”tmadarśam    11.61	1134
anantacitrapratimābhirāmaiḥ ajasramākrāntadiśāvakāśaiḥ   abhāvayadgōpuravaibhavairyā viśvaprasūtēriḥ vaiśvarūpyam    11.62	1135
sarōbhirullāsitapuṣkaraśrīḥ saṅgōjjhitaiḥ saṅgamitaprayāgā   prabhāsitā ratnagaṇāmśubhiryā dharmāśrayāṇāmiva saṃsadāsīt    11.63	1136
hasadbhiruccaiḥśravasam hayāgryaiḥ airāvataṃ dantivaraiśca dṛptaiḥ   narōttamairnākasadaśca yā’bhūt subhrūbhirapyapsarasaḥ svayam dyauḥ    11.64	1137
vaprēṣu yasyāḥ sphaṭikapradēśān dvārābhimānāt drutamāpatantaḥ	

avāpurāgantujanāḥ salīlaiḥ

antaḥsmitairnāgarakairnirōdham || 11.65 ||

1138

payōbhiracchasphaṭikadravābhaiḥ

davīyasāṃ darśanamādadhānaiḥ |

sudhādhikasvādurasairavindan

svāntōpamāṃ yatra satāṃ sarasyaḥ || 11.66 ||

1139

yāmēkacittaḥ prasamīkṣya tuṣyan

yādōnidhērāhitadiṣṭivṛddhim |

lajjāmayāsīdiva viśvakarmā

laṅkādinirmāṇakathāprasaṅgē || 11.67 ||

1140

samagraratnaughaśubhākṛtiṃ yāṃ

sanāyakāṃ madhyajuṣā tridhāmnā |

ramyāṃ hi hṛdyāṃ hṛdayēna nūnaṃ

ratnākarō ratnamadhatta bhūṣām || 11.68 ||

1141

abhinnasatvānnabhasaḥ parasmāt

kṣīrōdadhēraṃśumataśca bimbāt |

ramāsakhasya praṇidhānabhājāṃ

yā'bhūt priyaṃ vyaktipadaṃ pṛthivyām || 11.69 ||

1142

yatsaudhabhājāṃ niśi sundarīnāṃ

mukhēndubhiścūṣitakāntimindum |

sadyaḥ svaniṣyandasudhāpravāhaiḥ

āpyāyayāmāsurivēndukāntāḥ || 11.70 ||

1143

udvēlacañcatturagōrmimālām

udghōṣitāmutsavatūryaghōṣaiḥ |

<i>prabhūtaratnaughanidhiṃ payōdhiḥ yāmadbhutām yā ca tamanvakārṣīt    11.71   </i>	1144
<i>yadvaprasāilēṣu divā'pi sindhōḥ āsphālanādutpatitaiḥ pṛṣadbhiḥ   utkṣiptamuktāphaladarśanīyaiḥ ālakṣyatāraughamabhūdviḥāyaḥ    11.72   </i>	1145
<i>kalatraputrādijuṣāmajasraṃ dīrghāyuṣām yatra satām janānām   dharmaikabhājāmitarē pumarthāḥ prāyaḥ svayaṃ sannidadhuḥ svabhūtyai    11.73   </i>	1146
<i>rarāja sā rāmajanārdanābhyām prāptaprakāśā'pi yadupravīraiḥ   satyēva tārānikarē trilōkī cakṣuṣmatī candradivākarābhyām    11.74   </i>	1147
<i>prabhuṇā sahasravadanēna varṇyatām dviguṇairamuṣya nayanairavēkṣyatām   śrutibhiṣca tasya bahudhā niśamyatām adhikām tataḥ śriyamavāpa sā purī    11.75   </i>	1148
<i>svayamajani kimatra śvētamēvāntarīpaṃ parīṇatamuta kiñcidbhāgadhēyaṃ pṛthivyāḥ   varuṇanagaramanyadvāridhērutthitaṃ vā kimidamiti puraṃ tat kīrtayanti sma pauraḥ    11.76   </i>	1149
<i>rāmapraṣṭhairadhivasati sā rājadhānī jagāhē lōkādhīśē saha bahumatairlōkapālairivānyaiḥ  </i>	

āścaryāṅgaṃ prakṛtiriyamityadbhutāvēśayōgyāṃ  
apratyūhāmanitaratulārōhaṅīyāmabhikhyām || 11.77 || 1150

tanmadhyē viracitaśilpamērukalpaṃ  
vaicitryādapahr̥tavaijayantagarvam |  
praspāṣṭaṃ nijamiva pāramēṣṭhyamurvyāṃ  
prāsādaṃ prabhuradhivāsyañcakāra || 11.78 || 1151

rāmaḥ punarvrajamupētya vihārabhēdaiḥ  
āśvāsayan saharaiḥ suhṛdaśca sarvān |  
viśrāṅitāṃ duhitaraṃ varuṅēna vindan  
sīrāvakṛṣṭayamunāsnapitō vijahrē || 11.79 || 1152

pratyañcamabdhimavadhūtavatō'tidūraṃ  
dagdhuśca kūlamiva dakṣiṇamastrabhūmnā |  
ākarṣataśca saritaṃ savitr̥prasūtāṃ  
rāmasya tasya śuśubhē rasikasya līlā || 11.80 || 1153

padmayōnivacanādupanītāṃ  
prāktanīṃ priyatamāmiva kāntim |  
rēvatasya tanayāmanurūpāṃ  
rēvatīṃ ca pariṅīya sa rēmē || 11.81 || 1154

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye ēkādaśaḥ sargaḥ ||  
kavitārkkikasimḥāya kalyāṅaṅuṅaśālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||



śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ dvādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā ḥṛdi ॥

tathāvidhānandamahāpayōdhēḥ

taraṅgavṛttyā bhajatō'vatārān |

aśēṣarūpēṣvanurūparūpā

dēvī jagannēturanuprajajñē ॥ 12.1 ॥

1155

sā tasya nityōditadivyaadhāmnaḥ

patyuḥ priyā bhānumataḥ prabhēva |

adhyaśiturdvāravatīmadūrāt

vyaktiṃ śubhāṃ prāpa vidarbhadēsē ॥ 12.2 ॥

1156

śikhaṅdakaṃ niṣpratimaṃ śrutīnāṃ

śṛṅgāralīlōpamaviśvakṛtyam |

adhīyatē tanmithunaṃ svabhāvāt

anyōnyajīvātumananyabhōgyam ॥ 12.3 ॥

1157

dayēva nityaṃ dayitā tridhāmnaḥ

sarvēṣu bhāvēṣu samānabhāvā |

parāvarāṅṅāṃ janānī prajānām

āsīdvidarbhādhipatērapatyam ॥ 12.4 ॥

1158

mahītalānmaithilasīrakṛṣṭāt

kṣīrōdadhērāhitamanthaśailāt |

<i>bhṛgūdvaḥātkhyātimataśca yā'bhūt sā bhīṣmakādabhyudiyāya bhūyaḥ    12.5   </i>	1159
<i>amanyataināṃ tanayāṃ sa rājā rukmaśca mōhādanujāmajanyām   yāmēkapatnīmanaghasya puṃsaḥ prajāsrjāṃ mātaramāmananti    12.6   </i>	1160
<i>tyaktvāparāḥ strīrguṇarāsīrēnāṃ śaraṇyabhūtāṃ śaraṇaṃ prapēdē   prāyēṇa dōṣairaviviktavāsāt bhītaḥ svayaṃ bhīṣmakarājakanyām    12.7   </i>	1161
<i>ārabdhadēhāmiva bhāgadhēyaiḥ akṣiṇi lakṣyāntaratō niyantrīm   sutāmimāṃ prāpya sudhāmivānyām amartyakalpau pitarāvabhūtām    12.8   </i>	1162
<i>ananyavṛtṭyā ghanatāmupētaiḥ apraudhasūryēndumayūkhajālaiḥ   suvarṇaratnairathavā prakṛptāṃ sutāṃ sujātākṛtīmanvabhūtām    12.9   </i>	1163
<i>mahīyasīm maṅgaladīpamālāṃ vidyutprakāśā vidadhē kumārī   ākālparatnāṃśu tiraskariṇyā dīptyā rajanyāmapī dīnabhāsam    12.10   </i>	1164
<i>kalāmivārdhāmakaṭhōradhāmnaḥ puṇyōdayānāmiva pūrvacaryām  </i>	

<i>prarōhavēlāmiva kāntivallyāḥ</i>	
<i>praikṣanta śuddhāntamṛgīdrśastām    12.11   </i>	1165
<i>ātmādhikārādadhikāmavasthāṃ</i>	
<i>ayatnatō nūnamavāptukāmā  </i>	
<i>vārtānabhijñē vayasi sthitāṃ tām</i>	
<i>vāgdēvatā vandimukhē vavandē    12.12   </i>	1166
<i>praditsamānēna harērabhīṣṭaṃ</i>	
<i>kāmēna sā kalpalatēva sṛṣṭā  </i>	
<i>pitrōrivānanyadrśāṃ prajānāṃ</i>	
<i>āśaṃsayā sārddhamavāpa vṛddhim    12.13   </i>	1167
<i>padmādirēkhāprathamānabhūmā</i>	
<i>nirdhāryamāṇā nigamairabhijñaiḥ  </i>	
<i>tadaṅghrivinyāsamīṣēṇa jajñē</i>	
<i>bhūmēstadā bhūṣaṇapaṅktiragryā    12.14   </i>	1168
<i>adrśyabhēdairatisūkṣmabhāvāt</i>	
<i>jajñē jaganmaṅgalatām dadhānaiḥ  </i>	
<i>vihāralaulyādviṣayēṣu tasyā</i>	
<i>gatēṣu vākyēṣu ca nr̥ttagītaiḥ    12.15   </i>	1169
<i>yadapsaraḥ pāṇisarōjamuktaṃ</i>	
<i>prasūnavarṣaṃ nipapāta tasyām  </i>	
<i>apūri tasyaiva rajōbhiraḡryaiḥ</i>	
<i>apāṃsulā pāṃsuvihāravāñchām    12.16   </i>	1170
<i>yadr̥cchayā tatra parāḡajālaiḥ</i>	
<i>yānēva sā kēliḡṛhānakārṣīt  </i>	

tataḥ paraṃ tvaṣṭuramī samīcī mahēndraśālāvidhimāṭṛkā'bhūt    12.17	1171
caturdaśaitāni jaganti yasyāḥ kṣēmāśritaṃ krīḍanakam babhūva   paryāptalīlā mumudē tadaiṣā pāñcālikā pañjaraśārikādyaiḥ    12.18	1172
āsvādanīyānyadhikaṃ śrutīnāṃ mugdhābhijātāni vacāṃsi tasyāḥ   prāyēṇa laulyādadhikṛtya khinnā vidhipriyā vyāharatānya bhāṣāḥ    12.19	1173
aviplutavyākaraṇāni tasyāḥ kramēṇa śikṣāniyatākṣarāni   anuśravāṇāmanaghpravṛttēḥ ādēśadāyīni vacāṃsyabhūvan    12.20	1174
vibhūtayastatra viśāmpatīnāṃ ātmīyayā dēvatayā'vatīrṇāḥ   svacihnabhēdān paribarhayantyaḥ prapēdirē tatparivārabhāvam    12.21	1175
vēdālavālē vihitasthitim tām ramyapratānāmiva ratnavallīm   stanādilakṣyastabakādicihnaiḥ āviṣkṛtaṃ yauvanamāvivēśa    12.22	1176
tadīyasarvāṅgajuṣōragādham saundaryalāvanya sudhāsravantyōḥ	

<i>mamajjurāpatya dṛśaḥ sakhīnāṃ anyōnyasambhēdamapūrvatīrtham    12.23   </i>	1177
<i>niśēva candrēṇa ghanavyapāyē naisargikī buddhiriva śrutēna   phalēna sā nītirivāpramādā yuktā babhau nūtanayauvanēna    12.24   </i>	1178
<i>ālakṣyasaṃlāpalavairapāṅgaiḥ aṅgairanaṅgodayapūrvaraṅgaiḥ   viyātamugdhairapi vibhramaiḥ sā vilakṣayāmāsa vibhūṣaṇāni    12.25   </i>	1179
<i>amuktakaumārayuvatvasīmnā kāntyā babhau kalpitarāgabhūmnā   jaratpalāśa prasavānuṣaktā pratāninī pallavasampadēva    12.26   </i>	1180
<i>prasādhanānāṃ parikarma divyaṃ vijrmbhaṇaṃ vibhramajālakānām   vayaḥ śubhaṃ vāmadṛśaścakāśē paśyaddrśāṃ bhāgyamananyabhōgyam    12.27   </i>	1181
<i>avāpya sā mugdhadaśāmapūrvām avyājalīlāgatirābabhāsē   ramyā ramōtpattidaśāvisēṣāt jāmbūnadī jaṅgamapadminīva    12.28   </i>	1182
<i>tasyāstanuṃ varṇayatō mamaivaṃ hīnōpamā dōṣapadaṃ na vindēt  </i>	

nidarśanaṃ tairapi nityadr̥ṣṭaṃ yēṣāṃ nikarṣō'pi guṇō yataḥ syāt    12.29	1183
tārēṇa tasyāścikurāndhakārē tārāyitaṃ mauktikajālakēna   prāyēṇa yō'sau pralayāvasānē niśīthasṣṭērabhavannidānam    12.30	1184
dyutiṃ śikhāratnasahasraraśmēḥ jyōtsnāṃ ca muktāphalajālajātām   tatkuntalaśrēṇimayī tamisra - maitrīṃ dadhau manmathacāpamaurvī    12.31	1185
mukhābjasaundaryamadhudvirēphāḥ kāntyāpagāśaivala puñjakalpāḥ   śōṇēna cūḍāmaṇinā sasam̐dhyāṃ tamīmapuṣyannalakāstadīyāḥ    12.32	1186
śaratprasannēndukalābhirāmā lalāṭarēkhā sudṛśō rarāja   kāmēna tatkāntilatāsamṛddhyai svayaṃ prakl̥ptēva sudhāsravanti    12.33	1187
kastūrikākl̥ptaviśēṣakaṃ tat paśyan mṛgāṅkō vadanam̐ mṛgākṣyāḥ   vibhāvya tādr̥kparabhāgaśōbhāṃ kalaṅkayuktō'pi jahau viśādam    12.34	1188
tāruṇyanadyāstanuvīcikalpē tadbhrūlatē śārṅganidānadṛśyē	

anaṅgavēdapraṇavasya ratyā

lēkhākṣaraṃ nyastamasūcayētām || 12.35 ||

1189

prasūtapadmōtpalakānanaśrīḥ

prārabdhavīcīvibhavā vilāsaiḥ |

dr̥ṣṭistadiyā dadṛśē dayārdrā

drāghīyasī manmathadīrghikēva || 12.36 ||

1190

taddr̥ṣṭirāyāmatī sujātā

śyāmōjvalā cāruviśālamadhyā |

manyē samēṣyanmadhuvairilakṣyā

cētōbhuvāḥ śaktirabhūdamōghā || 12.37 ||

1191

nigr̥hṇatī ratnatilaprasūnaṃ

nāsā tadīyā nayanābdhisētuh |

abōdhi niśvāsasamīragandhaiḥ

antargatān vēdagaṇān vamanī || 12.38 ||

1192

navēndusaṃdhyāprabhṛtīni lōkē

nirvarṇyamānāni nidarśanāni |

na khalvavindan kalayāpi tasyāḥ

smitādharavyāptikṛtāmabhikhyām || 12.39 ||

1193

ahēturajyannadharastadiyāḥ

prasūnamuktāyitamugdhaḥāsaḥ |

lakṣmīlatāyā lalitōdadhēśca

pravālayōgaṃ prathayāmbabhūva || 12.40 ||

1194

mukhaṃ tadīyaṃ virarāja mugdhaṃ

saurabhyalāvaṇyasamuccayēna |

vyavasthitānyōnyaviśēṣalōbhāt

ēkatvamāpannamivēndupadmam || 12.41 ||

1195

varṇānupūrvīsubhagēna kālē

bhavyāṃ śrutiṃ bhāvayatā yathāvat |

tārasya saṃsthānamivānvakārṣīt

kaṅthēna sā kāñcanakambubhāsā || 12.42 ||

1196

madhudviṣaḥ karṇaparīṣkriyārthaṃ

kāmātmanā mālyakṛtēva klptē |

babhūvaturbāhulatē tadīyē

śampātviṣau campakamālikē dvē || 12.43 ||

1197

āsīdadhiṣṭhānaviśēṣasīmā

vakṣōjayōraṅkuratōramuśyāḥ |

mukundavakṣassthalamudraṅārham

bhavyāmavasthāmiva bhāvayantī || 12.44 ||

1198

samāvṛtau hāramayūkhasūtraīḥ

tasyāḥ stanau cārutarāvabhūtām |

jigīṣatastatpriyacittavṛttiṃ

manōbhuvō maṅgalapūrṇa kumbhau || 12.45 ||

1199

tasyāstadā tadvalakṣyamadhyam

tanvyāḥ stanadvandvamavāpa vṛddhim |

kālē yathā tatprathimaprabhūtam

kṛcchrādabhūt kṛṣṇabhujāntarālam || 12.46 ||

1200

madhyam kraśimnā virarāja tasyā

nābhihradānnālamiva prarūḍham |



*priyāgamōdarkamabhūdyadagrē*

*kucātmanā kāñcanapadmayugmam || 12.47 ||*

1201

*stōkānatāṅgī stanabhārabhūmnā*

*mugdhā babhau muṣṭimitāvalagnā |*

*bhṛṅgābhinandyeṇa guṇēna yuktā*

*kāmasya sā kāpi dhanurlatēva || 12.48 ||*

1202

*rarāja lāvānyataraṅgaramyā*

*valitrayī madhyagatā mṛgākṣyāḥ |*

*antaḥsthitānāmiva darśayantī*

*nivēśasīmāntamanuśravāṇām || 12.49 ||*

1203

*madhyēvalagnaṃ sudṛśō vilagnā*

*rōmāvalī kāmadhanurguṇābhā |*

*jigāya nābhīsarasaḥ sujātām*

*ullāsinīmutpalarēṇupaṅktim || 12.50 ||*

1204

*anuprayātaḥ svavaśāmabhikhyāṃ*

*yūthōjjhitō yauvanagandhahastī |*

*tadrōmarājivyapadēśadrśyāṃ*

*nūnaṃ dadhau nūtanadānarēkhām || 12.51 ||*

1205

*prakāśitāvartaruciḥ prabhābdhau*

*nābhiḥ suvr̥ttā rurucē natāṅgyāḥ |*

*rōmāvalīratnalatānurūpaṃ*

*rukmeṇa niṣpannamivālavālam || 12.52 ||*

1206

*pr̥thvī cakāśē stanasampadasyā*

*lāvānyamambhō niyataṃ ca tējaḥ |*

śvāsodayō gandhavahaḥ śubhāṅgyāḥ nābhīśca madhyaṃ ca nabhō vibhaktam    12.53	1207
gajēndrahastādiṣu tatsamatvē dūrē satāṃ dōṣaguṇāvamarśaḥ   bhaviṣyataḥ śārṅgabhṛtastadūrū līlōpadhānē kimatō'dhikēna    12.54	1208
manōjñavṛttaṃ madhubudbudābhaṃ cakṣuṣmatāṃ sādaradarśanīyam   svadēhakāntēḥ saviśēṣadr̥ṣṭau jānudvayaṃ darpaṇatāmayaśīt    12.55	1209
udēṣyataḥ pañcaśarasya tasyāṃ utpādayiṣyannucitaṃ niṣaṅgam   vidhiḥ svayaṃ māṭṛkayā kilārthī jaṅghāyugaṃ vīkṣya jaharṣa tasyāḥ    12.56	1210
alaktakādapyadhikātmarāgā padadvayī padmadṛśaścakāśē   prācīnajanmapraṇayānurōdhāt sambhāvyaṃmānēva sarōjalakṣmyā    12.57	1211
pādāmbujē dattamadhuprasaktyā nirṇējayāmāsa nakhēndukāntyā   prāyēṇa sā satpathamāśrayantī paṅkānasatsaṅgabhavānpr̥thivyāḥ    12.58	1212
tasyāḥ padāmbhōja mṛṇālabhāsā prakāśabhūmnā nakhamauktikānām	

<i>prakīrṇapuspāḥ sudhayāvasiktā</i>	
<i>vihārabhūmyō yugapadbabhūvuḥ    12.59   </i>	1213
<i>kalācikāṃ kāñcanasāraḥkṛptāṃ</i>	
<i>kāntēḥ śubhāṃ kāmapi kāhalīṃ ca  </i>	
<i>śaśaṅkirē'nanyasamīkṣyaśōbhāṃ</i>	
<i>jaganti jaṅghāmaivalōkya tasyāḥ    12.60   </i>	1214
<i>tasyāḥ śrutīsrēṇīśikhāmaṇīnāṃ</i>	
<i>sakēsarā dīdhitibhirnakhānām  </i>	
<i>prasādhikālōcanabhṛṅgalaulyaṃ</i>	
<i>padmadvayī pādamayī nirāsa    12.61   </i>	1215
<i>mukhēnduniṣyandanibhairamuṣyāḥ</i>	
<i>mandasmitairinduravāptamāndyaḥ  </i>	
<i>prāyaḥ prabhūtādbhutakāntilōbhāt</i>	
<i>nakhātmanā tatpadamēva bhējē    12.62   </i>	1216
<i>alakṣi dēvairavatāralakṣmyāḥ</i>	
<i>tasyāḥ śubhā pādanakhēndupaṅktiḥ  </i>	
<i>āgāmikalpēṣvadhikāralōbhāt</i>	
<i>tārāvalīstatpadamāśritēva    12.63   </i>	1217
<i>yātēna mañjīraravaiśca tasyāḥ</i>	
<i>prāyaḥ parābhūtagatipraṇādāḥ  </i>	
<i>śikṣāvīśēṣārthamivādhicakruḥ</i>	
<i>pādānuvṛttiṃ praṇayēna haṃsāḥ    12.64   </i>	1218
<i>rarāja divyairadhirājacihnaiḥ</i>	
<i>ślāghāpadaṃ tatpadamāgamānām  </i>	

*aśmānamāsthāpayatā parastāt*

*yatpāṇinā viśvapatēravāpyam || 12.65 ||*

1219

*atītya kṛcchrāt samudāyaśōbhāṃ*

*pratyaṅga saundaryaparā didṛkṣā |*

*paryabhramat prāptavihāraḍōlā*

*puṣpēṣu bhṛṅgīva muhuḥ sakhīnām || 12.66 ||*

1220

*śṛṅgārayōnēriḥ śilpavidyāṃ*

*divyāṃ trilōkyā iva diṣṭavṛddhim |*

*sīmāntarēkhāmiva sampadastāṃ*

*jaguḥ striyō jaṅgamaratnasṛṣṭim || 12.67 ||*

1221

*vayasyayā'bhīṣṭavarānuyōgē*

*sā'paśyadātmānamamandalajjā |*

*asūcayannūnāmanēna tasyāḥ*

*svalakṣaṇaṃ śaurimananyalakṣyam || 12.68 ||*

1222

*alipsata śvēva havistadaināṃ*

*daityasvabhāvō damaghōṣajanmā |*

*tasmai ca kṛṣṇaikamanōrathāṃ tām*

*rūpādhikāṃ dātumiyēṣa rukmī || 12.69 ||*

1223

*parasparaṃ bhūṣayataḥ pratikān*

*audvāhikaṃ maṅgalamudvahantyāḥ |*

*prāyaḥ svadīptēratirōdhimiccha -*

*ntyāvārayannābharaṇāni tasyāḥ || 12.70 ||*

1224

*lāvaṇyakalpadrumamañjarīm tām*

*śṛṅgāradigvāraṇavaijayantīm |*

saundaryadugdhōdasudhāprasūtiṃ

sairandhrikāḥ prēkṣya mithaḥ śaśaṃsuḥ || 12.71 ||

1225

vyāmātiriktastanakumbhabhūmnā

vyāptākṛtiṃ yauvanakuñjarēṇa |

prasādhayantyaḥ patidēvatāstāṃ

nāthōcitāṃ prēkṣya na tṛptimāpuḥ || 12.72 ||

1226

maulau sukēśyāḥ sphuṭaraśmijālaṃ

muktāmayaṃ jālakamābabandhuḥ |

krīḍōcitaṃ kṛṣṇamṛgaṃ gṛhītuṃ

tēna smarō vāgurikastadā'bhūt || 12.73 ||

1227

ananyadr̥ṣṭiṃ vitatāna tāma -

pyādarśasaṅkrānti viśēṣadr̥śyam |

prasāadhanaiḥ prāptagaṇaiḥ pratīkṣyam

tasyā mukhaṃ tāmarasāyatākṣam || 12.74 ||

1228

aṃśāvalambinyasitēkṣaṇāyāḥ

kampōjvalā kācana ratnamālā |

alakṣyatōllāsitaramyaraśmiḥ

kāmārpitā kāntivihāraḍōlā || 12.75 ||

1229

rarāja muktābhiravāptaphēnaṃ

ratnāṅgadaṃ prāptagaṇaṃ tadaṅgē |

pravāhavṛttēḥ parivṛttibhēdān

mahīyasī maṅḍalitēva kāntiḥ || 12.76 ||

1230

abhāsatātmasmitasaumyabhāsā

hārēṇa hṛdyēna jagatpratīkṣyā |

<i>priyasya candraṃ hṛdayādvīdhātuḥ prāptānusārēva nisargaśuddham    12.77   </i>	1231
<i>manuṣyatākañcukitātmabhūmnaḥ kālē cakāśē kucakañcukaśrīḥ   ratnācalē bhōgīśayapriyāyāḥ svatalpanirmōka ivāvalīnaḥ    12.78   </i>	1232
<i>ādarśabimbēna tadaṅgakāntēḥ akṣāmyatā niṣpratimatvavādam   pratīpravṛttiṃ pratimāṃ vidhāya prakhyāpitā vṛttavatāmapīrṣyā    12.79   </i>	1233
<i>abhinnarūpāmanuvēlabhinnāt prasādhanādabhyadhikāṃ prasattim   vilōkayantī janatā tadīyāṃ vyāvartayāmāsa tatō na dṛṣṭim    12.80   </i>	1234
<i>mukhēndulāvanyasudhāpravāhē muhūḥ pratīpaplavanōdyatēna   tatkarṇabhūṣāmakarēṇa manyē mandīkṛtā manmathalāñchanaśrīḥ    12.81   </i>	1235
<i>prabhāpravāhōditasaikatābhē stanadvayē tāmarasēkṣaṇāyāḥ   tatkaṃdharāśaṅkhamatallikāyāḥ prasūtīrāśaṅkyata hāravṛtṭyā    12.82   </i>	1236
<i>svabhāvajādabhyadhikāṃ tadaṅgē - ṣvāsāditaṃ saurabhamaṅgarāgaiḥ  </i>	

sa sarvagandhō'pi yadanvayēna prabhūtamāmōdaviśēṣamṛcchēt    12.83	1237
pratikriyāmātmatiraskriyāyāḥ prāyaḥ svayaṃ vyāpṛtayā vidhātum   tadaṅgayōgōjjvalaratnadhāmnā sañchāditaṃ mēkhalayā'ntarīyam    12.84	1238
śikhaṅḍakāni śrutisundarīṇāṃ cārūṇi pādābharaṇāni tasyāḥ   padēṣu saṅgharṣavaśādivāsan mithaḥ purōbhāgipadāspadāni    12.85	1239
anukṣaṇaṃ bandhujanairamusyāṃ āmucyamānēṣu vibhūṣaṇēṣu   ayatnatastāni tadantarālē kṛtāspadā kēvalatā'tyaśēta    12.86	1240
ninīṣatāṃ dēvagṛhaṃ yathaitām ākālpalakṣmyā samayōjayanta   mukundasamsparsānavāptumarhā saiva sthirā dhanyatamā babhūva    12.87	1241
pativratāḥ pārthivayōṣitastāṃ pratyaṅgasaundaryanimagnabhāvāḥ   kṛtāśiṣaḥ kṛṣṇamanōrathasyāṃ ārōpya karṇīrathamānvagacchan    12.88	1242
maṅgalyasaṅgītasamētayātrā manuṣyadēvībhiranudrutā sā	

ninaṃsitaīṣā svayamēva dēvī

nānyēti sadbhirniraṇāyi nāthā || 12.89 ||

1243

bhāvāntarēṣu pratipannalīlā

paitāmahādīni padāni dātum |

svadattaśaktēḥ kuhanāmanuṣyā

kutaścidiṣṭaṃ svayamāśaśaṃsē || 12.90 ||

1244

praṇamya mūrdhnā nihitōpahārām

uttasthuṣīmutsavadēvatainām |

avōcadārādaśarīrivācā

parairajayyaṃ patimāpnuhīti || 12.91 ||

1245

patyā nijēna pariṇītimavāptukāmā

labdhvā varam lalitamutsavadēvatāyāḥ |

tēnaiva sā samasamīhitasiddhirāsīt

mānādhikā jagati manmathamanmathēna || 12.92 ||

1246

ūruḥ savyō nayanakamalaṃ bhrūlatā cāpi tasyāḥ

prāvēpanta priyamupagataṃ sūcayanti svavṛtṭyā |

ārādāsīdalaghutulasīgandhasaumyaḥ samīrah

pratyāsannaṃ muhurudacaratpāñcajanyaḥ || 12.93 ||

1247

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye dvādaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||



śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## || trayōdaśaḥ sargaḥ ||

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

prasādabhājaḥ pratinirgatāṃ tām

prāsādatō vāsavavallabhāyāḥ |

samagraśaktiḥ samayōpayātaḥ

prāṇēśvarīṃ prāptumiyēṣa śauriḥ || 13.1 ||

1248

tāmadbhutāṃ siddhimivādbhutānām

saubhāgyavidyāmiva sadguṇānām |

sattāmananyāmiva sadgaṇānām

yathāśrutaṃ praikṣata yādavēndraḥ || 13.2 ||

1249

aṅgairavajñātakadambagōlaiḥ

aspandamandēna vilōcanēna |

līlōpaśāntyā likhitēva sā'bhūt

dāmōdarē dṛṣṭipathaṃ prayātē || 13.3 ||

1250

padmākarāṇām pariṣannivēśē

paryāptacandrāyutakāntisārē |

ananyalabhyām labhatē sma tṛptiṃ

tasyā mukhē dṛṣṭiratīva śaurēḥ || 13.4 ||

1251

vācaspatitvaṃ ca vanaspatīnām

divyētarēṣām ca divaspatitvam |

<i>dātum kṣamāyā dayitē tadānīm ājñāpakō nūnamabhūdanaṅgaḥ    13.5   </i>	1252
<i>tasmin dvitīyāmiva vaijayantīm sā ca priyē sāciviśēṣaramyām   kaṭākṣamālām nibabandha kṛṣṇē kāmadhikē kautukamēdurākṣī    13.6   </i>	1253
<i>alakṣyabhēdatrividhāmbujābhaiḥ ālakṣyaśṛṅgāraguṇānubandhaiḥ   svayaṃvarasragbhirabhāvi tasyāḥ kālōditē kaṃsaripau kaṭākṣaiḥ    13.7   </i>	1254
<i>sa vaijayantyādivibhāvaśālī nirvyājaniṣpannanijānubhāvaḥ   śṛṅgāravīrādbhutacitritātmā ramyastayā nirviviśē rasō'nyaḥ    13.8   </i>	1255
<i>ākēkarāṇāmanaghastadānīm ēkakṣaṇaṃ lakṣyamabhūt bahūnām   tasyāḥ sthirānandapariplutānām arthaspr̥śāmardhaviḷōkitānām    13.9   </i>	1256
<i>tasyāścirākāṅkṣitalābhadhanyaiḥ apatrapāmantharitairapāṅgaiḥ   babhāra bhūyō bahumānapūrvam bālyē dhṛtām barhikalāpabhūṣām    13.10   </i>	1257
<i>santānasaubhāgyaghanēna yūnā siktā sudhāsāranibhairapāṅgaiḥ  </i>	

udbhinnarōmāñcatatirbabhāsē

kāntaprarōhā kamalasthalīva || 13.11 ||

1258

svakāntisāmyādiva jātasaṅgaiḥ

śauristadā svāgatasūktigarbhaiḥ |

priyāsakhīnāmabhajat prahr̥ṣṭaiḥ

udvīkṣaṇairutpalapuṣpavṛṣṭim || 13.12 ||

1259

sa rukmiṇīnētracakōracandraḥ

sā tatpraharṣāmbujapūrvasandhyā |

tadadbhutadvandvamavēkṣya sakhyaḥ

prāpustulāmapsarasāmanūnām || 13.13 ||

1260

tathaiva tādātmyamivā”gatānām

tasyāḥ sakhīnām samamāvirāsan |

parasya vīkṣām pratisaṃlapantō

vakrōktigarbhā iva mandahāsāḥ || 13.14 ||

1261

sa kaustubhābhyarṇanivēśayōgyaṃ

kanyāmayam kāmāpayōdhiratnam |

parītamārāt pratihārapālaiḥ

paśyan kṣaṇam pāntha ivāvatasthē || 13.15 ||

1262

taṃ mālyabhūṣāparikarmitāṅgam

dhārātaṭitvantamivāmbuvāham |

samīkṣya bālā tadananyadr̥ṣṭiḥ

caryāmavālbata cātakānām || 13.16 ||

1263

talōdarīm tālaphalastanīm tāṃ

tāmrādharām cārunavōtpalākṣim |

kiṃ nāma bhāvīti vibhāvayantīm kṛṣṇastadā kiñcidivā'sasāda    13.17	1264
durdarśamadhyāṃ dviradēndrayātāṃ vyūhakramavyaktavicitragātrīm   parairabhēdyāṃ pratijagmuṣīm tāṃ kāntātmikāṃ kāmacamūṃ sa mēnē    13.18	1265
sa candrikāṃ candra ivābhiyātaḥ candrānanāṃ yādavavaṃśacandraḥ   nirvēśanīyaḥ saviśēśamāsīt nēdīyasāṃ nētracakōrabṛndaiḥ    13.19	1266
ahaṃ tvayā dūtamukhēna dūrāt sādhvyā samāhūta ihōpayātaḥ   mā tē bhayaṃ bhūditi mañjubhāṣī tāmagrahīdagrakarē mukundaḥ    13.20	1267
priyēṇa sā tēna grhītahastā tadvaktradivyāmbujaṣaṭpadēna   vilōcanēna vyavṛṇōt sakhībhyaḥ kṛtārthatām kṣībadaśōlbaṇēna    13.21	1268
prācō'vatārānatisayya bhūmnā sā rukmiṇī tēna vṛtā cakāśē   tasyaiva rūpāntaradūravṛttiḥ kandarpajanmānugūṇēva kāntiḥ    13.22	1269
mallīvikāsōjjvalamandahāsā rōmōdgamairāhitakōrakaśrīḥ	

samēyuṣī saṃdadṛśē tadā sā

vasantalakṣmīriva mādhavēna || 13.23 ||

1270

agharmajasvēdakaṇāvakīrṇām

abhītiyaṃ vēpathumudvahantīm |

anuṣṇabāṣpōdayamantharākṣīm

vilōkya dēvīm vibhurabhyanandat || 13.24 ||

1271

haripriyāṃ kēsariṇīmivainām

durāsadāmanyānṛpadvipēndraiḥ |

sakhījanaḥ prītamanā nidadhyau

yayau ca khēdaṃ nijaviprayōgāt || 13.25 ||

1272

mithō guṇaistanmithunaṃ nibaddhaṃ

viyōgavaidēśikaṃprayōgam |

ajāyatānyōnyanilīnabhāvaṃ

sakhīdṛśām sādadaradarśanīyam || 13.26 ||

1273

jagattrayārtipraśamāya jātām

vihārasaṃkṣōbhitavairisindhuh |

dēvēṣu paśyatsviva pūrvamēnām

jagrāha tām jāgrati rājalōkē || 13.27 ||

1274

sa puṣpakaṃ rāma iva priyām svām

uttāritām śatrubhayādudīrṇāt |

manōjavaṃ satyamanōrathastām

ārōpayāmāsa rathaṃ rathāṅgī || 13.28 ||

1275

sā cāmaraughairupacaryamāṇā

vātāvadhūtairiva kāśajālaiḥ |

<i>rarāja nāthēna rathōdayādrau candrēṇa pūrṇēna śaranniśēva    13.29   </i>	1276
<i>parasparaprāptaguṇēna bhāsā barhāvṛtaṃ vyōma vibhāvayantau   virējatustuṅgarathāśrayau tau vidyutpayōdāviva mandarasthau    13.30   </i>	1277
<i>prabhēva dēvēna tamōpahēna pratyagdiśaṃ tēna saha prayāntī   nityānapāyitvamajānatīnāṃ satyāpayāmāsa nijamaṃ prajānām    13.31   </i>	1278
<i>tāmudvahaṃstāmarasāyatākṣō ratnaughadīptēna rathēna dēvīm   ātmānamēvāryamamaṇḍalasthaṃ vidyāsakhaṃ vyañjayati sma vīraḥ    13.32   </i>	1279
<i>atītadarśāmiva candralēkhāṃ śāntōparōdhāmiva śāradīṃ dyām   amaṃsta nirvighnaphalāmivēcchāṃ śōkatyajamaṃ sūrakulēsvarastām    13.33   </i>	1280
<i>samētya siṃhīmiva tāmananyāṃ yānōdyataṃ yādavapañcavaktram   āghuṣya gōmāyurivāmiṣārthī caidyāḥ krudhā dīptamukhō'nvadhāvat    13.34   </i>	1281
<i>rukmi ca tūrṇamaṃ pratipannarōṣaḥ purō bhavan bhūmibhṛtāṃ sakhīnām  </i>	

parābhavasya pratikāramicchan

jagrāha pārṣṇiṃ jagadēkanētuh || 13.35 ||

1282

jighāṃsitē bhrātari jātakhēdaiḥ

kāntābhilāpaiḥ katakairivāmbhaḥ |

manaḥ prapēdē sahajāṃ prasattiṃ

sattvādhikaṃ sātvatavaṃśagōptuh || 13.36 ||

1283

sa vīkṣamāṇaḥ savilāsanētraṃ

valgusmitaṃ vāmadṛśō mukhābjam |

taduktibhiḥ svādutamābhirāsīt

āpyāyitō nūnamanāvilābhiḥ || 13.37 ||

1284

anudrutāṃ vairicamūṃ sa vīrō

balēna ruddhvā nijabāhunaiva |

vinirdiśan mārgabhavān viśēṣān

viśvāsayāmāsa vidarbhakanyām || 13.38 ||

1285

priyāsahāyaḥ padavīṃ sa gacchan

drāghīyasīṃ dārukasārathistām |

udagravēgānudadhēranūpē

vītīn kṣaṇaṃ viśramayāṃbabhūva || 13.39 ||

1286

bhayārṇavādudhṛtayā svayā'sau

śriyēva sākṣādanubhūyamānaḥ |

payōdhirūpāṃ pariḡhāṃ vilaṅghya

dyusaṃmitāṃ dvāravatīmayāsīt || 13.40 ||

1287

pariṣkṛtāṃ kāñcanatōraṇaistāṃ

valgudhvajāṃ vandanadāmacitrām |

<i>rāmāsahāyaḥ prasamīkṣya rēmē ramyaprasūnāñcitarājavīdhīm    13.41   </i>	1288
<i>mahīyasāṃ maṅgaladundubhīnāṃ nā dairavajñātapayōdhiśabdā   śrutōtsavānāṃ vidadhē purī sā svargaukasāṃ śrōtrasudhāmapūrvām    13.42   </i>	1289
<i>pratyēyuṣāṃ kaṃsaripuradūnāṃ dēvadrumāṅmiva jaṅgamānām   anargharatnābharaṇapradhānān ādatta divyānupadāviśēṣān    13.43   </i>	1290
<i>tasmin mahānīlamaṇiprakāśē tāṃ rukmiṇīmāhitarukmakāntim   purāṅganāḥ prēkṣitumīhamānāḥ svargādhikānāruruhuḥ svasaudhān    13.44   </i>	1291
<i>kalakvaṇannūpuracāruvādyāṃ karṇāvataṃsōditabhṛṅgagītam   kasyāścidanvāgatanātyavēdaṃ līlāgataṃ lāsyamabhūdapūrvam    13.45   </i>	1292
<i>paricyutaṃ kiñcidivāntarīyaṃ kācitsamālambya sahaiva kāntyā   kṣiptēva tivrēṇa kutūhalēna kṣaṇēna vātāyanamāsasāda    13.46   </i>	1293
<i>āmucya tātaṅkamaṅgacakraṃ savyētarē satvaramāvrajantī  </i>	



anyēna kācidbhr̥śamābabhāsē

karnēna kaivalyavibhūṣaṇēna || 13.47 ||

1294

udañcitā bāhulatētarasyā

maulīśrajā hastagr̥hītayā”sīt |

jagajjigīṣōrmadanasya jaitrī

patākayēvādbhutakētuyaṣṭiḥ || 13.48 ||

1295

prakōṣṭhabhājaḥ priyaśārikāyāḥ

payāḥ svayaṃ sādaramarpayantī |

gavākṣamāgamyā gajēndrayātā

kācit prasasmāra kṛtāvaśēṣam || 13.49 ||

1296

pracāravēgāt truṭitēna cakrē

hārēṇa muktāphalavarṣiṇā’nyā |

adūrataḥ sannihitasya śaurēḥ

ācāralājāñjalipūrvaraṅgam || 13.50 ||

1297

stanāṃśukaṃ srastamabudhyamānā

sakhījanē sasmitamīkṣamāṇē |

parāmṛśantī vitatāna kācit

pratikriyāṃ pāṇinakhāṃśujālaiḥ || 13.51 ||

1298

sakhīdhṛtaiścāmaratālavṛntaiḥ

āśyānatāṃ prāpitamaṅgarāgam |

vilōkitē śārṅgiṇi vihvalā’nyā

śvāsānilaiḥ śōṣamivāninīṣat || 13.52 ||

1299

prasādhayantīmavadhīrya dhātrīm

aṅgairasambhāvitabhūṣaṇā’nyā |

<p><i>samīkṣya kṛṣṇaṃ sahasōpajātaiḥ  pariṣkriyāmādriyatēva bhāvaiḥ    13.53   </i></p>	1300
<p><i>bhruvā sphurantyā madanasya maurvīm  jyāghātarēkhāmabhidarśayantī    anyānuṣaktē'pi harau viyātāṃ  prāyuṅkta dūtīmiva dṛṣṭimanyā    13.54   </i></p>	1301
<p><i>tadīkṣaṇē bharturiva smarantyā  kanyādaśāṃ kāmavaśādbhajantyā    svayaṃvarārḥē svayamēva tasmin  kayācidādhāyi kaṭākṣamālā    13.55   </i></p>	1302
<p><i>samēyuṣīmapratimēna yūnā  tāṃ rukmiṇīm vīkṣya vilīnabhāvā    bhāgyaṃ kimasyā iti bhāvayanti  tadātmatāṃ nūnamalipsatānyā    13.56   </i></p>	1303
<p><i>kakṣyānibandhacyavanē salīlaṃ  stanāhitasvastikabāhubandhā    jagatpatau paśyati jātabhīṣā  prāyastadāliṅganamabhyanaīṣīt    13.57   </i></p>	1304
<p><i>rathēna taṃ rājapathē prayāntaṃ  nirvyājasaṅgēna nisāmayanti    tyaktā nimēṣairaparā'nvakārṣīt  citrāṅganānāṃ surayōṣitāṃ ca    13.58   </i></p>	1305
<p><i>samīkṣitasyāpi sahatvasaṅgāt  duṣprāpalōbhādapi dūyamānā  </i></p>	

galadbhiranyā valayaprasūnaiḥ abhyarcanāmātanutēva śaurēḥ    13.59	1306
samānakāntyā priyayā samētē dṛṣṭē jagaddhātari jātarāgā   praṇāmayōgyēyamitīva matvā prāptaṃ padaṃ mēkhalayā parasyāḥ    13.60	1307
tāsāṃ tadēkōtsukadarśanānāṃ samādhibhājāmiva śēmuṣṭīnām   alaṃ prabhuḥ sō'pi na mātumāsīt apāraharṣādanaghāmavasthām    13.61	1308
avāruṇīsambhavasaurabhaistaiḥ ananyasādhyādharma bimbarāgaiḥ   nirañjanōpasthitanētraśōbhaiḥ sa pipriyē pauravadhūmukhābjaiḥ    13.62	1309
sa paurakanyākaraviprakīrṇān prāyaḥ pratīcchannupacāralājān   acīcarat syandanamabjanētraḥ savyāpasavyēna gatēna vīdhīm    13.63	1310
kahlārapadmōtpalakāntīcōraiḥ kaṭākṣaṇaiḥ pauravadhūjanānām   mugdhēnduhāsō mumudē mukundaḥ paśyan priyāṃ prāpitapuṣpavṛṣṭim    13.64	1311
kṛṣṇasya tāṃ skandhamupaghñayantīm suradrumasyēva suvarṇavallīm	

avēkṣya nūnaṃ caturāḥ pumarthān ananyalabhyānalabhanta paurāḥ    13.65	1312
vaktraiḥ sudhāsōdarakāntipūraiḥ kastūrikāpatrakalaṅkadṛśyaiḥ   alakṣyadēhā vidadhurmṛgākṣyaḥ pratyuptapūrṇēnduśatān gavākṣān    13.66	1313
śucismitāḥ saudhatalāntarasthāḥ padmēkṣaṇaṃ prēkṣya parisphurantyaḥ   śaratpayōdōdarasaṃśritānāṃ kṣaṇadyutīnāṃ dyutimanvavindan    13.67	1314
apāṅgajālairasitōtpalābhaiḥ kṛṣṇātmakaṃ bhāvamivōdvamantyaḥ   vitēnirē rājapathē mṛgākṣyaḥ tadādṛtāṃ barhavitānaśōbhām    13.68	1315
harērabhikhyāmanupādhiramyāṃ vilōcanairvītanimēṣavighnaiḥ   āsvādayantyaḥ sudṛśastadānīm ayatnaniṣpītasudhā ivā'san    13.69	1316
ambhōruhāṅāmavalēpasīmāṃ karṇōtpalānāmapi kāntikakṣyām   vilaṅghyantāḥ sudṛśāṃ kaṭākṣā vililyirē kṛṣṇamavāpya lakṣyam    13.70	1317
tamātmavantāṃ paravidyayēva parākramaṃ tatparayēva lakṣmyā	

<i>tamēva dēvaṃ dayayēva juṣṭaṃ saṃmēnirē tattvavidāḥ sabhāryam    13.71   </i>	1318
<i>tāṃ prāpya citrāmiva tārakēśaḥ stavyaiḥ stutō vandigaṇairabhaumaiḥ   vivēśa dhāma svamudīrṇadhāmā vaivāhikīṃ sampadamāptumicchan    13.72   </i>	1319
<i>vihārayōgēna vibhajya yuktaṃ mithō'nurūpaṃ mithunaṃ tadādyam   upācaran vyōmacarā yathārhaṃ saṃprīṇanairutsavasamvidhānaiḥ    13.73   </i>	1320
<i>sadā'bhigamyairabhigamyamānaṃ viśrāṇanē vaiśravaṇāt prabhūtam   taṃ śaṅkhapadmapramukhā mahāntaḥ siṣēvirē sévadhayaḥ samētāḥ    13.74   </i>	1321
<i>akṛtsnasaṃvēdini jīvalākē saṃgrāhayan dharmamathātmavṛtṭyā   pratyarcayāmāsa munīnupētān prabhuḥ svayaṃ prēṣya ivōpacāraiḥ    13.75   </i>	1322
<i>apatrapāviplutacētasō yē tyaktvā vipakṣaṃ tarasōpasēduḥ   yathākramaṃ sātyakirutsavādau saṃbhāvayāmāsa sabhāsadastān    13.76   </i>	1323
<i>śubhaṃyavaḥ svāmimahōtsavēna svārājyamakṣayyamivāptavantaḥ  </i>	

dattōpacārā vasudēvadāraiḥ

puṇyāśayaḥ pauraṇā jaharṣuḥ || 13.77 ||

1324

sahōdaranyastabharastadātmā

rukmaṇi ratnāni ca rauhiṇēyaḥ |

adatta santōṣavaśādabhīkṣṇaṃ

vāñchādhikaṃ vandivanīpakānām || 13.78 ||

1325

ananyabhaktairanubhāvyabhūmnā

dattēkṣaṇō dānapatistridhāmnā |

samāhitaiḥ saṃmatamuddhavādyaiḥ

purōdhasāṃ pūjanamācacāra || 13.79 ||

1326

āhanyamānā dhṛtahēmakōṇaiḥ

gandharvamukhyairiva gāḍhavidyaiḥ |

jātānunādā jagatāṃ trayāṇām

dōṣacchidō dundubhayaḥ praṇēduḥ || 13.80 ||

1327

vibhāvitāṃ śikṣitanātyavēdaiḥ

udvāhasaṃgītamudārakṣiptam |

prasādanaṃ dṛṣṭimānaśśrutinām

adivyaṃskanditadivyaṃsīt || 13.81 ||

1328

lāvanyapūraṃ lalitāṅgayaṣṭēḥ

kārtsnyēna nirvēṣṭumapārayantyaḥ |

aṅgāni vadhvāḥ kulavṛddhanāryaḥ

prasādhanairantarayāmbabhūvuḥ || 13.82 ||

1329

prayujyamānāni tayōryathārhaṃ

maṅgalyamālyābharaṇākṣatāni |

<i>prāyēṇa lōkābhyudayaṃ pradātum</i> <i>tatsaṅgamāttādr̥śatāmakāṅkṣan    13.83   </i>	1330
<i>arātipakṣārṇavamandarābhē</i> <i>hastē harēryattadabandhi sūtram  </i> <i>tadādādē sthānavaśādabhikhyāṃ</i> <i>saṃvītanāgēndranidarśanīyām    13.84   </i>	1331
<i>samēdhitastasya vivāhavahniḥ</i> <i>purōdhasā puṇyakṛdagrimēṇa  </i> <i>pradakṣiṇāvṛttaśikhākālāpaḥ</i> <i>prāyēṇa nīrājanamātatāna    13.85   </i>	1332
<i>āsāsya lājāñjalihōmabhājā</i> <i>kṣēmāśiṣā kiñcidaśēṣahr̥dyam  </i> <i>anyōnyamākēkarasasmitākṣā -</i> <i>vapaśyatāmādimadampatī tau    13.86   </i>	1333
<i>vailakṣyaḍōlāmiva saṃśritānām</i> <i>vilōcanānām vavṛdhē vihāraiḥ  </i> <i>tayōrananyādr̥śavaibhavānām</i> <i>anyōnyarājīvamadhuvratānām    13.87   </i>	1334
<i>parasparam pāṇisarōjayōgāt</i> <i>babhūvatustau pulakāñcitāṅgau  </i> <i>asvidyatām ca jvalanastu mandaiḥ</i> <i>asūta dhūmairadhivāsamātram    13.88   </i>	1335
<i>samantrakam sākṣiṇi havyavāhē</i> <i>sakhyōcitām saptapadīm bhajantau  </i>	

svaśāsanēna svayamanvayātām ācāramāgantukadampatīnām    13.89	1336
anvētu viṣṇuḥ svayamityudīrya priyāṃ parādhīna ivānugacchan   jāyāpatīnāṃ jagadudbhavānāṃ bhavyāṃ daśāṃ bhāvayati sma nāthaḥ    13.90	1337
ātmānamēva svayamagnirūpaṃ parikramaiḥ paryacaratsa dēvaḥ   viśvasya bāhyāntaranityavr̥tṭyā na karma kartā ca ya ēva yēṣām    13.91	1338
pradakṣiṇēna kramaṇēna tābhyāṃ dattārcanō divyavadhūvarābhyām   nūnaṃ tathā'narca vighūrṇanēna svāntaḥ sthitau vahnirapi svayaṃ tau    13.92	1339
tasyāḥ salīlam caraṇāravindaṃ kāmi gṛhītvā karapaṅkajābhyām   āsthāpayadyāṃ dṛṣadaṃ mukundaḥ sā'bhūt svayaṃ maulimaṇiḥ śrutīnām    13.93	1340
yadatra karmaṇyayathākṛtaṃ tat sviṣṭaṃ kriyādagṇiriti bruvāṇaḥ   svatējasā bhāvitaviśvatējāḥ svāhāsakhaṃ dēvamupāsta dēvaḥ    13.94	1341
rāmasya sītēva ramēva viṣṇōḥ amuṣya bhūyāstvamihaikapatnī	



ityūciṣō yādavavṛddhadārān

prītāśayā praikṣata sā sanāthā || 13.95 ||

1342

varēṇa vandyēna surāsurāṇāṃ

maṅgalyasīmāntabhuvā ca vadhvā |

samīkṣitā brahmasutasya patnī

sarvairabhūt sādaradarśanīyā || 13.96 ||

1343

tadēkabhāvā tamananyabhāvaṃ

nāthapriyā nāthamanuvrajantī |

abhīṣtasiddhēradhidēvatēyaṃ

yadvā savitrīti yathārthamūcē || 13.97 ||

1344

kṛtāśiṣaṃ kṛṣṇagrhēśvarīm tām

purōdhasā puṇyamanōrathēna |

sakautukāṃ kautukinaḥ suratnaiḥ

abhyarcayāmāsuramātyavṛddhāḥ || 13.98 ||

1345

manuṣyatām mānayatō vihāraiḥ

svāmēva dēvimupayacchatastē |

samēdhatām maṅgalamityuśantaḥ

satyāśiṣastaṃ munayaḥ śaśaṃsuḥ || 13.99 ||

1346

pradāya tābhyāmupadāḥ samīcīḥ

pratyāgatāḥ svāni grhāṇi paurāḥ |

āśāpatīnām vibhavādanūnām

tatraiva tē sampadamanvabhūvan || 13.100 ||

1347

strīpuṃsanāmnā bahudhā vibhaktam

viśvaṃ yayōrēva vibhūtimāhuḥ |

<p><i>na yō jahau dvāravatīm na tābhyām  aṅgīkṛtāmādimadampatībhyām    13.101   </i></p>	1348
<p><i>vadhūsakhē tatra jagannivāsē  vasatyamaryādaguṇānubhāvē    tasminnivā'sīdanapāyabhāvā  tasyām nagaryāmapī rukmiṇī śrīḥ    13.102   </i></p>	1349
<p><i>tasyāḥ kaṭākṣairvihitābhiṣēkaḥ  tadbāhunā kalpitakaṇṭhamālyāḥ    avāpa śōbhāmadhikām mukundaḥ  saubhāgyasiṃhāsanasārvabhaumīm    13.103   </i></p>	1350
<p><i>kadambagōlaśriyamākṣipantaḥ  kandarparūpōdayapūrvarūpam    priyāpariṣvaṅgarasēna dhanyaḥ  prītāśayō bahvamatātmadēham    13.104   </i></p>	1351
<p><i>tām prāpya kṛṣṇaḥ prabhutāmiva svām  manaḥprasūtēriḥ mantrasiddhim    āsīdabhītaiḥ sahasā'bhigamyō  mitrairamitraitairapi sāparādhaiḥ    13.105   </i></p>	1352
<p><i>śrīvatsasaṃsthānajuṣā prakṛtyā  sthānēna cihnēna ca lakṣaṇīyau    drṣṭāvabhīṣṭaḥ bhajatām dadātē  jagatpatī tāviha dāmpatī dvau    13.106   </i></p>	1353
<p><i>na tē manuṣyā na ca dēvatāstē  prāyēṇa tāvēva tathābhavantau  </i></p>	

yairēvamanyōnyavibhūṣitaṃ tat

dvandvātigam dvandvamavaikṣi dhanyaiḥ || 13.107 ||

1354

atha samuditaharṣairādr̥tō mantrivṛddhaiḥ

surapatidayitābhiḥ stūyamānāpadānaḥ |

rucimiva nirapāyāṃ rukmiṇīm prāpya hr̥ṣyan

yadupatiradhicakrē yāyajūkādhikāram || 13.108 ||

1355

subhagamupalabimbē śātakumbhē'pi ratnaṃ

kanati vipinabhāgē kālakaṇṭhē'pi gaṅgā |

vaśikanṛpagr̥hē sā vāsudēvē'pyadīvyat

na hi bhavati viśēṣaḥ kvāpi nityōnnatānām || 13.109 ||

1356

|| iti śrīkavitārkkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye trayōdaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasim̐hāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ caturdaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athaikadā rōdhasi paścimōdadhēḥ

adabhrasatrājītabhaktiyantritaḥ |

trayīmayaścandrasamīkṛtadyutiḥ

prasēdivān prādurabhūddivākaraḥ ॥ 14.1 ॥

1357

analpatējōnidhimapramādyatāṃ

prasūtimiṣṭasya dhanasya bhūyasaḥ |

svakaṅṭhalagnaṃ dyumaṇiḥ syamantakaṃ

mahāmaṇiṃ bhūmibhṛtē varaṃ dadau ॥ 14.2 ॥

1358

tamugrasēnārthamiyēṣa kaṃsajit

na vāryatē rājani ratnahāritā |

pratītya satrājīta ētadapriyaṃ

kvacinnicikṣēpa guṇādhikē maṇim ॥ 14.3 ॥

1359

yadēkamēkēna ca labdhamēkatō

rasēna ratnāmiṣamarthakāṅkṣiṇā |

babhūva tadbandhuvirōdhamādadhāt

kramādbahūnāṃ vinipātakāraṇam ॥ 14.4 ॥

1360

syamantakōdantaviśēṣasaṃbhavāṃ

mṛṣābhiśastiṃ śamayannathātmanaḥ |

prasēnavidhvaṃsakasiṃhaghātinō

bilam̐ yayau jāmbavatō balānujaḥ || 14.5 ||

1361

stanandhayōpāntanibaddhagītayā

dadarśa dhātryā vidhṛtaṃ karēṇa saḥ |

dhanāṣṭabhāraprabhavaṃ dinēdinē

mañīśvaraṃ darśitakaustubhaśriyam || 14.6 ||

1362

jighṛkṣayā dattadr̥śaṃ ca tatra taṃ

jarāniruddhō'pi javēna jāmbavān |

arōdhanīyaṃ vibudhairapi svayaṃ

rurōdha naisargikasattvarōṣitaḥ || 14.7 ||

1363

malimlucaṃ kañcidivāgataṃ harim̐

vanēcaraḥ prēkṣya tadarhavikriyaḥ |

ahētihastaṃ svayamāpyanāyudhaḥ

prasahya taṃ bādhayituṃ pracakramē || 14.8 ||

1364

ananyatantrasya pituḥ pitāmahaḥ

sutasya cā'rabdhamavēkṣya saṃyugam |

samīhitōdarkamidaṃ dvayōriti

prabudhyamānō na nirōdhamādadhē || 14.9 ||

1365

mithastayōrastadayaṃ vimathnatōḥ

anāyudhaṃ yuddhamapētakaitavam |

akalpita prāśnikamanvavaikṣata

svayaṃ caturbhirdaśabhiśca sākṣibhiḥ || 14.10 ||

1366

ariṣṭacāṇūramukhēṣvalakṣitaṃ

pradarśayan ṛkṣapatēḥ parākramam |

ciraṃ dadau yuddhamacintyacēṣṭitō manasvinastasya madhuprabhañjanaḥ    14.11	1367
prakīryamāṇā nijamuṣṭimudgara - kṣatākṛtēṛjāmbavataḥ kṣatōdbhavaiḥ   rarāja rāmāvarajasya sā tanuḥ saśakrakōpā vasudhēva śādvalā    14.12	1368
sa ṛkṣarājaḥ kṣatajairjayaśriyaḥ kucārpitaiḥ kuṅkumakardamairiva   pariṣkṛtāṅgaḥ pracitōnnatākṛtiḥ sagairikakṣmādharasaṃpadaṃ dadhau    14.13	1369
aśēṣayajñāgraharaṃ samāgataṃ jigīṣayā'nuvratayā sa dīkṣitaḥ   atōṣayat saṃyugasaptatantunā vibhāvya ṛtvigvidhinā bhujādibhiḥ    14.14	1370
talaprahārairatha muṣṭipātanaḥ padābhighātairbhujayantrapīdanaiḥ   mithaḥ pratikṣēpapunargṛhītibhiḥ niyuddhacaryānipuṇau nijaghnatuḥ    14.15	1371
kṛtapratīkāravisēṣatōṣitau parasparacchidranivēsitēkṣaṇau   diśāgajēndrāviva darpadurmadau dināni tau ninyaturēkaviṃśatim    14.16	1372
ahīyata pratyahamṛkṣabhūpatiḥ svalīlayā kaṃsaripuḥ samaidhata	

tamaḥprakāśāviva tau dināgamē

babhūvatuḥ saṃyati pūrvapaścimau || 14.17 ||

1373

sa tējasā yādavatigmatējasah

samidhyamānēna nivāritōnnatiḥ |

śarannadīpūra iva sphuṭāśayaḥ

śanaiḥ śanaiḥ śāntimavāpa jāmbavān || 14.18 ||

1374

valībhirāpādatalaṃ taraṅgitaḥ

sirāludēhaḥ palitaiḥ sitāsitaḥ |

cirapravṛttāhavasambhṛtaśramō

na cētasā ṛkṣapatiḥ pracukṣubhē || 14.19 ||

1375

svavikramādapratimāt suradviśāṃ

bhayānakādānakadundubhēḥ sutaḥ |

abibhyataṃ prēkṣya tamṛkṣapuṅgavaṃ

mahāsuraṃ kēvalamasmaranmadhum || 14.20 ||

1376

yugāntadambhōlinipātabhīṣaṇaiḥ

nihanyamānaṃ nijamuṣṭimudgaraiḥ |

svanābhipadmōdbhavajṛmbhikāsutaṃ

balānujanmā yudhi bahvamanyata || 14.21 ||

1377

daśānanāyōdhanakēlikīṅkaraṃ

parāmṛśannṛkṣapatiṃ paraḥ pumān |

balīyasastasya bahūpakāravit

babhañja darpaṃ bhujayantralīlayā || 14.22 ||

1378

tamāditō mānuṣamātramāgataṃ

sadrkṣamṛkṣādhipatistataḥ param |

athādhikaṃ sāmīniruddhapauruṣaḥ

kramādamīmāṃsyamamaṃsta karmabhiḥ || 14.23 ||

1379

uvāca cainaṃ vidhivaktrasambhavaḥ

svavikramaprītamanukramādvidan |

sagadgadamṃ sannamitēna maulinā

nakhatviṣā puṣpitamañjaliṃ vahan || 14.24 ||

1380

ahō mahat sattvamaḥō parākramaḥ

tvamīśvarō nūnamahō nirīśvaraḥ |

atītaḍvāsuranāganairṛtaḥ

patiḥ patīnāṃ pratibhāti mē bhavān || 14.25 ||

1381

anēkamanvantaradarśinā mayā

na khalvarāmō dadṛśē bhavāḍṛśaḥ |

nijaujasā nairṛtayūdhaghātināṃ

niyōdhayan yannibhṛtaṃ pravartasē || 14.26 ||

1382

guṇairapi pratyavamṛśyatē bhavān

daśānanādyairyudhi ḍṛṣṭavaibhavaḥ |

śrutamṃ mayā siddhajanādiha svayamṃ

guhāśayaḥ prāpsyati tē guhāmiti || 14.27 ||

1383

vanaṃ tadētanmahitamṃ tapōvanaṃ

giriṃ ca vēdmi tridivēśvarālayam |

pacēlimaṃ kinnu tapō bilasya mē

prasādhitamṃ yattava pādapāṃsubhiḥ || 14.28 ||

1384

svanābhitaḥ saptamajanmabhāginō

vijṛmbhamāṇasya vidhēryaḍṛcchayā |



tvamēva mām vēdamadhuvratāśritāt mukhābjataḥ svānucaraṃ vyajījanaḥ    14.29	1385
tribhiḥ kramairdīvyati divyavāmanē svamāyayā mōhitadānavē tvayi   jaganti viśvāni mitāni viṣṇunē - tyaghōṣayaṃ drāgiva jaitraghōṣaṇām    14.30	1386
jighāṃsitē dēva daśānanē tvayā hatārisaṅghairhariyūthapairvṛtaḥ   avartayat sūryasutasya sannidhā - vayaṃ janaḥ kiṅkaravṛttimāhavē    14.31	1387
gatēṣu sugrīvamukhēṣu tāvakaṃ padaṃ tadaprāpyamahaṃ tviha sthitaḥ   tvadīkṣaṇāt prāptaphalō'smi sāmprataṃ jaraṇaṃ punaryauvanamāptavāniva    14.32	1388
na tādrśāḥ samprati santi bhūtalē ṛtē bhavantaṃ pratisandhibhāvanaiḥ   hanūmataikēna vibhīṣaṇēna vā mayā'pi vā sō'yamiti tvamūhyasē    14.33	1389
rasāvahairēkadhiyāṃ rasāyanaiḥ śubhaiḥ śrutiśrēṇiśirōvibhūṣaṇaiḥ   apētabhārāmatidēvamānuṣaiḥ vihārabhēdairavanīm vidhāsyasi    14.34	1390
viśuddhamiśraīscaturaśravṛttakaiḥ agādhatuṅgaiḥ pramitāmitakramaiḥ	

<i>ananyabhāvānanukampatē bhavān acintyacintyairavatāranāṭakaiḥ    14.35   </i>	1391
<i>na vardhasē karmabhirīśa sādhubhiḥ na hīyasē ca tvamasādhubhiḥ kṛtaiḥ   jagatparitrāṇaparēṇa kēvalaṃ vidhirniṣēdhasca na laṅghyatē tvayā    14.36   </i>	1392
<i>guṇōdadhistaṃ guṇakarburātmanā tiraskariṇyā pihitātmadrṣṭibhiḥ   na drṣyasē dēva sadā sahaiva san didrṁsamāṇairapi dēvadānavaiḥ    14.37   </i>	1393
<i>jagattavāntarabhirapyamuṣya ca tvamēvamēvaṃvidhacitravaibhavaḥ   samādhidrṣṭyā munibhiḥ samīkṣyasē sanātanō nūtanabhūmikāśritaḥ    14.38   </i>	1394
<i>tavaiva saṅkalpakalāṃśataḥ kvacit samarthavādāḥ paramēṣṭināmapi   tvayi pratidvandvini kasya kiṃ balaṃ ka ēva jētā na bhavēttvayēkṣitaḥ    14.39   </i>	1395
<i>asahyamētanmadhukaiṭabhādibhiḥ svatalpasārōlbaṇabāhunā tvayā   nipīḍanaṃ yannibiḍaṃ viśahyatē mayā'lpasattvēna tavaiva tadbalaṃ    14.40   </i>	1396
<i>tvayā jitō'haṃ ka ivājitaḥ parō na rudhyasē nātha mayā na kiṃ paraiḥ  </i>	

dayālunā'pāsyata darpa ēva mē bhujāhavē ca vyudapādi bhūṣṇutā    14.41	1397
na nītivartanyatilaṅghitā mayā na ca tvadādēśaviparyayē sthitaḥ   tathā'pi sarvādhikasatkriyōcitē viruddhacēṣṭā vidadhē vimōhitaḥ    14.42	1398
jagatpatē jāmbavatīmihārhaṇām gṛhāṇa patnīm gṛhamāgataḥ svayam   maṇim ca divyaṃ dyumaṇēḥ syamantakaṃ yutaṃ dhanairyautakamarpayāmi tē    14.43	1399
mamā'tmajā'pi śriyamēvamapsaraḥ prasūtirēṣā vahatī śriyā samām   tvadarhaśīlādiguṇaprasādhitā svayaṃ vṛṇītē'dya bhavantamēkadhīḥ    14.44	1400
tvadāgamādrkṣabilaṃ paraṃ padaṃ tvadīkṣaṇāt sūrigaṇā imē vayam   tvadāśrayāt sindhusutēva matsutā tvayā dhṛtō'sau maṇirastu kaustubhaḥ    14.45	1401
tvadāhitasvātīśayaiḥ svayōgataḥ paratra sādhyō'tīśayaḥ sthiratrasaiḥ   ananyasādhyātīśayasya tasya tē svaśēṣatā'sau na vighātamarhati    14.46	1402
svayōgabhūmnā culakīkṛtākhillaiḥ mukunda dēvairapi kiṃ na muhyatē	

vivēkavairāgyavidēśavartinā

vanaukasā māṃsadrśā mayā na kim || 14.47 ||

1403

abhārgavō nāpanayēta na kvacit

na vaktyasādhūnyabr̥haspatirna ca |

avāsavō na cyavatē na cāhavā -

datē ca tē tadvadahaṃ tu kiṃ punaḥ || 14.48 ||

1404

bhavārṇavē karmavipākavātyayā

bhavadbhirāvartagaṇaiḥ paribhraman |

kṛtōparōdhaḥ kṛpayā tvadīyayā

bhavatpadaṃ kūlamiva prapadyatē || 14.49 ||

1405

avindatastvāmamitāmṛtōdadhiṃ

vigādhatṛṣṇāvivaśāntarātmanaḥ |

vigāhanīyāḥ pratibhānti vīcikā

marīcikānāmiva bhōgasampadām || 14.50 ||

1406

guṇōdadhiṃ yaḥ pramitapramāṇayā

girā tvadīyaṃ parimātumicchati |

sa pātumihēta samagracāpalaḥ

sarōjanālēna payaḥpayōnidhim || 14.51 ||

1407

akarmatantrasya jaganti karmabhiḥ

nibadhyamānāni vimuñcatastava |

alīkalēśairanupaplutā stutiḥ

tathā'pyakalyēyamayāvaduktitaḥ || 14.52 ||

1408

ajānata tvanmahimānamadbhutaṃ

vimōhitaṃ dēva tavaiva māyayā |

<i>kṛtāparādhaṃ kṛpayā vaśīkṛtaḥ kṣamasva māmityapatat kṣamātalē    14.53   </i>	1409
<i>vilūnamūladrumasannibhaṃ sa taṃ vilakṣamutthāpya vihārayādavaḥ   priyāṅgarāgavyatihāragandhinā bhujāntarēṇōpajugūha sādaram    14.54   </i>	1410
<i>sa kanyakāratnamacintyavaibhavaṃ vadānyaratnaṃ ca samaṃ samarpayan   sarasvatīvallabhavaktrasambhavō mahāmanāḥ pūrṇamanōrathō'bhavat    14.55   </i>	1411
<i>vanaukasāṃ patyurahīndrasōbhinā vimathyamānādacalēna bāhunā   nananda labdhvā hṛdayaṅgamāṃ priyāṃ maṇiṃ ca divyāṃ madhukaiṭabhāntakaḥ    14.56   </i>	1412
<i>stanāpadēśastabakāvabhāsini vilāsabhēdairabhinītapallavā   ramāpatau gāruḍabhūdharadyutau rasādhikā ratnalatēva sā babhau    14.57   </i>	1413
<i>savismayā pūrvamatha pramōdinī tatō madārambhamivābhijagmuṣī   tadanyasaṃskāranirōdhataḥ kramāt tadīkṣaṇē tanmayatāmavāpa sā    14.58   </i>	1414
<i>sa paryaṇaiṣīt tridaśairupasthitō vidhiryadājñā vidhijanmanaḥ sutām  </i>	

*bilē tadīyē vibudhālayōpamē*

*vikalpyamānākṛtimapsarōgaṇaiḥ || 14.59 ||*

1415

*avāpya jāmātaramādipūruṣaṃ*

*jagatpratīkṣyatvamavāpa jāmbavān |*

*vidarbharājēna vidēhabhūbhṛtā*

*samakramaṃ dugdhapayōdhinā ca saḥ || 14.60 ||*

1416

*manuṣyabhāvābhinayavyavasthitāṃ*

*kuśīlavārham kuhanāṃ vahan prabhuḥ |*

*punastamṛkṣēndrapadānubhūtayē*

*paraṃ ca bhōktuṃ padamanvamanyata || 14.61 ||*

1417

*prahr̥ṣyatā jāmbavatā nivēditāṃ*

*pravāljāmbūnadaratnasamhatim |*

*plavaṅgabhallūkagaṇairanuplavaiḥ*

*aviplavāṃ dvāravatīmajīgamat || 14.62 ||*

1418

*tatastamāmantrya caturmukhātmajaṃ*

*pratiprayātaḥ svapurīm priyāsakhaḥ |*

*syamantakaṃ saṃsadi dānavāntakaḥ*

*svatō'naghaḥ svāmivaśē nyavīśat || 14.63 ||*

1419

*jagatpatiṃ jāmbavatīsakhaṃ tadā*

*niyuddhacihnaiḥ parikarmitākṛtim |*

*nirīkṣya taṃ dvāravatīnivāsinō*

*nanandurānandajalāvilēkṣaṇāḥ || 14.64 ||*

1420

*apētasammōhamivātmavēdinaṃ*

*divākaraṃ rāhumukhādivōdgatam |*

amaṃsta nāgēndramivāstaśṛṅkhalaṃ praśāntavācyam prakṛtiryadūdvaḥam    14.65	1421
jitāhitō jāmbavatīniṣēvitaḥ sa tatra satrājitasātkṛtē maṇau   svacauryadurvādamamārjayat svayaṃ na vidyatē yasya na kiñcidaṅvapi    14.66	1422
syamantakasya dyumaṇēriva tviṣā nimēṣamāpuḥ kumudākarā iva   hriyā ca mithyāparivādinastadā parē ca padmā iva tadviparyayam    14.67	1423
svagōcarānēvamagōcarō girāṃ balānujō bāladihyāmapāharat   rahaḥ su rathyāsu ca labdhasambhavān avarṇavādānanaghō guṇārṇavaḥ    14.68	1424
akīrtirārōpyata kīrtirāgatā yadapriyam prōcuridaṃ priyāptayē   na karmatantrēṣu matēramōhatā na ca svatantrē syuraniṣṭahētavaḥ    14.69	1425
praśāntakhēdaḥ pratilabhya sanmaṇiṃ jagadvinēturvasudēvajanmanaḥ   dadau dharitrīmiva sadguṇādhikāṃ sa satyabhāmāṃ tanayāṃ nayāmbudhiḥ    14.70	1426
yathā girīśō girirājasambhavāṃ pulōmakanyāṃ ca divaukasāṃ patiḥ	

svayaṃ ca dugdhōdasutāṃ sudhāsakhīm tathā sa rēmē sadṛśīmavāpya tām    14.71	1427
anuvratā kāmakalāsvadhītinī vicitraśastrāstravīhāravēdinī   bahupriyasyāpi harēratīva sā babhūva dēvī bahumānagōcaraḥ    14.72	1428
yathā na khēdāya gataḥ kṣaṇō bhavēt yathā ca tanvīta na bhītimāyatiḥ   anantaniṣkampaguṇāmanukṣaṇaṃ priyaḥ priyāṃ prītimāmbhayattathā    14.73	1429
sa vallabhābhistiṣṛbhiḥ prakāśayan paratvamādyam pratipannaṣaḍguṇaḥ   nayō mahīyāniva śaktibhiḥ samaṃ samētasiddhiḥ pracikāya sampadam    14.74	1430
svadivya dēhaprakṛtīrivāparāḥ parāśca dēvīravṛṇīta pañca saḥ   yathārhasēvāvasarē pramādyatām yadanvitaḥ sannabhigamyatām yayau    14.75	1431
akhaṇḍitāśōktibhirēkavṛttitaḥ sa tābhiranyōnyasamanvitātmabhiḥ   vibhūṣayāmāsa vibhūtivaibhavaṃ diśābhiraṣṭābhīrivātmanaḥ padam    14.76	1432
avāpya dēvyaḥ patimagryanāyakaṃ mahaujaṣaṃ manmathasūtrasaṃyatāḥ	



udagrasadvaṃśabhuvō mithaḥ samāḥ

suvṛttamuktāvali saumyatāṃ yayuḥ || 14.77 ||

1433

ādau lakṣmīrabhajata hariṃ rukmiṇīrūpadṛśyā

prāpustasyāḥ pratinidhipadaṃ tatpriyāḥ sapta dēvyāḥ |

siddhīraṣṭau dadhadiva tadā sēvitastābhirēkaḥ

krīḍāyōgī niravadhimasau nirvṛtiṃ nirvivēśa || 14.78 ||

1434

prācīnāsu prakṛtiṣu yathā prādurāsan prajaughāḥ

tadvajjātāḥ samamiva jagannēturaṣṭāsu tāsū |

paścātprāptapraṇayini tathā ṣoḍaśastrīsahasrē

tēṣāmēkaḥ kimayamathavā tatsamānō babhūva || 14.79 ||

1435

śamitanigamakhēdaiḥ sādhubhiḥ ślāghanīyaṃ

caritamidamudāraṃ tasya cāṇūrahantuḥ |

śrutamanukathitaṃ vā śuddhimagyāṃ dadhānaṃ

samatanuta pṛthivyāṃ śāśvataṃ dharmasētum || 14.80 ||

1436

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvyē caturdaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ pañcadaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha padmabhuvāḥ pituḥ sakāśāt

abhigacchan yadupuṅgavaṃ didṛkṣuḥ |

muniradhvani vallakīśahāyaḥ

prajagau lāsyataraṅgitapracāraḥ ॥ 15.1 ॥

1437

ahamasmi pitāmahasya sūnuḥ

sa vibhōrātmabhuvāḥ sarōjanābhēḥ |

bhajatē bhuvi sāmprataṃ sa dēvaḥ

svayamēvānakadundubhēḥ sutatvam ॥ 15.2 ॥

1438

avarōpitagōpasūnubhāvaḥ

sa naṭaḥ samprati dēvakīśutaḥ san |

paritōṣitabhāvukaḥ svavṛtṭyā

śrutilakṣyāṃ mahatīṃ priyāmavindat ॥ 15.3 ॥

1439

tadahaṃ tamasaḥ sthitaṃ parastāt

anapāyadyuti bhāsvatā”tmanaiva |

kamalōllasitēna darśanīyaṃ

dinamādyantavivarjitaṃ didṛkṣē ॥ 15.4 ॥

1440

guṇasindhurasau guṇātivartī

gatirantaḥ sthītirāgamaikagamyāḥ |

dayitāsahitō dayaikasaṅgī

gururādyō mayi gauravaṃ vidhātā || 15.5 ||

1441

jagadēkahitēna janmanā'sau

danujairākramaṇaṃ bhuvō nirundhan |

kalahapriya madvacōnurōdhāt

na kathaṃ vigrahamārabhēta nāthaḥ || 15.6 ||

1442

adhikāravilambitāpavarga -

sthirasaṅgādapakautukastrivargē |

vidhinā niyatēna dharmaguptau

viniyuktō'smi virōdhanēna dīvyan || 15.7 ||

1443

vidadhē vinivēditaṃ mayā'sau

vividhaṃ viśvahitaṃ vidhāsyatē ca |

svajanatvadhiyā surāsurāṇāṃ

bahumānaikapadaṃ yatō'hamāsam || 15.8 ||

1444

vinivēdayatā ripōrudantaṃ

diviṣadvaibhavadāvacitrabhānum |

ajitasya jigīṣatō mayā'sau

vijayārambhamahōtsavō vidhēyaḥ || 15.9 ||

1445

iti bhavyamanōrathō mahīyān

prabhumāsīnamupahvarē'bhiyātaḥ |

viditākhilavēditavyamitthaṃ

muditaḥ prāha jagaddhitaṃ munīndraḥ || 15.10 ||

1446

jaya dēva jagattrayāntarātman

na niyantā na ca tē samastvadanyaḥ |

*bhavabhītinīśīthinīvibhātaṃ*

*paramaṃ brahma bhavantamāmananti || 15.11 ||*

1447

*uditaḥ praṇavāṅkurātmanā tvat*

*vividhaskandhavibhaktarūḍhasākhaḥ |*

*tvadanugrahapuṣpitaḥ prajānāṃ*

*phalamiṣṭaṃ nigamadrumaḥ prasūtē || 15.12 ||*

1448

*viśamaṃ nijakarmabhēdayōgāt*

*bahumānāspadabandha mōkṣalīlaḥ |*

*janitaṃ bhavataiva putranītyā*

*jagadētat svayamēva rakṣasi tvam || 15.13 ||*

1449

*guṇacitritajantudanturē'smin*

*jagati tvadvihitē hitētarēbhyaḥ |*

*api viśvasṛjāṃ samāhitānām*

*ayathācintitamāpatantyavasthāḥ || 15.14 ||*

1450

*sukṛtōpacayēna jātasiddhiḥ*

*tvadasau kaścidupasthitāparādhaḥ |*

*anubhūya hiraṇyaraṇavatvē*

*bhajatē samprati cēdirājabhāvam || 15.15 ||*

1451

*triṣu janmasu tē vihāradakṣaṃ*

*vidhinā siṃhagajakramēṇa sṛṣṭaḥ |*

*sahajaḥ kila rukmiṇīnimittē*

*sa ripuḥ samprati kṛtrimaśca jātaḥ || 15.16 ||*

1452

*vipathēna sadaiṣa vipradhāvan*

*vibudhagrāmavipannidānabhūtaḥ |*

<i>bhavatō bhajatāmananyasādhyam vinipātaṃ praṇipātavṛtṭyanarhaḥ    15.17   </i>	1453
<i>damaṇaṃ damaghōṣasambhavasya prabalasyāpi yadarthyatē tadētat   madhukaiṭabhamērumardinastē maśakāmarśanamātramityavaimi    15.18   </i>	1454
<i>athavā jagadētadōdanastē tadupaghnannupasēcanaṃ ca mṛtyuḥ   mahadādi vilāpayan mahimnā damanairādriyasē na dānavānām    15.19   </i>	1455
<i>suhṛdō'pi sadā surāsurāṇām praṇatānugrahabhāvitātmanastē   kvacidāpatitō'pi pakṣapātaḥ samatāmēva samarthayēta satyām    15.20   </i>	1456
<i>prathamā caramā ca dēvatā tvam varaṇīyā varadā ca viśvavandyā   nigamēṣu satī purēṣu caikā janayitrī janapaṅktihāriṇī ca    15.21   </i>	1457
<i>ghaṭakairiva karmapāśanaddhaiḥ sthira-kālātmakacakrayantranighnaiḥ   viharasyadharōttarakramēṣu svavaśairēva surāsuraiḥ svatantraḥ    15.22   </i>	1458
<i>savanē bhavamuktisandhirūpē vidhinā viśvapatē vicitrahētīm  </i>	

hr̥di śāntadhiyaḥ samindhatē tvām anaghātmakratuhavyavāhamādyam    15.23	1459
aṇimādibhirēka ēva bhinnaḥ paravidyāmaṇidarpaṇēṣu bhānāt   sudṛśāṃ bhajasi tvamātmabhūtaḥ sukhasandarśanayōgyamābhimukhyam    15.24	1460
api dṛṣṭamapi śrutaṃ prabhāvaṃ bhavadīyaṃ bhavinastamōbhibhūtāḥ   na vidanti yathāvadātmavantaḥ tvanupaśyanti karasthitāmbukalpam    15.25	1461
sahadharmacarīṃ sadā'nuvṛttāṃ svayamuddīpayatā tvayā'nukampām   śaraṇāgatarakṣaṇavratasya pratilabdhō'yamiha prayōgakālah    15.26	1462
ahitaṃ na vicintitaṃ mayaitat ciraduṣkarmakṛtō'pi cēdibhartuḥ   saha nākasadāmasau vimānaiḥ sukṛtitvaṃ labhatāṃ tvadastrapūtaḥ    15.27	1463
svapataḥ kila jāgrataśca tasya tvayi vairēṇa vidīptacittavṛttēḥ   tvadanusmaraṇaprabhāvayuktā niyatistvanmayatāmivātanōti    15.28	1464
vinivēditaviśvakārya itthaṃ kṛtinā tēna kṛtārhaṇō yathārham	

*munirātmamanīṣikāvadātaḥ*

*khalacētōmalinaṃ khamutpapāta || 15.29 ||*

1465

*vasudēvasutaśca pāṇḍavēna*

*kratumārabdhavatā kṛtōpahūtiḥ |*

*samarapriyayā saha dhvajinyā*

*savanaṃ tasya jagāma satpratīkṣyaḥ || 15.30 ||*

1466

*yadubhiḥ saha yādavēśvaraṃ taṃ*

*pariṣatprāptamupētya pañca pārthāḥ |*

*vibhavōcitamīśvarānurūpaṃ*

*suhṛdarhaṃ ca samarcayāmbabhūvuḥ || 15.31 ||*

1467

*kratumapyanaghaṃ sa dharmasūnuḥ*

*haviṣāṃ bhōktari dattasannidhānē |*

*vidhivat svadhiyā samarpya cakrē*

*bahudhā'nuśrutatatprabhāvabhūmā || 15.32 ||*

1468

*haridaśvasamudbhavaṃ pradānē*

*dhanaguptau ca suyōdhanam nyayunḥkta |*

*svayamēva samāhitēna vavrē*

*hariṇā viprapadāvanējanāṃśaḥ || 15.33 ||*

1469

*samayē pariṣatsabhājanārḥē*

*diviṣatpūjyapadō'pi daityahantā |*

*kimasāviti yādavēṣu kaścit*

*nṛpa ityaikṣi janairalakṣyapāraḥ || 15.34 ||*

1470

*avisēṣitaśēṣavṛttivācaṃ*

*nijapāramyanigūhanādhighamyam |*

apṛthagvibhavaistamāsanādyaiḥ

upamṛdnanta ivāsata kṣitīndrāḥ || 15.35 ||

1471

atha yuktavimarśibhiścaturbhiḥ

gurubhiḥ paścimapāṇḍavō niyuktaḥ |

pravivēśa sabhāmasēśakartuḥ

yaduvīrasya vidhātumagrapūjām || 15.36 ||

1472

avadacca tamētamagraḅaṇyaṃ

vibudhānām pitaraṃ patiṃ guruṃ ca |

harimarcitumarcyamudyatāḥ smaḥ

tadaśēśairanumanyatām sudhībhiḥ || 15.37 ||

1473

jagadēkapatēramuṣya pūjām

sthiradharmadrumamūlasēkarūpām |

nikhilānumatām nṛpō vidhattē

nirapāyapriyapathyabhāvabhavyām || 15.38 ||

1474

iti darśayataḥ padaṃ samājē

balinām mānabhṛtām mahīpatīnām |

mahatī bahuvāramuttamāṅgē

sahadēvasya papāta puṣpavrṣṭiḥ || 15.39 ||

1475

harimarcayituṃ ya īhatē taṃ

surapuṣpaiḥ svayamarcayanti dēvāḥ |

iti nūnamagāpayat dvirēphaiḥ

prasṛtaḥ pāṇḍusutē prasūnavarṣaḥ || 15.40 ||

1476

avalōkya tadadbhutaṃ mahīyaḥ

pratipannānumatē narēndralōkē |



nijagāda hasannamarṣavēgāt

kṣitipālān śisupāla unmadiṣṇuḥ || 15.41 ||

1477

viditaṃ bhavatāmidaṃ yadētāt

svayamāhūya mahīyasaḥ kṣitīndrān |

avamanyata ēvamadhvarasthaḥ

kuṭilō hanta kumāra ēṣa kuntyāḥ || 15.42 ||

1478

ayamaśvisutō'pi tāvadāstāṃ

yadi mādrītanayaḥ sa pāṇḍusūnuḥ |

rabhasādavamatyā rājalōkaṃ

yadi jīvēdalamānvavāyavādaiḥ || 15.43 ||

1479

kr̥paṇēna kimatra sādhunā naḥ

sahadēvēna niyōgasādhakēna |

caturaḥ punarasya pūrvajātān

manasā yāta śaṭhān manuṣyadēvāḥ ! || 15.44 ||

1480

dviradāyutasattvaśālinō mē

yadi dharmadhvaḥja ēṣa dharmasūnuḥ |

miṣataḥ paribhūya dharmapālān

yajatē paśyata paścimēṣṭimasya || 15.45 ||

1481

athavā vasudēvabandhudṛṣṭyā

vayamāsīmahi mandahāsagarbham |

svayamasya pitā kathaṃ sa dharmāḥ

tamimaṃ dharmaviparyayaṃ sahēta || 15.46 ||

1482

ayasmaḍanujñayā vijitya

kṣitimāsādita rājasūyadharmāḥ |

prasavōpagamē patipratīpā

vanitēvādyā bibharti vaiparītyam || 15.47 ||

1483

paripaśyati hanta rājalōkē

paśupālasya vidhīyatē saparyā |

atha tatra samarthataiva tantraṃ

tadasau vīravarēṇya ēkalavyaḥ || 15.48 ||

1484

kuruvṛddhamupēkṣya jāhnavēyaṃ

jayasamprīṇitajāmadagnyarāmam |

itarānapi tādrśānihaitān

na ca gōpō na ca yādavaḥ samarcyaḥ || 15.49 ||

1485

atimartyabalā virāṭaśalya -

drupadādyā bahavō hi santi vṛddhāḥ |

atilaṅghanamabhyupaitu kō vā

guṇakarmaśrutaśālināmamīṣām || 15.50 ||

1486

kvacidarcanamindrajalataścēt

kuhakāḥ santi paraśśatāḥ pṛthivyām |

atha kaścana satya ēṣa bhūmā

kva gatō'sau yavanādisainyagandhē || 15.51 ||

1487

ayamagraja ēṣa rauhiṇēyō

balaśālī vapuṣā ca śuddhavarṇaḥ |

anatikramaṇaṃ tadasya yuktaṃ

yadi śēṣō'yamaviplutaḥ kramō vaḥ || 15.52 ||

1488

naṭavaddhṛtaśaṅkacakračināḥ

kati nāmātra viḍambayanti viṣṇum |

*anukartumayaṃ ca tadvadīśaḥ*

*kathamīśatvamanūrmīṣaṭkahīnē || 15.53 ||*

1489

*na ca viśvasimō na vṛddhavākyaṃ*

*balavanmānavilaṅghanaṃ na cēt syāt |*

*na vadantyanidamparēṣu santaḥ*

*stutivākyēṣu yathāśrutārthasiddhim || 15.54 ||*

1490

*iti tatra mudā vikatthamānaṃ*

*kaṭhinaṃ kaṅṭhaviḷagnamṛtyupāśam |*

*paridṛṣṭaparāvarastamīṣat*

*vinayan viṣṇupadīsutō babhāṣē || 15.55 ||*

1491

*śṛṇu tāta hitaṃ samāhitastvaṃ*

*ruśatīm vācamapāśya rōṣajātām |*

*avimṛśya vipattimāpatantīm*

*na hi tiṣṭhantyahitēṣu buddhimantaḥ || 15.56 ||*

1492

*atipatya mukundamantikasthaṃ*

*pathikānarcitumunmanā bhavēdyaḥ |*

*avadhīritakaustubhaḥ sa nūnaṃ*

*kuruvindēṣu kutūhalaṃ vidhattē || 15.57 ||*

1493

*stutibhiḥ katicit trivargamṛccha -*

*ntyapavargaṃ ca yamēkamāśritābhiḥ |*

*nirayē nipatanti nindayā'nyē*

*yadi tadvēttha vadaiṣa yatkriyārhaḥ || 15.58 ||*

1494

*sahajaṃ nayanaṃ ca tattṛtīyaṃ*

*bhujayugmaṃ ca tava sthitātiriktam |*

sahasā yadupāgamēna naṣṭaṃ

svayamākārayasi svamṛtyumēnam || 15.59 ||

1495

na hi santi na niścītāgamārthā

na gatāḥ sannihitāśca na prasuptāḥ |

apī tu trapayā natāstvaduktīḥ

ta imē nanviha cētasā hasanti || 15.60 ||

1496

yadi jīvitumīhasē cirāya

pratipadyasva hitaṃ yadasmaduktam |

atha na prahitō jalāñjalistē

śṛṅgutānyē ya iha śrutau nirūḍhāḥ || 15.61 ||

1497

yugakōṭīśatāyutāni vēdhāḥ

svapadaṃ prāpa yamēkamarcayitvā |

manujasya tadarcanē vigāyan

matihīnaḥ paśurēṣa marṣaṇīyaḥ || 15.62 ||

1498

vidhihastadhṛtāt yadaṅghripadmāt

cyavamānā pavamānavēgahīnā |

vipunāti jaganti divyasindhuh

kramatē hanta tadarcanē vivādaḥ || 15.63 ||

1499

sa ca kaścana sarvamēdhayajvā

havirātmāhvayamātmanaiva hutvā |

yata ēva babhūva dēvadēvaḥ

sa kimasmābhiradaivatairanarcyaḥ || 15.64 ||

1500

ya ihādya bhajanti yajñabhāgān

kṛtinaḥ kārtayugēna karmaṇā tē |

ayajanta purā yamēkamādyam varivasyāmiha tasya vārayēt kaḥ    15.65	1501
athavā vibudhādipūjanīyē manujairarcanamatra mā vidhāyi   iti nāma vimanyatāmidānīm apaśutvāya ca kalpatāmayaḥ naḥ    15.66	1502
dhanabandhuvayaḥ kriyādimātraih adhikēṣvapyacamatkriyā vihatyai   jagadēkapatau sadōpakarta - ryapakṛtyaiṣa bhajēta kāmavasthām    15.67	1503
kvacidarcayati prabhūtapuṇyē triyugam tadvadalabdhabhāgadhēyaiḥ   yadi nāma dhiyā na śōcitavyam na katham darśanatō'pi nandanīyam    15.68	1504
yadanugrahanigrahaprayuktē sukhaduḥkhē śṛṇumaḥ svayambhuvō'pi   vimatiḥ bhajatastadarhaṇāyām na ca dēyō'nunayō na sāntvanā ca    15.69	1505
na panāyati cēdasau na jihvā na namasyatyatha naitaduttamāṅgam   yadi nārcayatō na tau ca hastau kṛpayā kalpitasannidhānamēnam    15.70	1506
nirupādhikasarvabandhumēnam dviṣatā'nēna na bhāṣaṇaprasaṅgaḥ	

nirayajvalanēndhanībhaviṣyan

kṛpaṇaḥ kēvalamēṣa śōcitavyaḥ || 15.71 ||

1507

sahanīyatayā pratisrutam yat

vasudēvasvasuracyutēna pūrvam |

aparādhaśataṃ tadadya pūrṇam

bhavitā caidyavipattayē param tat || 15.72 ||

1508

kuruvṛddhavacastadētadarthyam

damaghōṣaprabhavō niśamya dīptiḥ |

prabhayā'nukṛtapravargyadīptiḥ

pratirundhānadurāsadō rarāsa || 15.73 ||

1509

nipuṇairatibālavṛddhavākyaṃ

na parigrāhyamiti bruvanti santaḥ |

sahadēvavadēṣa ityanindyam

pr̥thukatvēna pitāmahaṃ nininda || 15.74 ||

1510

ativṛttimavēkṣya tasya ghōrām

aśanikṣōbhanibhām sabhāsadastē |

sadasatpratipattimūdhacittāḥ

kṣaṇamālēkhyasamarpitā ivāsan || 15.75 ||

1511

jahasuḥ katicidvinindya caidyam

pidadhuḥ karṇayugaṃ parē karābhyām |

surasindhusutaṃ śaśaṃsuranyē

vyacikitsanta ca kēcidalpasattvāḥ || 15.76 ||

1512

munibhiḥ pulakāñcitākhillāṅgaiḥ

kṣaradānandadhubāṣpadigdhadēhaiḥ |

anumōdanajātamaulikampaiḥ

harikīrtiśravaṇōnmukhairabhāvi || 15.77 ||

1513

stutinindanayōrabhinnarūpaṃ

mukharāgaṃ madhuhanturīkṣamāṇaiḥ |

yadubhiḥ pratiruddharōṣavēgaiḥ

kṣamayā tiryagavaikṣyata kṣamaiva || 15.78 ||

1514

madhujitparivādajātarōṣaṃ

sahasā cēdipatērvadhāya sajjam |

gadayā saha bhīmamujjihānaṃ

śamayannitthamavōcadāpagēyaḥ || 15.79 ||

1515

balabhīmasuyōdhanairamuṣmin

parihīṇāyuṣi na pravartitavyam |

atiparyanuyōgayā niyatyā

hariṇaivaiṣa bhavābdhivannivartyaḥ || 15.80 ||

1516

tyaja sāhasamujjhyatāmamaṛṣaḥ

samayē vikramasampadādriyēta |

sadanāgatasūdanāpavādō

mahatāṃ samprati mā ca bhūdayaṃ vaḥ || 15.81 ||

1517

bhajatu prathamārhaṇāṃ yathārhaṃ

bhagavānēṣa bhavārṇavaikasētuḥ |

prakṛtasya vidhātumantarāyaṃ

svayamētasya śubhasya na kṣamaṃ vaḥ || 15.82 ||

1518

iti śāntanavē prabhāṣamāṇē

nikhilānuśravasaṃśayapramōktā |

*muditō munirabjayōnijanmā*

*muhurādhūtakarastadabhyanandat || 15.83 ||*

1519

*kṣitipālaganōdadhistadānīm*

*viṣamārambhavirōdhasētubhinnaḥ |*

*stimitakṣubhitākṛtirbabhāsē*

*gaganāmbhōdharasannibhō gabhīraḥ || 15.84 ||*

1520

*nanṛtē muditēna nāradēna*

*kṣipatā mañkṣu mṛgatvaguttariyam |*

*surasindhusutōditaṃ vipañcīm*

*asakṛdgāpa yatā'nunādavṛttyā || 15.85 ||*

1521

*udagīyata yattadā vidhijñaiḥ*

*samamudgāṭṛbhirēkatānanādaiḥ |*

*madhumardana gītagarbhayā tat*

*viśadaṃ nāradavīṇayā'nvavādi || 15.86 ||*

1522

*vrajayōṣidapāṅgavēdhanīyaṃ*

*madhurābhāgyamananyabhōgyamīdē |*

*vasudēvavadhūstanandhayaṃ tat*

*kimapi brahma kiśōrabhāvadrśyam || 15.87 ||*

1523

*nikaṭēṣu niśāmayāma nityaṃ*

*nigamāntairadhunā'pi mṛgyamāṇam |*

*yamalārjunadr̥ṣṭabālakēliṃ*

*yamunāsākṣikayauvanaṃ yuvānam || 15.88 ||*

1524

*padavīmadavīyasīm vimuktēḥ*

*aṭavīsampadamambuvāhayantīm |*



aruṇādharasābhilāṣavaṃśāṃ

karuṇāṃ kāraṇamānuṣiṃ bhajāmi || 15.89 ||

1525

adharāhitacāruvaṃśanālāḥ

makuṭālabhimayūrapiñchamālāḥ |

harinīlaśilāvibhaṅganīlāḥ

pratibhāḥ santu mamāntimaprayāṇē || 15.90 ||

1526

jayatādiha dēvakīsutō'sau

jagatāmādiranādyanantabhūmā |

avatārayituṃ bharaṃ pṛthivyā

vasudēvasya gṛhē kṛtāvatāraḥ || 15.91 ||

1527

kraturatra samarpitaḥ kṛtārthaḥ

sa ca dharmāḥ kimivācacāra dharmam |

jagadēkapatēramuṣya pūjāṃ

vidadhānēna yudhiṣṭhirēṇa putrī || 15.92 ||

1528

iha nākasadō na mānuṣāstē

ya imē kṛṣṇamihārcayantyananyāḥ |

ayamēva mahō mamēti gāyan

sa tadā mūrta ivāsa nāṭyavēdaḥ || 15.93 ||

1529

abhinanditavṛttirāryamiśraiḥ

avisamvādibhirāgamōditēṣu |

vinayādavanamya viśvabhartuḥ

sahadēvaḥ svayamāharat saparyām || 15.94 ||

1530

arajastamasāṃ mahīpatīnām

anumatyā munimukhyasammātē ca |

<i>puruṣasya parasya pūrvapūjāṃ</i> <i>sahadēvaprahitāṃ śaśaṃsurāryāḥ    15.95   </i>	1531
<i>tṛṇabhukpratimastṛṇāya matvā</i> <i>sa tadā cēdipatiryudhiṣṭhirādīn  </i> <i>ajahatparuṣōbhihētijālō</i> <i>daraśēṣēndhanavahnivaddidīpē    15.96   </i>	1532
<i>ajugupsata bhūbhṛtaḥ sahiṣṇūn</i> <i>parivādaiśca tiraścakāra pārthān  </i> <i>avamatyā mukundamarbhakō'sā -</i> <i>viti dhikkṛtya pitāmahaṃ jagarha    15.97   </i>	1533
<i>anaghō'yamatandritaḥ kriyāyāṃ</i> <i>gurubhiḥ śikṣitaśuddhadhīranēkaiḥ  </i> <i>kuruvaṃśapitāmahaḥ kutō'sau</i> <i>matimōhēna mahīyasā gṛhītaḥ    15.98   </i>	1534
<i>aśaṭhairajaḍairanēḍamūkaiḥ</i> <i>munibhiścātra kimaṅgyakāri maunam  </i> <i>athavā kimarātipakṣasaktaiḥ</i> <i>ahamasmīti muhurjahāsa mūdhaḥ    15.99   </i>	1535
<i>parivartahutāśanapradīptaṃ</i> <i>vadanam tasya ruṣā vijṛmbhamāṇam  </i> <i>phaṇabhṛdbilabhīṣaṇam tadā'sīt</i> <i>jvaladulkāśatadurnirīkṣanētram    15.100   </i>	1536
<i>baḍabānaladhūmarājirūkṣā</i> <i>bhrukuṭistasya mukhē parisphurantī  </i>	

<i>dadrśē tadasūn prasahya pātuṃ śamanēnēva nivēśitā bhujāṅgī    15.101   </i>	1537
<i>bhasitīkṛtacandanānulēpaḥ kvathitadrāvitahēmapuṣpadāmā   sahasā hr̥di tasya kōpavahniḥ samadīpi sphuṭitaprakīrṇahāraḥ    15.102   </i>	1538
<i>kaṭhinau paripiṃṣataḥ karau dvau bahuśastasya varōrmikā viśīrṇā   dhruvamaprasāmāya rōṣavahnaiḥ tuṣavikṣēpamadhatta ratnacūrṇaiḥ    15.103   </i>	1539
<i>svavadhāhataḍiṇḍimasvanābhān asakṛccēdiniyanturaṭṭahāsān   abhitō maṇibhittibhiḥ sabhā sā prajahāsēva vijṛmbhitapratīśrut    15.104   </i>	1540
<i>pratipadya ruṣā vivarṇabhāvaṃ tamasā bibhradalaṅghyamaikarāśyam   uparakta ivāryamā'stamṛcchan sa bhṛśaṃ sadbhirabhūdadarśanīyaḥ    15.105   </i>	1541
<i>śvasitairavidūravṛttimadbhiḥ parivārairiva tatyajē trasadbhiḥ   nijamaṃsamarātivannijaghnē pavikalpēna padēna cāsya bhūmiḥ    15.106   </i>	1542
<i>nibhṛtairapi pūrvamaikamatyāt vikṛtasyātha viruddhacēṣṭitāni  </i>	

<i>dadhirē damaghōṣasambhavasya pratibimbairiva tasya mitrabhūtaiḥ    15.107   </i>	1543
<i>vikṛtākṛtivēṣacēṣṭitānām avalēpagrahaluptamānasānām   avadhīritajāhnavēyavācām apahāsaḥ paramādadē mahadbhiḥ    15.108   </i>	1544
<i>upahūya raṇāya vṛṣṇavīrān nṛpalōkādata nirjagāma caidyah   tamamaṃsata yādavāstadānīm analaskandhaviniḥ sṛtaṃ sphuliṅgam    15.109   </i>	1545
<i>katibhiścana kāmācārasaktaiḥ upasañjātamadairudagraśṛṅgaiḥ   gajayūdhapatērivāgrabhājō gatirētasya gajairivānujagmē    15.110   </i>	1546
<i>atha tānanumatya pāṇḍavādīn samarasthānamupāgataḥ sasainyah   harirapratirōdhanīyavṛttiḥ dviradādhīsamiva dviṣaṃ rurōdha    15.111   </i>	1547
<i>rathahastituraṅgapattirūpaiḥ yuyujātē pṛtanē yathārhamāṅgaiḥ   sthitikarmabhirābhimukhyavadbhiḥ yudhi bimbapratibimbavadbhavantyau    15.112   </i>	1548
<i>garuḍā iva pannagānudagrān drumaṣaṇḍāniva mārutāḥ pracaṇḍāḥ  </i>	

ahitānabhinighnatō nijaghnuḥ

yaduvīrā madhuvairihētikalpāḥ || 15.113 ||

1549

sthitamapratimē rathāṅgapāṇim

garuḍaprakhyagatāgatē rathāgryē |

patanōdyatatāarakānukārī

śalabhō vahnimivāsasāda caidyāḥ || 15.114 ||

1550

jvaladujjvalahētibr̥ndaśālī

vipulasyandanavēdimadhyadīptaḥ |

svayamēva babhūva cēdirājaḥ

svavibhūtērabhicārahavyavāhaḥ || 15.115 ||

1551

yadupuṅgavasūryasannidhānē

śīśupālaḥ pratisūryavat pradīptaḥ |

kimatō bhavatīti khinnacittaiḥ

sakhibhiḥ svargibhirapyavaikṣyataikaḥ || 15.116 ||

1552

madaluptadhiyā tadā'bhiyuktō

yadusiṃhaśśīśupālakuñjarēṇa |

vijahāra guhāśayastarasvī

nikhilāraṇyakanirvighātavr̥tṭiḥ || 15.117 ||

1553

madhumardanakārmukapraṇādaḥ

sumanaśśrōtrasudhārasāyamānaḥ |

trijagadbhayaśāntikaprayōgō

raṇavēdapraṇavō babhūva ramaḥ || 15.118 ||

1554

aciradyutibhāsvarō'tha caidyāḥ

puruhūtāyudhacārucitracāpaḥ |

pralayastanayitnubhīmanādaḥ

śaravarṣeṇa mukundamabhyavarṣat || 15.119 ||

1555

gadayā tadapōhya bāṇajālaṃ

pratinirdhūtahimaprabhākarābhaḥ |

ahitaṃ viśikhairahan mukundō -

'daravēdhē'pi daravyathāvimuktaḥ || 15.120 ||

1556

muṣitāmbaramastraśastrabhūmnā

danujārērdamaghōṣajanmanaśca |

atirāghavarāvaṇaṃ tadānīm

abhavaddvairathamākulēndusūryam || 15.121 ||

1557

rathinōratha vādinōrivāsīt

yudhi śastrāstramayaiḥ pramāṇatarkaiḥ |

aparasparapātibhiḥ prabhūtaiḥ

avadhānēna parasparaṃ jigīṣā || 15.122 ||

1558

prathitau raṇayajñayāyajūkau

dhanurāmnāyasamāhitaprayōgau |

tadananyarasānatōṣayētām

naradēvānupahūtasannidhātṛn || 15.123 ||

1559

yadusūryamavāpya caidyacandraḥ

śanakairyatra babhūva mandadhāmā |

gaṇanā na babhūva kṛṣṇapakṣē

hatabhagnādivikalpitē'pi tasmin || 15.124 ||

1560

rabhasabhramaṇēna hētirājō

raṇanīrājanamācacāra śaurēḥ |

<i>tamamaṁsata sainikāstadānīm</i>	
<i>dviṣadutpātamalātacakrarūpam    15.125   </i>	1561
<i>sukṛtēna purākṛtēna caidyah</i>	
<i>pratipannaprakṛtiḥ praśāntavairah  </i>	
<i>kṣaṇamadbhutaḥkṣaṇarūpadarśī</i>	
<i>śīthilākṛṣṭaśīlīmukhō`vatasthē    15.126   </i>	1562
<i>samayōdayasambhṛtaprasādaḥ</i>	
<i>triguṇagranthicikitsakah śritānām  </i>	
<i>vilulāva sudarśanēna kṛṣṇah</i>	
<i>śīśupālasya śirah kirītajusṭam    15.127   </i>	1563
<i>saha bhṛtyagaṇaiḥ samitravargē</i>	
<i>nihatē cēdipatau nivṛttakhēdāḥ  </i>	
<i>abhituṣṭuvurādarēṇa dēvā</i>	
<i>naradēvāśca tamīḍyamādidēvam    15.128   </i>	1564
<i>hariṇā nidhanam tadīkṣaṇam ca</i>	
<i>prayatāmapratibōdhasamprayuktam  </i>	
<i>jagadadbhutaḍivyaḥbhōgahētuḥ</i>	
<i>pravibōdhē tu duratyayā vimuktiḥ    15.129   </i>	1565
<i>sahasā haricakra samprayōga -</i>	
<i>kṣaṇasamprāptavipākayā niyatyā  </i>	
<i>anaghasthitimantimā mavasthām</i>	
<i>sa tadā saṁyaminā mavāpa caidyah    15.130   </i>	1566
<i>rabhasēna rathāṅgalūnakaṅṭhāt</i>	
<i>vapuṣaścēdipatērudīyamānam  </i>	

tapanāyutasannibhaprakāśaṃ

yaduvīrasya tanuṃ vivēśa tējah || 15.131 ||

1567

avalōkya tadadbhutaṃ mahīyaḥ

kṣitipālairamaraiḥ salōkapālaiḥ |

munibhiśca muhuḥ kṛtāvamarśaiḥ

idamitthaṃ tviti niścayō na lēbhē || 15.132 ||

1568

iti sambhṛtavīrasaptatantuḥ

kṛtinā dharmabhuvā kṛtānuyātraḥ |

vinivartya tamagrajānuvartī

paramēśaḥ svapurīṃ punaḥ pratasthē || 15.133 ||

1569

jagadvandyaḥ prāptō jaladhiraśanāmātmanagarīṃ

yathārhaṃ saṃsr̥ṣṭō yadubhirakhilairarcitapadaḥ |

dharitrī bhārārdhavyapanayanadharmē dhṛtamatiḥ

mahiṣyā rukmiṇyā mahita caritaḥ sādhu mumudē || 15.134 ||

1570

alaghubhiraparādhairāśarīraṃ pravṛttaiḥ

śritamapi śiśupālaṃ śṛṇvatāmapyasahyaiḥ |

vidhivaśaniyatēna vyājamātrēṇa muñcan

ajani parijanānāṃ śaurirāśvāsapātram || 15.135 ||

1571

|| iti śrīkavitārkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvyaē pañcadaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||



śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ śōḍaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

airāvatamathāruhya śvētādrimiva jaṅgamam |

purīṃ dvāravatīṃ śaurērājagāma purandaraḥ ॥ 16.1 ॥

1572

apatyabhāvamāpannamātmānamamṛtōdadhēḥ |

nimēśarahitaiḥ pauraivābhūtairnirīkṣitam ॥ 16.2 ॥

1573

adṛśyaṃ mandapuṅyānāmamandaprītidāyīnam |

āttadēhamiva svargamāsēcanakadarśanam ॥ 16.3 ॥

1574

mahanīyapariṣkāraṃ valgudhvajamatallikam |

mahōtsavamivāsānāmāsābhyadhikasampadam ॥ 16.4 ॥

1575

udadhēriva manthēna pīḍitasya samutthitaiḥ |

dr̥ḍhalagnairivōtpattau dīptaṃ śōṇitabindubhiḥ ॥ 16.5 ॥

1576

daityadānavadarpaḥnairdantairdalitamandaraiḥ |

siṃhānāmapi hantāraṃ siṃhavaktravibhūṣaṇaiḥ ॥ 16.6 ॥

1577

mērukalpēna rūpēṇa mēdinīdhṛtihētunā |

tridaśaprītidātāraṃ styānasindūradhātunā ॥ 16.7 ॥

1578

mūrdhnā vipulatuṅgēna mēnakāstanabandhunā |

dadhataṃ mauktikākalpaṃ gaṅgābudbudanirmalam ॥ 16.8 ॥

1579

<i>ajahadbhṛṅgagītēna garjādambaraśōbhinā   svakāntyā karṇatālēna kṣptasaṅgītakhēlanam    16.9   </i>	1580
<i>nartayantamamartyānām nētrakautukasūtikām   nāsām tridaśanārīṅāmūrunirmāṅamātrkāṁ    16.10   </i>	1581
<i>maṅgalatvamivēcchadbhirhēmaśaṅkhādimaṅḍanaiḥ   āśritaṁ ratnapūrṇēna kumbhēna ca mahīyasā    16.11   </i>	1582
<i>vibhūtiśaradambhōdaiḥ kīrtivallīgulucchakaiḥ   kāntisāgarakallōlaiḥ sapakṣamiva cāmaraiḥ    16.12   </i>	1583
<i>sahajaṁ prabhayā candraṁ vāruṅiṁ madasampadā   sūcayantaṁ svamūrtyā ca sudhāṁ śuddhānubhāvyayā    16.13   </i>	1584
<i>jagadāmōdajanakaṁ dānārdrakarapuṣkaram   dabhrayantamivaudāryāddivyapādapasampadam    16.14   </i>	1585
<i>udagrabahudantāṁśuṁ bṛṁhitavyāptadiṁmukham   hasantamiva diṅnāgānanyānatibalānapi    16.15   </i>	1586
<i>udvahantaṁ kadalikāṁ kāñcaniṁ kiṅkiṅīphalām   vapṛābhighātabhītasya sumērōrupadāmiva    16.16   </i>	1587
<i>citrakambalasañchannaṁ kāntaṁ kanakakakṣyayā   vidyutēva pariṣvaktaṁ vāsarāntaśaradghanam    16.17   </i>	1588
<i>avadhiṁ darśanīyānāmākālpamanaghaṁ divaḥ   jīvātuṁ dēvasainīyānām darpabhaṅgaṁ virundhatām    16.18   </i>	1589
<i>ghaṅṭāyugalanādēna nagēndrēṣvanunādinā   kṣarantamamṛtakṣvēlau karṇēṣvamarataddviṣām    16.19   </i>	1590

<i>mahatā madagandhēna tasya vignā vibabhramuḥ   utkhātavipulastambhā nāgāstruṭitaśṛṅkhalāḥ    16.20   </i>	1591
<i>sa taṃ dvāravatīdvārē samavasthāpya sānugam   āsasāda harēḥ sthānamavajñātatriviṣṭapam    16.21   </i>	1592
<i>śubhānāmiva sāmrajyaṃ śvētadvīpamivāparam   nivēditasamāhūtaḥ prāsādaṃ prāviśat prabhōḥ    16.22   </i>	1593
<i>sa tēna vihitāṃ śakraḥ pratigṛhya priyārhaṇām   nijagāda nijāṃ bhītiṃ gadgadōdgamayā girā    16.23   </i>	1594
<i>dayanīyēṣu dēvēṣu dēvadēva tvayā'dhunā   apāṅgāḥ paripātyantāmanukrōśānuvartinaḥ    16.24   </i>	1595
<i>suṣuvē narasiṃhaṃ tvāṃ bhaktaprahlādasammukham   rakṣārthamiha dīnānāṃ ratnasthūṇēva dēvakī    16.25   </i>	1596
<i>nātha tvayi nirābādhaṃ trilōkīṃ trātumāgatē   narakō nāma daityēndraḥ kadhathayati nākinaḥ    16.26   </i>	1597
<i>dharmasūkararūpasya tavāsau kṣamayā'nvayē   utpāta iva bhūtānāmudbabhūva bhayānakaḥ    16.27   </i>	1598
<i>jananī sarvabhūtānāṃ patnī tava vasundharā   prasūya narakaṃ dēvī dūyatē tvadupēkṣayā    16.28   </i>	1599
<i>na hiraṇyahiraṇyākṣau na madhurna ca kaiṭabhaḥ   upamānapadē tasya tvacchaktijanitātmanaḥ    16.29   </i>	1600
<i>ēṣa kalpāntavṛttāntamidānīntanayanniva   vidhunōti tvadālambaṃ brahmastambamidamparaḥ    16.30   </i>	1601

<i>vikramasrōtasā tasya bṛhantyaḥ balāni naḥ  </i> <i>sahasā bhēdamāyānti saikatā iva sētavaḥ    16.31   </i>	1602
<i>yadṛcchōpagamē'pyasya yānti dēvagr̥hāsritāḥ  </i> <i>pradhāvitumanīśānāḥ sākṣitāṃ sālabañjikāḥ    16.32   </i>	1603
<i>mahatā matprayuktēna vajrēṇa jvalitātmanā  </i> <i>nililyē tasya dōrmadhyē niṣkābharaṇa varṣmaṇā    16.33   </i>	1604
<i>tvatkōpa iva dīptō'pi jvalanō na prakāśatē  </i> <i>ḥyōtiriṅgaṇavattasya dyumaṇēriḥva sannidhau    16.34   </i>	1605
<i>amōghatvayaśōbhaṅgabhayādiva nivartatē  </i> <i>akhaṇḍitabalē tasmin daṇḍō daṇḍadharārpitaḥ    16.35   </i>	1606
<i>nayanārciṣmatastasya nairṛtēsvaravāhinī  </i> <i>apasṛpya purōbhāgādadyāpi na nivartatē    16.36   </i>	1607
<i>taṃ suptamapi vā mattaṃ vāruṇō vairidāruṇaḥ  </i> <i>na rōddhuṃ kṣamatē pāsō nalastamba iva dvipam    16.37   </i>	1608
<i>śaktaḥ śamayituṃ tasya saṃvartārḥajavō'pi san  </i> <i>nabhasvān khēlataḥ saṅkhyē na svēdakaṇikāmapi    16.38   </i>	1609
<i>dhanadēna gadā tasya mahatī mūrdhni pātītā  </i> <i>abhittvā pauṣpamāpīḍamanāpīḍatvamādadhē    16.39   </i>	1610
<i>jaṭilān kṛttivasanān niyamaṃ tīvramāsthītān  </i> <i>tapasvina iti jñātvā sa rudrānnātivartatē    16.40   </i>	1611
<i>aharadvāruṇaṃ chatraṃ māmakaṃ maṇibhūdharam  </i> <i>amṛtasyandinī cāsmajjananyā maṇikuṇḍalē    16.41   </i>	1612

<i>ādarśamiva sampattēramṛtābdhērivāśayam   aupavāhyamasau matkamārurukṣati sāmpratam    16.42   </i>	1613
<i>dēvadānavasiddhānāṃ nṛpāṇāmapi kanyakāḥ   apahr̥tya tvadēkārḥastvaratē pāṇipīḍanē    16.43   </i>	1614
<i>sa bhaumastvannirastānāṃ samavāya ivōtthitaḥ   bādhatē vibudhānēvaṃ balavīryaparākramaiḥ    16.44   </i>	1615
<i>tadēvamavasīdatsu dayā dēvēṣu pātyatām   anapahnutatāsyānāṃ dōṣanihnavasākṣiṇī    16.45   </i>	1616
<i>tamardhaṃ bhūmibhārasya tvayaivōtpāditam prabhō   trilōkīkaṇṭakam tīkṣṇam tvamēvōddhartumarhasi    16.46   </i>	1617
<i>nivartyē dharmasālyē'smin nidānē sarvapāpmanām   nivēdanamihāsmākamaṃśō nirvahaṇam tvayi    16.47   </i>	1618
<i>masākāmarśavadyasya madhukaiṭabhamardanam   tadanyadanujadhvaṃsē tasya tē kimivādbhutam    16.48   </i>	1619
<i>nigamāntēṣu nigadavyākhyātanijavaibhavaḥ   vidhatsva vipaduttīrṇānamartyānanukampayā    16.49   </i>	1620
<i>iti vijñāpitōdantaṃ dattahastaṃ baladviṣam   vinivartya jagannāthō vainatēyamathāsmarat    16.50   </i>	1621
<i>anucintitamātrastamupatasthē khagēśvaraḥ   ahīndradāmabhirbhīmairamaṃsalambibhiraṃsalaḥ    16.51   </i>	1622
<i>pakṣamārutaghōṣēṇa trailōkyaduritacchidā   caturṇāmiva vēdānāṃ sambhūtimiva bhāvayan    16.52   </i>	1623

<i>taruṅārkaprabhāsārasāmarasyajuṣā tviṣā  </i>	
<i>taptahēmadravaughēna limpāniva diśō daśa    16.53   </i>	1624
<i>svāmidarśanasantōṣāt prahr̥ṣyadbhistanūruhaiḥ  </i>	
<i>yugāntasandhyājāladaḥ taṭijjālairiva jvalan    16.54   </i>	1625
<i>vipulādbhutasamsthānairdyōtitō divyabhūṣaṇaiḥ  </i>	
<i>bhujagēndraphaṇāratnaśaṅkārhamāṇicitritaiḥ    16.55   </i>	1626
<i>tuṅgavajravraṇāṅkēna suvistīrṇēna vakṣasā  </i>	
<i>abahirbhāvayan kṛtsnamavakāśaṃ vihāyasaḥ    16.56   </i>	1627
<i>pr̥thunā bhujayugmēna bhōgīndraparikarmaṇā  </i>	
<i>mandaradvitayēnēva samētō rukmaparvataḥ    16.57   </i>	1628
<i>vyālakhaṇḍanasaṅkrāntaviṣapaṅkakalaṅkinā  </i>	
<i>dadhāna iva tuṅḍēna daityadarpagajāṅkuśam    16.58   </i>	1629
<i>takṣakaśrōṇisūtrēṇa ḍṛḍhabaddhēna bandhuram  </i>	
<i>mānyamagrajavarṇēna vasānō divyamambaram    16.59   </i>	1630
<i>nāthabhaktipariṣkāryāṃ nṛttalīlāmiva spr̥śan  </i>	
<i>nijēna sthānakēnāgrē nihitōnnatajānunā    16.60   </i>	1631
<i>vapuṣā bhaktinamrēṇa dhīrōnnatamahīyasā  </i>	
<i>śāntavīrādbhutarasān samāhṛtyēva sampatan    16.61   </i>	1632
<i>mūrtimāniva saṃrambhō rūpavāniva mārutaḥ  </i>	
<i>taraṅgān pakṣatīkṛtya saṅkṣipta iva sāgaraḥ    16.62   </i>	1633
<i>saṃvarta iva nāgānāṃ saṅghāta iva raṃhasām  </i>	
<i>vālakhilyacaritrāṇāṃ vipāka iva jaṅgamaḥ    16.63   </i>	1634

<i>prabhustaṃ daityasiddhīnāṃ prasūtakilakiñcitam   ōlaṇḍitamivāpaśyadugraṃ samaratāṇḍavam    16.64   </i>	1635
<i>dattanīrājanastēna dadṛśē vāhanēśvaraḥ   pradakṣiṇīkṛtaḥ śaśvat pratāpavijayaśriyā    16.65   </i>	1636
<i>sa tadā”sphōṭayāmāsa vindhyamērusamau bhujau   rudrayā ca sukīrtiyā ca mṛditau kaṇṭhabhūṣaṇaiḥ    16.66   </i>	1637
<i>dudhuvē pakṣatī ca dvē ḍōlāyitakulācalē   vijayan ghōradurvādigharmataptāmiva trayīm    16.67   </i>	1638
<i>muhurāmreḍayāmāsa jayālōkayabhāratīm   mugdhamadhyapragalbhābhirdaśābhiḥ karburāmiva    16.68   </i>	1639
<i>sa tadā sannataskandhō baddhāñjaliraniḥśvasan   mumudē mūrdhni saṃsprṣṭō mukundēna prasēduṣā    16.69   </i>	1640
<i>tasmin prathamamārōpya satyāṃ virahaviklabām   ārurōha tataḥ śaurirākhaṇḍalakṛtastutiḥ    16.70   </i>	1641
<i>nivartya svanivāsāya śakraṃ śamitasādhvasam   prayayau dīptasannāhaḥ prāgyōtiṣapuraṃ prabhuḥ    16.71   </i>	1642
<i>śrēyaḥparipaṇaṃ tasya śrutiśrēṇiśirōdhṛtam   praṇataḥ parijagrāha śāsanam pākaśāsanam    16.72   </i>	1643
<i>yathāsvaṃ nagaradvārē yādavā dānavāśca tam   tarasvigaruḍārūḍham satyamaikṣanta tatkṣaṇam    16.73   </i>	1644
<i>samantādvairidurgasya kṣiptacakraḥ kṣaṇēna saḥ   kṣurāntānacchinatpāśānātātāñchatayōjanam    16.74   </i>	1645

<i>muram pañcajanam saptasahasrāṇi murōdbhavān   śalabhīkṛtya cakrāgnirupadudrāva tatpuram    16.75   </i>	1646
<i>tataḥ prāggyōtiṣadvārē daityadānavasūdanaḥ   pañcajanyaṃmupādadhmau pralayāmbudhinisvanam    16.76   </i>	1647
<i>vīkṣya taṃ viviśurdurgaṃ divābhītā ivāsurāḥ   udyantamiva tigmāṃśumudayādrau garutmati    16.77   </i>	1648
<i>abhimānōdita vyaktirahaṅkāra ivōlbaṇaḥ   mahatō daityanagarānniragānnarakāsuraḥ    16.78   </i>	1649
<i>tamastramāyābhyadhikā dānavāḥ paryavārayan   prakaṭacchannakauṭilyāḥ pāṣaṇḍamiva haitukāḥ    16.79   </i>	1650
<i>saṃyugē rajasōdriktē tasmin sattvatamastviṣōḥ   arthipratyarthinōrāsīdanabhivyaktarūpatā    16.80   </i>	1651
<i>śaradhārāsahasrēṇa chādayannarakō diśaḥ   svahētumabhisampēdē samudramiva tōyadaḥ    16.81   </i>	1652
<i>narakāmbudamuktābhirnāthō nārācavṛṣṭibhiḥ   vipadbhiriva tadbhaktō viṣamābhirna vivyathē    16.82   </i>	1653
<i>dr̥pyatāmatha daityānāṃ dhvanirutkampayan divam   pañcajanyaṃpraṇādēna paryabhūyata bhūyasā    16.83   </i>	1654
<i>didṛkṣōpagatānāṃ taddēvānāṃ rōmaharṣaṇam   adīvyata raṇadyūtamantarasthayaśaḥpaṇam    16.84   </i>	1655
<i>prativivyādha daitēyaṃ bāṇairaśanibhīṣaṇaiḥ   pakṣavantamivādrīndram prakupyān pākaśāsanaḥ    16.85   </i>	1656



<i>śarasamḥatayastasya kṣarantyaḥ śārṅgaśailataḥ   dvidhā cakruḥ svavēgēna dviṣadbalamahārṇavam    16.86   </i>	1657
<i>tasya jyāsvanagītāni samayujyanta samyugē   kariṇāṃ karṇatālaisca kabandhānāṃ ca tāṇḍavaiḥ    16.87   </i>	1658
<i>daityaśōṇitadigdhābhiḥ tadbāṇatatibhirnabhaḥ   rurudhē rōṣatāmrābhiḥ kṛtāntasyēva dṛṣṭibhiḥ    16.88   </i>	1659
<i>dviradāḥ śaranirbhinnakumbhanirmuktamauktikāḥ   kṣarantaḥ karakāsāraṃ kalpamēghā ivābabhuḥ    16.89   </i>	1660
<i>nāsāvāladhibhirnāgāḥ kṣarantō raktanirjharān   śaśaṃsurlāghavaṃ tasya niṣpatrākṛtasāyakam    16.90   </i>	1661
<i>agrimaṃ viśatāṃ skandhamāmūlamahitāṃ camūm   śarāṇāṃ tasya sandhānanipātau na dviṣō'viduḥ    16.91   </i>	1662
<i>lakṣyamēkamabhūttasya śarāṇāmutpalatviṣām   amarastrīkaṭākṣāṇāmapyabhaṅguradhanvanaḥ    16.92   </i>	1663
<i>ciraprārthitabhītānāṃ sa tāsāmēva śātravān   svayaṃvarapatīṃścakrē sudhanvā surasubhruvām    16.93   </i>	1664
<i>tyaktvā bhītivṛtāṃstatra vimuktān jīvitāśayā   sārdhamapsarasaḥ kīrtyā vīrān svayamavṛṇvata    16.94   </i>	1665
<i>anantasya tadā'nantairasurairāhavōtsavaḥ   jayaśriyaṃ ca satyāṃ ca sammatē samatōṣayat    16.95   </i>	1666
<i>svabādhaniyatastatra parabādhābhilāṣiṇām   prayāsaḥ suraśatrūṇāṃ jātyuttaramivābhavat    16.96   </i>	1667

visandhivigrahāḥ kṣiptayānāsanāsamāśrayāḥ   dvaidhībhāvasrjō yōdhā durnayasthā ivābhavan    16.97	1668
anaghavyavasāyānāmasaṅgatyaktavarṣmaṇām   yōgināmiva tatrāsīdaparāvartanā gatiḥ    16.98	1669
tanuṃ tatra mukundēna tyājītān mahatī svayam   avr̥ṇōdanaghā kīrtiradhivinnāpsarōgaṇān    16.99	1670
niḥ sahāyīkṛtastatra śaravarṣairdharāsutaḥ   bahvamanyata tēnaiva dvandvayuddhamupasthitam    16.100	1671
kṛtapratikṛtairastraprayōgaiḥ krīḍatōstayōḥ   adr̥ṣṭāntamabhūdyuddhamanyadr̥ṣṭāntavarjitam    16.101	1672
vakravṛttiḥ sarudhirō lōhitāṅgō mahīsutaḥ   prāpya yādavabhāsvantaṃ mūḍhaḥ samabhavat kramāt    16.102	1673
svāyudhaikasahāyastu dēvaḥ svacchandayādavaḥ   nirayāparaparyāyaṃ ripuṃ cakrē nirāyudham    16.103	1674
krōdharaktatanurdaityaḥ kṣaracchōṇitanirjharāḥ   gr̥hītapādasañcārō gairikādririvābabhau    16.104	1675
niśitaistasya nārācairnirbhinnarathasārathiḥ   āsphōṭitabhujastārksyamajighāṃsadamartyajit    16.105	1676
nisargatamasastasya jihmagasyāṅgamuttamam   rathapādēna cicchēda rāhōriva ramāpatiḥ    16.106	1677
udatiṣṭhata hākārastatō yugapadēkadhā   dēvadānavasaudhēbhyō harṣasōkasamudbhavaḥ    16.107	1678

sphuradbhrukuṭi daityasya rōṣadaṣṭādharmaṃ mukham   nikṛttamapi na draṣṭuṃ prababhūvurdivaukasaḥ    16.108	1679
nikṛttaśirasam dēvī nijānkē patitam sutam   mahatī mēdinī dīnam kampamānā'nvakampata    16.109	1680
atha sā daityahantāraṃ praṇamya natajīvitam   ayācata dayāsindhumātmajasya śubhāṃ gatim    16.110	1681
tuṣṭāva ca patiṃ tuṣṭā mēdinī viśvavēdinī   snapayantīva saṃyattaṃ dantadīdhitigaṅgayā    16.111	1682
ahamasmi vibhūvistē bhūtadhātrī tvayā dhṛtā   asēṣādharāmēkaṃ tvāmanādhāramadhīyatē    16.112	1683
tisṛbhiḥ śaktibhiryuktaṃ ṣāḍguṇyaprathitōdayam   adhirājamaśēṣasya jagadustvāṃ jītāhitam    16.113	1684
api kōṭimukhaiḥ sarvai - ranantēnāpyanēhasā   nātha tvadguṇadugdhābdhi pṛṣadāsvādanaṃ kṣamam    16.114	1685
akartumanyathākartuṃ kartumapyakhilam kṣamam   lakṣmīlakṣaṇamāhustvāṃ laṅghitatrividhāvadhim    16.115	1686
sthirastrasavibhaktaṃ tē cidacidbhēdacitritam   svasṛṣṭamidamudyānaṃ tvadanyō nāsti rakṣitum    16.116	1687

svātantryaparatantrastvaṃ pāratantryasvatantritaiḥ   viharasyātmasūtrasthaiḥ śakunairiva jantubhiḥ    16.117	1688
sitāsitaḡaṇārabdhaiḥ pāsajālairduratyayaiḥ   nibaddhāḥ paśavō nātha tvadēkādhīnamuktayaḥ    16.118	1689
yasya tvaṃ yaśca hr̥dyastē yasyāsau tasya yastathā   nātha tvatpadamāruhya na punastairnivṛtyatē    16.119	1690
surāsuravibhāgō'yaṃ tulāgranyāyatastvayā   kalpitaḥ kālaparyāyānnimnōnnatasamakramaḥ    16.120	1691
kastvadaṅgīkṛtaṃ hantā kastrātā tvajjighāṃsitam   nihaṃsi pāsi caikastvaṃ svēna viśvaṃ parēṇa vā    16.121	1692
vṛddhisāṅkōcaviṣamā gatāgatasahāyinī   niyatih̥ kēna laṅghyēta nijacchāyānukāriṇī    16.122	1693
na putravadhāmanvīkṣya na dūyē tvanmatasthitā   na ca putrābhimānō mē matprasūtēṣu jantuṣu    16.123	1694
sūdanē kṛtasaṅkalpaḥ svabhaktaparipanthinām   yadi tīrṇapratijñastvaṃ kiṃ mayēdaṃ na mṛṣyatē    16.124	1695
tvanmāyājṛmbhitairdēva brahmāṅḍairapi līyatē   janmanyapi surōdhēṣu jantuvargēṣu kā kathā    16.125	1696
tvatprasūtastvayaivāsau vadhitaścakradhārayā   kā nāma kṛtinastasya paridēvayitavyatā    16.126	1697
niruddhē narakē nātha nityadharmātmanā tvayā   niṣpratidvandvikaṃ svargasukhamāsvādyatāṃ suraiḥ    16.127	1698

niryātitamidaṃ bhūyaḥ tvajjananyai mayā svayam   śravaṇābharaṇadvandvaṃ śītalārkayugaprabham    16.128	1699
iti vijñāpya sā tasmai viśādābhāvamātmanaḥ   virarāma tatō dēvī vilakṣā viśvadhāriṇī    16.129	1700
tāmaśēṣajagaddhātrīṃ sannatāṅgīmasāntvayat   sahadharmacarīṃ pūrvāṃ vāsudēvō vasundharām    16.130	1701
puraskṛtaprasādastāṃ pūrvasambhavagēhinīm   gṛhītakuṇḍalō gantumanvamamaṃsta gadāgrajaḥ    16.131	1702
tataḥ sā tatsamādēśāt satyabhāmābhivanditā   ramyaṃ pratiyayau sthānaṃ ratnasānuśikhaṇḍakam    16.132	1703
dadarśa yaduvīrō'tha daityavīranivēśanam   acintyamiva māyānāṃ prabhāvamanupaplavam    16.133	1704
vicakṣaṇavaram daityaṃ vairisampatkaragrahē   vibhūtisañcayaprēkṣī bahvamamaṃsta balānujaḥ    16.134	1705
sudhāniṣyandibhiḥ sthūlaiḥ muktādāmabhirāvṛtam   paśyan pāśabhṛtaśchatraṃ viśvakartā viśiṣmiyē    16.135	1706
nidadhyau kanyakāstatra nidarśitaparasarāḥ   amudrābhaṅgasubhagā nīvīriva ratēḥ śubhaḥ    16.136	1707
lāvaṇyajaladhau lakṣmyāśchāyā iva sahōditāḥ   madhusvacchandatāsīmnō mānmathīriva dīrghikāḥ    16.137	1708
kāmakīrtipatākābhiḥ sa tābhiḥ pratyavēkṣitaḥ   ātmānamamṛtōdanvadantaḥ sthitamamanyata    16.138	1709

suprabhātamabhūttāsāṃ sudinaṃ ca tamōpaham   bhavadōṣāryamā yāsāṃ dēvō dr̥ṣṭipatham gataḥ    16.139	1710
ratnaśailanibhāṃstasya bhujān kaṭakabhūṣitān   upadhāsyanti yāstāsāṃ śrēyasī bhavitavyatā    16.140	1711
sarvasvamiva puṇyānāṃ sāmraṅyamiva sampadām   samājamiva siddhīnāṃ sa tadyauvatamagrahīt    16.141	1712
bhujamandaravēgēna cakrabhramavatā vibhuḥ   mathitāddānavāmbhōdhēramṛtaṃ tadavindata    16.142	1713
maṅiparuvakasampanmānanīyastanīnām manasijavapuṣēva svēna saṅkalpitānām   sakalajagadabhikhyāsārasīmnām sa tāsāṃ svayamajuṣata siddhiṃ svaprasādaprasūtām    16.143	1714
puramatha gamayitvā bhūṣitaṃ yādavāgryaiḥ śatasamadhikasaṅkhyam ṣōḍaśastrīsahasram   avanitanayabhītān prīṇayannāditēyān parīṇayanavilambaṃ padmanābhah prasēhē    16.144	1715
divi bhuvi ca samiddham dīparūpēṇa rūḍhaiḥ tribhuvanavibhavānāmaṅkurairēkarūpaiḥ   janitanigamasakhyam dānavīnām vilāpaiḥ narakavadhadinaṃ tannāthapūjārhamāsīt    16.145	1716
airāvatapratinidhīnatha ṣaṭsahasram stambēramān pṛthuladantacatuṣkabhājaḥ	

kāmbhōjavājiniyutāni ca satrisaptā -

nyabhyānayannijapuraṃ narakasya bhr̥tyaiḥ || 16.146 ||

1717

udgamyā durgajaladhērudayādrikalpaṃ

tuṅgaṃ vihaṅgamapatiṃ tvarayā'dhirōhan |

ullāsaḥeturabhavadyaduvīrabhāsvān

vaimānikapraṇayinīvanāmbujānām || 16.147 ||

1718

|| iti śrīkavitārkkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṣoḍaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasim̐hāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ saptadaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

ātapatramatha tatpracētasō

mandarasya maṇiśṛṅgamunnatam |

sāvarōdhamapi sāttvatāṃ patiṃ

līlayaiva garuḍō vahan yayau ॥ 17.1 ॥

1719

taṃ kṣīpantamadhikēna raṃhasā

mārutasya manasō'pi śīghratām |

vālahilyasukṛtaṃ vipaktrimaṃ

prāṇamaikṣata bahiścaraṃ prabhuḥ ॥ 17.2 ॥

1720

lōkataḥ khagarathēna madhyamāt

utpatantamavanamya mādhavam |

nirjarāḥ stutibhirabhyapūjayan

puṣkalābhirapi puṣpavrṣṭibhiḥ ॥ 17.3 ॥

1721

pāñcajanyaaninadōpahūtayā

paryacāri paritōṣanighnayā |

bhaktibhāranatayā sadōnnataḥ

svargināṃ pariṣadā yadūdvaḥaḥ ॥ 17.4 ॥

1722

prāpya yādavapatistriviṣṭapaṃ

dēvamāturupanītakuṇḍalah |



agrajēna hariṇā hariḥ svayaṃ

bhāvitēna samabhāvyatōcitam || 17.5 ||

1723

bhāgadhēyaparipākatastadā

vāsavō vasatimabhyupāgatam |

dēvadānava samānadaivataṃ

paryupāsta parikalpitārhaṇaḥ || 17.6 ||

1724

tatra sammadavatībhirañjasā

lōkapālamahiṣībhirarcitām |

dēhinīmiva jayaśriyaṃ nijāṃ

bahvamaṃsta dayitāṃ balānujaḥ || 17.7 ||

1725

saprasādamabhinandya sannatān

nākinō narakabhītarjitān |

kṛtyaśēṣavidhayē kṛtī bhuvaḥ

pratyapadyata nivṛttipaddhatim || 17.8 ||

1726

svaprabhāvavinivṛttasādhvasāṃ

sō'tipatya nagarīṃ suparvaṇām |

puṣpadhanvana ivōpakārikāṃ

praikṣatōpavanasampadaṃ puraḥ || 17.9 ||

1727

vartatē daśaśatēkṣaṇō'pi san

ēkacakṣuriva yannirīkṣaṇē |

tatra dattanayanō viyadvanē

viśvadrṣṭiranaghō viśiṣmiyē || 17.10 ||

1728

darśayaṃstadanu rāmaṇīyakaṃ

nandanasya vasudēvanandanaḥ |

ityuvāca madhurasmitēkṣaṇāṃ

prēyasīm praṇayapēśalākṣaram || 17.11 ||

1729

punyakṛdbhirabhikāṅkṣitaṃ tvayā

pauruhūtamanubhūtamāspadam |

asya sampadamanēkaśākhayat

prēkṣyatāmidamihānyadadbhutam || 17.12 ||

1730

añcitasmitamakēvalēkṣaṇāṃ

bhaṅgurabhruvarivartitānanam |

kiñcidatra taralākṣi tāvakīm

nandanaṃ nayanavṛttimarhati || 17.13 ||

1731

viśvamētadavadhēna jēsyataḥ

ṣaṭpadajyadhanuṣō dhanurbhṛtaḥ |

atra nityamṛtubhiḥ sahōditaiḥ

ṣaḍvidham balamivaikatām gatam || 17.14 ||

1732

aikamukhyamamarēndratuṣṭayē

saṃśritairiha vasantapūrvakaiḥ |

śōbhatē sunayanē guṇairiva

svānurūpaphalasampadāhitā || 17.15 ||

1733

jambucūtarasajagdhirañjitaiḥ

snigdhaकाṅṭhi kalakaṅṭha niḥsvanaiḥ |

tyaktaḡhagamanāya niṣpatan

puṣpakēturiha ghuṣyatē dhruvam || 17.16 ||

1734

arditān makarakētusāyakaiḥ

atra dēvi dayitān padāśritān |

<i>mudrayanti cakitān surastriyaḥ patrabhaṅgamakaraiḥ stanārpitaiḥ    17.17   </i>	1735
<i>kaiścidata kṛtibhiḥ kṛtāspadaiḥ nirmamairmanasijō nirasyatē   sambhavantyupavanē vanē'pi vā sāvadhānamanasāṃ samādhayaḥ    17.18   </i>	1736
<i>pallavairadharakāntiraṃśataḥ smērakuḍmalarucā smitaṃ ca tē   vallarībhiriha dōrlatāguṇaḥ cōritāni nihitāni vā tvayā    17.19   </i>	1737
<i>vāditēṣu vihagēṣvanukṣaṇaṃ mañju gāyati ca ṣaṭpadavrajē   mārutēna caturēṇa nartitā lāsyamatra paricinvatē latāḥ    17.20   </i>	1738
<i>mantharaśvasanasaurabhōlbaṇā vallariḥ sphuritaḥ pallavādharāḥ   manmathēna ṛtusaṅgamādimā nirvṛtā iva niśāmayādbhutāḥ    17.21   </i>	1739
<i>kēlīśailamaṇimēkhalāpadāt udgatāmiha tamālavāṭikām   paśya nandanabhuvāḥ sumadhyamē rōmarājimiva madhyasaṃśritām    17.22   </i>	1740
<i>sambhramēṇa vanapāladārikāḥ sāmilāṅghitaparāgarōdhasam  </i>	

ālavālavālayēṣu śākhināṃ

vāhayanti makarandavāhinīm || 17.23 ||

1741

cakravākamithunōditastanī

vīkṣyatāmiha vihāravāpikā |

puṣparēṇurucirā madhuśriyaḥ

putrikēva puruhūtasammatā || 17.24 ||

1742

divyapadmavadanā maṇiprabhā

dīrghikēyamasitābjalōcanā |

antarikṣamaṇidarpaṇāntarē

bimbitēva bhavatī vibhāvvyatē || 17.25 ||

1743

apsarassu nikhilāsvalakṣitāṃ

rūpasampadamasau tavādbhutām |

paśyatīva puruhūtavāpikā

bhṛṅgatārakitapadmalōcanā || 17.26 ||

1744

bibhratī tvadabhilāpacētasōḥ

svādutāṃ prasadanāṃ ca śāśvatam |

drṣṭirutpalavanāṃ diśatvasau

dīrghikāpayasi dīrghalōcanē || 17.27 ||

1745

śōṇakuḍmalamukhī sarōjinī

śōbhatē haritapatrasālinī |

saṃvṛtā tridaśapādapairasau

śārikēva maṇipañjarasthitā || 17.28 ||

1746

vyāhṛtikṣamadaśātivartinīm

viplutāmbuja ruciṃ rajaḥkaṇaiḥ |

sēvatē madhumadēna mōhitaḥ

puṣpitāṃ bhramara ēṣa padminīm || 17.29 ||

1747

ēṣa cātra samayā sarōjinīm

ēkatānayatī cittacakṣuṣī |

pādapairupagataścaturvidhaiḥ

pārijāta udadhīndrasambhavaḥ || 17.30 ||

1748

padmarāgaramaṇīyapallavaṃ

paśya kōmalaharinmaṇicchadam |

puṣpabhūtavarasīlpabhūṣaṇaṃ

taptahēmaruciratviṣaṃ tarum || 17.31 ||

1749

namratāmupagataḥ phalairasau

valgubhṛṅgavirutairabhiṣṭuvan |

ādrabhāvasubhagō vibhāvyatē

kāmakiṅkara ivōcitakriyaḥ || 17.32 ||

1750

akṣadāmaracanōcitaiḥ phalaiḥ

dēvatānugūṇapūṣpasampadā |

valkalaiśca vasanaīśca vindatē

vītarāgadhṛtarāgahṛdyatām || 17.33 ||

1751

tvatsagandhatulasīśahōdaraḥ

pūṇya ēṣa puruhūtapādapaḥ |

prāṇināṃ yadavalōkanakṣaṇē

pūrvajātiṣu bhavatyānusmṛtiḥ || 17.34 ||

1752

ēṣa kalpalatikāpariṣkṛtaḥ

pratyaavēkṣayati pallavāruṇaḥ |

sāgarēndrasutayā samanvitam

dhāma kaustubhamayūkharañjitam || 17.35 ||

1753

paśya jālakitapallavādharaiḥ

mauktikairamṛtabindunirmalaiḥ |

sūcitasmitaruciṃ suradrumaṃ

bālacandramañirājasōdaram || 17.36 ||

1754

asya nūnamamṛtādhikaiḥ phalaiḥ

sēvitairanudinaṃ divaukasām |

na prasaktirapavarganandathau

na kṣudhā na ca jarā na ca vyathā || 17.37 ||

1755

tvāmiha tridivadarśanāgatām

mañjarībhiravanamya bhūribhiḥ |

mānayatayayamasau suradrumō

manmathōpavanadēvatāmiva || 17.38 ||

1756

dvārakāpariṣadam prayāsyatō

dūravartmapathikasya mē dṛśā |

prātarāśavadihāsyā bhujyatē

saptalōkatilakasya cārutā || 17.39 ||

1757

gāḍhabaddhanayanā tvamīhasē

kāmadhēnusahajanmani drumē |

nūnamasya mañibhūbhṛtā saha

sthāpanaṃ nijanivēśaniṣkuṭē || 17.40 ||

1758

vyutthitēṣu vimukhēṣu vā svayaṃ

nirnimēṣanayanēṣu nākiṣu |

tvadvivakṣitamataḥ paraṃ kathaṃ puṣpamasya bibhṛyāt pulōmajā    17.41	1759
śaṅkhaḥ padmasurapādapādibhiḥ ślāghitāṃ tridivatō guṇādhikāṃ   mānanīyacaritā mayā saha dvārakāṃ tvamadhivatsyasi priyē    17.42	1760
dugdhasindhuduhituḥ sahōdarē vāsamēyuṣi vadānyapādapē   śakradāravadanē'pi durlabhāṃ lapsyatē tava vihārabhūḥ śriyam    17.43	1761
itthamādikavinā samīritā sā'nvabhāvi kila satyabhāmayā   sāmarasyamiva tēna jagmuṣī saukumāryasubhagā sarasvatī    17.44	1762
yōjitō'tha yaduvaṃśakētunā khyātakīrtiramṛtāpahārataḥ   utkṣīpan khagapatīḥ suradrumaṃ pakṣapaṅktivipinē nyavīviśat    17.45	1763
ētamaśrutacaramḥ purandaraḥ śuśruvān kṣaṇamudantamaiśvaram   bhītikōpasamavāyarūpayā dōlayēva samakṛṣyata dvidhā    17.46	1764
apratikriyamapi prabhōridaṃ cēṣṭitaṃ praticikīrṣatā tadā	

manyurēva śatamanyunā mahān āgrhītamanasā'bhyamanyata    17.47	1765
dīptadr̥ṣṭyaciraraśmisanatatiḥ vajraghōṣaparūṣō marutsakhaḥ   citracāpaśaravarṣavāmstataḥ pratyadr̥ṣyata marutvadambudaḥ    17.48	1766
nyastakarburakuthōttaraṃ nijaṃ vāraṇēndramadhiruhya vāsavaḥ   naikadhātumati raupyabhūdharē śōbhatē sma nijaratnaśailavat    17.49	1767
apratarkyavr̥jinōtthamāsuram bhāvamāsthitavatā valadviṣā   durjayō'pi vijigīṣitō vibhuḥ sasmitaḥ samarasammukhō'bhavat    17.50	1768
dēvarājayadurājayōridaṃ dvairathaṃ pratibhayaṃ didr̥kṣavaḥ   vēdhasā saha sanandanādayaḥ tyaktasaṃyamadhiyō'vatasthirē    17.51	1769
bhīṣaṇapralayamēghasannibhaṃ kṛṣṇamēghamatha mēghavāhanaḥ   āpatannasura bhēdakaṃ kṣaṇāt ācakarṣa ṛjurōhitaṃ dhanuḥ    17.52	1770
cakrapāṇivijayāya cakritāt bhīmaghōṣadalitākhiḷaśrutēḥ	



vajrapāṇidhanuṣaḥ śarōrmayaḥ sambabhūvurudadhērivōrmayaḥ    17.53	1771
vajriṇaḥ śaragaṇaḥ samāpatan vāhanē khagapatau muradviṣaḥ   tasya tējasi babhūva bhasmasāt tūlarāśiriva kālapāvakē    17.54	1772
plāvitō viśikhavrṣṭibhistadā jambhabhēdi jaladaprasūtibhiḥ   anvadīpi garuḍaḥ pratāpavān ājyasikta iva vahnirādhvaraḥ    17.55	1773
vṛtrahanturacamatkriyāmimāṃ viśvavit svaviṣayē vibhāvayan   paśyati sma vibudhēṣu kāśyapiḥ pannagēṣviva parākramaṃ kṣamam    17.56	1774
tasya dēvapṛtanāvidhūtayē jṛmbhamāṇavapuṣō mahaujaṣaḥ   aprabhūtamabhavajjagattrayaṃ bibhratastrijagadēkadampatī    17.57	1775
tuṅgapakṣatisatāṅgaśālinō bhīmanāgaghaṭitākṛtērabhūt   vāhatāṃ ca vahataḥ svapattitāṃ sainyatā'sya surasainyayōdhinaḥ    17.58	1776
pārijātapavanōrmibṛṃhitaiḥ vāsukiprabhṛtibhirmahōragaiḥ	

<i>gāḍhatāṃ harirathasya bibhrataḥ sārathīśca turagāśca sāhasam    17.59   </i>	1777
<i>gāḍhadīptagaralānalōṣmalā tārksyabhūṣaṇabhujāṅgaphūtkṛtiḥ   pītanirbharasudhārasōnmadāḥ pākaśāsanacamūramūmuhat    17.60   </i>	1778
<i>apratarkyatarasō garutmataḥ pakṣavēgapavanēna tāḍitāḥ   ātmakaṅkaṭamapōhya vajriṇaṃ babhramurdaśasu dikṣu mārutāḥ    17.61   </i>	1779
<i>tasya pakṣamarutā nivartitaiḥ vāhinī diviṣadāmasēṣataḥ   vrtraśāsanaśarāsanacyutaiḥ pratyavidhyata śarairajihmagaiḥ    17.62   </i>	1780
<i>vainatēyanakharairvidāritō bāhyamāntaramapi tyajan madam   śōṇitairvirurucē suradvipaḥ śvētaśaila iva dhātunirjharaiḥ    17.63   </i>	1781
<i>kṣvēḍitēna muṣitāśayāniva plōṣitāniva dṛśā pradīptayā   dāritāniva patatramārutaiḥ nirjarānatanutāruṇānujaḥ    17.64   </i>	1782
<i>svāsu dikṣu samavasthitāstadā diṣṭavañcitadhiyō divaukasaḥ  </i>	

tōyadā iva yugāntabhāskaraṃ sannikṛṣya samavṛṇvatācyutam    17.65	1783
nājighāṃsadaparādhinō'pi tān nākanāyakagaṇān janārdanaḥ   āṅṣaṃsyamathavā na bhajyatē tasya saṃśritajanēṣu jātucit    17.66	1784
tēṣu śikṣaṇaparaḥ śilīmukhān prāhiṇōt prabhuramarmabhēdinaḥ   aṅkuśēna nisitēna hastipō durmadān praśamayanniva dvipān    17.67	1785
taṃ samētya nirapāyatējasam saptasaptimiva tārakāgrahaiḥ   sadbhirēva vibudhairasatsamā kā'pi durgrahadaśā'nvabhūyata    17.68	1786
aṣṭabhiśca haritāmadhīśvaraiḥ aryamaprabhṛtibhiśca saṃhataiḥ   vṛṣṇivīraśarakhaṇḍitāyudhaiḥ vihvalairajani vītaśaktibhiḥ    17.69	1787
akramāddaśa diśō'valōkayan dattadrṣṭirabhitaḥ kramādvṛṣā   srastakārmukaśirastrakañcukāṃ prēkṣya dēvapṛtanāmadūyata    17.70	1788
astrāstravinipātamōhitān arditānasuravairisāyakaiḥ	

<i>satrapēva sapadi trapā jahau</i>	
<i>dainyamīlitadṛśō divaukasaḥ    17.71   </i>	1789
<i>apsarōnayanatōyakajjalaiḥ</i>	
<i>śōṇitaiśca vibhunā supervaṇām  </i>	
<i>ātmakīrtisudhayā viśōdhitē</i>	
<i>citramambaratalē vyalikhyata    17.72   </i>	1790
<i>pañcavaktravadanasthamāmiṣaṃ</i>	
<i>prāptukāma iva bālavañcakaḥ  </i>	
<i>prasthitāmabhinivēśavān punaḥ</i>	
<i>pratyapadyata dhṛtiṃ purandaraḥ    17.73   </i>	1791
<i>vajramāttamarihanṭṛ jīṣṇunā</i>	
<i>viṣṇunā ca yudhi cakramudyatam  </i>	
<i>dṛṣṭavanti bhuvanāni jajñirē</i>	
<i>kampitāni kaluṣāṇi ca kṣaṇāt    17.74   </i>	1792
<i>tau parasparajigīṣayōdyatau</i>	
<i>vīkṣya niṣpratimavīryavaibhavau  </i>	
<i>vyōmabhittilikhitairiva sthitam</i>	
<i>vyaktavismayabhayaiḥ surāsuraiḥ    17.75   </i>	1793
<i>kasya kēna paribhūtirāpatēt</i>	
<i>kaśca vēda raṇavartanīmiti  </i>	
<i>sandihānamanasaiva tatkṣaṇam</i>	
<i>madhyasīmni vijayaśriyā sthitam    17.76   </i>	1794
<i>prēṣitāṃ harihayēna bhīṣaṇām</i>	
<i>hrādinīṃ hṛtavati tridhāmani  </i>	

*lōlitā nivavṛtē parasparaṃ*

*lōkapālapṛtanā parāṅmukhī || 17.77 ||*

1795

*kāndiśīkajitakāśinōrimāṃ*

*vyāpṛtiṃ vibudhavṛṣṇivīrayōḥ |*

*prēksya durmadavivēkayōriva*

*prasthitēva cakitā'marāvati || 17.78 ||*

1796

*taṃ tathā samaradainyaviplutaṃ*

*śāntadarpaṃmayathāpuraṃ sthitam |*

*vyaktanṛttahṛdayaṃ valadviṣaṃ*

*vīksya viśvamakhilaṃ vyalajjata || 17.79 ||*

1797

*vrīḍayā taralitairvilōcanaiḥ*

*vēpamānakamalākarōpamaḥ |*

*sannataḥ kṣaṇamavaikṣi vāsavaḥ*

*sāpahāsamiva satyabhāmayā || 17.80 ||*

1798

*yādavēndravibudhēndrayōstadā*

*ratnayōriva tulādhirūḍhayōḥ |*

*gauravēṇa dadṛśē samunnatiḥ*

*lāghavēna ca natistadadbhutam || 17.81 ||*

1799

*yat prabhau narakamardanē'bhavat*

*dēvadarpaḍamanē tatō'dhikam |*

*puṣyati sma makarandamēduraṃ*

*puṣpavarṣamamṛtōdbhavastaruḥ || 17.82 ||*

1800

*ityanākalitapūrvasatkṛtiṃ*

*vṛkṣamātrakalahōlbaṇaṃ vibhuḥ |*

nirjigāya miṣatāṃ divaukasāṃ āttaśastramamarāvatiśvaram    17.83	1801
dīpyamānamanaghēna tējasā dēvakīsutamavēkṣya dēvatāḥ   astrajālamavadhūya siddhidān añjalīnabibharuḥ karāmbujaiḥ    17.84	1802
sō'tha saṃyati palāyanōnmukhaḥ pākaśīla iva pākaśāsanaḥ   satyayā vihasitō'pi sattvavān pratyabōdhi paramēṣṭhinam punaḥ    17.85	1803
dhik pramādamadirāṃ vimōhinīm dhik parigrahaviśēṣamīdṛśam   dhik ca mē tridaśarājatāmiti svaṃ jagarha maghavān muhurmuḥuḥ    17.86	1804
tēna tatra vihagēndravāhanō vāraṇādavanatēna bibhyatā   nirjitēna hariṇā hariḥ svayaṃ paryavaikṣi śaraṇam priyāsakhaḥ    17.87	1805
tuṣṭuvē ca puruṣam puruṣtutam prāñjaliḥ paribr̥dhō divaukasām   raktabhāva vigamōjjvalam mukham rāhumuktamiva candramudvahan    17.88	1806
śakra ēṣa śaraṇam prapadyatē bhaktajīvita bhavantamīśvaram	

mitrabhāvasamupāgataṃ janaṃ na tyajēyamiti nātha manyasē    17.89	1807
mātaraṃ trijagatāṃ tava priyāṃ mānuṣīti manutē sma madvadhūḥ   tēna nūnamanubhūtamīdrśaṃ dainyamētadavaśōditaṃ mayā    17.90	1808
nirjitō'hamajitēna yattvayā lambhitōnnatiranēna na trapē   na hyajayyamiha kiñcidasti tē sarvanēturatiriktamātmanaḥ    17.91	1809
astu mā sma bhavadityananyayā vīkṣayā jagadidaṃ niyacchatā   nātha niṣpratighatējasā tvayā nanvayaṃ mama parājayō jayaḥ    17.92	1810
ātmaghātibhirahammatigrahāt mādrśaistvaditarēṣu rāgibhiḥ   avyavasthitajayētarakramaṃ dyūtamētadaghrṇairniṣēvyatē    17.93	1811
ādihikārikapadēṣu tē vayaṃ svēṣu yāvadadhikāramāhitāḥ   prāpitāstava paraṃ padaṃ tvayā nirviśēma nivīśēmahī tvayi    17.94	1812
na kṣipēdapi tṛṇaṃ samīraṇaḥ tvatprayuktamanalō na nirdahēt	

<i>na prajāpaśupati na cētarē tvadvipakṣamabhirakṣituṃ kṣamā    17.95   </i>	1813
<i>agrajē mayi divaukasāṃ pituḥ putrabhāvamupasēduṣā tvayā   mānitō'hamavamānitaḥ svayaṃ vānarānucaritaiḥ svacēṣṭitaiḥ    17.96   </i>	1814
<i>madvidhā viṣamavṛttiśāliṇaḥ śāntaghōrasamayātilaṅghinaḥ   pōṣayanti bhavataḥ kṣamānidhēḥ prāyaśaḥ prahasanōcitaṃ rasam    17.97   </i>	1815
<i>asmadiṣṭamanaghāstriviṣṭapaṃ duḥkhamiśramavadhārya durgatim   tvatpadaṃ paramananyacētasāḥ saṃśrayanti nirapāyamāśrayam    17.98   </i>	1816
<i>alpamasthiramapāyadanturaṃ svargasaudhamavadhīrya sūrayaḥ   nistaranti jagadēkahētunā sētunēva bhavatā bhavārṇavam    17.99   </i>	1817
<i>tvatpadaikadr̥ḍhabhaktirūpayā muktivāsaravibhātasandhyayā   kṣīyatē jagati kasyacit prabhō mōhasantatimayī mahāniśā    17.100   </i>	1818
<i>dēśakālagāṇanātilaṅghibhiḥ mātumāgamagaṇēna vāñchitaiḥ  </i>	



*bhūṣitō guṇavibhūtisāgaraiḥ*

*tvatsamastvamarē mithaḥ samāḥ || 17.101 ||*

1819

*kā kathā tava samē'dhikē'pi vā*

*hīna ityapi ka ēva gaṇyatē |*

*mērusarṣapanidarśanaṃ ca tē*

*mā sma bhūttvadarasya cātmanaḥ || 17.102 ||*

1820

*bhūtabhavyabhavadātmanaḥ prabhō*

*yannidānamakhilasya śāśvatam |*

*yat praviśya na punarnivartatē*

*yat paraṃ padamuśanti tadbhavān || 17.103 ||*

1821

*jātivārṇaracanāvicitritaṃ*

*viśvacitramudamīlayadbhavān |*

*ātmabhittiniyatasthirāśrayaḥ*

*tūlikāṃ triguṇalakṣaṇāṃ vahan || 17.104 ||*

1822

*aprayacchati duratyayakramē*

*tvayyaśēṣajagadēkadhātari |*

*iṣṭamanyadubhayaṃ ca miśritaṃ*

*kasya kēna kimivōpapadyatē || 17.105 ||*

1823

*āyatanta bhuvanānyaśēṣataḥ*

*tvayyatastvamanupādhirīśvaraḥ |*

*vardhanīyavibhavā vayaṃ punaḥ*

*tvatpradiṣṭapurapattanēśvarāḥ || 17.106 ||*

1824

*janmakarmabhirasau nibadhyatē*

*tāni yastava na vētti tattvataḥ |*

tvatkathāmṛtarasaṃ pibanti yē tē bhavēyurapunaḥ stanandhayāḥ    17.107	1825
kathyatē cidacidantarātmanaḥ śāstraśuddhahṛdayairmanīṣibhiḥ   sṛṣṭisaṃharaṇarakṣaṇēṣu tē viśvarūpa nanu karmakarṭṛtā    17.108	1826
ākumāramanubhāvamīdṛśaṃ nātha viśvaviditaṃ tava kṣīpan   hanta nūnamahimāṃśumaṇḍalaṃ taskarastamasi gōptumicchati    17.109	1827
pakṣapātaparihāraśuddhayā paśyati praṇidadhānayā dhiyā   yatpṛṣanti nigamāḥ sprśanti taṃ tvatprabhāvamanapāyamātmavān    17.110	1828
mānuṣatvamanugacchatā tvayā mōhitaistvamavadhīryasē janaiḥ   tēna nastriguṇatantracētasāṃ āgatēyamasamīkṣyakāritā    17.111	1829
śarvarīdivasavadvighūrṇayan svāpajāgaradaśā vidhērapi   kiṃ punastaditarasya tanmayā mōhabōdhavivaśēna bhūyatē    17.112	1830
yō'si sō'si ca yathā tathā'si ca tvāṃ tvamēva khalu vētsi vā na vā	

tasya tē na khalu tattvavēdinō

vāridhēriḥ va yaṃ taṭasthitāḥ || 17.113 ||

1831

tvatpratīpacaraṇāddivaukasāṃ

dānavāyitavatāṃ tvayā'dhunā |

sthāna ēva paribhūtirāhitā

nāsurō na ca surō guṇāntarē || 17.114 ||

1832

arcanīyacaraṇāmbujē bhava -

tyātatāyīpadavīmupēyusām |

nyastaśāstraparikarmaṇāmasau

niṣkṛtistvadupasattirēva naḥ || 17.115 ||

1833

kiṃ tadasti kuśalēṣu yanna tē

tacca kiṃ tvaditarēṣu yattava |

īdrśasya bhavataḥ kimīdrśā

tasthuṣā triyuga jagmuṣā'pi vā || 17.116 ||

1834

alpasattvamavalēpayantritāṃ

balbajēṣu bahumāna śālinam |

tvatkṛpaikaparihāryaviplavaṃ

pratyavēkṣaṇapadaṃ pratīhi mām || 17.117 ||

1835

mṛṣyatāṃ mama vibhō vyatikramaḥ

prasmṛtatvadupakārapaddhatēḥ |

rudrakōpavivaśasya dēhinaḥ

kasya nāma na bhavatyapakriyā || 17.118 ||

1836

trātumēva śaraṇāgatān surān

āsurānabhijighāṃsatā tvayā |

rāgarōṣarahitātmanā svayaṃ daityaśatruriti nāma gr̥hyatē    17.119	1837
tvadgr̥hītaguṇasūtrasanditān dāruputranayataḥ pravartinaḥ   nirguṇānapi nisargakiṅkarān svīkuruṣva kṛpayā svayaiva naḥ    17.120	1838
vāsavasya vacanaṃ niśamya tat bhāvaśuddhiparikarmitākṣaram   dīnaguptijananiṃ punardayām anvavindadaravindalōcanaḥ    17.121	1839
uddhṛtaṃ ca vibhunā sudarśanaṃ trāṇadaṃ tridivasadmanāmabhūt   tasya dr̥ptadamanēna dīvyataḥ śikṣaṇaikaniyataṃ hi śāsanam    17.122	1840
āha cainamanaghēna cakṣuṣā śōdhayannamṛtasindhuśōbhinā   svādusūnṛtagabhīrayā girā pāritōṣikamivārpayan prabhuh    17.123	1841
bhadramastu bhavatē divaspatē nirjarāśca nirapāyamāsatām   ātmacauryaduritākaratyajāṃ mā'pahārṣurasurāḥ padāni vaḥ    17.124	1842
mā sma bhaiṣṭa mayi gōptari sthitē bhāvitāni bhavukāni santu vaḥ	

vītaḍānavaparābhavāściraṃ

trātumarhatha surāstriviṣṭapam || 17.125 ||

1843

mantrapūtamanupaplavaṃ haviḥ

yāyajūkapariṣanniṣēvitam |

antarātmani niviṣṭamantarā

vindata sthirasudhārasāntaram || 17.126 ||

1844

janmatō'pi bhavatāṃ mahīyasām

āptabandhuraditērahaṃ sutaḥ |

dēvakītanayabhāvatō'pi mē

saiva samprati sahōdaratvadhīḥ || 17.127 ||

1845

āyudhāni punarakṣatāni vaḥ

santu sattvamapi daityasūdanam |

pālayantu balinō jagattrayīṃ

tē bhavanta upapannapauruṣāḥ || 17.128 ||

1846

ityanāvilamanōjñayā girā

nirmalāṃ nijadayāmivōdvaman |

saumyadrṣṭirakarōtsudhābhujah

paryavasthitadhṛtīn paraḥ pumān || 17.129 ||

1847

tē ca tēna garuḍaṃ niyacchatā

gamyatāmiti gabhīramīritāḥ |

adyajātavadananyavatsalē

praśritāḥ sumanasaḥ pratashirē || 17.130 ||

1848

gr̥hyatāṃ tarurasāviti svayaṃ

bhāmayā bhagavatā ca bhāṣitē |

āgamiṣyati punastvayā saḥ -

tyāha dānavaripuṃ divaspatiḥ || 17.131 ||

1849

śāntagarvagalarāḥ divaspatau

sannivēśya suralōkasampadam |

āptumaicchadanujīvirakṣitāṃ

svāṃ purīmatha suparṇavāhanaḥ || 17.132 ||

1850

ātmādhikāramanumatya diśāpatīnāṃ

vajraṃ pradiśya punarapyanaghaṃ maghōnē |

divyadrūmapratigatiṃ ca punarvidhāsyān

dattābhayō danujaśatruravāpa tuṣṭim || 17.133 ||

1851

atha padavinikīrṇamandāravandārubrṇdāraka -

stutiśatabahumānasatyāpitēhaḥ sa satyāpatiḥ |

amarasamaravēgavikhyātadākṣyēṇa tārksyēṇa gāṃ

pratijigamiṣitāṃ purīṃ trātumanvak samanvagrahīt || 17.134 || 1852

paśyatyārādanimiṣagaṇē pārījātāpahārāt

srastākālpāmiva yadupatiḥ sthāpayan svargalakṣmīm |

āśāpālairavanatapadastyaktalajjairabhīkṣṇaṃ

rāmatrātāṃ khagapatirathō rājadhānīm pratasthē || 17.135 || 1853

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭānāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye saptadaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ aṣṭādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athātmacintānucarēṇa yāsyan

vihaṅgarājēna vibhuḥ puriṃ svām |

uvāca patnīṃ daśanāṃśulakṣyāt

vamannivānandamamāntamantaḥ ॥ 18.1 ॥

1854

satyē samīkṣasva vipārijātāṃ

vṛttēna hīnāmiva vēdavidyām |

niśāmiva prōṣitaśītabhānuṃ

nārīmanāthāmiva nākalakṣmīm ॥ 18.2 ॥

1855

ālambitā namramukhī bhavatyā

hastēna raktāṅgulipallavēna |

vadānyavṛkṣasya vibhāti śākhā

vaktuṃ vayasyēva rahaḥ pravṛttā ॥ 18.3 ॥

1856

suparṇavēgānilaviprakīrṇaiḥ

suradrumairantaritaḥ sumēruḥ |

ālakṣyatē kālavaśēna bhūyaḥ

prarūḍhalūnairiva pakṣajālaiḥ ॥ 18.4 ॥

1857

nisargakalyāṇatayā pratītaṃ

sarvōttaraṃ tattvamivaikamādyam |

amuṃ priyē nūnamatandritāni

    jyōtīṃṣi bhaktyā pariyāntyajasram || 18.5 ||

1858

vitānavān vyōmatalēna mēruḥ

    tārāgaṇairāhitamauktikēna |

niviśya madhyēkṣitibhadrapīṭhaṃ

    gaṅgōdakairādriyatē'bhiṣēkam || 18.6 ||

1859

sahasrabhānupramukhaiḥ samantāt

    jyōtirgaṇairasya vighūrṇamānaiḥ |

mahībhṛtāmagrasarasya manyē

    nīrājanaṃ viśvasṛjā prayuktam || 18.7 ||

1860

prakhyātadhāmnāmapi dikpatīnāṃ

    prāsādavāsādaramākṣipantaḥ |

adhyāsītā yōgibhirasya nityaṃ

    rājantyamī ratnaguhāviśēṣāḥ || 18.8 ||

1861

parisphurantyāḥ kṣitipadmamadyē

    pārśvēṣu hēmācalakarṇikāyāḥ |

paśya priyē ratnaviśēṣacitrāṃ

    kṛśōnnatāṃ kēsaraśailapaṅktim || 18.9 ||

1862

valīvibhaṅgairiva varṣabhēdaiḥ

    tribhirvibhaktaṃ tridaśānubhāvyaīḥ |

saṃdrśyatē sāgaramēkhalāyāḥ

    sumadhyamē madhyamidam dharanyāḥ || 18.10 ||

1863

abhañjanīyaṃ prathimānamāptāṃ

    sthānēṣvarairākalitāmahāryaiḥ |



carācarāṇāṃ prabhavēna dhāryāṃ cakrākṛtiṃ paśya samudranēmim    18.11	1864
vikalpitāni tridivēna bhūmau varṣāṇi divyāni vilōkayēthāḥ   dvandvairiha dvandvaviṣādamuktaiḥ nirviśyatē yauvanamēkarūpam    18.12	1865
ilāvṛtāntāṃ niṣadhādavācīṃ vilaṅghya hr̥dyāṃ harivarṣasīmām   khagēśvaraḥ saṃśritahēmakūṭaṃ ninīṣatē kimpuruṣāspadamṃ naḥ    18.13	1866
vapuḥ śubhaṃ vājimukhāṅganānām vaktraṃ ca yuñjanniha kinnarīṅām   strīratnasamśrṣṭividhau vidhiścēt tryakṣaḥ kathaṃ pañcaśarasya jētā    18.14	1867
didṛkṣamāṅsya mamaiṣa dēśān savyāpasavyēna gatikramēṇa   amōghavr̥ttirgaganē garutmān vicēṣtatē cittamiva dvitīyam    18.15	1868
nipatya cōtpatya ca laṅghyantī nimnōnnatān varṣavibhāgadēśān   chāyā samēna svapathēna yāntaṃ tarasvinaṃ tārksyamivātīṣētē    18.16	1869
maḥīyasō vēgavaśēna madhyē sīmantayannēṣa śaratpayōdān	

yadṛcchayā sambhṛtacāmaraśrīḥ saṃdṛśyatē dēvi tavaupavāhyaḥ    18.17	1870
viyatpayōdhiṃ taratāṃ viśālaṃ vimānadīptēna garutmatā naḥ   iyaṃ puraḥ śailavanōpapannā viśvambharā bhāti vilōmagēva    18.18	1871
śaradghanastōma ivōpasīdan saṃdṛśyatē kinnaranāthaśailaḥ   sandhyāvihāracyutasamhatātmā śambhōrivōddhūlanabhasmarāśiḥ    18.19	1872
sudhāyamānāṃ dhanadasya saudhē svābhāvikīmasya girērabhikhyām   paryākulairviṣṇupadītaraṅgaiḥ āmreḍayantīva harāṭṭahāsāḥ    18.20	1873
amuṣya dīptōnnatadantabhūmnō nakṣatramālārcitatuṅgamaulēḥ   pādēṣu bhānti sphaṭikāḥ prabhūtāḥ nākadvipasyēva nakhēndubimbāḥ    18.21	1874
udagravajravraṇakarkaśānāṃ paryāptasārēṇa bhujārgalānām   anēna vikhyāpitavikramaṃ tat rakṣaḥ purā rāmaśaravyamāsīt    18.22	1875
ayaṃ vanaiḥ śyāmanitambabhāgō gauraḥ svayaṃ gairikasambhṛtaśrīḥ	

valāhakagrāhyaguṇāntarīyaṃ

madāruṇaṃ vyañjayatē madāryam || 18.23 ||

1876

asmin dhanādhiśvararājadhānyām

ākarṇitaṃ haimavatīsakhēna |

tvatkīrtyupaghnaṃ śṛṇu kinnarīṇām

gṛhē gṛhē kinnarakaṇṭhi gītam || 18.24 ||

1877

niśamya divyadrumasambhavānām

nūnaṃ ravaṃ nūpuramañjarīṇām |

uḍḍīyamānāḥ pratiyāntyamī tvām

mañjusvarāḥ mānasahaṃsadārāḥ || 18.25 ||

1878

itō hiraṇya pramukhaiḥ prabhuktā

śōṇādhare śōṇitarājadhānī |

ādau samutkhātapunarnikhātaiḥ

kailāsaśṛṅgairiva bhāti saudhaiḥ || 18.26 ||

1879

mṛdaṅganādēna mṛgāṅkamauliṃ

prasādayan pālayatīha daityān |

balērapatyam balinām vijētā

bāṇāsurō bāhusahasraśālī || 18.27 ||

1880

rāmāstrarandhrōditahaṃsayūthaṃ

krauñcaṃ giriṃ lakṣaya dūralakṣyam |

pītām punaḥ śrōtrapathēna kālē

bhāgīrathīṃ jahnumivōdvamantam || 18.28 ||

1881

amuṣya dūrādasitākṣi dṛṣṭiṃ

divyē girau dātumihārhasi tvam |

marudgaṇēna hyamunōnnatēna svāhārasambhūtiramanthi sindhuḥ    18.29	1882
vilagnadaityēśvaraśōṇitānām vaikuṇṭhakēyūrajuṣām maṇinām   ayatnaśāṇōpalatāmapuṣyan ārdrāḥ sudhābindubhirasya kūṭāḥ    18.30	1883
lakṣmīsudhāsañjananāya tūrṇam vimathnatā vēgamanēna dattam   āvartabhēdairadhunā'pyagādhaiḥ arthāpayantyambunidhērmahaughāḥ    18.31	1884
amōghabāṇasya munēraśōṣyē phēnāyamānāni yaśaḥpayōdhau   gatāgatairhaṃsakulānyamūni chāyāpatham sañjanayantyapūrvam    18.32	1885
dhṛtikṣamam dēvi surasravantyāḥ siddhāśritam śambhumiva dvitīyam   pariṣkṛtiṃ bhāratavarṣasīmnaḥ prāptā vyaṃ parvatasārvabhaumam    18.33	1886
anupraviṣṭam girijāsakhībhiḥ paryantasamstambhitabhūtavargam   adūrataścaitrarathātprabhūtam vaihārikaṃ paśya vanam purārēḥ    18.34	1887
abhaṅgurairāhatayōranaṅgaḥ śṛṅgāradigdhairiha citrapuṅkhaiḥ	

abhinnamanyōnyalayādakārṣīt

dēhaṃ dvayōrardhasamīkṣyabhēdam || 18.35 ||

1888

divā mahānīlamayūkhajālaiḥ

naktaṃ prakāśēna mahauṣadhīnām |

paśyantyamuṣmin parivṛttiśūnyaṃ

kālaṃ sadā karburamāditēyāḥ || 18.36 ||

1889

aluptamēghadyutirindranīlaiḥ

vajrairasau nityataṭitprakāśaḥ |

pravṛttaṅgāstanitō dadhāti

prāvṛdguṇān prīṇitanīlakaṅṭhaḥ || 18.37 ||

1890

amuṣya mūrdhanyupapatya nimnaiḥ

caturdiśaṃ viṣṇupadī prayāti |

caturbhirunmīlitarāśibhēdā

vēdhōmukhairvēdamayīva vidyā || 18.38 ||

1891

saritsahasrairabhigamyamānā

śilōccayairantaritā dadhāti |

pravālamuktāprabhṛtēḥ prasūtiḥ

patnī payōdhēriyamānurūpyam || 18.39 ||

1892

trayīmiva kṣālitaviśvapaṅkāṃ

trailōkyalakṣmyā iva sattvaśuddhim |

tapōdhanāḥ sarva imāṃ bhajantē

dharmasya niśrēṇimiva prabhūtām || 18.40 ||

1893

prakhyātagōtraprabhavē'pi nityaṃ

parigrahē bhūyasi vartamānē |

tvayaiva mām vētti kalatravantam nātham nadīnāmanayaiva lōkaḥ    18.41	1894
patadgrahē tiṣṭhati rukmaśailē dharmadravairātmabhuvā'rcyamānaḥ   asyāḥ prasūtiḥ paramasya puṃsaḥ pādō nabhaḥ sāgarapāradṛśvā    18.42	1895
tribhistrilōkīmanaghaiḥ svapūraiḥ tārāgaṇāmreḍitaśīkaraughaiḥ   vimārjayantī vṛjināt punītē viṣṇōriyam vikramavaijayantī    18.43	1896
abhugnabhāgāntaritaiḥ payōbhiḥ sambhidyamānairiyamantarēṣu   nāgēndramūrdhanyupayāti śōbhām nakṣatramālēva gajēndrakumbhē    18.44	1897
srōtōbhirasyāḥ paripūryamāṇaḥ sudhāmayaḥ sindhumivādadhānaiḥ   apām patirnityamabindhanēna jvālāvatā nūnamaśōṣitō'bhūt    18.45	1898
bhagīrathaprārthita siddhimēnām pṛthakpravāhām pṛthivīm punānām   bhasmīkṛtānām sagarātmajānām prāhuḥ sudhām prāpitadēvabhāvām    18.46	1899
sthānānurūpaḥ prasṛtaiḥ pravāhaiḥ mahadbhirēṣā madhurāvadātaiḥ	

prālēyaśailāt prathitānubhāvā

pravartatē vāgiva vaśyavācaḥ || 18.47 ||

1900

udīritāstārksyajavānilēna

tvannūpurānnūnamadhītanādāḥ |

bhavantyamī svāgatavādinastē

bhāgīrathīsaikatarājahaṃsāḥ || 18.48 ||

1901

pradīyatē sundari dūrakṛṣṭaiḥ

divyēna tē śēkharasaurabhēṇa |

mayūrapīñchātapavāraṇaśrīḥ

mandākinīhēmasarōjabhṛṅgaiḥ || 18.49 ||

1902

vahannasau kāñcanapadmarēṇūn

vyōmāpagāvīcivihāraśīlah |

viluptapatrāṅkuramānanē tē

svēdōdgamaḥ na kṣamatē samīraḥ || 18.50 ||

1903

asyāḥ samīrairapanītagandhā -

nyalaktakairāṅkitasaikatāni |

svairōpabhōgaḥ surasundarīṇām

vivṛṇvatē tīralatāgrhāṇi || 18.51 ||

1904

rahastvadāślēṣarasōtsukasya

tvadēkadrṣṭērapī viśvadrṣṭēḥ |

viyannadī lōcanayōrasau mē

vihanti lakṣyāntarapakṣapātam || 18.52 ||

1905

divyaḥ badaryāśramamētadantē

dēvaiḥ stutaḥ dakṣiṇataḥ pratīyāḥ |

<i>niḥśrēyasaṃ darśayatīva vṛttyā</i> <i>nārāyaṇō yatra narēṇa sārḍham    18.53   </i>	1906
<i>nivṛttarāgaiḥ paricaryamāṇō</i> <i>nāthaḥ svayaṃ nākanikētanānām  </i> <i>anyairananyairanupālanīyaṃ</i> <i>dharmam niḥśrēyasaṃ darśayatīva śuddham    18.54   </i>	1907
<i>tṛtīyavarṇaprabhavē nijāṅgē</i> <i>strīratnamutpādyā vihārayōgī  </i> <i>ihātmasammōhanalālasānām</i> <i>apatrapāmapsarasāmakārṣīt    18.55   </i>	1908
<i>anyacca dūrādanaghaṃ tadīyaṃ</i> <i>prāgdakṣiṇam bhāti tapōvanāgryam  </i> <i>bhajanti yasmin padayōramuṣya</i> <i>nyāsam śubham niścīyāyōgalakṣyāḥ    18.56   </i>	1909
<i>atra sthitaṃ śrāntijūṣāṃ munīnām</i> <i>chāyālakṣṇājīnapallavēna  </i> <i>vairōcanērdānajalāvasēkāt</i> <i>vardhiṣṇunā vāmanapādapēna    18.57   </i>	1910
<i>imāni ca prēyasi tāpasānām</i> <i>ēkāntaḥṛdyāni tapōvanāni  </i> <i>ihaikapādasthitimētadīyaṃ</i> <i>dharmō yugē dhārayatīva turyē    18.58   </i>	1911
<i>tamō nigīrṇam sakṛdēva puṃsām</i> <i>āsīdatāmāśramahavyavāhāḥ  </i>	



<i>ihauṣadhādīni havīṃṣi bhuktvā</i>	
<i>dhūmōpalakṣyaṃ dhruvamudvamanti    18.59   </i>	1912
<i>nijāśramēbhyaḥ pratinirjihānā</i>	
<i>dūrādamī darśitapūrṇakumbhāḥ  </i>	
<i>satyāśiṣaḥ samprati sādhuvākyaīḥ</i>	
<i>abhyarcayantyāhitavahnayastvām    18.60   </i>	1913
<i>samīpavṛkṣēṣviha baddhanīḍāḥ</i>	
<i>śikṣōpapannāṃ śrutimudgṛṇantaḥ  </i>	
<i>śakuntayaḥ sōṇamukhā bhajantē</i>	
<i>sabrahmacaryaṃ saha tīkṣṇadhībhiḥ    18.61   </i>	1914
<i>dharmasya sambhūtirivāgratastē</i>	
<i>sāndīpinērāśramabhūmirēṣā  </i>	
<i>adhītinō yatra mama trivēdyām</i>	
<i>antaḥ sthirālōka ivāntarātmā    18.62   </i>	1915
<i>samagraratnaughamivābdhitōyaṃ</i>	
<i>tārāgaṇairāptamivāntarikṣam  </i>	
<i>viśaṅkaṭaṃ vindhyahimādrimadhyam</i>	
<i>punyaṃ priyē bhūṣitamētadāryaiḥ    18.63   </i>	1916
<i>pitṛkriyānirvṛtajāmadagnyaṃ</i>	
<i>kṣiptainasām kṣētramidaṃ kurūṇām  </i>	
<i>samēyuṣām samyugadīkṣayaitat</i>	
<i>dēhatyajām dakṣiṇatō na panthāḥ    18.64   </i>	1917
<i>savyē bhavatyāḥ sarayūsamētā</i>	
<i>ramyēyamābhāti purī raghūṇām  </i>	

dayāvīpākēna carācarāṇām

divyaṃ padaṃ yatra didēsa rāmaḥ || 18.65 ||

1918

tamālaśaṇḍaistamasēva dṛṣṭaiḥ

vāmētarō vāmavilōcanē naḥ |

vasundharākuntalakānticōraiḥ

kāntairasau bhāti kalindaśailaḥ || 18.66 ||

1919

divākarēṇātra bilēṣu nūnaṃ

bandīkṛtānām bahulakṣapāṇām |

chāyāvisēṣaiḥ pracitaistadarhām

āpyāyanāmāracayanti vṛkṣāḥ || 18.67 ||

1920

itaḥ prabhūtāt piturāvrajanī

kālindyasau kāliyadōṣamuktā |

samētya sakhyēva surasravantya

saritpatiṃ śuddhimatī prayāti || 18.68 ||

1921

svamūlaśailasya vibhāti śṛṅgē

dhātūparaktē savituḥ sutēyam |

mahāvarāhasya mahīva pūrvaṃ

daṃṣṭrāṅkurē dānavaśōṇitāṅkē || 18.69 ||

1922

yamasvasustanvi yathārthanāmā

mānyā samīpē madhurā vibhāti |

suparvaṇām yatra sabhām sudharmām

bhūmērahaṃ bhūṣaṇatāmanaiṣam || 18.70 ||

1923

pibatyasau paścimadakṣiṇāsām

nūnaṃ khagēśō'yamanūnavēgaḥ |

vilōkitānāmiha na vyavasthā

nēdīyasāṃ dēvi davīyasāṃ vā || 18.71 ||

1924

trayīmayastanvi tavaupavāhyaḥ

kālakramādāpatatō dharanyāḥ |

sāmābhirāmadhvanibhiḥ samantāt

pakṣānilairmārjayatīva dōṣān || 18.72 ||

1925

ā paścimādambunidhēravandhyā

śaratprasūtaiḥ kṣitirasya sasyaiḥ |

divaukasāṃ darśitabhāgadhēyā

diśatyasau lōcanadiṣṭavṛddhim || 18.73 ||

1926

saritpravāhairvyatikīryamāṇaiḥ

saṅkalpayōnēriva śilpabhēdaiḥ |

paśya priyē tvaṃ parivṛtya kiñcit

divyōpamān jānapadān viśēṣān || 18.74 ||

1927

tavaiṣa jīrṇaścalayan purastāt

vidyunmayiṃ vētralatāṃ pratanvīm |

bibharti śuddhō dhṛtakañcukaśrīḥ

prāyaḥ pratihārapadaṃ payōdaḥ || 18.75 ||

1928

ādāya śālistabakānadūrāt

prāptā śukaśrēṇirasau vibhāti |

tvadāgamaprītaśaratprayuktā

vaihāyasī vandanamālikēva || 18.76 ||

1929

āraktaphullairaravindinīnāṃ

sūnairamī nūtanasūryakalpaiḥ |

tvatkāntimādhvīmanubhūya raktaiḥ nētrairivābhānti samudradārāḥ    18.77	1930
karēṇukābhiḥ saha gāhamānāḥ payah prasannaṃ śaradāpagānām   amī nimīlannayanāḥ kapōlaiḥ āvirmadairāvilayanti nāgāḥ    18.78	1931
sa ēṣa saptacchadarēṇujālaiḥ krīḍannivālimpati gandhavāhaḥ   vanyadvipānāṃ vrajatāṃ pratīpaṃ madapravāhairmalinān kapōlān    18.79	1932
abhinnavarṇā gṛhiṇīva bhavyā vēlāṭavī vārinidhērvibhāti   nityānubhūtāmapī navyabuddhyā rasairasau nirviśatīva hṛṣyan    18.80	1933
taraṅgavēgāttaralāmbudhārī gṛhṇātyasau gāruḍaratnavarṇaḥ   vasundharāvāriruhasya pārśvē siddhōdayāṃ śyāmala patrasōbhām    18.81	1934
vibhāti paryantamahī payōdhēḥ phēnairasau vīcīkaraprakīrṇaiḥ   abhyarcitānāṃ tridaśātithīnām āhārasēṣairiva paryudastaiḥ    18.82	1935
pravālavahnau paridīpyamānē muñcāntyasau mauktikalājavarṣam	

amuṣya vėlā dhṛtavēpathustē

vaivāhikīṃ smārayati sma vėlām || 18.83 ||

1936

svasambhavaṃ samprati pārijātaṃ

dṛṣṭvā ciraprōṣitasannivṛttam |

āliṅganārthīva taraṅgahastān

āvirmaṇīnunnamayatyudanvān || 18.84 ||

1937

ahīndraniśvāsamarutpraṇunnaiḥ

āvartasambhēdibhirēṣa phēnaiḥ |

upāyanaṃ ditsurivāmbudhistē

muktātapatrāṇi muhuḥ prasūtē || 18.85 ||

1938

vėlācalādarbhakapañcavaktrān

vihaṅgapātēna jighṛkṣamāṇān |

nimajjanōnmajjanavēgabhūmnā

mātaṅgayādāṃsi vilōbhayanti || 18.86 ||

1939

pravālamuktāmaṇibhiḥ pradiṣṭaiḥ

pratyāhṛtaiḥ patrolatāṅkurādyaiḥ |

anyōnyabhūṣāparivṛttililām

karōtyasau tīrabhuvā payōdhiḥ || 18.87 ||

1940

varṇaṃ mahānīlamaniprakāśaiḥ

smitadyutiṃ mauktikacandrikābhiḥ |

bimbādharmaṃ vidrumabhaṅgabhēdaiḥ

vyanaktyasau tanvi tavāmburāśiḥ || 18.88 ||

1941

vivrṇvatī bāḍabavahnidīptiṃ

vidyōtatē vidrumapaṅktirēṣā |

<i>dēvēna sampīḍitayōstridhāmnā</i> <i>daityēndrayōrāntraparamparēva    18.89   </i>	1942
<i>mahāvarāhasya khurādrighātaiḥ</i> <i>kṣuṇṇaḥ praviddhō raghuvīrabāṇaiḥ  </i> <i>viśamsthuladvīpatayōpalakṣyaiḥ</i> <i>vīravraṇairēṣa vibhāti rūḍhaiḥ    18.90   </i>	1943
<i>sambhṛtya tōyaṃ sahasōjjihānān</i> <i>sēndrāyudhān paśya ghanān sanādān  </i> <i>udanvatā durjayamantarikṣaṃ</i> <i>jētum pravṛttāniva tasya putrān    18.91   </i>	1944
<i>apāṃ taraṅgairayamantaraṅgaiḥ</i> <i>āplāvaiṣyaṃ samayē dharitrīm  </i> <i>samīnayūdhasnutē sarasvān</i> <i>sannāhagandhīni gatāgatāni    18.92   </i>	1945
<i>asau paraprēmapadaṃ svabhāvāt</i> <i>āpūryamāṇō mahatā rasēna  </i> <i>ātmēva dṛṣṭaḥ sahasā prajānām</i> <i>adarśanēcchāmitarēṣu dattē    18.93   </i>	1946
<i>garutmataḥ kampitadivyaṃvṛkṣaṃ</i> <i>pakṣānilaṃ pātumupētya nāgāḥ  </i> <i>vitānvatē'bālamaṇiprakāśaiḥ</i> <i>asūryabālātapamantarikṣam    18.94   </i>	1947
<i>marudbhīrāghūrṇitasādrināgaiḥ</i> <i>vēgōdbhavairasya vimathyamānaḥ  </i>	

utkṣiptaśaṅkhaṅkarāpadēśāt

bhūyaḥ sudhāmudgiratīva sindhuḥ || 18.95 ||

1948

dōdhūyamānaṃ vividhōrmīyōgāt

chāyāgarutmantamavēkṣya bhītāḥ |

āvartaśailīmabhinētumiccha -

ntyāṅgairamī kuṇḍalītaīrbhujāṅgāḥ || 18.96 ||

1949

saphēnahāsō jaṭīlaḥ pravālaiḥ

udvartayannūrmibhujairbhujāṅgān |

viḍambayatyēṣa nisargabhīmaḥ

kasyāpi kalpāntanaṭasya līlām || 18.97 ||

1950

aśēṣataḥ sō'yamacintyabhūmā

kumbhīkumārēṇa nipītavāntaḥ |

siṣṇāsayaḥ sampatatō'pi dṛṣṭvā

dvijādhipān vēpata ityavaimi || 18.98 ||

1951

pradarśitātmabhramaṇēna nūnaṃ

pratyāyitāṃ mandaranartakēna |

savyāpasavyairbhramaṇaistarasvī

ramyāmasau puṣyati rāsalīlām || 18.99 ||

1952

taistairasau nirmathitō vidhūtaḥ

saṃkṣōbhitō bandhanapīdanādyaiḥ |

prasādagāmbhīryanidhiḥ prathimnā

kṣamānvayaṃ nōjjhati śītalātmā || 18.100 ||

1953

vimathya viśrāṇitamētadīyaṃ

daityadviṣā dēvi marutvadādyāḥ |

sāraṃ pibantastridaśāḥ kadā'pi drāghīyasīm nānubhavanti nidrām    18.101	1954
kalatravantam puruṣam purāṇam kapālinam candrakalāvataṃsam   airāvatādyaiḥ pracitānakārṣīt vaimānikānēṣa mahāvadānyaḥ    18.102	1955
idaṃ jagaddarśitatāratamyam yadbhrūlatālāsyavisēṣanighnam   prajāpatīnām janānīmajanyām tāmēṣa dēvīmanaghāmasūta    18.103	1956
varāya dattvā niravadyayūnē kanyāmasau kaustubhayautakam ca   mahōtsavē vāhanabhōjanādyaiḥ ānarca dēvānitarān yathārham    18.104	1957
jagantyaśēṣāṇi yadēkadēsē paryaṅkatām tasya gataḥ prathimnā   alaṅghanīyam mahimānamanyaiḥ bhajatyasau bhāvitaśēṣabhāvaḥ    18.105	1958
anarghamādyam harinīlaratnam lakṣmīdṛṣā nityanidarśanīyam   nabhaḥpraticchandānibhēna nūnam antargatam vyañjayati svadhāmnā    18.106	1959
madhudviṣō varṇamuṣām maṇinām trāsavyapāyē'pi tirōhitānām	



udantamākhyātumivōrmimālī

karānasau karṣati vīcīhastaiḥ || 18.107 ||

1960

paśyāmi sauhārdavatāṃ tavākṣṇā

taraṅganīmṇōnnatalaṅghanēna |

udvartitānāṃ mahasāṃ maṇīnām

ūrdhvaṃ prasarpantamivōrmimantam || 18.108 ||

1961

anvēṣayan dīsitadakṣiṇō'ham

ācāryasāndīpinisūnu vṛttam |

āviṣṭasaṅkhāsurasannivēśaṃ

prāñcaṃ mahāsaṅkhamihānvavindam || 18.109 ||

1962

yādōnidhānē yadurājadhānyāḥ

samprāptayē sēturihōpakḷptaḥ |

rāmēṇa sītāpatinā nibaddhē

laṅkāpathē lāghavamādadhāti || 18.110 ||

1963

amūni kailāsanībhānyadūrāt

siddhāṅganāsēvyalatāgrhāṇi |

puṇyāni satyē pulināni sindhōḥ

cirēṇa drṣṭiṃ caritārthayanti || 18.111 ||

1964

taṭapradēsēṣu taraṅgahastaiḥ

prasārayan samprati phēnapaṅktīḥ |

sabhājanārthaṃ tanutē bhavatyāḥ

prāyaḥ padanyāsapaṭīmudanvān || 18.112 ||

1965

vilaṅghayan vyōmapathēna sindhuṃ

tvaddarśanē dīptakutūhalānām |

rathastavāsau tvarayā'tisētē

manōrathaṃ viṣṇupadīvadhūnām || 18.113 ||

1966

suradrumastvadvirahālasānām

tavāgamaṃ sūcayituṃ sakhīnām |

madhuvratīnām madhuraiḥ praṇādaiḥ

priyaṃvadaṃ prēṣayatīva gandham || 18.114 ||

1967

vijitya saṅkhyē narakam sanākam

pratyāgataṃ māṃ pratigantukāmāḥ |

paurāḥ praharṣōpanataiḥ praṇādaiḥ

ambhōnidhērantarayanti ghōṣān || 18.115 ||

1968

vidhāya tārksyaṃ gaganābdhipōtam

sārdham mayā dēvi samāvrajanīm |

pratyudgatēva pratibhāti bhavyā

dūrādiyaṃ dvāravatī purī tvām || 18.116 ||

1969

nibaddhajaitradhvajapaṅktiramyā

puṣpairasau pūjitarājamārgā |

sadāmajāmbūnadatōraṇasrīḥ

saudhatviṣā sūcayatīva harṣam || 18.117 ||

1970

padē parasminniva nityamasyām

śuddhēna sattvēna vibhūṣitāyām |

dharmasya vāsāḥ prathitāḥ pṛthivyām

saritpatau gōṣpadavadbhavanti || 18.118 ||

1971

svaraśminiṣpāditasūryabhēdām

arcirmukhairaṅcitabhavyabhāgām |

nivr̥ttidharmē niyatasthitīnām

naiḥ śrēyasīm paddhatimāhurēnām || 18.119 ||

1972

saudhōparuddhatridivāvakāśām

chāyāsamākrāntabhujāṅgalōkām |

purīmimām bhūṣitasindhumadhyām

kutrasthitām vētsi kutōmukhām vā || 18.120 ||

1973

udanvatā khātavatī samantāt

ayatnavaprāyitatuṅgavēlā |

na śakyatē sātyakinā sanāthā

nāthaiḥ surāṅāmapi jētumēṣā || 18.121 ||

1974

prākāracakraṃ yadurājadhānyāḥ

paśyaitaduttuṅgamasūryalaṅghyam |

yadbhāvamēvaṃ bhajatē yathārthaṃ

saṅkōcamṛcchanniva cakrasāilaḥ || 18.122 ||

1975

nirmuktaśēṣōraganirviśēṣaiḥ

nikētanairunnamitāntarikṣam |

udagrātāladhvajamētadagrē

sīmāntaraṃ sīrabhṛtō gurōrnaḥ || 18.123 ||

1976

abhaumasambhāvyavibhūtiyōgaṃ

haimaṃ suratnairacirōpanītaiḥ |

anuttamāduttaramāryadhāmnaḥ

khyātaṃ tvayā gēhamidaṃ madīyam || 18.124 ||

1977

pratīkṣamāṅānadhicandraśālaṃ

paśya tvayā śikṣitacārulāsyān |

tvatkēśahastasvajanaīḥ kalāpaiḥ gōpānasīśchādayatō mayūrān    18.125	1978
āhārabhēdairucitairbhavatyā saṃrakṣitānāṃ tanayābhimānāt   śṛṇu tvadālōkanatarṣabhājāṃ prajalpitaṃ pañjaraśārikāṇām    18.126	1979
sīmantamuktāmaṇisannikarṣāt prasūticitrīkṛtaśuktiramyāḥ   amī purastādbhavatīsakhīnām antarmudāmañjalayaḥ svadantē    18.127	1980
māyādhikēna vidhinā manasēva sṛṣṭaiḥ ābhāti yādavaḡṛhairanaghā purīyam   nābhāganāhuṣanalādinarādhipānām ājānasampadavalēpamivādadhānaiḥ    18.128	1981
nityaṃ dhanēśanagarīm nidhibhiḥ prabhūtām ākhaṇḍalēna mahitāmamarāvatiṃ ca   pratyēkadhāmavibhavaiḥ paribhūya drptā saudhairiyam prahasatīva sudhāvadātaiḥ    18.129	1982
ityālapantamatha tārksyarathēna kṛṣṇaṃ hēmādriṇā haritaśailamivōpanītam   paurāḥ samīkṣya muditāḥ saha vallabhābhiḥ padmāvṛtāṃ divamakurvata drṣṭipātaiḥ    18.130	1983
pratyudgatapriyasakhījanadattahastāṃ satyāṃ trayīmayarathādavatārayiṣyan	

nāthastadā nagaramadhyanaḥ pradeśāt

āsīdati sma nijasaudhasamīparathyām || 18.131 ||

1984

vyatikaritasuvēlāṃ viśvakarmaprasūtiṃ

lavaṇajaladhiguptāmāpa laṅkānivānyām |

dhanapatibahumānyāṃ dharmasēturyadūnāṃ

duradhigamasamīpāṃ dvāarakāṃ rājadhānīm || 18.132 ||

1985

vijayinamupayātaṃ vīksya satyāsahāyaṃ

vyatanuta muditēva dvāarakā vandikṛtyam |

amaratarusamīraiḥ prēṣitairāhṛtānām

upavanamadhupānāmunmadānāṃ praṇādaiḥ || 18.133 ||

1986

stutiśatamukharābhiḥ svarganētuḥ sa jētā

savinayamanuyātaḥ satyabhāmāsakhībhiḥ |

nijamagamadagāraṃ nirviśan prēyasīnām

smaraśaraśayitānāṃ mandamabhyutthitāni || 18.134 ||

1987

abhigatamuṣayā tadā'niruddham

balitanayēna balīyasā niruddham |

yadupariṣadi sarvalōkadarśī

kalaharuciḥ kathayāmbabhūva yōgī || 18.135 ||

1988

bāṇābhikhyaṃ balisutamathō

baddhabandhuṃ jigīṣuḥ

sēnōtthānaṃ sumahati purē

śvastanaṃ ghōṣayitvā |

cintārūḍhatribhuvanahitaś -

cintanīyō munīnām

vāsāgāraṃ prabhuradhigatō

vāsatēyīṃ nināya ॥ 18.136 ॥

1989

॥ iti śrīkavitārkkikaśiṃhasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye aṣṭādaśaḥ sargaḥ ॥  
kavitārkkikaśiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ॥

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

## ॥ *ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ* ॥

śrīmān vēṅkaṭānāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

*nityaprabuddhamapi nirmalayā svadrṣṭyā*

*nidrāṇavaddaranimīlitanētrapadmam |*

*prābōdhikībhirupasēduritīva vāgbhiḥ*

*svādhīnamartyatanayaṃ śrutivandinastam || 19.1 ||*

1990

*yāminyapaiti yadunātha vimuñca nidrāṃ*

*unmēṣa mṛcchati tavōnmiṣitēna viśvam |*

*jātaḥ svayaṃ khalu jagaddhitamēva kartuṃ*

*dharmapravartanadhiyā dharaṇītalē tvam || 19.2 ||*

1991

*aśrāntasantatibhirābharaṇaparakāśaiḥ*

*ārātrikaṃ pramukhayantya ivōpacāram |*

*icchanti tē prathamadrṣṭimananyalabhyāṃ*

*padmānanāḥ padanivēśanadhanyahastāḥ || 19.3 ||*

1992

*vṛddhāḥ kathañcidararamṃ vyatibhidya haimaṃ*

*dauvārikāstava gṛhītasujātavētrāḥ |*

*nirgacchataḥ praviśataśca niśāmayantō*

*nātha tvadēkahṛdayā na bhajanti tandrīm || 19.4 ||*

1993

*viśvaikatīrthabhajanēna viśuddhimantō*

*nidrōjjhitā nigamasīmni niśātyayē ca |*

vaitānikān vidhivaśēna vihr̥tya vahnīn punyāśayāḥ paricaranti purōdhasastē    19.5	1994
nidrāvaśēna nibhr̥tēkṣaṇamutthitānām   dvitrāṇi mantharapadānyapagatvarīṇām   kālē gṛhītamucitē raśanāḥ kathañcit maunavrataṃ jahati mugdhavadhūjanānām    19.6	1995
santyaajyatē taralamauktikajāladr̥śyaiḥ tārāgaṇaistridaśavartma tamālanīlam   padmāpatēramṛtanirmathanāvasānē dugdhāmburāśipṛṣatairiva rūpamagyam    19.7	1996
nātha sphurantyupayati dyumaṇiprakāśē na jyōtiriṅgaṇagaṇā na ca tārakādyāḥ   tējasvinō'pi tamasaiva samṛddhimantaḥ tvatsannidhau muṣitabhāsa iva tvadanyē    19.8	1997
ānartitān salalitaṃ divasāvasānē vācālaratnavalayairnijahastatālaiḥ   nidrālasān mṛgadṛśō gṛhanīlakaṇṭhān āvāsayaṣṭiśikharādavarōhayanti    19.9	1998
nṛtyantyudīritaghanastanitāmakāṇḍē nēdīyasīm tava nīśamya vibhātanāndīm   citrātapatraparimaṇḍalacārubarhāḥ śṛṅgārayōnīsarapatrarucō mayūrāḥ    19.10	1999
nirgatya citragarutō nilayāntarēbhyaḥ tārasvanāstaruṇavidrumatāmracūdāḥ	



<p>ratnāṅkaṇeṣu ramaṅbhiravēkṣyamāṅaḥ  krīḍāraṇaṃ vidadhatē kṛkavākuvaryāḥ    19.11   </p>	2000
<p>prāptāstulāṃ haritakōmalabāhyapatraiḥ  kiñcitparisphuritaśōṇamukhaiḥ sarōjaiḥ    vāmabhruvāṃ valayapaṅktiṣu sañcarantyō  maṅju kvaṇanti maṅipaṅjaraśārikāstē    19.12   </p>	2001
<p>pratyakṣitē tamasi yāsyati viprakaṛṣaṃ  sañchannabhānumati samprati jīvalōkē    gaṅgāyamānasalilaṃ nijaraśmīyōgāt  siṅṅāsayēva sitabhānurupaiti sindhum    19.13   </p>	2002
<p>pratyūṣagharmasamayēna samagradhāmnā  śōṣaṃ vrajatyamṛtaraśmīmayūkhapūrē    ahnāya kaiścidabhighātamavāpnuvatyaḥ  tārāḥ prayānti vilayaṃ tanubudbudābhāḥ    19.14   </p>	2003
<p>patyustviṣāṃ prajahataḥ prathamābdhitalpaṃ  sandhyāsarōruhadṛśaḥ prathamōtthitāyāḥ    sīmantitē timirakuntalamadhyabhāgē  sindūrarājiriva bhāti mayūkharēkhā    19.15   </p>	2004
<p>jyōtsnāpadēśamavadhūya sitōttarīyaṃ  stōkāvasēṣitasadābharaṇaprabandhā    aṅgīkarōtyaruṇabhāvitamaṅgarāgaṃ  prācī diśā dinapatim paribhōktukāmā    19.16   </p>	2005
<p>nirṅijya samprati niśāṅganivēśalagnaṃ  kālēyapaṅkamiva santamaṣaṃ kalaṅkam  </p>	

- kṣōṇībhṛtāmaruṇadīdhitayō'nuraktāḥ  
 pādānalaktakarasaivira rañjayanti || 19.17 || 2006
- prādurbhaviṣyati carācarajantuvargē  
 prāptā'ruṇēna vidhunā tamasā ca vėlā |  
 ābhāti bhāvitaparaspāralēśayōgā  
 māvāvipaktiriva lōhitaśuklakṛṣṇā || 19.18 || 2007
- unnidrapadmanayanaḥ subhagōtpalābhaḥ  
 sambhāvitō munigaṇairupapannabōdhaiḥ |  
 rāgōttarāṃ śriyamavāpya rathāṅgaśōbhī  
 jātaḥ sa ēṣa samayō jagadēkasēvyāḥ || 19.19 || 2008
- nītaḥ śramaṃ nihatarātrivarūthinīkaḥ  
 candrātapatravinipātaviluptabhūmā |  
 pratyūṣavairivibhavēna parāhatātmā  
 kālapratīkṣa iva gacchati kāmavīraḥ || 19.20 || 2009
- yō'sau janasya diśatīva sudhānidhānaṃ  
 jātadhvaniḥ śrutiṣu jāgaradundubhistē |  
 manyē sa ēva madanasya niśācarasya  
 svacchandasauptikanivṛttimabhivyanakti || 19.21 || 2010
- antarbahīśca tamasā parimucyamānē  
 jāgaryayā jagati samprati dīpyamānē |  
 pañcāyudhaściraparīśramaśāntimicchan  
 nidrāmupaiti hṛdayēṣu nitambinīnām || 19.22 || 2011
- agrē bhavan gururiva svayamānakānāṃ  
 ādiṣṭasampadiva kandharayā tavaiṣaḥ |

vyaktaplutēna ninadēna viśuddhavarṇaḥ prastauti nātha nigamān pratibōdhaśaṅkhaḥ    19.23	2012
mugdhāḥ svamuṣṭiparimēyamanōjñamadyāḥ paryāyacāpalatikā iva pañcabāṇaḥ   prāsthānikapraṇayadurvinayōpaśāntyai pratyakṣayan pratinivartayatīva yūnaḥ    19.24	2013
antaścakāsadasitōtpalamaṅkayōgāt bhāsōnmadēva parimīlitatārakārdhā   niṣpītakāntimakarandarasaṃ pratīcyāṃ nīhārabhānucaśakaṃ nidadhāti sandhyā    19.25	2014
dr̥ṣṭvā nimīlitavatīṃ niyatiprabhāvāt ātmapriyāṃ kumudinīmavadhūtadhāmā   cyōtattuṣāranayanōdakabindurinduḥ prasthānamicchati mahatpratipannadainyaḥ    19.26	2015
bhōktuṃ divaṃ nijaviyōgaviluptadīptiṃ prāgēva tivrarucinā prahitēva sandhyā   mālinyayōgamapanīya karāvamarśaiḥ prāyō yathārhamanulimpati kuṅkumēna    19.27	2016
ardhēna pāṭalamanūrukarānuśaṅgāt ardhāntarēṇa maṇimēcakamantarikṣam   aspr̥ṣṭatāpamadhirōhati nistamaskaṃ saṃvītapītavasanēna tulāṃ tvayaiva    19.28	2017
padmāpadāmburuhayāvakaṇḍabhāsā bhāsā nitāntamudayāntaritasya bhānōḥ	

<p>ārajyatē gaganamadya jagatprasūtēḥ  nābhīsarōruhabhuvā rajasēva gātram    19.29   </p>	2018
<p>dagdhuṃ tamō danujabṛndamivāmburāsēḥ  uttasthuṣō madhuripōriva tigmadhāmnaḥ    unmēṣiṇī sumanasāmuditā purastāt  cakraprabhāmanukarōti marīcimālā    19.30   </p>	2019
<p>dr̥ṣṭidvayaṃ niyatakālamidaṃ prajānāṃ  ēkā nimīlati tayōritarā'pyalakṣyā    tattādr̥ṣōstava dr̥ṣōryugapatprabōdhāt  ālōkayōgamanaghaṃ bhajatāṃ trilōkī    19.31   </p>	2020
<p>prācīnaśailaviṣayē pracurāṃśurēkhāṃ  sandhyādaśāmaruṇarāgaghṛtāvasiktām    kālō nidhāya sṛjatīva śanaistadantē  tigmadyutiṃ tribhuvanaikamahāpradīpam    19.32   </p>	2021
<p>paryāptaraśminikarēṇa suvr̥ttabhūmnā  sūryēndubimbayugalēna samasthitēna    ābhāti kālavanijā parikalpyamānā  naktamdivakṣaṇatulēva nabhaḥ sthalaśrīḥ    19.33   </p>	2022
<p>naiśaṃ tamaḥ kṣipati nanditacakravākē  padmān prabōdhayati bhāvitamitrabhāvē    dr̥ṣṭiṃ prasādayati darśitasatpathē'smin  dōṣōlbaṇā kumudinī bahumānaśūnyā    19.34   </p>	2023
<p>pādaspr̥śāṃ diśati bhūmibhṛtāṃ prakāśaṃ  sattvaṃ samēdhayati sadbhirudīritārghyaḥ  </p>	

tējōgaṇānapi tiraskurutē svadīptyā cakrapriyastvamiva samprati caṇḍabhānuḥ    19.35	2024
ājānapāṇḍaratanuḥ parabhāgamṛcchan nīlāambaradyutimuṣā nijalāñchanēna   sphītākṛtiḥ parigatō madarāgalakṣmyā vīra tvadagraja ivaiṣa vibhāti candraḥ    19.36	2025
sandhyōparāgasamayaṃ pratilabhya puṇyaṃ snātum niśā gaganasaudhatalāvātīrṇā   āraktarūpamavalambayatā karāgraṃ patyā saha praviśatīva paraṃ samudram    19.37	2026
dēva tvayīva divasāgamajāgarūkē saṃraktaviśvamudayaṃ savitaryupētē   astaṃ śanairabhipatan bhajatē mṛgāṅkaḥ tvadvairivāravanitāvadanēndvavasthām    19.38	2027
rājā'stamēti suhrdā madanēna sārdhaṃ dīnākṛtiḥ kumudinīdṛḍhabaddhakōśā   vairī samēti viṣamāśva itīva bhītā chāyācchalēna bhajatē gaganam triyāmā    19.39	2028
āmṛśya rātrimaruṇōdayajātapuṣpāṃ prāptānutāpa iva satpathalaṅghanēna   jyōtsnāṃśukaṃ dvijapatiḥ paridhāya nūnam vrīḍānatō viśati vārinidhiṃ vivarṇaḥ    19.40	2029
abhyēti bhānurudayādrimasahyatējāḥ sthātum sa ēṣa samayō na mamēti paśyan	

<i>prāyaḥ samāśrayati pāsabhṛtā'bhiguptaṃ tārāpatiścaramasāgaratōyadurgam    19.41   </i>	2030
<i>mūlē manāgbhavati muñcati pūrvabhāgaṃ śaithilyamṛcchati tamālarucistriyāmā   ākṛṣyatē caramaśailavanē vihartaṃ sīrāyudhēna yamunēva sudhāṃśunēyam    19.42   </i>	2031
<i>prasthānakālabhajanāt paritōṣitēna jyōtsnātmikāṃ harivadhūsahajāna dattām   prāyēṇa nākavanitānakhadīpti lakṣyāṃ śēṣāpaṭiṃ caramabhūbhṛdasau dadhāti    19.43   </i>	2032
<i>sūkṣmābhirāmanijadīdhitisūtralambī paryantalagnatimirālakadarśanīyaḥ   sindūrarañjita ivaiṣa vibhātalakṣmyāḥ sīmantamauktikamaṇiḥ pratibhāti candraḥ    19.44   </i>	2033
<i>prālēyarūṣitamidaṃ prathamētarābdhau magnaikadēśamanuyāti mṛgāṅkabimbam   mānacchidāṃ makarakētanasāyakānāṃ śāṇōpalaṃ ciranigharṣaṇakarśitārdham    19.45   </i>	2034
<i>ādau varābhamuditaṃ śarapāṇḍu madhyē paścānmadhūkaparidhūsaramindubimbam   sampadyatē punaradr̥ṣyatamāmavasthāṃ kālārpitaṃ karajacihnamiva kṣapāyāḥ    19.46   </i>	2035
<i>naiśaṃ tamisramaruṇēna viluptasāraṃ niḥ śēṣayannayamudēti mayūkhamālī  </i>	

satsēvanēna puratō muṣitaikadēsaṃ vidyāvatāṃ vrjinarāśimivāntarātmā    19.47	2036
udgacchatā puruṣakēsariṇēva pūṣṇā kālē tamō vidalitaṃ karajaiḥ pravālaiḥ   gāḍhaṃ hiraṇyakaśipōriva gātramanyat sandhyācchalēna rudhiraṃ kṣaratīva sāndram    19.48	2037
prāptōdayasya tapanasya tavēva dhāmnā kṣiptō guhāntaraniruddha ivāndhakāraḥ   viśvāvalōkananirōdhaviyātavr̥ttēḥ atyāhitasya paripākamivaiṣa bhūṅktē    19.49	2038
magnā ciraṃ mahati santamasāmburāśau daṃṣṭrābhirāmarucinā divasāgamēna   utkṣipyatē danujaśōṇitalōhitēna prāyō varāhavapuṣā vibhunēva bhūmiḥ    19.50	2039
nidrāmapāsyā tamasā ca dṛśō nirōdhaṃ pratyañmukhaṃ prathamataḥ prathayan prakāśam   niḥśrēyasapratipadēna nijēna dhāmnā viśvaṃ samādhiriva darśayatē vivasvān    19.51	2040
āśāparītamavivēkamivāndhakāraṃ śaṅkāśatāspadamalakṣitasarvatattvam   nirdhūya samprati niśāmiva bāhyavidyāṃ tattvāvasāya iva bhāti vibhātakālah    19.52	2041
nirviśya candrasitapadmarasaṃ niśātmā lōlambajātirabhitō lulitānyapuṣpā	

tvadvaktracandranirapāyarasānidānīṃ padmānupaiti paritōṣitarājahaṃsān    19.53	2042
nātyantataḥ kumudinī pratipannanidrā nātīva bōdhamupayāti sarōjinī ca   ētēna nūnamanayōravisēṣadrśyā nāthānuvṛttiniyatēva bhavatyavasthā    19.54	2043
paryasyatā surabhi padmaparāgajālaṃ pakṣānilēna paridhūnanasambhavēna   saṃdhukṣayanti makaradhvajahavyavāhaṃ śāntaṃ punaḥpunaramī sarasīṣu haṃsāḥ    19.55	2044
kālōtthitāḥ sthitibhṛtō guṇayantritattvāt dānōdakārdrakarapuṣkaradarśanīyāḥ   sambhāvayantyabhimukhāḥ samayōpayātān bhṛṅgān vanīpakajanāniva vāraṇēndrāḥ    19.56	2045
gañjāmupētya madakuñjaragaṇḍapāliṃ mattān samīkṣya madhupān pariḡhūrṇamānān   śuddhāni hanta kumudāni tamasyapētē bhūyastadanvayabhayādiva saṅkucanti    19.57	2046
sattvakṣamādhikatayā śayitāḥ pṛthivyām nidrāmayīṃ vyapagamayya nijāmavidyām   niḥ saṅgavṛttiniyatāḥ sthirasaṃyamārḥāḥ muñcanti samprati madaṃ muditā gajēndrāḥ    19.58	2047
sainyādayastava hayāḥ samayē prabuddhāḥ catvāra ēva nigamāstava mūrtimantaḥ	



āvartayantyatanuhēṣitavīcibhēdaiḥ

vairātrikaṃ vaṭubhiradhyayanaṃ pravṛttam || 19.59 ||

2048

āyōdhanē viharanē'pyavadhānavantaḥ

prājyaiḥ paricchadaparīṣkaraṇōpacāraiḥ |

saṃyōjayanti rathayōgavidaḥ śatāṅgaṃ

tārksyaṃ dvitīyamiva sārathayastvadīyam || 19.60 ||

2049

nidrāvasēṣavigamē'pi madānuṣaṅgāt

mandaṃ dṛśō mukulayanti madāvalēndrāḥ |

ēṣāmanūrukiraṇairaruṅīkṛtānāṃ

saptasrutāṃ bhavati sāndhyapayōdalakṣmīḥ || 19.61 ||

2050

ālakṣya dūramavarōdhagrḥhādamuṣmāt

svābhāvikaṃ vadanamārutasaurabhaṃ tē |

ambhōruhāṃ guṇamapatrapayan samīrō

mandaṃ paribhramati mandiradīrghikāsu || 19.62 ||

2051

āghūrṇitāni mṛdunā pavanēna padmā -

nyāvēdayanti madalēśamayīmavasthām |

nirgacchatāṃ tava ca vāravadhūjanānāṃ

nidrāvasēṣakaluṣāṇi vilōcanāni || 19.63 ||

2052

rēṇūtkarāḥ sarasijōtpalakairavāṅnāṃ

kurvantyanūrutimirēnduruciprakāśāḥ |

prāyaḥ samudrataruṅīparikarmabhūtāṃ

carcāṃ navīnaghusṛṇāgurucandanānām || 19.64 ||

2053

adhyāsitaṃ kumudatalpamapōhya kālē

padmōtpalāni śanakaiḥ śriyamāvrajanīm |

saṃvījayantyalaghucāmaradarśanīyaiḥ pakṣaiḥ svayaṃ parijanā iva rājahaṃsāḥ    19.65	2054
pratyūṣalakṣaṇarasāyanasamprayōgāt prālēyaraśmimahasā jarasēva muktāḥ   padmōtpalaprabhṛtibhiḥ parikarmavatyō gṛhṇanti yauvanadaśāṃ gṛhadīrghikāstē    19.66	2055
audyānikīṣu sumanaḥ svanavāptapūrvam nūnam sarōruhavanēṣu ca nūtanēṣu   āditsatē vadanamārutasaurabham tē śayyānikāyyamabhitō viharan samīraḥ    19.67	2056
arcyasya samprati satāmavagāḍhatīrthā manyē pragṛhya nalinī makarandamarghyam   vyaktadvirēphaninadā vihitābhimukhyā patyustviṣāṃ praṇayatīva karaprasāram    19.68	2057
jyōtsnāsakhīm kumudinīm bhramaraḥ prahr̥ṣyan nirviśya nityapariśuddharuciṃ niśāyām   rāgādupaiti nalinīm rajasā'bhijusṭām kiṃ nāma nācarati manmathahastavartī    19.69	2058
sandhyācchalēna puruṣōttama sāmpratam tē saivādhunā bhṛgusutā tamasāṃ nihantrī   bhūyaḥ samutthitavatī dhṛtapuṇḍarikā bhōgāya sāgaragr̥hādbhuvanaikayūnaḥ    19.70	2059
candrātapatridivaśaivalinīpravāhē magnōtthitām kamalinīmupasēvamānāḥ	

- pratyagrabhinnamukulaprasṛtaiḥ parāgaiḥ*  
*utthāpayantyagurudhūpamivōtpalinyaḥ || 19.71 ||* 2060
- paurandarīm diśamanūrunibaddharāgām*  
*dr̥ṣṭvā tathā pariṇamatyaparā diśā'pi |*  
*strīṇām gatānugatikapratipattibhājām*  
*khyātaṃ tatō bhavati kāmītakāminītvam || 19.72 ||* 2061
- nidrāyatē kumudinī cirasamprabuddhā*  
*suptā prabōdhamupayāti sarōjinī ca |*  
*yāmēṣu vṛttimanayōradhigamya nūnaṃ*  
*śiṣyāyitaṃ tvadavarōdhanitambinībhiḥ || 19.73 ||* 2062
- mitrasya luptatamasō'pyatirāgabhājāḥ*  
*samprēkṣaṇaṃ mama na yuktamītīva matvā |*  
*mīlatyasau kumudinī saha tārakābhiḥ*  
*prāptaṃ vrataṃ tadiha rājaparigrahāṇām || 19.74 ||* 2063
- āmōdayōgamavaśāt sahasā'srayantē*  
*patyustviṣām tava ca pādaniṣēvaṇēna |*  
*kṣiptāstvayā hṛdi gr̥hītaśucaḥ kṣitīndrāḥ*  
*svāntarniviṣṭamadhupāśca sarōjakōśāḥ || 19.75 ||* 2064
- āvissmitairamṛtasindhutaraṅgakalpaiḥ*  
*ākēkarapriyatamājanadr̥ṣṭibhōgyaiḥ |*  
*tvatsaukhaśāyanikasūrigaṇēna sārđhaṃ*  
*nirvēśayōgamupayāma nirīkṣaṇaistē || 19.76 ||* 2065
- adhigatanilayānāmaupavāhyadvipānām*  
*madapayasi vitanvan majjanōnmajjanāni |*

<i>pravahati pavamānaḥ spandayan mandamandaṃ pariṇamadaruṇimnaḥ paṅkajāraṇyakōśān    19.77   </i>	2066
<i>upavanamadhupānāmunmadasvairagītaiḥ tanumarudupadiṣṭaiścārulāsyairlatānām   daravilulitadānairdantināṃ karṇatālaiḥ samayasamucitaṃ tē bhāti saṅgītakṛtyam    19.78   </i>	2067
<i>harati rativihārairardhavisraṃsitānāṃ yuvajanahṛdayāni śrāntapañcāyudhāni   upahitaguṇamārādutthitābhirvadhūbhiḥ kuṭilanīyamitāgraṃ gumbhanaṃ cūlikānām    19.79   </i>	2068
<i>kṣitiriyamavadhūtadhvāntanīlōttarīyā vikasitamukhapadmā vyaktasandhyāṅgarāgā   abhimatakaradānā nirvyapēkṣā tvadanyaiḥ anubhavitumiva tvāṃ darśayatyātmarūpam    19.80   </i>	2069
<i>madhuna iva dayāyāḥ sāmarasyaṃ dadhānaiḥ kamalavanamananyāṃ kāntimadhyāpayadbhiḥ   phaṇipatiramaṇīyaṃ dēva paryaṅkamujjhan pariṇamaya śubhaṃ naḥ pāvanairakṣipātaiḥ    19.81   </i>	2070
<i>dinamukhamiti nāma śrāvitaḥ sūtaputraiḥ abhajata jitanidrō jāgaramṃ yādavēndraḥ   saridapagamakālē sādhusaṃrakṣaṇārthaṃ munibhiriva sa ēva stūyamānō mukundaḥ    19.82   </i>	2071
<i>dhanamiva nigamānāṃ dharmamuttambhayiṣyan trijagadanuvidhēyaṃ karma niṣpādyā sāndhyam  </i>	

sitaḡuṇaparidhānaiḥ sēvitō mantrimukhyaiḥ

alamakuruta nāthō haimamāsthānapīṭham || 19.83 ||

2072

|| iti śrīkavitārkkikaṣiṃhasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ ||  
kavitārkkikaṣiṃhāya kalyāṇaḡuṇaśālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaḡuravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ viṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athōpahūtaiḥ puruhūtajētā

sēnēśvarairapratimānavīryaiḥ |

abhīṣubhiḥ sūrya ivābhidīptaḥ

kubēraguptāṃ kakubhaṃ pratasthē ॥ 20.1 ॥

2073

prayāṇatūryadhvanirasya bhūyān

gharmāntajīmūtaravānukārī |

anartayaddharmamayūramādyam

prāptasthitim pādayugēna bhūmyām ॥ 20.2 ॥

2074

nabhaḥpṛthivyōrupadiṣṭakampē

nāthasya yātrāpaṭahapraṇādē |

uṣētarāsāṃ nayanam cakampē

vāmētaram bāṇapurāṅganānām ॥ 20.3 ॥

2075

tasyēndubimbaṃ sitamātapatram

bhāsvān maṇīndrō mahanīyatējāḥ |

tārāśca muktāvalayā virējuḥ

śikhī rathāṅgākṛtirātmadhāmnaḥ ॥ 20.4 ॥

2076

agrē mukundasya tadagrajanmā

daityaiḥ samam janyavihāramicchan |

avāhayadyādavabhūpatīnām

varūthinīm śambaravairipūrvām || 20.5 ||

2077

kathañcidutkṣiptakarēṇa sōḍham

bhugnāgrabhōgaṃ bhujagēśvarēṇa |

āsannabhārātyayajātarṣā

viśvambharā sainyabharam viśēhē || 20.6 ||

2078

prasthānabhāji prathamē yadūnām

ṛthvī svayaṃ tadbalarēṇulakṣāt |

bhārāvatārapriyavādalubdhā

prāyō yayau padmabhuvah sakāśam || 20.7 ||

2079

aśēṣatacchādayatā digantān

ārōhatā bhūmibhṛtām ca mūrdhnaḥ |

prāyēṇa sēnārajasā svamēva

prāduṣkṛtaṃ lāghavamulbaṇēna || 20.8 ||

2080

rathādighōṣairatha śārṅgapāṇēḥ

kalpātyayaikārṇavanādakalpaiḥ |

vitṛāsītēva tridaśārilakṣmīḥ

iyēṣa gantuṃ yaduvīradurgam || 20.9 ||

2081

atha kṣaṇādātmabhuvam prayāntam

pariṣkṛtaṃ pañcabhirāyudhāgryaiḥ |

āsābalēna svayamuttarāsā

prāyah pratīyāya jagatpratīkṣyam || 20.10 ||

2082

puraṃ tataḥ śōṇitapūrvamagrē

dadarśa daityādhipadarpahantā |

<i>khagēndrapakṣānilatīvraghātāt</i>	
<i>trāsādivōtkampitakētuhastam    20.11   </i>	2083
<i>purōpakaṅṭhē purabhinniyōgāt</i>	
<i>prākārabhāvaṃ pramathā bhajantaḥ  </i>	
<i>pralambahantuḥ prasamīksya vēgaṃ</i>	
<i>bhītāḥ palāyanta bhṛśārtanādāḥ    20.12   </i>	2084
<i>itastataḥ sampatatāṃ yadūnāṃ</i>	
<i>vyaktānubandhaṃ birudairudāraiḥ  </i>	
<i>suradvīṣaḥ śusruvurēkatānaṃ</i>	
<i>kaladhvaniṃ kāñcanakāhalīnām    20.13   </i>	2085
<i>kaśāgrasaṃsparsāmamṛṣyamāṅgaiḥ</i>	
<i>samīravēgaiḥ samarāvaliptāḥ  </i>	
<i>udagrahēṣāmukharaisturaṅgaiḥ</i>	
<i>vṛṣṇyandhakā vairipurīmavṛṇvan    20.14   </i>	2086
<i>udvēlavēgān stanatō gabhīraṃ</i>	
<i>aurvapratīcchandaividīptadrṣṭīn  </i>	
<i>acōdayan dānavavaprabhaṅgē</i>	
<i>stambēramān sāgarapōtakalpān    20.15   </i>	2087
<i>prākārabhaṅgē prasabhaṃ prayuktā</i>	
<i>dambhōlibhīmāyatadantakāṅḍāḥ  </i>	
<i>ūrdhvapravrṛttairnijahastatālaiḥ</i>	
<i>uttambhayāmāsurivāntarikṣam    20.16   </i>	2088
<i>asahyavēgaiḥ sahasā balaughaiḥ</i>	
<i>ākramyamāṅā balināṃ yadūnām  </i>	



<i>pracukṣubhē daityapurī prabhūtā saṃvartabhinnēva samudravēlā    20.17   </i>	2089
<i>yathārthaśauryā yaduvīrayōdhāḥ sthānāni cittāni ca dānavānām   vyakampayan vikramasatkathānāṃ siddhāntabhāgairiva siṃhanādaiḥ    20.18   </i>	2090
<i>jahāra cittāni bibhēda saudhān śrōtrāṅyarīṅāṃ badhirīcakāra   ananyaśabdaṃ ca jagadvitēnē ghōrastadā yādavasainyaghōṣaḥ    20.19   </i>	2091
<i>vimathyamānāt svapurādyadūnāṃ manthācalēnēva mahābalēna   viniṣpapāta tridaśārinētā kālē samudrādiva kālakūṭaḥ    20.20   </i>	2092
<i>sa rōṣarūkṣō bahudīptahētiḥ diśō didhakṣanniva daityavāhniḥ   kṛṣṇāmbuvāhapramukhaṃ pratasthē tāpacchidā tēna śamaṃ prayāsyān    20.21   </i>	2093
<i>saritpatīnāmiva sannipātē vārṣṇēyadaitēyabalōdadhīnām   adabhrasaṅghōṣamabhūtapūrvāṃ yugāntasaṃvādi babhūva yuddham    20.22   </i>	2094
<i>baladvayaḥṣuṅṅamahītalōtthaṃ rajastadā saṃvṛtasarvalōkam  </i>	

akalpayat svētaratattvalōpāt

apañcabhūtāmiva viśvasrṣṭim || 20.23 ||

2095

prathīyasā sūkṣmanirantarēṇa

kṣaumābhirāmēṇa parāgabhūmnā |

pracchannasēnāṅgatayā tadānīṃ

āsījayaśrīravakuṅṭhitēva || 20.24 ||

2096

rajōnubandhādabhisamvṛtāṅgī

bhāsvatkarasparśamanaśnuvānā |

nivāritāsāvitatistadā”sīt

nabhaḥ sthalī nākibhirapyadrṣyā || 20.25 ||

2097

raṅākhyadarśē rajasōtthitēna

pracchādyamānē tamasēva bhānau |

nistrimśadhārāsālilē nimagnāḥ

śuddhiṃ parāmanvabhavan suyōdhāḥ || 20.26 ||

2098

asṛkchaṭāsāravaśāt dhvajinyā

rajaḥ samētē tamasi praśāntē |

sattvānurūpaṃ vidadhē pramōdaṃ

samānmithaḥ samṃmukhayan prakāśaḥ || 20.27 ||

2099

tatō harastrātumanāḥ svabhaktaṃ

dattābhayaṃ dānavasārvabhaumam |

anudrutō bhūtagaṇairanantaiḥ

pratyudyayau viśvapatim prakupyān || 20.28 ||

2100

tamunmadōdagravṛṣādhirūdhaṃ

sitācalē mērumiva jvalantam |

śaraiḥ pratiprāsthita śārṅgadhanvā dēvaṃ sudhāsūtikalāvataṃsam    20.29	2101
śīlīmukhaiḥ śauridhanurvimuktaiḥ vismāritān pūrvavikatthanāni   palāyamānān pramathānaśēṣān mēnē paśūnēva patiḥ paśūnām    20.30	2102
āsvādanīṃ dānavaśōṇitānām akuṅṭhitāmadrividāraṇē'pi   anāhatāstrō yudhi śambarāriḥ saṃstambhayāmāsa guhasya śaktim    20.31	2103
klēśādidōṣairaparāhatēna krīḍāmanuṣyēṇa janārdanēna   jvarē nirastē giriśaprayuktē vītajvaram viśvamidam babhūva    20.32	2104
atha prayuktānasurēndraguptyai prasahya vahnīnapi pañca jitvā   ajṛmbhayadbhāvitajṛmbhaṇāstrō vṛṣadhvajam viṣṇuracintyabhūmā    20.33	2105
śaravyabhūtatripurē'pyamōgham śūlāyudhē śauryamavēkṣya śaurēḥ   purandarapratyuparōdhajātam vyayōjayan vismayamāditēyāḥ    20.34	2106
bāṇaḥ sahasrēṇa bhujaiḥ pramādyan ātmānurūpairasuraiḥ samētaḥ	

asahyaśastrāstrabalō balādīn

pratyagrahīt pratyayitaprabhāvān || 20.35 ||

2107

sa vajranirghōṣanibhāṭṭahāsō

gātrēṇa rundhan gaganāvakāśam |

udagradhanvā śaravṛṣṭimugrāṃ

utpātajīmūta ivōjjagāra || 20.36 ||

2108

śarāsanairardhasahasrasaṅkhyaiḥ

yōddhum pravṛttō yugapatprakṛṣṭaiḥ |

pratidrutān prārdayata prakupyan

ēkaḥ samastānapi yādavāgryān || 20.37 ||

2109

atha kṣaṇādantaritāntarikṣā

vātyā vihaṅgēndravihārājātā |

alātacakrapratimānakārṣīt

bāṇāśanīn bāṇaghanaprasūtān || 20.38 ||

2110

garutmataḥ pakṣamarutpracārāt

dūrīkṛtō vāruṇanāgapāśaiḥ |

uśāsahāyaḥ sarathaḥ sadhanvā

jagrāha daitēyabalasya pārṣṇim || 20.39 ||

2111

vinighnatō daityabalaughamagrē

cāpābhiyōgō yudhi śambarārēḥ |

cakāra cakrīkṛtacandralēkhaṃ

śambhōśśiraḥ kampamananyalabhyam || 20.40 ||

2112

rāmō'pi laṅkādhīpatēḥ samānān

musalyavṛttīn musalēna bhīndan |

camatkṛtiṃ cakradharasya kurvan ādata saṅgrāmavihāramagryam    20.41	2113
udagraśṛṅgōlbaṇabāhubhūmnā sañcārikailāsanibhēna tēna   amṛṣyatā kṣipramakāri sainyaṃ nāgādhipēnēva vanaṃ nalānām    20.42	2114
sa lāṅgalākarṣaṇanirvicēṣṭān niṣpiśya nāgānniṣadhapramāṇān   raṇakṣitiṃ śōṇitamāṃsapaṅkaiḥ āmagnanispandarathāmakārṣīt    20.43	2115
halāyudhōtkṣiptarathaughapūrṇaṃ samīkṣya dēvāḥ sahasā'ntarikṣam   āsaṅkya daitēyabalōpayānaṃ dṛḍhārgalāṃ dēvapurīmakurvan    20.44	2116
prabhuśca kiñcit prathayannamarṣaṃ krīḍōcitān prēkṣya kṛtābhiyōgān   vivyādha bāṇānucarānayoḍhyaḥ śārṅgōdadhērūrminibhaiḥ śaraughaiḥ    20.45	2117
adrṣṭatūṅīramanuplavānyaiḥ agrāhyasandhānavimōkṣabāṇam   amaṃsatainaṃ sthiracāpacakraṃ pratyēkamātmābhimukhaṃ pratīpāḥ    20.46	2118
niṣaṅgadattāgrakarē murārau nirbhidya daityān bhuvamāviśantaḥ	

lakṣyāṇi dūrādalabhanta bāṇāḥ rasātalasthairapi dānavēndraiḥ    20.47	2119
na sēhirē śārṅgapayōdajātāṃ nārācavṛṣṭiṃ danujēndrayōdhāḥ   amōghavācā kavinā prayuktāṃ antarvatīṃ sūktimivānabhijñāḥ    20.48	2120
yatōyatō yādavasainyamāsīt tatastatō daityacamūrapāyāt   gatāni tējastamasōrivārāt āśāvikalpēna tayōrabhūvan    20.49	2121
aśūrasandarśanatāpaśāntyai svahētidhārāgrhamāśrayantīm   vihārayāmāsuriva svavṛtṭyā vīraśriyaṃ vṛṣṇikulappravīrāḥ    20.50	2122
kṛpāṇabhinnadvipakumbhamuktā muktāḥ patantyō raṇavaprabhūmau   prarōhatāṃ vīrayaśastarūṇāṃ bījānyabhūvan bahudhā vikīrṇāḥ    20.51	2123
dvipācalēbhyaḥ śaravṛṣṭipātaiḥ āpātītānāṃ rudhirāpagānām   akalpayan yōdhamukhēndukḷptāḥ kaumudvatīṃ sampadamatṭahāsāḥ    20.52	2124
adṛśyatānyōnyavilūnaśīrṣaiḥ ārabdhamanyōnyakṛtapraśamsaiḥ	

anēkarūpaikasurāṅganāptaiḥ

apāstavairam raṅaraṅganṛttam || 20.53 ||

2125

prayōjitaiḥ prāṇatṛṇaiḥ pragalbhā

rathyābhigamyēṣu raṅāpaṅēṣu |

kṣaṇaprabhālōlatarairavindan

yāvadyugāntāni yaśōdhanāni || 20.54 ||

2126

kṛtāpadānāḥ kṛśajīvitāsāḥ

svanāthanāmāṅkajayōktimantaḥ |

jayaśriyam dōṣṇi nivēśayantaḥ

kīrtim digantāvasathāmakurvan || 20.55 ||

2127

amōghaśastrāstratarāṅgabhīmē

vairōpasandarśitabāḍabāgnau |

vikatthanaṃ saṃyati viklavānāṃ

vīrōdadhau gōṣpadavadvililyē || 20.56 ||

2128

jigīṣubhirjīvitasamśayākhyā

dōlā'dhirūdhā dṛḍhavairabandhā |

adūratō yādavamarṣavēgam

mīthaḥ pratikṣēpaśatāni cakrē || 20.57 ||

2129

śaraprayōgōcitaviprakaṛṣam

sampādayiṣyantaparāṅmukhānām |

praśaṃsanīyāni babhūvurājau

paścātprayātāni dhanurdharāṅām || 20.58 ||

2130

pratīpavṛtṭyā pratigrhya śūrāḥ

śatruprayuktāṃ śaravṛṣṭimugrām |

triviṣṭapānōkahapuspavṛṣṭim

vaimānikairanvabhavan vimuktām || 20.59 ||

2131

tasminnaghacchēdini dharmayuddhē

kāyatyajāṃ kṛṣṇasamīkṣitānām |

suhṛddviṣadbhēdavatāṃ samō'bhūt

svargāpavargāntagatiḥ supanthāḥ || 20.60 ||

2132

babhūva kīrtyā dhṛtakētakaśrīḥ

nistriṃśadhārādharapañktinīlā |

raṇasthalī yādavadānavānāṃ

ākālikī prāvṛḍivāstravarṣaiḥ || 20.61 ||

2133

alañghanīyā rathavāraṇādyaiḥ

āsāgarādapratighapravāhāḥ |

udagrabhūbhṛtprabhavāḥ pṛthivyāṃ

uttasthirē sōṇitaśaivalinyaḥ || 20.62 ||

2134

jvalatpratāpānalajātadīptiḥ

samidvatī sainyayugasya līlā |

jayaśriyā vīrapatiṃvarāyā

vaivāhikī sampadivābabhāsē || 20.63 ||

2135

amarṣavaīśvānaradhūmalēkhāṃ

anyōnyasamhāranīśāṃ kṛpāṇīm |

avēkṣya mṛtyōrbhrukuṭīmanandan

vīrāḥ svavikrāntīśirīṣamālām || 20.64 ||

2136

manasvinaḥ saṃyati vīraśayyāṃ

abhūṣayan prītikṛtaḥ śivānām |



sukhāvahāḥ svargavilāsinīnām vihāraśayyāmapī vīralōkē    20.65	2137
samāśritairāhavasatradīkṣām kurvadbhiranyōnyamivōpakāram   alabhyata ślāghitamapsarōbhiḥ daityairmanuṣyairapi dēvabhūyam    20.66	2138
paryastapādam patitaiḥ pṛthivyām vajrāhatairadrigaṇairivānyaiḥ   dvipēndrayūthairdrutasarpiṇīnām dvīpāyitam śōṇitavāhinīnām    20.67	2139
hatāvaśiṣṭā danujēndrabhr̥tyāḥ pradyumnavikrāntibhayānnivṛttāḥ   tatkētucihnasmaranēna bibhyuḥ niśāmya dṛṣṭīrnijavallabhānām    20.68	2140
svakōpacāpēna tataḥ praṇunnō mahēśvarānugrahasamhitātmā   atītya maurvīmiva daityasēnām bāṇaḥ svayam śauribalam vivēśa    20.69	2141
vyabhajyata vyāptahayōrmijālam balam yadūnām balinandanēna   ēkēna paryāptabhujādribhūmnā nāthō nadīnām nalasētunēva    20.70	2142
astrāṇi tēna prahitāni tūrṇam vihārabhūmnā vitathāni kṛtvā	

yugānta sūryāyutayōgadīptaṃ

rāmānujanmā jagr̥hē rathāṅgam || 20.71 ||

2143

athācchinadbhīṣaṇasattvasārāṃ

bhujāṭavīṃ bhūtapatēḥ samakṣam |

cakrēṇa saṅkalpanibhēna kṛṣṇaḥ

kiṃ vā vidhau vairiṇi kēna rakṣyam || 20.72 ||

2144

avṛṇvata kṣmāṃ haricakralūnā

mahattarā bāṇabhujāḥ patantaḥ |

mahēndrahastaprahitēna pūrvaṃ

vajrēṇa bhinnā iva sānumantaḥ || 20.73 ||

2145

amartyaśatrōravalēpahētau

bahirdvayē bāhuvanē vilūnē |

dayādhanaḥ saṃyati daityahantā

pradīptamastraṃ pratisaṅjahāra || 20.74 ||

2146

anīkinīmāśritadīrghanidrāṃ

bāṇō nikṛttāmapi bāhupaṅktim |

ajātakhēdō bubudhē na nūnaṃ

vipadbhiraśrāntadhiyō hi vīrāḥ || 20.75 ||

2147

aśāntadarpastvasurō bhujābhyāṃ

vikṛṣṭadhanvā visasarja bāṇān |

tadainamanvīkṣya nihantumaicchat

janyōddhataṃ daityamananyajanyaḥ || 20.76 ||

2148

tatastamavyāhatadivyaśaktiṃ

madhyāhna mārtaṅḍavidīptahētim |

paśyan mukundaṃ pratibōdhabhūmnā jayōktipūrvaṃ giriśō jagāda    20.77	2149
maivaṃ prabhō matparivārabhūtaṃ balēḥ sutam bādhitumarhasi tvam   mayaiṣa rakṣyō danujastvayā'pi svabhaktabuddhyaiva samīkṣaṇīyaḥ    20.78	2150
tvamādidēvaḥ triyugastridhāmā śuddhāmaśuddhāṃ ca vibhāvya sṛṣṭim   akarmatantrairavatārabhēdaiḥ krīḍasyanantairapi jantujātaiḥ    20.79	2151
ayaṃ sa tē vēdamayō garutmān vēdairasēṣairapi vēdyasē tvam   vibhāgamṛcchantyamarāstvadanyē śākhaikadēsēṣu śakuntakalpāḥ    20.80	2152
sisṛkṣatastē bhuvanāni sapta prasādatō nātha babhūva vēdhāḥ   saṃhartukāmasya tavaiva kōpāt ahaṃ tvayā dattanijādhikāraḥ    20.81	2153
avikriyaścēṣṭayasi tvamēkō viśvāni bhūtāni vihārasaktyā   acēṣṭamānaprakṛtīnyayāṃsi sthātā'pyayaskānta ivābhimukhyāt    20.82	2154
alaṅghyamāyāguṇajālabhītān ananyacittānanukampamānaḥ	

svadattayaiva svapadābjabhājā

bhaktyā svayaṃ tārayasē bhavābdhim || 20.83 ||

2155

bhārāvatārāya bhuvō'vatīrṇaṃ

bhavantamantarhitadivyaabhāvam |

saṃsthāpayantaṃ niyamēna dharmaṃ

dharmaṃ paraṃ vēdavidō vidustvām || 20.84 ||

2156

vidhāya daityaparakṛtīnaśēṣān

nāmāvaśēṣānnaralōkapālān |

kariṣyasi tvaṃ karuṇārdracētā

nātha kṣitiṃ nāvamivāstabhārām || 20.85 ||

2157

dayākṣamābhyāmiha dīvyasi tvaṃ

lakṣmīmahībhyāmiva lālitātmā |

tat kṣamyatāmasya madēkabhaktēḥ

ājānataḥ svātmacamatkriyēyam || 20.86 ||

2158

nāthō yadūnāmiti bhūtanāthē

svabhaktarakṣāmabhiyācamānē |

atarkitapratyupakāralēśām

ākasmikīmādriyatānukampām || 20.87 ||

2159

praviśya dēhaṃ punarutpatantyā

svamaulibhājēva surasravantyā |

vācā manaḥprītimivōdvamantaṃ

śauristadā śūlinamityuvāca || 20.88 ||

2160

tavaiṣa bhaktō mama cēti manyē

kṣāntastatō nityamasau mayā'pi |

<i>na cāsti bandhōraṇi sāmparāyē</i> <i>vīravrataṃ dhārayatōpakāraḥ    20.89   </i>	2161
<i>vihāraṅttāni vitanvatastē</i> <i>valgudhvaniṃ vādayitā mṛdaṅgam  </i> <i>bhajatvavicchinnadhṛtirbhavantaṃ</i> <i>dattābhayō daityapatirmayā'sau    20.90   </i>	2162
<i>athānvamaṃsta trijaganniyantā</i> <i>patyuḥ paśūnāṃ praṇayānurōdhāt  </i> <i>bāṇavarōdhapramadājanānāṃ</i> <i>sthāyīni maṅgalyavibhūṣaṇāni    20.91   </i>	2163
<i>tatō'surēndraḥ praṇipātapūrvam</i> <i>jagatparitrāṇarataṃ jagāda  </i> <i>uṣāniruddhānvayataḥ samīkṣyāḥ</i> <i>bhṛtyā vayaṃ prītadhiyā tvayēti    20.92   </i>	2164
<i>hiraṇyaratnāni hiraṇyapūrvaiḥ</i> <i>balādupāttānyupadāya bāṇaḥ  </i> <i>nirōdhakhinnāvucitōpacāraiḥ</i> <i>ānarca sasnēhamuṣāniruddhau    20.93   </i>	2165
<i>sambandhibhāvapratipattibhājā</i> <i>sandhāya bāṇēna sa satyasandhaḥ  </i> <i>uṣāpatēryautakalābhalakṣyāt</i> <i>jētā jahāraiva vipakṣalakṣmīm    20.94   </i>	2166
<i>harēṇa dattāṃ hariṇā'pi bāṇaḥ</i> <i>sthirikṛtāmapratighāmabhītim  </i>	

tanutrayan varjitalēkhavairaḥ

śamānvitāmāsthita śambhusēvām || 20.95 ||

2167

yathārthanāmānamathāniruddhaṃ

kṛtvā sabhāryaṃ kṛtakṛtyacētāḥ |

sabandhusainyaḥ saviśēśadṛśyāṃ

pratyāyayau viśvapatiḥ puriṃ svām || 20.96 ||

2168

dēvāḥ sahasranayanaṃ danujēndramanyē

nirdhūtamānamanaghēna niśāmayantaḥ |

kūpōdakaprabhavakūrmanayēna jātāṃ

asvāmikaprabhuparigrahabuddhimauijhan || 20.97 ||

2169

nītastrilōkapatinā nijarājadhānīṃ

bhūyaḥ prajāta iva pauraianaiḥ pratītaḥ |

daityēśvarasya sutayā sahitaḥ sa rēmē

rāgādhikō ratipatēranaghaḥ kumāraḥ || 20.98 ||

2170

atha tamuṣāsahāyamupayātamupāyanavān

janapadapattanaprabhṛtikādupagamyā janaḥ |

upacarati sma samyagupapannadhṛtirbahudhā

yadunagarē vivāhavijayōtsavayantritadhīḥ || 20.99 ||

2171

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye viṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ ēkaviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

vāsudēva iti nāma dadhānaḥ

pauṇḍrakastadanu bhūrimadāndhaḥ |

mānuṣatvakavacāntarītēna

spardhatē sma hariṇā hatacittaḥ ॥ 21.1 ॥

2172

hētipañcakamadhārayata śrī -

vatsakaustubhamukhāni ca mūḍhaḥ |

aiśvarāṇi caritāni ca pūrvā -

ṇyātmanaḥ svayamajūghuṣadāptaiḥ ॥ 21.2 ॥

2173

indrajālakuhanādiṣu dākṣyāt

īśa ēṣa iti mōhitalōkaḥ |

adhyaśēta bhujagēśvaraśayyāṃ

ārurōha vihagēndravivartam ॥ 21.3 ॥

2174

anvahaṃ ca mahatīṃ vanamālāṃ

mālyakṛdbhirupakalpya babhāra |

nāmadhēyamadiśat sacivānāṃ

nākanāyakavisēṣanirūḍham ॥ 21.4 ॥

2175

<p><i>baddhakṛtrimabhujāntarayugmaṃ śasyamānamanujīvijanēna   viśvakarturavatāra iti svaṃ bahvamaṃsta badhirō nigamēṣu    21.5   </i></p>	2176
<p><i>itthamīśvaraviḍambanarūpaṃ nāṭakīyamanurudhya vihāram   śōcyatāmapi parāvaravidbhiḥ hāsyatāmapi jagāma jagadbhiḥ    21.6   </i></p>	2177
<p><i>mastakasthitaduratyayamṛtyōḥ tasya dūta upasṛtya jagāda   kṛtyaśēṣavinivēśitacittaṃ nirbhayō nṛpatisaṃsadi nātham    21.7   </i></p>	2178
<p><i>kṛṣṇakṛṣṇa gadatō giramarthyām saṃśṛṇuṣva mahatīmiha mattaḥ   apramattamatibhiḥ saha mitraiḥ āptavākyamavadhīrya na siddhiḥ    21.8   </i></p>	2179
<p><i>asti kaścidavadhāritabhūmā pūruṣaḥ śrutigaṇēṣu purāṇaḥ   sa kṣitiṃ parigrhītavihāraḥ pauṇḍrakatvamadhigamya bhunakti    21.9   </i></p>	2180
<p><i>tasya nityanirupādhikabhūmnō viśvabhōkturadhigamya titikṣām   bhujyatē niyatakarmavipākaiḥ yuṣmadādibhirilā bahubhāgā    21.10   </i></p>	2181



arthatattvamidamaśrutapūrvam

śṛṇvatā'trabhavatā bhavitavyam |

niścalīkṛtahitāhitasīmnā

jiṣṇunā yadukulasya vibhūtyai || 21.11 ||

2182

ādiśatyakhilalōkaniyantā

tvāmasau bhajanasauhṛdanighnaḥ |

īśitavyagaṇanālikhitastvam

mā kṛthā vitathamīśvaramānam || 21.12 ||

2183

bāhyavartmani parāvaratattva -

vyatyayēna vinivṛttasatatvē |

cittavṛttimadhirōpya vimūḍhāḥ

śrēyasō hi bahirēva bhavanti || 21.13 ||

2184

īśvarastvamasi cēt kuta ēvam

na tvadagraja iti pramitiḥ syāt |

dvau yuvām parama ityapi duḥstham

kastatō viśama ēva na cānyaḥ || 21.14 ||

2185

arthavādakuhanābhirapi svān

īśvarān vigaṇayanti surēndrāḥ |

niṣpramāṇajanuṣō janavādāt

kaḥ svidīśa iti viśvasiti svam || 21.15 ||

2186

gōpikābhirapi karmabhirāstām

baddha ēva yadi muk্তividhātā |

adbhutasthitiranāntarabāhyaḥ

saptamastu samayō'yamapūrvāḥ || 21.16 ||

2187

iṣṭa ēva tu madīśvarabhāvaḥ  
 tvanmukhairna khalu śakyanirōdhaḥ |  
 matsukhādiṣu kathaṃ viśayānaiḥ  
 matparatvamapadaṃ pratiṣēdhyam || 21.17 || 2188

nāmadhēyamanapāyi madīyaṃ  
 tyajyatāṃ prathaya dāsatayā vā |  
 cihnadhāraṇamanēna gatārthaṃ  
 kalpanēna kathamīśvarabhāvaḥ || 21.18 || 2189

tādadhīnyaniyamaṃ yadi buddhvā  
 sō'hamityanububhūṣasi tat syāt |  
 anyathā tu nigṛhītiralāṅghyā  
 rājabhāvatṛṣitairiva bhṛtyaiḥ || 21.19 || 2190

pāpmanāṃ tamasi pātayitṛṇām  
 ātmacauryamadhirājapadaastham |  
 cōditēna niyatō'pi hṛtātmā  
 cōradaṇḍamavaśādupayāti || 21.20 || 2191

abhyupētabaḍiśāmiṣanītiṃ  
 prāptumicchuradhikāramayōgyam |  
 iṣṭamarthamanavāpya varākaḥ  
 pratyavaiti sahasā paratantraḥ || 21.21 || 2192

nāparādhyati ka ēva niyatyā  
 paṇḍitastu vinivṛtya samindhē |  
 asti cādya śaraṇāgatirarthyā  
 matparasya tava jīvitumicchōḥ || 21.22 || 2193

ityudīritavati praṇidhau taṃ pratyuvāca vihasan prabhurādyah   pathyamadya vacanaṃ tava manyē yadbraviṣi ciralipsitamētāt    21.23	2194
ugrasēnabhṛtakā vayamētē nēsitāra iti vibhramavantah   samprati tvadupadēśamahimnā bhāvayēmahi tavēśvarabhāvam    21.24	2195
tvayyanīśvaramatiṃ na ca kurmah tvaṃ parō'si niyamēna parasmāt   tvāṃ didṛkṣava imē vayamāśu tvatpadaṃ gatabhiyah pratiyāmah    21.25	2196
tvādrśaṃ pramitimattamadṛṣṭvā tvayyanādaravatāmatilōkē   yāmimāṃ vadasi vācamanūcīṃ bhāgadhēyamiva pakvamidaṃ nah    21.26	2197
drakṣyatē śaraṇamētya vibhustē kṣēpyatē ca na mayaiva na cakram   gaccha śīghramabhidhatsva tamīsaṃ tvāmupaiti kukuradhvajinīti    21.27	2198
āttahētirapasarpanivrṭtau cintitāptamadhiruhya suparṇam   prāsthita pratibalāvasathāya prāṇitatrīdaśabhūtiranantaḥ    21.28	2199

sāhasaikarasikēna tatō'sau

paundrakēṇa yuyudhē yaduvīraḥ |  
tatsakhitvamupagamyā ca pārṣṇiṃ  
gr̥hṇatā sapadi kāśinṛpēṇa || 21.29 ||

2200

tatra vairipṛtanē samakālaṃ

pūrvapaścimatayā prapatantyaū |  
bhāvayannubhayatōmukhabhāvaṃ  
pratyavidhyadadhīsāyakadhanvā || 21.30 ||

2201

vairisainyavitatēṣu samantāt

diṅmukhēṣu samamēva pṛṣatkaiḥ |  
tasya dīptarucibhirvinipētē  
madhyagasya kiraṇairiva pūṣṇaḥ || 21.31 ||

2202

vidviṣau yugapadutthitavantau

sāgarāviva vilaṅghitavēlau |  
rūpiṇī iva rajastamasī dvē  
sattvavr̥ttiranaghaḥ sa jaghāna || 21.32 ||

2203

astamēvamanayadyadubhāsvān

tāvubhau jagadupadravahētū |  
pūrvataśca parataśca bhavantau  
durgrahāviva durāsadaḍīptiḥ || 21.33 ||

2204

tasya tāvubhayatō nipatantau

bhagnabāhuviṭapāyudhapuṣpau |  
jagmatuḥ pṛthukabhāvavihāra -  
kṣipyamāṇayamalārjunakakṣyām || 21.34 ||

2205

- nāmaciḥnavasanābharaṇādyaiḥ*  
*nāthasampadanukāranirūḍhaiḥ |*  
*pauṇḍrakasthitimavāpya sṛgālō -*  
*'pyanvabhūt kila gatiṃ ca tadīyām || 21.35 ||* 2206
- vidviśāṃ vihitavīragatīnāṃ*  
*dvārakōpagamitairdviradādyaiḥ |*  
*kauravādhyuṣitabhāgavibhaktēḥ*  
*āhitapratibharā kṣitirāsīt || 21.36 ||* 2207
- pātiteṣu vimatēsviti nāma*  
*prāpya yādavapuraṃ paramēṣṭhī |*  
*prēyasībhīravibhaktarasābhiḥ*  
*vītarāgasubhagō vijahāra || 21.37 ||* 2208
- jīvayuktamitaracca vicitraṃ*  
*dyūtamarpitapaṇaṃ vidadhānaḥ |*  
*bhāvibhāratamahāhavasiddhēḥ*  
*sūcanaṃ vitanutē sma śubhaṃyuh || 21.38 ||* 2209
- tōṣitatrīnayanasya nṛśaṃsaḥ*  
*kāśīrājatanayasya purōdhāḥ |*  
*kalpitāhutirajījanadugrāṃ*  
*kālavahnīpadavīmiva kṛtyām || 21.39 ||* 2210
- sā'bhīpatya yaduvīrasakāśaṃ*  
*hētīrājavibhavēna hatāsā |*  
*janmadhāmani nijē niyamasthaṃ*  
*jañjapūkamabhisṛtya jaghāna || 21.40 ||* 2211

nirdadāha nagarīmatha kāśiṃ visphuliṅga iva mādhavādīptēḥ   yādavagrāsana kautukavatya kṛtyayā saha rathāṅgakṛśānuḥ    21.41	2212
syandanadviradavājipadāti - prājyasaudhaparipāṭisamṛddhyā   cakravahnivibhavēna tadā'bhūt candraśēkharavilēpanabhūmā    21.42	2213
kṣētramētadavimuktasamākhyam muktīyōgyamupasṛṣṭamayōgyaiḥ   ityavēksya dahanēna tadarhām saṃskriyāmiva cakāra sudṛṣṭiḥ    21.43	2214
aprasāntaruṣamadbhutadīptam dagdhavairipuramāyudharājam   nirjarāḥ pratiniśāmayamānāḥ bibhyati sma jagaduśca jayōktim    21.44	2215
daivatairapi caturmukhamukhyaiḥ dattasatkṛtirasau jītakāśī   iṣṭanirvahaṇanirvṛtacittam viṣṭaraśravasamabhyupapēdē    21.45	2216
āsuraprakṛtikēṣu nirastē - śvēvamēbhiranupālitasakhyaḥ   vānarō bhujabalēna babādhē durmatirjagadidaṃ dvividākhyaḥ    21.46	2217

*bhūdharānudaharadbhujasālī*

*prakṣipaṃśca nagarāṇi mamarda |*

*kṣōbhayan jalanidhīnanuvēlaṃ*

*plāvayaṃśca vasudhāṃ prajahaṛṣa || 21.47 ||*

2218

*anyavīrarahitāmiva matvā*

*vārīrāsīraśanāmaivalimpan |*

*ātmanaḥ sadṛśamādriyataikaṃ*

*dhēnukapramathanēna niyuddham || 21.48 ||*

2219

*ēkadā haladharasya vihārē*

*saṃpatannamitacāpalacēṣṭaḥ |*

*dvārakōpavanapādapabhēdī*

*viśvataḥ kilakilāṃ vitatāna || 21.49 ||*

2220

*tālakētuyuvatīrviharantīḥ*

*trāsayan mukhavikāraviśēṣaiḥ |*

*krīḍanōpakaraṇāni vibhindan*

*kṣvēḍitāni vidadhē vidhilūnaḥ || 21.50 ||*

2221

*taṃ pravṛtta kapikṛtyamadūrāt*

*bādhita pratibalō baladēvaḥ |*

*jaṅgamasphaṭikabhūdharakalpō*

*rukmaśailaruciraṃ nirurōdha || 21.51 ||*

2222

*vānarēṇa suḥṛdā danujānāṃ*

*yātudhānasamaraprathitēna |*

*prēṣitāṃ drumasīlōccayavṛṣṭiṃ*

*niṣpipēṣa musalēna halāstraḥ || 21.52 ||*

2223

<p>āpatannapasarannapi bhējē  grāhyatāmiva ca durgrahatāṃ ca    agratō'bhavadalakṣyata paścāt  apratarkyarabhasō harivīraḥ    21.53   </p>	2224
<p>tau parasparagavēṣitarandhrau  kāmapālakapisainikapālau    yōjitōddhatakarau yuyudhātē  darpadāruṇadiśāgajasattvau    21.54   </p>	2225
<p>taṃ pralambadamaṇaḥ plavagēndraṃ  viplutaṃ punarapi plavamānam    kālapāśanigrhītamarātīṃ  kalpamānamabhavāya vivēda    21.55   </p>	2226
<p>savyadakṣiṇaparikramaṇābhyāṃ  drāgalātamayacakranirīkṣyaḥ    ātatāna halapāṇimadūrāt  agnisālavalayasthamivāriḥ    21.56   </p>	2227
<p>taṃ grhītagaruḍānilavēgaṃ  sarvatō yugapadēva samīkṣya    lāṅgalī jaladhilaṅghanadakṣaṃ  lāghavēna laghayan vicacāra    21.57   </p>	2228
<p>andhakāramiva taṃ pratirundhan  aryamēva musalī nijadīptyā    diṇmukhānyakaluṣāṇi vitanvan  viśvadṛṣṭivibhavāya babhūva    21.58   </p>	2229



ghūrṇitākulitakauravadhāmnā lāṅgalēna lalitōddhatalīlaḥ   yūthanāthamavarudhya kapīnāṃ maulighātamavadhīnmusalēna    21.59	2230
vajrapāṇimahitādbhutabhūmnā vānarēṇa nihatēna sa rāmaḥ   vyācakāra vinatābhayadātā pūrvarāmacaritaṃ punaruktam    21.60	2231
dharmamarmabhidi daivavipākāt uddhṛtē dvividanāmani śalyē   rēvatīramaṇarēcitakhēdā nākinaśca munayaśca nananduḥ    21.61	2232
trāsītēṣu vibudhēṣu tadagrē pītavantamamṛtaṃ balabhadraḥ   prāpayat plavagamukhyamītīva svargibhiḥ saha sudhāśanabhāvam    21.62	2233
bhūtalē haladharāhitaguptau sārabhūtasubhaṭagrahaṇēna   uñchavṛttirudarambharirāsīt tādrśēna tapasaiva kṛtāntaḥ    21.63	2234
ēvamīśadavarōpitabhārāṃ bhāvayan bhuvamatōṣayadāryān	

pūrvadēvajanitānabhinighnan

pūrvajāna sahitō yadunāthaḥ || 21.64 ||

2235

bhārgavādibhirabādhitabhūmnāṃ

nirmamēṣvapi nikāraparāṇām |

saubhahaṃsaḍibhikaprabhṛtīnāṃ

sūdanairalaghayacca dharitrīm || 21.65 ||

2236

ugrasēnavinivēśitarājyāṃ

unnamayya yaduvaṃśavibhūtim |

tasya digvijayakautukamādyāḥ

saptalōkatilakō vitatāna || 21.66 ||

2237

tanniyōgamatha śēkharayitvā

svaprasāsanavaśaṃvadaviśvaḥ |

yāvaduktaniyatākhillavṛttīn

yādavānupanināya sudharmām || 21.67 ||

2238

ātmakalpītadhṛtēratha rājñāḥ

sannidhau sacivapīṭhaniviṣṭaḥ |

mantraṇāya mahatō yadumukhyān

sammukhān pratinananda mukundaḥ || 21.68 ||

2239

abhajata narapālamugrasēnaṃ

bahumanutē sma yadūṃstathā'pi tuṅgaḥ |

kvacidabhilapanē vibhaktiśaktyā

svaguṇavibhūtiḡuṇībhavannivaikaḥ || 21.69 ||

2240

adhiguṇaharivaṃśavīrasaṅgāt

apacitavāsavaśaṅgamābhilāṣā |

atiśayarucirāṃ vahantyabhikhyāṃ

acakamatēva sabhā tadādhirājyam ॥ 21.70 ॥

2241

॥ iti śrīkavitārkkikaśiṃhasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye ēkaviṃśaḥ sargaḥ ॥  
kavitārkkikaśiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ॥

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha dēvānivāhūtānnaradēvānabhāṣata |

dēvadānavasāmānyadaivataṃ dēvakīsutaḥ ॥ 22.1 ॥

2242

ēṣa vaḥ kṣmāpatiḥ śāsti vidhātēva prajāpatīn |

mahēndra iva dharmēṇa sudharmāmāsthitaḥ svayam ॥ 22.2 ॥

2243

śēkharīkṛtabhūbhāraḥ śēṣatvēna vibhōḥ sthitaḥ |

vēdayatyayamāryō'pi mitrabhūtānamitrajit ॥ 22.3 ॥

2244

vayaṃ bhavantō yē cānyē mahāntaḥ sarva ēva tē |

viśvaguptau jagatkartrā viniyuktā vibhūtayaḥ ॥ 22.4 ॥

2245

tadasmābhiravasthēyaṃ dharmavartmani śāśvatē |

bibhyadbhiranaghādēśādvajrādiva samudyatāt ॥ 22.5 ॥

2246

dviṣantaḥ khyātanāmānō nāmasēṣāstathā'pyasau |

samudravasanā viśvak tāmasairavakuṅṭhitā ॥ 22.6 ॥

2247

aṃsakastūrikā bhūmirbhavatāṃ bāhuśālinām |

ajugupsāpadaṃ na syādasadvṛttimalīmasā ॥ 22.7 ॥

2248

śaṅkitapracayaḥ śēṣaḥ śatrūṇāṃ śuṣmaṇāmiva |

āyatau sukhamicchadbhirna yuktaḥ kṣantumīśvaraiḥ ॥ 22.8 ॥

2249

<i>atastrāṇāya sādhūnāṃ duṣkṛtāṃ damanaṃ kṣamam  </i>	
<i>kaḍaṅkarīyarōdhō hi kalamōtsēdhakāraṇam    22.9   </i>	2250
<i>puṣyatāṃ pāṇḍaram chatraṃ puṇḍarīkamiva śriyaḥ  </i>	
<i>dharmō'dharmaśca nānyō'sti rakṣaṇōpēkṣaṇē bhuvaḥ    22.10   </i>	2251
<i>pūrvapūrvanarēndrāṇāmucchiṣṭamapi mēdinī  </i>	
<i>sōmapīthinayādgrāhyā svadharmādhvaramāsthitaiḥ    22.11   </i>	2252
<i>avivēkavibhāvaryāṃ dharmamārgamapaṅkilam  </i>	
<i>draṣṭuṃ dīpa iva nyastō nāyakēna nayāgamaḥ    22.12   </i>	2253
<i>avalambya jagaddhāturhastamāgamavigraham  </i>	
<i>svayamuddharatātmānaṃ svairam pātālapātinam    22.13   </i>	2254
<i>vyasanāsāravēgānāṃ vāraṇam na prakalpatē  </i>	
<i>upadēśairanāryāṇāmuttānacchatrasannibhaiḥ    22.14   </i>	2255
<i>paṇḍitaprahatēnaiva satpathēna sadōditāḥ  </i>	
<i>viṣamēṣu skhalantō'pi na durgatimavāpsyatha    22.15   </i>	2256
<i>bhūparikramaṇādanyā bhavatāmatibhāsvatām  </i>	
<i>tamasāmiva śatrūṇāṃ nirāsē kīḍṛśī kriyā    22.16   </i>	2257
<i>jigīṣūṇāṃ ca yuṣmākaṃ na jētavyapadē sthitam  </i>	
<i>kauravairanukūlānāṃ vipākairiva karmaṇām    22.17   </i>	2258
<i>avarōdhyāḥ svayaṃ dakṣairakṣipadbhiraṇēhasam  </i>	
<i>kariṇāṃ karṇaḍōlābhiḥ kampitā iva sampadaḥ    22.18   </i>	2259
<i>nītipaddhatirakṣōbhyā bhavadbhiradhigamyatām  </i>	
<i>niyatā svargasaudhasya niḥ śrēṇiriva śāśvatī    22.19   </i>	2260

<i>khalatyāgaḥ suhr̥tprāptiritīdaṃ kavacadvayam  </i>	
<i>vahadhvaṃ mantradēhasya bhēdaṃ parijihīrṣavaḥ    22.20   </i>	2261
<i>dhātūnāmiva kōpēṣu prakṛtīnāmacētasām  </i>	
<i>pātumarhatha paryāptaṃ prasādanarasāyanam    22.21   </i>	2262
<i>anītimadirāṃ tyaktvā lōbhādiviṣadūṣitām  </i>	
<i>agadañkāramādaddhvaṃ prajñā'mṛtamanuttamam    22.22   </i>	2263
<i>lulitāsēṣasanmārgaṃ lōkavēdavirōdhinam  </i>	
<i>parityajata durmānaṃ pāṣaṇḍamatajīvitam    22.23   </i>	2264
<i>guṇasāilāgramārōpya śanairātmānamātmanā  </i>	
<i>nityasāñkitavibhramśaṃ nidhyāyata śubhaṃyavaḥ    22.24   </i>	2265
<i>trividhāni vidhēyāni sampatsu ca vipatsu ca  </i>	
<i>karaṇānīva mitrāṇi gōpāyata guṇagrahāt    22.25   </i>	2266
<i>aprasāntēṣu visrambhamatiśaṅkāṃ suhr̥tsu ca  </i>	
<i>nītisandaṃśinā ṛddhēḥ samuddharata kaṇṭakau    22.26   </i>	2267
<i>sapañcāṅgēna mantrēṇa nītimāhātmyanirviṣām  </i>	
<i>niyacchata nijāṅgēṣu bhujāṅgīmiva sampadam    22.27   </i>	2268
<i>avadhīrayatādharṃyāmarthakāmaikasādhikām  </i>	
<i>nṛśaṃsaprēyasīm nītiṃ nārīhṛdayadāruṇām    22.28   </i>	2269
<i>pramādasaptakaṃ tyaktvā prabudhyōpāyasaptakam  </i>	
<i>aṅgasaptakasampattyā jayata dvīpasaptakam    22.29   </i>	2270
<i>arātigaṅakūṭasthānādau jayata durjayān  </i>	
<i>apadakrōdhalōbhādīnaśēṣārthavirōdhinaḥ    22.30   </i>	2271

āntarēṇa balēnaiva dvividhāṃ vahata kṣamām   yasya sattvē'pyasattvē'pi gatārthaṃ ṣaḍvidhaṃ balam    22.31	2272
na śāpō nābhicaraṇaṃ na vahnirna viṣaṃ tathā   nāstrāṇi na ca śastrāṇi yathā tīkṣṇatamā kṣamā    22.32	2273
vipakṣajātibhājō'pi kṣudrānanapakurvataḥ   suparṇa iva bhūnāgānupēkṣadhvaṃ tarasvinaḥ    22.33	2274
kṛpaṇān kṣamamāṇō'pi mahāsattvō na dainyabhāk   mṛgēndra iva bhinnēbhaḥ svadaṃṣṭrālēhinaḥ khagān    22.34	2275
dēvānatiśayānānām daityadānavarakṣasām   vinipātanidānāni svayamanvīkṣya sukhyata    22.35	2276
yaśaḥprāṇaharān ghōrān vyāmōhaviṣapādapān   samīkṣāśānaghṛṣṭēna dyata śāstrēṇa śastrinaḥ    22.36	2277
śrutaśālibhiruktāni durutsēkajvarāturāḥ   apriyāṇyapi pathyāni mā jihāsata jātucit    22.37	2278
kalisandhisamāghrātaṃ tyajantaḥ karma karburam   sadasatprēkṣaṇē syāta sarvatō dattadrṣṭayaḥ    22.38	2279
pallavōpamakaumārē prasūnōpamayauvanē   sthiraṃ phalamupādaddhvaṃ jaṅgamē jīvitadrumē    22.39	2280
miṣatāṃ mīlatāṃ vā'pi drutaṃ dhāvati jīvitē   anaghaṃ tanuta kṣēmyamāntaraṃ dhanamakṣayam    22.40	2281
akālaniyatōcchrāyamatisūryēndupāvakaṃ   kṣātraṃ kṣapitajāḍyaṃ vaḥ kṣamaṃ tējah samēdhitum    22.41	2282

<i>asamplāvitasaptābdhiratrilōkītamōpahā  </i>	
<i>adiksūtasudhāliptiryasya kīrtiḥ sa kimprabhuḥ    22.42   </i>	2283
<i>sudhāṃ sumanasō yasya svādayanti yaśōmayīm  </i>	
<i>sa rājā vṛddhimāpnōti kṣīyatē na ca kālataḥ    22.43   </i>	2284
<i>tyaktasāntvēna kaṭhinānvidrāvayata tējasā  </i>	
<i>ayasastāpasēkābhyāmavasthā kīdrśī bhavēt    22.44   </i>	2285
<i>prasādhitadiśō yuṣmān vimuktānyamahībhr̥taḥ  </i>	
<i>sampadaḥ pratipatsyantē saritaḥ sāgarāniva    22.45   </i>	2286
<i>sa ēṣa puratō yātā prājñāḥ paribhr̥san pathaḥ  </i>	
<i>saṅkalpa iva yuṣmākaṃ sātyakiḥ satyavikramaḥ    22.46   </i>	2287
<i>parivārēṇa sampannastyaktakōśaśca kāryataḥ  </i>	
<i>nandakō'yamanistriṃśaḥ sammatō mama śatrujit    22.47   </i>	2288
<i>jaitraṃ dhvajamivōdagramēnamāhitalakṣaṇam  </i>	
<i>anuyāta diśō jētumastravēdamivāparam    22.48   </i>	2289
<i>vanasiṃhanayādguptirmānatarkakramādapi  </i>	
<i>parasparapuraskārādbhavitrī bhavatāmiha    22.49   </i>	2290
<i>api yuṣmābhirētāvadahaṅkāragrahōjjhitaiḥ  </i>	
<i>aṅgīkṛtamamuhyadbhirāturairiva bhōjanam    22.50   </i>	2291
<i>iti sūktisudhāṃ pītvā śaurivaktrēnduniḥ sṛtām  </i>	
<i>sahasā naradēvāstē saumanasyaṃ prapēdirē    22.51   </i>	2292
<i>taduktiṃ śukavat sarvē saṃlapantaḥ parasparam  </i>	
<i>praharṣamadadhustasya praviṣṭā nītipañjaram    22.52   </i>	2293



<i>tr̥ṣitairiva tē śrōtraiḥ sambhūtaśrutisaurabhām   papuḥ priyahitām tasya parīsuddhām sarasvatīm    22.53   </i>	2294
<i>asandēhaviparyāsāmasaṅkīrṇahitāhitām   trayīmiva giram tasya mānayanti sma tē nṛpāḥ    22.54   </i>	2295
<i>atha yādavayūthēna sahitaḥ saṃyugapriyaḥ   sātyakiḥ pracitōttaṃsaḥ pratasthē bharturājñayā    22.55   </i>	2296
<i>dharmaguptikṛtādēśaḥ sa mēnē madhuvairiṇā   apṛthaktvamivāpannamanyadāyudhapañcakam    22.56   </i>	2297
<i>svakētukalpanāpūrvaṃ niyuktaṃ hariṇā svayam   tamēva tādr̥śākāraṃ tamamanyanta yādavāḥ    22.57   </i>	2298
<i>sa vīraḥ śāsanam bhartuḥ śirastrāṇamivōdvahan   amanyata jitaprāyāḥ saha dikpatibhirdiśaḥ    22.58   </i>	2299
<i>payōdhiṃ tarṇakapadam parvataṃ sikatāmayam   pātālam ca sthalīpṛṣṭam praikṣatāmitavikramaḥ    22.59   </i>	2300
<i>prayāṇapaṭahastasya pralayāmbudaḍambaraḥ   nūnamānartayāmāsa bhuvam saha payōdhibhiḥ    22.60   </i>	2301
<i>prayāntī pṛtanā sadyaḥ praṇādairdyāmapūrayat   vairivāsakasajjānām gaṇairapsarasāmapi    22.61   </i>	2302
<i>adhiruhya ratham jaitram sa babhau tārksyasannibham   jigīṣitadiśācakraścakrapāṇirivāparaḥ    22.62   </i>	2303
<i>divyadundubhighōṣēṇa puṣpavarṣēṇa bhūyasā   aśarīrijayōktyā ca tēna jajñē jitaṃ jagat    22.63   </i>	2304

sa viṣṇuriva vikrāntyā balidhvaṃsōdyatō balī   suṣuvē triṣu lōkēṣu kīrtiṃ tripathagāmiva    22.64	2305
tatō budbudaphēnābhaiḥ pracitāṃ chatracāmaraiḥ   nināya pṛtanāṃ prācīṃ gaṅgāmiva bhagīrathaḥ    22.65	2306
pṛtanāsāgaraughēna pālayan sāgarāambarām   vīrō vētasavṛttināṃ na bhaṅgamabhisandadhē    22.66	2307
mahadbhirapi tatsainyē sampatadbhiḥ suhṛdbalaiḥ   na vṛddhirabhavaddṛśyā varṣatōyairivāmbudhau    22.67	2308
aśōbhata patākāgrairagrahastairanīkinī   nirdiśya gaṇayantīva jētavyaviṣayānnijaiḥ    22.68	2309
tamīdivasayōstatra pṛthivyākāśayōrapi   samapadyata tādātmyaṃ sainyarēṇusamutthitam    22.69	2310
asūcīmukhabhēdyam tadacandrārkapratikriyam   rurōdha dviṣatāṃ drṣṭiṃ rajasā janitam tamaḥ    22.70	2311
apratīpamarutkṣiptaḥ parāgaḥ prasaran puraḥ   āsannavinipātānāṃ vaivarṇyamadiśaddviṣām    22.71	2312
dhūmakambalasāndrēṇa rēṇunā gaganasthalī   namantīṃ sainyabhārēṇa śanairanujagāma gām    22.72	2313
pṛthivīṃ vardhayantīva pṛtanā khaṇḍayantyapi   parāgaiḥ pūrayāmāsa khātaṃ sagarajanmanām    22.73	2314
dhvajapallavitā sēnā śastrapuṣpā parāgiṇī   babhau cañcūryamāṇēva mṛtyōrupavanasthalī    22.74	2315

sā nūnamanukurvāṇā sindhupatnyau sitāsītē   kuṭilapratikūlarddhi kūlaṅkaṣagatiryayau    22.75	2316
viśvataḥ prasṛtistasyā babhūva bahupaddhatēḥ   vāhabandhanakīlānāmaparyāptavanadrūmā    22.76	2317
avicchinnaḡaṇāṃścakrē nistrāsānnijasēnayā   hārāniva bhuvāḥ śuddhānagrahārān parārpitān    22.77	2318
anāśramapadāsannāmbhīṣitakṛṣīvalām   anaīṣīnmahatīṃ sēnānavirundhāna gōpanīm    22.78	2319
svadēśādaviśēṣēṇa svīkṛtē śatrumaṇḡalē   na yōdhā jagṛhustatra kiṅcidasvāmisammatam    22.79	2320
vihārāstasya janyēṣu vimatānēva nighnataḥ   samaṃ dadṛśīrē dēvaistattajjānapadairapi    22.80	2321
adīnasattvaḥ śatrūṇāṃ dīnasamrakṣaṇavratī   anvakampata dhātrībhirupanītān stanandhayān    22.81	2322
adrṣṭasainyarakṣasāmabāṇasparśavēdinām   paśyan kvacidamitrāṇāṃ sa jīhrāya palāyanam    22.82	2323
sa mithaḥ śauryasaṅgharṣādarātīnabhinighnataḥ   punaruddīpayāmāsa satkāreṇa garīyasā    22.83	2324
krōdhapāvakaḡiptānāṃ hētīnāṃ yadupuṅgavāḥ   vidadhustatra vairīstrībāṣpatōyēna sēcanam    22.84	2325
nihatapratimātaṅgadantatsarupariṣkṛtān   dviṣatāṃ mauliśāṇēṣu khaḡgān muhuraśātayan    22.85	2326

śastradhārādharaiṣṭatra vikramāraṇyabarhiṇīm   vipulē bhujasāilāgrē vīraśriyamanartayan    22.86	2327
niyataṃ hētayastēṣāṃ nipītē vahnivāriṇī   nidadhuh śatrunāriṇāṃ cittēṣu nayanēṣu ca    22.87	2328
alabhanta kṣaṇāttēṣāṃ purataḥ paripanthinaḥ   dhanuṣā namatā svargaṃ vapuṣā tu vasundharām    22.88	2329
gūrjarān pāraśīkāṃśca prāgēva bhṛtakīkṛtān   apaścātpadavinyāsānakarōdagrayāyinaḥ    22.89	2330
madhyadēśaṃ vaśīkṛtya yōgīva prathamam manah   pratyantabahirakṣāṇi tyājītārthānyathākarōt    22.90	2331
grhītacaramāmbhōdhīn garutmāniva jagrasē   dhanvinasturagōpētān vimukhān bhujagāniva    22.91	2332
yadavastatra niṣtrāsā yavanaiḥ stanayitnubhiḥ   śailā iva dadhurbhīmāṃ śaravṛṣṭimudīritām    22.92	2333
raktacandanadigdhāstē yaśōbhiḥ sragviṇastadā   jayaśrīpariramabhārtham naipathyamiva bhējirē    22.93	2334
kapicūṣitatālābhaiḥ kṛttairyavanamūrdhabhiḥ   dadṛśē kālabhṛtyānāṃ dattapiṇḍēva mēdinī    22.94	2335
pītē yavanasainyābdhau tatkōpabaḍabāgninā   śakādyāḥ śaraṇam jagmuḥ śaṅkātaṅkēna sātyakim    22.95	2336
pravālapallavāstīrṇāṃ ratnapuṣpaughakarburām   vihārapadaviṃ mēnē vėlāmaparavāridhēḥ    22.96	2337

<i>pracētasā'pi duṣprāpaiḥ pravālamaṇimauktikaiḥ  </i>	
<i>taṃ pōtavaṇijastatra prabhūtaiḥ paryatōṣayan    22.97   </i>	2338
<i>nirdhūtanigamāṃstatra naigamānaparāntajān  </i>	
<i>sa vaidya iva durvyādhīn durjayānajayadvibhuḥ    22.98   </i>	2339
<i>viharan vāruṇībhājā sa vīrō vijayaśriyā  </i>	
<i>babhūva barbarastrīṇāṃ paridēvanadēśikaḥ    22.99   </i>	2340
<i>udanahyanta vārṣṇēyāḥ kuntalān samaraślathān  </i>	
<i>pravālairaparāmbhōdhērāntrairiva samuddhṛtaiḥ    22.100   </i>	2341
<i>tatō vilulitamlēcchaḥ paścimōdadhivēlayā  </i>	
<i>anilaprēyasīmāśāmamanuṣyapadaṃ yayau    22.101   </i>	2342
<i>hārīta haritaiḥ tatra mahārghairmaṇirāśibhiḥ  </i>	
<i>grhītairanvagrhyanta tēna pōtōpajīvinaḥ    22.102   </i>	2343
<i>paścimāṃ diśamākramya prāṇmukhaṃ rathamāsthitam  </i>	
<i>viparītagatiṃ sūryamudīcyāstamajānata    22.103   </i>	2344
<i>sa kṛṣṇavartmavihṛtiryugānta iva saṃyugē  </i>	
<i>amitrālōkamadahaddīptahētigaṇōlbaṇaḥ    22.104   </i>	2345
<i>anabhravidyutpratimāḥ sāyakāstasya dhanvinaḥ  </i>	
<i>abhavan hūṇanārīṇāmaśruvarṣapuraḥ sarāḥ    22.105   </i>	2346
<i>dviṣatō dēvadr̥śyēṣu raṇaraṅgēṣu dīvyataḥ  </i>	
<i>tāṇḍavaṃ grāhayāmāsa nipātitaśirōdharān    22.106   </i>	2347
<i>aparasparasāpēkṣānatūṇīraprakāśakān  </i>	
<i>aśaṃsatpratīyōdhānapyavadhīritajīvitān    22.107   </i>	2348

<i>mahāntō maṇḍalaṃ cērumadhyēpratibalaṃ dvipāḥ   pralayōdanvadāvartē bhramanta iva parvatāḥ    22.108   </i>	2349
<i>tatra sainyarajaścakrē pratīcīrapī vāhinīḥ   asamāhita buddhīnāṃ cittavṛttīrivāvilāḥ    22.109   </i>	2350
<i>trāsamuktaṃ punastatra sindhukāmbhōjayōṣitām   aśrubindubhirābandhi mauktikastanamaṇḍanam    22.110   </i>	2351
<i>akṛṣṭapacyaghusṛṇāmacchinnaughamahāpagām   agharmaglapitāranyāmanaghām bhuvamanvabhūt    22.111   </i>	2352
<i>aśvīyakhuraniṣpiṣṭabhūdharakṣōdabhūyasā   rājavīthīsamāṃ cakrē rajasā vālukāṃ nadīm    22.112   </i>	2353
<i>grāmaṇēriṃ taistasya sainikairavarōdhitāḥ   striyaḥ puruṣadharmāṇaḥ strītvamēvōpalambhitāḥ    22.113   </i>	2354
<i>balēna mahatā'skandya mainākapitaram girim   pralayōdanvadārōhamākālikamalambhayat    22.114   </i>	2355
<i>samājamiva śailānāṃ viśvarūpamiva prabhum   uttambhanamiva vyōmnaḥ sa nidadhyau sakautukam    22.115   </i>	2356
<i>śvaśuraṃ bhūtanāthasya skandamātāmahaṃ girim   prasūtiṃ sarvaratnānāṃ pṛthivīdhēnutarṇakam    22.116   </i>	2357
<i>grhītāstyājitatrāsā mēnāpativanaukasaḥ   mārgamādidiśustasya vahnēriṃ samīraṇāḥ    22.117   </i>	2358
<i>tamāruhya niraikṣanta jighṛkṣanta ivāndhakāḥ   vikalpitaravīndvagnīn mērukailāsamandarān    22.118   </i>	2359

<i>dadarśa gaganam tatra divā'pi vyaktatāarakam   gaurīhāramaṇiprakhyaairgaṅgānirjharaśīkaraiḥ    22.119   </i>	2360
<i>subhagāṃ kinnarīṇāṃ ca svaguṇāmōdamēdurām   gītiṃ nisāmayāmāsa gajaśārdūlakarṣaṇīm    22.120   </i>	2361
<i>guhāsu yamināṃ mēnē sainyaghōṣamaśṛṇvatām   śṛṇvatāmapi siṃhānāṃ samaṃ sāminimīlanam    22.121   </i>	2362
<i>apaśyattatra dūrasthamantikasthamivōnmukhaḥ   kailāsaṃ kinnarēndrasya kīrtikandamivōtthitam    22.122   </i>	2363
<i>camarān siṃhaśābāṃśca gandhanābhimṛgānapi   jagrūhustatra vārṣṇēyāḥ priyāsamprīṇanārthinaḥ    22.123   </i>	2364
<i>guñjāhārabhṛtaḥ śyāmā barhōllāsitaakuntalāḥ   pravālavasanāḥ prēkṣya jahasuḥ śabarāṅganāḥ    22.124   </i>	2365
<i>śikharāṃsapariṣkāraiḥ sainyadvipamadairbabhau   kalkitaḥ kṣmābhṛtām nāthaḥ kastūrīsthāsakairiva    22.125   </i>	2366
<i>śrutvā giriguhānūktam tatsainyagajagarjitam   api siṃhāḥ palāyanta vanyadviradabhēdinaḥ    22.126   </i>	2367
<i>pradīptaratnaśirasam prālēyaparipāṇḍuram   pradakṣiṇam vyatīyāya śēṣayitvā mahīdharam    22.127   </i>	2368
<i>atha kastūrīkāmōdairadhivāsitaabhūdharān   yaśasā'vāsya nēpālān yaduvīraḥ svadēśayat    22.128   </i>	2369
<i>parvatēndrapratinidhīn prāguttaramahīdharān   supratīkaviṣāṇāgrairavaikṣata gavākṣitān    22.129   </i>	2370

<i>dvīpaparvatadurgēṣu dvīpasimhanibhān dviṣaḥ  </i>	
<i>saṅgrāmamṛgayāsthāyī jagrāha ca jaghāna ca    22.130   </i>	2371
<i>prabhañjana ivāmbhōdān pakṣīndra iva pannagān  </i>	
<i>prācyān pracyāvayāmāsa pañcavakra iva dvīpān    22.131   </i>	2372
<i>śōṣitaprācyajaladhiḥ śauryabāḍabavahninā  </i>	
<i>sasarja tadvadhūcittēṣvasōṣyaṃ śōkavāridhim    22.132   </i>	2373
<i>yadūnāṃ hētayastatra śatruśōṇitapāṭalāḥ  </i>	
<i>pratāpajvalanajvālāsampadaṃ pratipēdirē    22.133   </i>	2374
<i>kṛpāṇikābhiḥ kukurāḥ kampitābhirakampayan  </i>	
<i>dviṣatāṃ tadvadhūnāṃ ca cittadakṣiṇalōcanē    22.134   </i>	2375
<i>vijahruryādavāstatra vibudhastrīvarapradāḥ  </i>	
<i>śarāṇāṃ lakṣadātāraḥ śatrusammatavikramāḥ    22.135   </i>	2376
<i>yādavāstatra śatrūṇāṃ kṛttēṣuṃ nūnamapratīn  </i>	
<i>āśātadhanvā drśyēṣu śirōjālēṣu sāyakān    22.136   </i>	2377
<i>vikramaprabhavē tēṣāṃ vijayaśrīsvayaṃvarē  </i>	
<i>vandikṛtyaṃ dviṣaścakrurapsarōbhiḥ svayaṃvṛtāḥ    22.137   </i>	2378
<i>ramāpatipadōtpannāṃ ratnākarapatiṃvarām  </i>	
<i>puṇyāṃ saritamāsīdatpurabhinmaulimālikām    22.138   </i>	2379
<i>sa mēnē jāhnaviṃ yāntīmarthamēkamivārṇavam  </i>	
<i>pravāhairbahudhā bhinnairbhāṣābhiriva bhāratīm    22.139   </i>	2380
<i>kṛpāṇadhārātīrthēna śōdhayitvā kṛtāgasah  </i>	
<i>trīdivaṃ prāpayāmāsa vaṅgāṃstripathagāntarē    22.140   </i>	2381



vikṣīpan bhuvi nistriṃśō vaktrapuṣpāṇi vairiṇām   raṅganaṅganaṭasyāsyā sūtradhāra ivābhavat    22.141	2382
sainyadantimadōpētaiḥ śatrustrībāṣpakajjalaiḥ   gaṅgāṃ ravisutāṃ cakrē yaśasā tāṃ ca tanmayīm    22.142	2383
āttasārā dviṣastatra muktāstēna mahīyasā   adṛśyanta yathāpūrvam dantibhuktakapitthavat    22.143	2384
pṛthuvīcigaṅām tīrtvā pṛthivīsahajām nadīm   bādhitāsēṣagaudēna balēnārṇavamādravat    22.144	2385
alabhanta mahīpālāḥ puratastasya nirbhayāḥ   natēna dhanuṣā nākaṃ vapuṣā ca vasundharām    22.145	2386
viśantō vāhinīm tasya trisrōtasamivāparām   tridivam pratyapadyanta pratiyōdhā nirāgasah    22.146	2387
kuṭilān praguṇīkr̥tya svanāmākṣarabhūṣitān   jaṅgamān darśayāmāsa jayastambhān mahītalē    22.147	2388
śālīniva satastrātuṃ tatra tatra prarōhataḥ   yavasaughanibhānyāpyānujjahāra yadūdvaḥ    22.148	2389
pratāpāgniṃ puraskṛtya bhūyah sāgaravāsasaḥ   vēlāvalayasampannam karam jagrāha tatra saḥ    22.149	2390
purandarasamaḥ pūrvam jivā paurandarīm diśam   dikṣitaḥ satparitrāṇē dakṣiṇābhimukhō'bhavat    22.150	2391
upadīkr̥tya sarvasvamupasannayadūdvaḥ   prācīmavikalāmṛddhimutkalāḥ pratipēdirē    22.151	2392

<i>prahitānatha kāliṅgaiḥ panthānamuparundhataḥ   rurōdha siṃhanādēna yadusiṃhaḥ sa sindhurān    22.152   </i>	2393
<i>sa tān gairikaraktāṅgān saptadhā srutanirjharān   jaṅgamāniva vindhyādīn jagṛhē gandhahastinaḥ    22.153   </i>	2394
<i>pratiyudhya pariśrāntān gṛhītvā gajayōdhinaḥ   cakraliṅgadharāṃścakrē kāliṅgān kiṅkarīkṛtān    22.154   </i>	2395
<i>sa tēṣāmapi sāmantānāhūtānvindhyadurgataḥ   dakṣān dviradaśikṣāyāṃ cakrē nijaniṣādisāt    22.155   </i>	2396
<i>vairivāraṇamūrdhanyairmauktikairlājatāṃ gataiḥ   raṇāgnirdarśayāmāsa vyūdhāṃ tēna jayaśriyam    22.156   </i>	2397
<i>dāritadviradāṃstatra siṃhāniva mahājavān   nananda svabhaṭān drṣṭvā nakharaśritamauktikān    22.157   </i>	2398
<i>vipakṣān bhūbhṛtastatra kurvatā nirvicēṣṭitān   dēvō harihayastēna dvirūpatvamivānvabhūt    22.158   </i>	2399
<i>aparyuṣitapānīyāmanaghasrōtasaṃ śubhām   gaṅgāmiva vibhaktāṅgīṃ prāpa gōdāvarīṃ tataḥ    22.159   </i>	2400
<i>aśālīnamanastvē’pi svāśritatrāṇamicchatām   āndhrāṇāmātmadātṛṇāṃ dadāvabhayadakṣiṇām    22.160   </i>	2401
<i>patirakṣaṇatuṣṭānāṃ svaguṇagrathitākṣaraiḥ   āndhrēśvarapurandhrīṇāṃ saṅgītaiḥ pratyānandata    22.161   </i>	2402
<i>ādyam dramīdadēśānāṃ tuṅḍīramatha maṅḍalam   vivēśa bhūṣitam yūpairvēdhasō vājimēdhikaiḥ    22.162   </i>	2403

<i>kṣiptadōṣaḥ sa taṃ dēśaṃ kṣīrasindhugunādhikam  </i>	
<i>śuddhadharmapariṣkāraṃ śvētadvīpamamanyata    22.163   </i>	2404
<i>parityaktapathāṃstatra sa kāñcīkaṭakatyajah  </i>	
<i>āhūya sthāpayāmāsa dharmyān dharmadhurandharaḥ    22.164   </i>	2405
<i>pralōbhayantīm lalitaistataḥ prathamalakṣitaiḥ  </i>	
<i>darśanīyēṣu cōlēṣu didṛkṣāmanvavartata    22.165   </i>	2406
<i>atha kanyāṃ kavērasya dadarśa kanakāśritām  </i>	
<i>apadiṣṭanadirūpāmamṛtasyēva dēvatām    22.166   </i>	2407
<i>udāralaharīlāsyāṃ lalitāvartarāsikām  </i>	
<i>rasikaḥ praikṣata nadīm raṅgaparyantanartakīm    22.167   </i>	2408
<i>rathasētuniruddhā sā ratnākaramanōrathāt  </i>	
<i>avaruhya jagāmēva sahyasya piturantikam    22.168   </i>	2409
<i>dakṣiṇāpathagaṅgāyāḥ sa tasyā divyasampadaḥ  </i>	
<i>dadau ravisutāślēṣaṃ dānavarṣeṇa dantinām    22.169   </i>	2410
<i>jananīmiva tāṃ lakṣmyāḥ pāthōnidhipativratām  </i>	
<i>niyamairucitairbhējē nigamakhyātavaibhavām    22.170   </i>	2411
<i>yaśōbhiḥ saha cōlānāmikṣuniṣyandasamṇibham  </i>	
<i>payah sahyapayasvinyāḥ papuryādavayūthapāḥ    22.171   </i>	2412
<i>jahasurjāgarūkāstē jaṅghālaguṇaśālinām  </i>	
<i>drṣṭvā dramīdayōdhānāmavaskandamanōratham    22.172   </i>	2413
<i>triviṣṭapanibhāṃstatra drṣṭvā janapadān bahūn  </i>	
<i>acamatkāramanyēṣu bhūmibhāgēṣvadhatta saḥ    22.173   </i>	2414

<i>tatra darpamamitrāṇāṃ mitrāṇāmapī sādhasam   akhaṇḍayadaparyāyādatyākhaṇḍalavikramaḥ    22.174   </i>	2415
<i>raṅgamātmabhuvastatra ramyanirmāṇamātrkāṃ   anantapīṭhikārūḍhamabhyarcya muditō yayau    22.175   </i>	2416
<i>divā'pī dīpasāpēkṣaṃ gahanaṃ saṃśritān gajaiḥ   sa cōrāṃścūrṇayāmāsa cōlapāṇḍyōpaghātinaḥ    22.176   </i>	2417
<i>ramyapattanasambādham ratnasaikataśōbhinīm   vyalōkayata samprītō vēlāvīpinapaddhatim    22.177   </i>	2418
<i>mainākamahasā dīptaṃ sētusīmantitōdakam   damitaṃ raghuvīreṇa dadarśābdhim sa dakṣiṇam    22.178   </i>	2419
<i>parikhāṃ prēkṣya laṅkāyāḥ payōdhim prajahaṛṣa saḥ   tārābhūṣitadēhasya tridivasyēva darpaṇam    22.179   </i>	2420
<i>sahasōtpatatāṃ tatra dhanvinō laghuvikramāḥ   udadhim dantinakrāṇāṃ kumbharatnairapūrayan    22.180   </i>	2421
<i>gaganam ca nirālambamagādham ca mahōdadhim   vīkṣya tē bahvamanyanta hanūmantaṃ gatāgatam    22.181   </i>	2422
<i>sa bhējē saritāṃ patyuh pulinaṃ vṛṣṇipuṅgavaḥ   āsīdavidhavā gaṅgā prasannē yatra rāghavē    22.182   </i>	2423
<i>vyalōkata ca vismērō laṅkāgōpuramuttaram   raghuvīraśaravrātaparikalpitajālakam    22.183   </i>	2424
<i>paribhūtaravastasya sainyaghōṣēṇa sāgaraḥ   adhikaṃ kṣōbhamāpannastrāsabhinna ivābhavat    22.184   </i>	2425

<i>tamālān pratimātaṅgatrāsādālānamaṅḍalān  </i>	
<i>mamṛdurnūnamāvārya madāndhā gandhasindhurāḥ    22.185   </i>	2426
<i>nalasētum tatō nītvā dṛṣṭamuktānadīmukhaḥ  </i>	
<i>vīrō viśramayāmāsa durnivārāṃ varūthinīm    22.186   </i>	2427
<i>kṛtavyāvartanāstatra kētakīrēṅurūṣitāḥ  </i>	
<i>dviṣaḥ skandhāṃśca dudhuvurhayāstumulahēṣitāḥ    22.187   </i>	2428
<i>dhanuṣā śārṅgabhīmēna sāmiviṣphāritēna saḥ  </i>	
<i>lajjitōdadhighōṣēṇa laṅkādvīpamakampayat    22.188   </i>	2429
<i>pratāpadūtavaśagāḥ prājyaratnōpahāriṇaḥ  </i>	
<i>ajīvan yadusiṃhasya pādamaśritya siṃhalāḥ    22.189   </i>	2430
<i>mahatīmupadāṃ tēṣāṃ dviparatnādiśālinīm  </i>	
<i>sa saṅgrhya punaścakrē na manaḥ sētubandhanē    22.190   </i>	2431
<i>dviradān siṃhalēndrasya dvicaturdantaśōbhinaḥ  </i>	
<i>pōtabhūtāmstrikūṭasya pōtānītānamanyata    22.191   </i>	2432
<i>yaśōratnākarastasya babhau pāṇḍyasamarpitaiḥ  </i>	
<i>sainyakañcukaparyāptairmuktāpulinamaṅḍalaiḥ    22.192   </i>	2433
<i>sōmavaṃśabhuvāṃ tatra bhūbhṛtāṃ yadupuṅgavaḥ  </i>	
<i>sayūthyabhāvamudbhāvya śaṅkājvaramapānudat    22.193   </i>	2434
<i>sa māruti padanyāsādañcitāgrāmadhityakām  </i>	
<i>prabhuḥ pradakṣiṅcakrē mahēndrasya mahībhṛtaḥ    22.194   </i>	2435
<i>upabhuktā babhau tēna malayasya vanasthalī  </i>	
<i>sainyasammardasambhūtairēlācandanasaurabhaiḥ    22.195   </i>	2436

<i>patagēndradhvajatrāsādbhraṣṭakuṇḍalitātmanām  </i> <i>jagrḥuryādavāstatra phaṇāratnāni bhōginām    22.196   </i>	2437
<i>ṛtanām tasya samprēkṣya pṛṣadbhāvitasāgarām  </i> <i>mānamātmani tatyāja malayāśramatāpasah    22.197   </i>	2438
<i>marutastatra nāgānām mṛditailāsugandhayaḥ  </i> <i>candanadrumasaktānām prītikōpakṛtō'bhavan    22.198   </i>	2439
<i>paṭiraskandhaviṣayāstatra tēṣām bhujāṅgamāḥ  </i> <i>abhajanta phaṇāratnairavātakṣōbhadīpatām    22.199   </i>	2440
<i>muktābharaṇabhūyiṣṭhā ratnacandanarañjitā  </i> <i>cakāśē yādavī sēnā satārēva piṭṛprasūḥ    22.200   </i>	2441
<i>nidāghamiva parjanyō nirāsē sātyakiḥ param  </i> <i>prayuktairagratō nāgaiḥ prāvṛṣēṇyairivāmbudaiḥ    22.201   </i>	2442
<i>yugapatpratyavidhyanta yuddhē tasya śarairdviṣah  </i> <i>apāṅgaiśca surastrīṇāmasitōtpalamēcakaiḥ    22.202   </i>	2443
<i>śastrakēliṃ parityajya svakāntākēśa bhaṅgurām  </i> <i>jagrḥuḥ kēralāstatra jaitramastramivāñjalim    22.203   </i>	2444
<i>adūrāvasthitō rāmastatra vṛṣṇivarūthinīm  </i> <i>śaśāṅkē vismayāviddhaḥ saptārṇavasamāhṛtim    22.204   </i>	2445
<i>bhugnabhāgastataḥ sahyastadākramaṇayantritaḥ  </i> <i>praṇinaṃsurivābōdhi paryastaśakaṭōpamaḥ    22.205   </i>	2446
<i>agraskandhēna gōkarṇaṃ mahēndramapi mūlataḥ  </i> <i>avaskandya yaduśrēṣṭaḥ skandhāvāraṃ nyavīviśat    22.206   </i>	2447

<i>jītvā sahyāśritaṃ vīrō jāmadagnya ivāparaḥ   dūramutsārayāmāsa dviṣadbalamahārṇavam    22.207   </i>	2448
<i>cārucandanasampannāṃ śailastanamanōharām   bubhujē dakṣiṇāmāsāṃ mauktikākaramēkhalām    22.208   </i>	2449
<i>tatra vėlānilōddhūtarājatālaravānvitam   svargītaṃ svādu śuśrāva bhujāṅgastrīmukhōditam    22.209   </i>	2450
<i>cōlakēralapāṇḍyānāṃ paśyannanugatiṃ prabhuḥ   cakāra punarādhānaṃ dharmyaṃ hutabhujāmiva    22.210   </i>	2451
<i>kāladrṣṭikarālābhirulkābhiriva hētibhiḥ   durmadadviradōdagrān trāsayāmāsa tauluvān    22.211   </i>	2452
<i>khēṭakarparagūdhāṅgān kīlayitvā śarairdviṣaḥ   sthalakūrmairivākīrṇaṃ cakāra raṇabhūtaḥ    22.212   </i>	2453
<i>śarairabhyarcitāstēna kōṅkaṇāḥ samarāṅgaṇē   puṣpavṛṣṭibhirānarcustamēva tridaśīkṛtāḥ    22.213   </i>	2454
<i>kupitāḥ kōṅkaṇastrīṇāṃ gaṇḍūṣamadhugarbhitān   babhañjuramitāmōdān vakulān vṛṣṇikuñjarāḥ    22.214   </i>	2455
<i>pramādāniva tān sapta dēsānatipatan prabhuḥ   sa mamarda mahārāṣṭraṃ sainyadakṣiṇabhāgataḥ    22.215   </i>	2456
<i>apaśyadrśyamūkāntē śēṣamaulimaṇiprabhām   rāmasāyakarandhrēṇa niḥ sarantīṃ nabhaḥ sprśam    22.216   </i>	2457
<i>kāmakrōdhāvivāskandya sahyavindhyau samāhitaḥ   vijigyē viṣamāṃstatra viṣayān sattvamāsthitaḥ    22.217   </i>	2458

cāpaghōṣēṇa nirbhinnacakravālādrisandhinā   kuñjalīnān dviṣastatra divābhītānabhēṣayat    22.218	2459
avandhyatapasā vindhyaḥ stambhitaḥ kumbhajanmanā   yadupuṅgavamātaṅgairvardhamāna ivābhavat    22.219	2460
sūryarōdhitarucchannāmasūryampaśyavīcikām   sōmavaṃśyāḥ sudhāṃ tatra papuḥ sōmasamudbhavām    22.220	2461
tēṣāṃ viharatāṃ tatra śīñjinībaddharāvaṇām   kārtavīryajalakraīdāṃ kathayanti sma tāpasāḥ    22.221	2462
nagarīm hēhayēndrasya kārārpitadaśānanām   nalādīnām ca śīthilām sanirvēdamadarśayan    22.222	2463
rathavājipadakṣuṅṇavindhyamastakarēṇubhiḥ   rēvāmācāmayāmāsa ripustrībāṣpavardhitām    22.223	2464
vavṛdhē samarastatra subhagasvargasaṅkramaḥ   siddhagandharvayūthānām cittatāṅḍavadēśikaḥ    22.224	2465
sphuliṅgaiḥ khadganiṣpiṣṭadantadambhōlisambhavaīḥ   āsīddviradamēghānāmaciradyutikalpanā    22.225	2466
savyālamṛgasāṅkīrṇā ramyatūṅgarathadrumā   visasarpa camūstatra vindhyavanyēva jaṅgamā    22.226	2467
tāladvayasajaṅghāgryāḥ kumbhairuttambhitāambarāḥ   garjitaistrāsayāmāsurgajā vanamataṅgajān    22.227	2468
balayantraṇayā tatra grhītairvipinadvipaiḥ   vyavardhayata tāṃ sēnāṃ vindhyapādairivōnnataiḥ    22.228	2469



yūthairdviradaśailānāṃ kanatkadalikāvanaiḥ   antaram pūrayāmāsa vindhyanihārabhūbhṛtōḥ    22.229	2470
arātivānitānētrairaśrudhārādharairimām   vīrō vasumatīmittham vidadhē dēvamātrkāṃ    22.230	2471
dharmayūpanibhaistasya jayastambhaiḥ samantataḥ   prarūdhādbhutarōmāñcā pratyabhāsata mēdinī    22.231	2472
jitāsēṣa vipakṣasya baddhamuktāvabhāsinī   abhavatkakubhāṃ tasya kīrtiḥ śravaṇabhūṣaṇam    22.232	2473
iti grāhyakarāścakrē haritō haritōṣakṛt   vīraḥ surabhiṇā svēna yaśasā’vāsitāambarāḥ    22.233	2474
hṛtasarvasvadīnānāṃ vrīḍāmapanudanniva   adiśat kṣaumamāśānāṃ yaśōbhirhaṃsalakṣaṇaiḥ    22.234	2475
sa cakravat parikramya kṣamācakramarindamaḥ   kṣapayitvā ripūn sarvān śauripārśvam punaryayau    22.235	2476
sainyasindhupathastasya sthalīsēṣitakaṇṭakaḥ   vidadhē vismayōnnidraprītikaṇṭakitāṃ bhuvam    22.236	2477
tamēvamakhilāmāśāṃ parikramyōdayasthitam   pradyōtanasamaṃ paurāḥ prahrṣṭāḥ pratyupāsata    22.237	2478
sainyaghōṣasamāhūtau tatō harihalāyudhau   tamabhyājagmaturdūrādugrasēnapurōgamau    22.238	2479
dadrśē sātyakistatra rāmamukhyaiḥ sarājakaḥ   anyaiḥ saha diśāpālairākhaṇḍala ivāparaḥ    22.239	2480

abhivandya sa tān vandyānabhivyaktaparākramaḥ |  
tadanuplavabhāvēna prāviśadvārakāṃ purim || 22.240 || 2481

prasthitau parimēyāni paścādupacitāni sā |  
jagrasē yadusainyāni jagantīva harēstanuḥ || 22.241 || 2482

aṣṭāsu dikṣu vibhavairupasaṅgrhītaiḥ  
yakṣāspadaprahasanī yadurājadhānī |  
satyānubhāvavasudēvasutaprasattyai  
sambhūtadikpativibhūtirivābabhāsē || 22.242 || 2483

abhyarcya pūrvavibhavādadhikaiḥ pradiṣṭaiḥ  
nākādhipāniva navōpahṛtānnarēndrān |  
dharmānupālananiyōganirūḍhacittān  
prāsthāpayat pratidiśaṃ prathamō yadūnām || 22.243 || 2484

maṇimakuṭasahasrairvāsudēvasya bhūpāḥ  
padasavidhaniṣaṅṅāṃ pādukāmarcayitvā |  
pratiyayurupalabdhaiḥ pārijātaprasūnaiḥ  
surabhayitumupētya svāvarōdhān prasādyān || 22.244 || 2485

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya  
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu  
yādavābhyudayē mahākāvye dvāviṃśaḥ sargaḥ ||  
kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |  
śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ trayōviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athādhikāracyavanādya indrāḥ

pañcābhavan pāṇḍusutāḥ pṛthivyām |

jayārthinastē jagadēkanāthaṃ

prapēdirē sattvadhanāḥ sadārāḥ ॥ 23.1 ॥

2486

tamōpahaistattvavidāmṛṣṇāṃ

vākyaistrivēdīmanusañjihānaiḥ |

kṛṣṇaṃ yathāvat kṛtinō vidantaḥ

tasyābhavan prāṇasamāḥ sakhāyaḥ ॥ 23.2 ॥

2487

tadāśrayāstatpraṇidhēyakṛtyāḥ

tēnaiva nāthēna sadā sanāthāḥ |

apārayan yōgibhirapyajayyān

bāhyāntarān jētumarātivargān ॥ 23.3 ॥

2488

pratikriyāḥ prāgbhavaduṣkṛtānām

prāṇōparōdhē'pi niruddhapāpāḥ |

dhīrāstrilōkīsuhṛdaḥ prasādāt

vipākaramyā vipadaḥ prasēhuḥ ॥ 23.4 ॥

2489

alaṅghayan viśvapatēḥ prasādāt

vṛttiṃ parācīmiva vītarāgāḥ |

arātibhiśchadmavidhipravīṇaiḥ

āpāditāmagnijalādipīḍām || 23.5 ||

2490

kaliṅganītiṃ kalahaikatānāṃ

karṇaṃ ca pārthēna nibaddhavairam |

āsthāya duśśāsanapūrvajanmā

dharmōttarān jētumiyēṣa pārthān || 23.6 ||

2491

sa rājasūyakratudharmapatnīm

bhīmēna gāṇḍivabhṛtā ca mānyām |

dyūtacchalātprāpitadāsabhāvām

sādhvīm mudhā paryabhavat sabhāyām || 23.7 ||

2492

ananyanāthām sthitimāpnuvantiyā

nāthaḥ svasambōdhananāmagarbham |

śuśrāva dūrāntarito'pi śauriḥ

prākrōśanaṃ pārthapativratāyāḥ || 23.8 ||

2493

mithyāvicārānmiṣatām gurūṇām

prabhuḥ satām pāṇḍavadharmapatnīm |

duśśāsanavyākulitōttariyām

akṣayyakauśēyavatīmakārṣīt || 23.9 ||

2494

avāptukāmāḥ prabalairamitraiḥ

akṣacchalēnāpahṛtaṃ svarājyam |

nikṣiptakartavyabharā babhūvuḥ

sattvādhikāḥ sātvatayūthanāthē || 23.10 ||

2495

svātantryagandhadviradāṅkuśēna

svēnaiva śīlēna vinīyamānaḥ |

<i>ananyalabhyaṃ pratilambhitō'bhūt prabhuḥ svayaṃ pāṇḍavadūtabhāvam    23.11   </i>	2496
<i>sa tādrśīmādriyata tridhāmā prēṣyakriyāṃ prēṣitadēvabrndaḥ   nanu prabhūṇāṃ nirapēkṣabhūmnāṃ prasādhanāṃ bhaktajanē guṇatvam    23.12   </i>	2497
<i>api prabhūtānugūṇakriyābhyaḥ ślāghāpadaṃ tattvavidāṃ babhūva   ananyatantrasya vibhōstadētāt nāthōcitaṃ nantrṣu pāratantryam    23.13   </i>	2498
<i>tapasyataḥ putrasamudbhavārthaṃ mārgāgataṃ mōcayataḥ piśācam   ajanmanō janmabhṛtaśca śaurēḥ svāmitvasaṃvādi babhūva dūtyam    23.14   </i>	2499
<i>sarōṣasīrāyudhahētiśaktyā sācīkṛtāṃ kauravarājadhānīm   adyāpi gaṅgāsalilapravāhē prakrāntapātāmiva samprapēdē    23.15   </i>	2500
<i>khadyōtavaddarśitakhañjadīptīn prajñādrśō bhūmibhṛtaḥ sabhāyām   prāptodayō bhānuriva tridhāmā pracchādayāmāsa kurūn svadhāmnā    23.16   </i>	2501
<i>tadāgamēna pratipannaharṣāḥ taddarśanēnāhitapāravaśyāḥ  </i>	

atarkitaprasmṛtavairabandhāḥ

vṛttiṃ dviṣantō vidadhuryathārham || 23.17 ||

2502

ulūkhalē bhaktaguṇē ca baddhaṃ

guṇōttarē gōpavadhūstanē ca |

iyēṣa bandhuṃ jagadēkabandhuṃ

duryōdhanō dustyajamṛtyupāśaḥ || 23.18 ||

2503

prakāśayan kiñcidivāpramēyaḥ

prabhāvamātmīyamananyavēdyam |

muhuh pratīpācaraṇōtsukānāṃ

mōghāśatāṃ mūḍhadhiyāmakārṣīt || 23.19 ||

2504

svavēditam saṃsadi dhārtarāṣṭrē

sandhitsatō dharmasutasya vākyam |

anādadānē murabhinnivṛttaḥ

sānugrahō vigrahamanvamamaṃsta || 23.20 ||

2505

narāṃśajuṣṭēna dhanañjayēna

rathī bhavan sārathirātmanā ca |

dhanurbhṛtā tōtrabhṛtā ca bhējē

pr̥thaktvamaikyaṃ ca yathāpramāṇam || 23.21 ||

2506

rathādhirūḍhaṃ ca rathaṃ ca rakṣan

yathārthatō darśayati sma yantā |

trayyantacintānirapēkṣamīśaḥ

tattādr̥śaṃ tattvavibhāgamādyam || 23.22 ||

2507

poraḥsthitē gōptari viśvahētau

paścādavasthāyini tatpravartyē |

ananyayōgāt sa rathō babhāra

prādhītavēdyāṃ praṇavapravṛttim || 23.23 ||

2508

prabhurbabhau pragrahatōtrapāṇiḥ

kālātmanā bhāvitapāśadaṇḍaḥ |

yadā tadā dēvagaṇēna mēnē

śāntaṃ balaṃ śāntanavapradhānam || 23.24 ||

2509

dhurandharaḥ svarganikētanānāṃ

dhuryōtthitairdhūsaritō rajōbhiḥ |

rarāja madhyē rathayūthapānāṃ

gōṣṭē paśūnāmiva gōpavēṣaḥ || 23.25 ||

2510

samudrasaṅghātanibhē nṛpāṇāṃ

sainyadvayē saṃyati saṃpravṛttē |

asthānakāruṇyavaśānnivṛttaṃ

dhanañjayaṃ vītaśucaṃ vitēnē || 23.26 ||

2511

phalādapi svādutamaprarōhaṃ

prōtsāhanē sakhyurivōdyataḥ saḥ |

jagaddhitārthāya jagau dayāvān

anyairavijñēyamananyadharmam || 23.27 ||

2512

cirantanasnēhadayādimūlaṃ

cintārṇavaṃ nīstaratō durantam |

kirīṭinaḥ kēśavasūktirāsīt

kālōcitā kācana pōtapātrī || 23.28 ||

2513

abhaṅgurairdhautaphalānuṣaṅgāt

vidyāsarairviśvagurōrupāttaiḥ |

vivēkadhanvā viṣamānajaiṣīt

antaḥ sthitān jiṣṇurarātisaṅghān || 23.29 ||

2514

upaghnabhūtāṃ śrutivallarīṇām

upāsta tuṣyannupadēśamudrām |

nakhāṃśubhiḥ kṣiptatamaḥkalaṅkāṃ

nāthasya pārthō natapūrvabhāgaḥ || 23.30 ||

2515

vibhaktasāmānyaviśēṣadharmā

prādurbabhūvōpaniṣat prabhōryā |

sa ēva tāṃ vyāsamuniḥ samīcīṃ

paryagrahīdbhāratavēdavaktā || 23.31 ||

2516

abhañjanīyāṃ paradharmasattāṃ

anaśvarīṃ bhāratasūryadīptim |

viduśśrutīnāmanaghāṃ vayasyāṃ

gītāmasammūḍhajanāvīgītām || 23.32 ||

2517

kapidhvajastasya vibhōrapaśyat

tadarpitaṃ cakṣuravāpya divyam |

viriñcipūrvairapi durnirīkṣaṃ

viśvāśrayaṃ rūpamaśēṣamūrtēḥ || 23.33 ||

2518

tasminnabhivyāptasamastalōkē

sa tatsvarūpēṇa vikalpyamānē |

viḍambitān gōpuradhāribimbaiḥ

dēvān vibhōraikṣata divyadēhē || 23.34 ||

2519

prakhyātadīkṣaṃ praṇatārtibhaṅgē

pārthastadā daityaripuṃ prapannaḥ |



vināśayāmāsa balaṃ ripūṇāṃ vipatpratīkārāparēṇa sakhyā    23.35	2520
svahastapadmāñcitatōtrapāśaḥ svacchandalīlāsahadharmacārī   gatāgatairapratimaiḥ sa cakrē jayaśriyō jaitrarathēna ḍōlām    23.36	2521
savismayaḥ saṃyati savyasācī tattādṛśā sārathinā samētaḥ   manōjavānāṃ nijasāyakānām agrēsaraṃ syandanamanvapaśyat    23.37	2522
yathā niyacchatyayamindriyāśvān jīvāśrayē dēharathē nibaddhān   tathā'rjunasyandanadhuryanētā babhūva nānyēna nidarśanīyaḥ    23.38	2523
yadēkadēśē nikhilaṃ tadanyat taddēhabhāgēṣu ca saṃvibhaktam   rathaikadēśē tamavēkṣya pārthaḥ prābuddha taṃ sārathimapratarkyam    23.39	2524
nivartitaṃ vairijanōpamardāt nyastaṃ rathē cakramupādādānaḥ   natapratijñānuparōdhahētōḥ ātmapratijñāmajahāt svatantraḥ    23.40	2525
dviṣatprayuktaṃ durapōhamastram bhujāntarālēna vibhuḥ pratīcchan	

vidhāya vaikalpikavaijayantīm

pracchāditam prāṇayati sma pārtham || 23.41 ||

2526

nivēśītām tasya padē ca pūjām

niśāmya gaṅgāmiva candramaulau |

ananyasāmānyamamaṃsta sakhyuḥ

saṅkōcavaidēśikamīśvaratvam || 23.42 ||

2527

divākarē'nastamitē'tigādham

tamaḥ sṛjaṃstāmasamōhanārtham |

prapannarakṣāpratipannadīkṣaḥ

satyābhisandham vidadhē sakhāyam || 23.43 ||

2528

surairasēṣairapi jātarōṣaiḥ

sa durjayān bhīṣmamukhān jigāya |

sahāyaśaktyā yudhi savyasācī

kiṃ duṣkaram kēśavamāśritānām || 23.44 ||

2529

svapnaḥ kimāsīdathavēndrajālam

babhūva gandharvapuri kimēṣā |

itīva saṅkāṃ vidadhē pralīnā

patākinī kauravapāṇḍavānām || 23.45 ||

2530

ākṛṣṭadēvāsurasāmparāyaiḥ

ōjasvinām śastrabhṛtāmudantaiḥ |

prāyastadā pratyavahāralīlam

ākālikīm viśvabhuganvabhukta || 23.46 ||

2531

jighāmsuraṣṭādaśa sampatantīḥ

akṣauhiṇīradbhutabhīmarūpāḥ |

svatantrayāmāsa mithaḥpratīpān sūtrāvasaktāniva dārumartyān    23.47	2532
kr̥ṣivalaḥ sthāvarajaṅgamānām kṣētrē kurūṇām samakālapākān   anīkaśālīn bhujasālivargaiḥ phalōpapannān prabhurityalāvīt    23.48	2533
nistīrya saṅgrāmamahāsamudraṃ saṃsārapōtēna parēṇa sakhyā   dhanañjayastatpadamēva bhējē nirdhūtanīhāradivākarābhaḥ    23.49	2534
drauṇistadā sauptikamādadhānaḥ kr̥pēṇa sārthaṃ kṛtavarmaṇā ca   hatāhitaiḥ pāṇḍusutairavāptaṃ sainyāvaśēṣaṃ śamayāṃbabhūva    23.50	2535
itthaṃ daśāṣṭau ca nipātya bhūmau akṣauhiṇīradbhutabhīmarūpāḥ   satām patīḥ sattva samṛddhirōgāt ullāghitāmātanutēva pṛthvīm    23.51	2536
vibhuḥ svasaṅkalpahatān vinighnan dharmaikatānēna dhanañjayēna   pratōdasandaṃśikayōdahārṣīt pāñcālakanyāparibhūtiśalyam    23.52	2537
parāstravisraṃsitamuttarāyāḥ padmāsanādyairapi pūjitēna	

gaṅgādharanyōḥ prabhavēna garbhaṃ pasparśa pādēna parāvarēśaḥ    23.53	2538
viplōṣitaṃ drauṇīsarēṇa bālaṃ sañjīvayan pādarajaḥprabhāvāt   vadhūkṛtakṣudraśilāviśēṣaṃ rāmānujō rāmamivānvakārṣīt    23.54	2539
tasya śrutīsrēṇīsirōdhṛtānāṃ sparśaḥ prajēsādibhirīpsitō'bhūt   parīkṣidutthānaparīkṣitānāṃ aghacchidāmaṅghrirajaḥkaṇānām    23.55	2540
ajātadīnāṃ drupadōdbhavāyāḥ kālasya dīptāmiva khaḍgarēkhām   vipakṣasaṃhāramahābhujāṅgīm vēṇīm priyaiḥ saṃśamayāmbabhūva    23.56	2541
pitāmahāya pratatāna pārthaḥ śaraprayuktaṃ śayanaṃ yadagryam   yōgāsanaṃ yōjitacittadhairyaṃ tadēva paryāptagaṇaṃ tadā'sīt    23.57	2542
vinyasya dharmatanayē vijayādhikāraṃ sakhyā'rjunēna yaśasēva dhanurdharāṇām   dadhmau sa daityamathanō yudhi pāñcajanyaṃ vṛṣṇyandhakādipariśēṣitabhūmibhāraḥ    23.58	2543
pratyānināya rathamāttajayaḥ sa janyāt dhanyāvalōkanadhanañjayadarśanīyaḥ	

sārathyasaṃvidavadhīritahētijuṣṭaḥ

sēnāparāgaparidhūsarakuntalaśrīḥ || 23.59 ||

2544

āliṅgya gāḍhamavagāḍharasaṃ raṇābdhau

vīravraṇaiḥ kṛtavibhūṣaṇamindrasūnum |

anyāvatāraparikalpanakēlilōbhāt

aikyam nināya nijamaṃśamivānyaniṣṭam || 23.60 ||

2545

raṇabhuvi śaratalpē līlayā śāyitēna

svapadasamuditāyāḥ sūnunā siddhasindhōḥ |

anaticiravilambādāptukāmaṃ dharitrīṃ

kalimiva śamayīṣyan khyāpayāmāsa dharmān || 23.61 ||

2546

apratyūhitasārvabhaumavibhavai -

rabhyarcitaḥ pāṇḍavaiḥ

pratyāvṛttamahōtsavēna muditāṃ

prāptaḥ purīṃ dvārakām |

pratyakṣaṃ prathayāmbabhūva viharan

prītaḥ priyābhiḥ samaṃ

śuddhaḥ sāmāpadāgamairadhigatāṃ

svādhīnatāṃ śrīpatiḥ || 23.62 ||

2547

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye trayōviṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

## ॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha nijavibhavādajātaśatrau

praśamitaśatrubalē nivēśya bhūmim |

paricaraṇaphalaṃ prabhuh prayacchan

amitaḡuṇābhiraramṣta vallabhābhiḥ ॥ 24.1 ॥

2548

kratuvidhiniyatō'pyakarmavaśyaḥ

paricitakāmarasō'pi vītarāgaḥ |

nagaravasatirapyasēśavāsaḥ

kathamiva kēna vibhuḥ sa varṇanīyaḥ ॥ 24.2 ॥

2549

anugamitamidaṃ svadārarakṣām

anaghamanōbhavatantra mānanīyam |

nirupadhikarasasya nēturāsīt

nṛpatimahaṛṣibhirañcitaṃ caritram ॥ 24.3 ॥

2550

śrutiśatamahitē padē parasmin

sitajaladhau ravimaṇḍalē ca siddhām |

bahumatimatiśayya sā babhāsē

narakaripōravarōdhabhūmiragryā ॥ 24.4 ॥

2551

nidhigaṇamukhavāntaniṣkarāśiḥ

pracitaḡuṇā maṇibhiḥ syamantakādyaiḥ |

pramuditamahīṣigaṇēna cakrē

yadunagarī vibhunā nivāsabhūmiḥ || 24.5 ||

2552

avikalavibhavasya viśvamūrtēḥ

adhivasanaṃ yaduvīrarājadhānyām |

anudinamanapāyinīṃ pratiṣṭām

abhilaṣatāmanucintanīyamāsīt || 24.6 ||

2553

saha munibhirupāsta dharmamādyam

vyavaharaṇāni dadarśa vēdavidbhiḥ |

aramata ca vadhūjanairyathārham

bahutanurakramatō vicitraśaktiḥ || 24.7 ||

2554

api yugapadavāptanaikadēhaiḥ

upanatayōgabalaiḥ svakarmanighnaiḥ |

dhṛtabahuvapuṣā jagadvidhātrā

jitakaraṇēna tu bhujyatē tadarthaḥ || 24.8 ||

2555

yadupatiradhirūḍhacandraśālah

saha dayitābhirananyamānasābhiḥ |

jalanidhimabhitaḥ pradarśayamstāḥ

nijamiva dhāma nivēdayāmbabhūva || 24.9 ||

2556

nijapadamanapāyamāsritānām

prabhurapavargadaśāmiva prayacchan |

amitabahuguṇāmananyalabhyām

atanuta kāmapi sampadam priyāṇām || 24.10 ||

2557

svayamudavasitē svavāsadhanyē

triṣu bhuvanēṣu samāmivādbhutānām |

atanuta samavāyamātmayōgāt

atīsayinīmathavā vibhuḥ samṛddhim || 24.11 ||

2558

vidhisadanamukhēṣvadr̥ṣṭapūrvāṃ

prathitaparasparasammatiṃ samṛddhim |

yadupatidayitāgr̥hēṣu paśyan

mudamabhajadbhuvi nārādō munīndraḥ || 24.12 ||

2559

lalitaruciṣu kalpavṛkṣapōtaiḥ

upavanarājīṣu tasya sañcarīṣṇōḥ |

adadhuravayavairmudaṃ murārēḥ

anukṛtapuṣpaphalādikaistarūnyaḥ || 24.13 ||

2560

adhigatakusumāpacāyalīlaḥ

pramadavanāni vibhūṣayan svadhāmnā |

prajanitamadanō manasvinībhiḥ

guṇasurabhiḥ surabhiḥ svayaṃ sa mēnē || 24.14 ||

2561

paripaṇamiva manmathōtsavānāṃ

prathamavikasvarapadmadarśanīyam |

anuditabahuvibhramaṃ vadhūnām

abhinavayauvanamanvabhukta nāthaḥ || 24.15 ||

2562

amṛtamayapayaḥ pariplutānāṃ

viṣamaguṇēṣu vihāravāpikānām |

kamalakuvalayādiṣu priyāṇāṃ

mukhanayanasmitakāntimabhyanandat || 24.16 ||

2563

avitathamahimā nijaprasādāt

anaghamanōrathatōṣitāsu tāsū |



svaparijanatayā surairniyuktāḥ niradiśadapsarasō nidēśabhājaḥ    24.17	2564
bahirupanagaraṃ balāni dṛṣṭvā saha yadubhiḥ samayē nivartamānam   dadṛśuradhigavākṣamēkacittāḥ rathaturagādiṣu rāmapaścimaṃ tam    24.18	2565
vidhivadanuvidhāya dēvayātrāṃ pratipuravīthiparikramēṇa dṛśyam   patimanudadrśustamēva dūrāt acaramadēvamananyadēvatāstāḥ    24.19	2566
bahavidhamupahārajātamaḡryaṃ surapatibhiḥ svayamāhṛtaṃ mukundaḥ   api gaganacarairadrṣṭapūrvam samamavarōdhajanasya saṃvibhējē    24.20	2567
upacitaśikharē vadānyaratnaiḥ ucitaguhāśritahaṃsatūlatalpē   bahuriva sa babhau vihāraśailē pratimaṇibhittivibhaktacārubimbaḥ    24.21	2568
yugapadakhilamādarēṇa sākṣāt yuvatijanasya nidarśayan mukundaḥ   asakṛdupagamayya citraśālāḥ anaghasamādhidaśāmivātātāna    24.22	2569
anitamamanasāṃ svavallabhānāṃ narakajitā nirapāyavaibhavēna	

bhavabhayavinivāriṇī svabhaktiḥ

lalitavihāramukhēna lambhitā'bhūt || 24.23 ||

2570

pramuditavibudhāhṛtaprakṛptaiḥ

kanakasarōjavanairalaṅkṛtānām |

atiśayamavarōdhadīrghikāṇām

adhisurasindhu samīkṣitaṃ nidadhyau || 24.24 ||

2571

viharati vanitājanē tadīyaiḥ

apalapitāmaavalōkanaprabhāvaiḥ |

punarapi harinīlaratnabhāsā

dadhurasitōtpalasampadaṃ sarasyaḥ || 24.25 ||

2572

sthiradhṛtimadhirōpya ratnaḍōlāṃ

guṇaghaṭitāmiva mādhaveḥ svamāyām |

agamayata gatāgatānyabhīkṣṇaṃ

sukṛtajuṣaḥ svayamaṅganāḥ svatantraḥ || 24.26 ||

2573

rucirakanakaśṛṅgavaktravāntaiḥ

pratitanu kuṅkumavāribhiḥ prasiñcan |

ajanayadanurāgayōgamantaḥ

bahirapi tōyavihāratō vadhūnām || 24.27 ||

2574

navamaṅgiparikalpitēṣu nāthaḥ

kamalavanāntarakēlimandirēṣu |

śriya iva sudṛśō gṛhītapadmāḥ

hṛdi nidadhē puruṣōttamaḥ pratītaḥ || 24.28 ||

2575

diśi diśi makarandavarṣadigdham

vividhaparāgavibhaktacūrṇacitrām |

<i>bhuvamabhajata sākamaṅganābhiḥ pulakitadr̥ṣṭiṣu puṣpamaṅḍapēṣu    24.29   </i>	2576
<i>anuvihitamahōtsavō yathārhaṃ vitarāṇatōṣitavandibandhuvargaḥ   pariṇayanavidhiṃ latāvadhūnām atanuta cūtavaraiḥ priyārpitānām    24.30   </i>	2577
<i>sutabahumatabhāginām śukānām upahr̥tadivyarasōpabhōgabhājām   śrutimadhuragirām svaśikṣitānām atīśayasiddhimadarśayat priyābhyaḥ    24.31   </i>	2578
<i>anukṛtanijaśaktibhiḥ priyābhiḥ saha guṇabandhavibhaktasannivēśaiḥ   muhuriha nipatadbhirutpatadbhiḥ karaṇavaśairiva kandukairadīvyat    24.32   </i>	2579
<i>nijayuvatiṣu yadyapi tridhāmā nayanapidhānavihāramājahāra   na tadanucaritaṃ tathā'pi tābhiḥ tribhuvanadr̥ṣṭinirōdhasaṅkinībhiḥ    24.33   </i>	2580
<i>śrutivihitamavandhyayan svadharmam pratidinamanyaparō yadā babhūva   tadupacaraṇatastadā'pi tāsām samajanayat priyabhōgamēva kālah    24.34   </i>	2581
<i>maṅiparuvakamañjulastanībhiḥ madhusamayāpagamē varāṅganābhiḥ  </i>	

sitamañivihitān sa yantradhārā -

vyatikaraśītalitānabhuñkta saudhān || 24.35 ||

2582

sphaṭikasadanadīptidattahastāṃ

murabhidasēvata sādaram sadāraḥ |

apajaladaniśōditasya śōbhāṃ

haladharakāntibhṛtastuṣārabhāsaḥ || 24.36 ||

2583

agurubhirasitairanūrugauraiḥ

navaghusṛṇairapi nirvivēsa nāthaḥ |

himaṛtumavarōdhasundarīṇāṃ

stanaparirambhasamarpitairviliptaḥ || 24.37 ||

2584

analaśakaṭikābhirapyajayyaṃ

śīśirasamīraṇamañjasā jigāya |

aviralaparirambhalambhanīyaiḥ

stanakalaśōṣmabhirātmavallabhānām || 24.38 ||

2585

upaniṣadupadēśasābhilāṣaiḥ

upacaritō munibhiḥ sanandanādyaiḥ |

ratipatisamayasthitō vadhūnāṃ

lalitakalāgamadēśikō babhūva || 24.39 ||

2586

kalamadhuragirāṃ kalāprasaṅgāt

atimadanōpaniṣat paraṃ rahasyam |

priyahitarucirākṣaram priyāṇāṃ

śrutiṣu cakāra śikhāmañiḥ śrutīnām || 24.40 ||

2587

nirupadhikanijaprabhāvagarbhaṃ

pariṣadi viśvapatīḥ priyāsahāyaḥ |

kimapi niśamayāmbabhūva gītaṃ pramuditakinnaradampatiprayuktam    24.41	2588
mṛdukaratalalīlayā mṛdaṅgān asamayanartitanīlakaṅṭhayūthān   dhvanayati dayitē viḍūrabhūmēḥ śriyamiva tāḥ pulakōdgamairapuṣyan    24.42	2589
karakamalaparigrahēṇa dhanyaṃ varatanusaṃsadi vādayan vipaṅcīm   aviditagamanāya gāyakaiḥ svaiḥ uparatagītibhirunmukhaiḥ siṣēvē    24.43	2590
śrutimadhusubhagairadīnahṛdyaiḥ śrutaghananādaśikhaṅḍinīgaṇaśrīḥ   madhuripuvanitājanaḥ samājē dhvanibhīramādyata divyadundubhīnām    24.44	2591
salalitakaraṅgāṅgahārahṛdyaṃ saha dayitābhirudāradivyanāṭyam   anudinamanimēṣadarśanīyaṃ jitamadhurapsarasāṃ dadarśa nṛtyam    24.45	2592
abhinayamabhinandya nartakīnām svayamupadiṣṭamalaṅghitōpadēśam   punarapi muditastamēva yuñjan aviditapūrvamivādarādapaśyat    24.46	2593
pratiyuvatigṛhītanaikarūpaḥ praṇayavatībhirananya ityupētaḥ	

apahr̥tamaṇipādukaḥ kayācit

padamapi gantumaśaknuvannivāsīt || 24.47 ||

2594

anavahitatayā sakhīsamakṣaṃ

drutamupahūya samākhyayētarasyāḥ |

muṣitamanasamadbhutairvilāsaiḥ

idamapi nāma tavētyuvāca mugdhām || 24.48 ||

2595

samucitadinalaṅghanaṃ sapatnyāḥ

paripaṇitaṃ svayamabhyupētya nāthaḥ |

smitamadhuramukhō jitaḥ kayācit

vivaśa ivākṣavihāratō babhūva || 24.49 ||

2596

anugatanijabimbamēnamanyā

maṇimukurasthamavēkṣya mandahāsam |

na khalu tadavalōkanāya paścāt

vyatanuta sācividhiṃ tadēkatṛptā || 24.50 ||

2597

pulakini kucakuṭmalē parasyāḥ

kathamapi sādvasakampitāgrahastaḥ |

sthiracarajagadēkadivyaśilpī

viṣamatamaṃ vililēkha patrabhaṅgam || 24.51 ||

2598

mṛdusurabhisujātabandhurābhiḥ

praṇidadhadagranibaddhapaṅkajābhiḥ |

muhurasitadr̥śāṃ svakaṅṭhayōgyāṃ

bhujalatikāmamimīta mālikābhiḥ || 24.52 ||

2599

abhajata sa ca tāśca dūtikānām

amṛtapariplutabhēṣajāyamānaiḥ |

<i>pratidinamidamādimamḥ pramōdamḥ praṇayavirōdhasitāsitairvacōbhiḥ</i>    24.53	2600
<i>nijapadaparicāra kāṅkṣiṅībhiḥ katiṣu bhavēṣu samarcitāṅghripadmaḥ   pratividhimabhajat prasādhikāvataḥ priyaparikarmavidhānataḥ sa tāsām</i>    24.54	2601
<i>nijasamudayasambhavairniśāyām praṇayapayōnidhivīcikāvisarpaiḥ   praṇatibhiriva vibhramaiḥ priyāṇām bahumatibhēdamavāpa yādavēnduḥ</i>    24.55	2602
<i>śaradupagamaśōdhitā ivāpaḥ tuhinakarōdayanirmalā ivāśāḥ   murabhidupagamaprasāntakhēdāḥ pratiyayurunmanasastamāyatākṣyaḥ</i>    24.56	2603
<i>amṛtamayamivōdadhiṃ tamuccaiḥ anusakhi lōcanaśuktibhiḥ pibantyaḥ   avaśaniyatacittavrṭtimēkām adadhuradrṣṭaparasparāmavasthām</i>    24.57	2604
<i>smarajanakatanuḥ svadarśinīnām nanu virahaḥ sudṛśām nimēṣa ēva   iti kila vigaṇayya viśvakartā niyatamakalpayadapsarastvamāsām</i>    24.58	2605
<i>anucarabahumānamāptukāmaiḥ avasaraividbhiranusmṛtātmarakṣaiḥ  </i>	

anudinamupanītamāditēyaiḥ

amṛtamapāyayata priyāḥ pratītaḥ || 24.59 ||

2606

priyavacanaśatairudāravādī

rahasi manaḥ śrutirañjakairvicitraiḥ |

mukhakamalamadhūpamaiḥ prakāmaṇ

madamuditā iva māninīrakārṣīt || 24.60 ||

2607

atiśayitagūṇaiḥ priyōpabhōgāt

vasanavibhūṣaṇamālikādibhistāḥ |

mudamadhikatamāṇ dadhustaruṇyaḥ

praṇayarasō hi rasaprakarṣahētuḥ || 24.61 ||

2608

abhilapanamanaskriyātipāti -

nyanububhujē yadupuṅgavēna tāsām |

atiśayamitarētaraṇ prayaccha -

ntyabhinavayauvanasampadaparakampyā || 24.62 ||

2609

ajaniṣata kutō nu bhāgadhēyāt

tribhuvanamaṅgaladīpikāḥ śubhāṅgyaḥ |

yadupatisahadharma-cārīṇībhīḥ

sukhamanaghaṇ bhuvi yābhiranvabhāvi || 24.63 ||

2610

adhibhujagapati śriyōpabhuktaṇ

yugaparipākavīhāriṇaṇ yuvānam |

narapatibahumānatō natāṅgyaḥ

sulabhamivānvabhavan svatalpabhājam || 24.64 ||

2611

śakayuvatikapōlapāṇḍarābhaiḥ

śaśīśakalairiva nāgavallipatraiḥ |



smarasubhaṭayaśōnibhairanandat

yuvati janōpahṛtaistadarpitaistāḥ || 24.65 ||

2612

jagadupajananādijātabhūmnaḥ

ka iva vadhūjanamōhanō vihāraḥ |

kathamiva sa kutaśca kīrtanīyaḥ

prathitamanōbhavatantrapāradṛśvā || 24.66 ||

2613

yatibhiranububhūṣitaḥ sa tābhiḥ

yadupatiradbhutarūpavēṣaśīlaḥ |

nirupadhikarasāmṛtaughasindhuḥ

satatamapūrvamapūrvamanvabhāvi || 24.67 ||

2614

hariparicaraṇēna tōṣitānāṃ

hariṇadr̥śām vibhavaṃ vibhāvayantaḥ |

apajahasuravāptasamyamāḥ svān

aparimitānaṇimādisiddhibhēdān || 24.68 ||

2615

sarita iva mṛgīdr̥śastamēkaṃ

mahitaguṇaughamahōdadhiṃ bhajantyaḥ |

abibharuranapāyamaikarasyaṃ

munigaṇitaśca sa ēva muktabhōgaḥ || 24.69 ||

2616

anubhavarasatō jagatprasūtēḥ

apacitasuptisuṣuptisambhavāstāḥ |

vitamasi viṣayē sthitā ivāsan

virativihīnavihārajāgarēṇa || 24.70 ||

2617

pratidinamitarētarānugūnyāt

pracitamayōgaviyōgasamprayōgaiḥ |

<i>rasamadhikamavāpurāyatākṣyaḥ</i> <i>praṇayini śārṅgiṇi bhāgadhēyabhūmnā    24.71   </i>	2618
<i>raviruciramaṇipradīpakēṣu</i> <i>sphuradasitāgurudhūmadhūpitēṣu  </i> <i>saha yuvatigaṇaiḥ kṣaṇōpamēyām</i> <i>anayata vāsagr̥hēṣu vāsatēyīm    24.72   </i>	2619
<i>pulakitavapuṣāṃ savēpathūnām</i> <i>ghanarasabhāvitagharmabindubhājām  </i> <i>ślathamiva sudṛśāmamuṣṭimēyaṃ</i> <i>cikuramagumbhayadadbhutaṃ cirēṇa    24.73   </i>	2620
<i>svavadhūravadhūtabhaumabhāvāḥ</i> <i>svadamānāḥ svayamātmanaiva tṛptaḥ  </i> <i>anubhūya na tṛpyati sma nāthaḥ</i> <i>tamapi prēmavilīnacētasastāḥ    24.74   </i>	2621
<i>capalapratikūlatikṣṇarūkṣāḥ</i> <i>striya ityāgamikairnidarśitārthaḥ  </i> <i>prathitō yaduvīravallabhābhiḥ</i> <i>parivādō'yamapākṛtaḥ pṛthivyām    24.75   </i>	2622
<i>śaraṇāgatasarvapāpamōkṣē</i> <i>kṛtasaṅkalpamihānubhūya kṛṣṇam  </i> <i>paritō'pi tathāvidhānubhūtiḥ</i> <i>smaralabdhā pratilambhitā priyābhiḥ    24.76   </i>	2623
<i>anaghāmanapāyabhaktirūpām</i> <i>anubhūtiṃ yaduvīravallabhānām  </i>	

<i>anukartumapi pravartamānaiḥ avaśairēva samāhitairabhāvi    24.77   </i>	2624
<i>udadhau bahavō ramā babhūvuḥ yadi vaikaiva gṛhītanaikarūpā   iti nāma vimarśamādadhānāḥ dayitāḥ prēkṣya nananda dēvavandyāḥ    24.78   </i>	2625
<i>ajitasya viśālatuṅgabhūmnā bhujamadyēna payōdharaiśca tāsām   itarētarasaṃvṛtatvamāsīt parirambhē paritō mithaḥ samatvam    24.79   </i>	2626
<i>parihāsakutūhalī priyāṇaṃ vihitadyūtavihāarakautukānām   ubhayatra jayaṃ jagāda pṛṣṭaḥ kitavasthēyapadē nivēśitaḥ san    24.80   </i>	2627
<i>svayamādikaviḥ prakalpitābhiḥ praṇayōllaṅghanarauksyamuttitīrṣuḥ   prahasan bahuśaḥ prahēlikābhiḥ matimaudhyaṃ vidadhē manasvinīnām    24.81   </i>	2628
<i>ēkībhavadbhirayutairapi manmathānām yatkāntibindu pṛṣatā'nukṛtirna śakyā   samprēkṣya taṃ yadupatiṃ yaminō'pi nūnaṃ strībhāvamēva manasā bibharāmbabhūvuḥ    24.82   </i>	2629
<i>kṛṣṇānubhūtivibhavēna kṛtārthabhāvāḥ tadvallabhāstridaśamāṭṛtayā cakāsuḥ  </i>	

yatpādapaṅkajaparāgajuṣāṃ śaśaṃsuḥ janmādbhutaṃ jagati gulmalatādikānām    24.83	2630
śyāmō babhūva kimasau sudṛśāṃ kaṭākṣaiḥ śyāmāstadanvayavaśādathavā taruṇyaḥ   tābhiḥ kimasya vavṛdhē mahimā mahīyān tāsāmanēna yadi vēti budhaiḥ śaśaṅkē    24.84	2631
agrāmyamēva parihāsarasaṃ vitēnē nāślīlamāha na mṛṣā na ca marmabhēdī   dharmāviruddhavibhavōcitakāmakāmaḥ strīṇāṃ varēṇa bubhujē varadō varastrīḥ    24.85	2632
tārābhirinduriva bhānuriva prabhābhiḥ yuktō vaśābhiriva vāraṇayūthanāthaḥ   vidyābhirātmavidivābhyadhikaṃ virējē yōgēśvarō yuvatibhiḥ saha mōdamānaḥ    24.86	2633
pāyaṃ pāyaṃ prēyasaḥ kāntimādhvīm mādyantībhirmañjulālāpinībhiḥ   pratyēkōktiślāghanaprīṇitābhiḥ prāyō bhōgāḥ paryavāhyanta tābhiḥ    24.87	2634
karaṇavyapāyasamayē punarbhavaṃ vinivartya śāśvatasukhaṃ pradāsyatā   svapadānubhūtirudapādi tāḍṛśī sudṛśāṃ svasammatibhṛtāṃ gadābhṛtā    24.88	2635
tadgatēna manasā vivaśānāṃ tanmayīkṛtadhiyāmiva tāsām	

apraluptarahasāmabhajētāṃ

svapnajāgaradaśē na viśēṣam || 24.89 ||

2636

śriyamanapāyinīṃ vasumatīmiva dattakarāṃ

saha mahiṣīgaṇēna vibhurēka ivānubhavan |

yadubhiranantatārksyapṛtanēśanibhaiḥ sahitō

nijapadamasmarranniha nivāsamarōcayata || 24.90 ||

2637

upacitacitradharmamupaśāntavipakṣabhayaṃ

muditavadhūjanaḥ sa mukharaṃ nigamadhvanibhiḥ |

bahavidharatnaśāli bahumānyasamagraṇaṃ

valayasamaṃ bhujasya vasudhāvalayaṃ bubhujē || 24.91 ||

2638

anitarajanalabhyāṃ prītimāsēduṣībhiḥ

suciramanubabhūvē svargamōkṣātīśāyī |

nirupadhikarasābdhiṃ nirviśantībhirādyāḥ

kulayuvatibhiritthaṃ kō'pi śṛṅgārabhūmā || 24.92 ||

2639

sahajabalasamētaḥ śakrapūrvairajayyaḥ

samuditaviṣamāstrastādrśānandahētuh |

aviditaracanēna svēna pārthāya gītaḥ

svayamajani sa kāmāḥ kō'pi dharmāviruddhaḥ || 24.93 ||

2640

svapadanalinabhājāṃ svargamōkṣau yathārhaṃ

karaṇavigamakālē kalpayiṣyan kramēṇa |

madhuripuriha nūnaṃ mandapuṇyairalabhyau

samatanuta vihāraistāvubhau samprayuktau || 24.94 ||

2641

nārīdrṣṭyā niyamidhiyō nākanāthēśvaratvaṃ

sambhōgē ca pravaṇamanasaḥ śāśvataṃ brahmacaryam |

atraikasyāṃ puri nivasataḥ sarvalōkādhikatvaṃ

nidhyāyantastvaritamataran dustarāṃ tasya māyām || 24.95 || 2642

āsīdēvaṃ pariṇatamadhidvārakaṃ dvāparāntē

vyāsaprakhyāvibhajanabhavadvēdaśākhōpamānām |

cintātītaṃ yadupatimanaḥprīticintāmaṇīnām

ēkaṃ tāsāṃ bhavarasabhujāṃ bhāgyamēkātapatram || 24.96 || 2643

gurubhiranaghacittairāhitōdārabhūmā

surabhitarasamētatsūnṛtaṃ vēṅkaṭēśaḥ |

vyatanuta yaduvīraprītimicchan prabhūtāṃ

kavikathakamṛgēndraḥ kṣēmadaṃ kāvyaratnam || 24.97 || 2644

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye caturviṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||